

em

M R A
MARIBORSKA RAZVOJNA AGENCIJA

ZRS Bistra
P T U J

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM

» PREDLOG STRATEŠKEGA DELA RRP ZA PODRAVJE 2002 - 2004«

Maribor, 26.05.2003

KAZALO

PREDGOVOR	5
1. UVOD	6
1.1. IZHODIŠČA IN NAMEN PRIPRAVE REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA	6
1.2. CILJI PRIPRAVE REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA	7
1.3. METODOLOGIJA IN POTEK PRIPRAVE REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA	7
1.4. PROCES INFORMIRANJA IN VKLJUČEVANJA JAVNOSTI	12
2. OCENA STANJA IN RAZVOJNIH MOŽNOSTI STATISTIČNE REGIJE PODRAVJE	14
2.1. STATISTIČNA REGIJA PODRAVJE	14
2.1.1. UVOD	14
2.1.2. POGLAVITNE EKONOMSKO-SOCIALNE ZNAČILNOSTI REGIJE PODRAVJE	16
2.1.3. PODRAVJE KOT OBMOČJE S POSEBNIMI RAZVOJNIMI PROBLEMI	17
2.2. KLJUČNI PROBLEMI PODRAVSKE REGIJE	23
2.2.1. ČLOVEŠKI VIRI	23
2.2.2. SOCIALNO OKOLJE: ZDRAVSTVO, SOCIALNO VARSTVO, KULTURA IN ŠPORT	24
2.2.3. GOSPODARSTVO	24
2.2.4. OKOLJE, PROSTOR, INFRASTRUKTURA IN NARAVNA DEDIŠČINA	25
2.2.5. KMETIJSTVO	25
2.2.6. TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA	26
2.3. SWOT ANALIZA CELOTNE REGIJE	28
3. VIZIJA, STRATEGIJA IN DOLGOROČNI CILJI	30
3.1. ČLOVEŠKI VIRI IN SOCIALNO OKOLJE	30
3.1.1. VIZIJA	30
3.1.2. STRATEŠKI CILJI DO LETA 2006	30
3.2. GOSPODARSTVO	31
3.2.1. VIZIJA	31
3.2.2. STRATEŠKI CILJI DO LETA 2006:	31
3.3. OKOLJE, PROSTOR, INFRASTRUKTURA IN NARAVNA DEDIŠČINA	32
3.3.1. VIZIJA	32
3.3.2. STRATEŠKI CILJI	32
3.4. KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA	33
3.4.1. VIZIJA	33
3.4.2. STRATEGIJA IN DOLGOROČNI CILJI	33
3.5. TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA	34
3.5.1. VIZIJA	35
3.5.2. STRATEŠKI CILJI DO LETA 2006	35
4. DOLOČITEV PRIORITETNIH RAZVOJNIH PODROČIJ IN STRATEŠKIH USMERITEV	36
4.1. ČLOVEŠKI VIRI IN SOCIALNI RAZVOJ	36
4.1.1. GLAVNI PROGRAM I: POVEČANJE ZAPOSLEJIVOSTI PREBIVALSTVA IN VSEŽIVLJENSKO UČENJE	36
4.1.2. GLAVNI PROGRAM II: RAZVOJ LOKALNEGA TRGA DELA	39
4.1.3. GLAVNI PROGRAM III: POVEČANJE KONKURENČNOSTI GOSPODARSTVA IN ZAPOSLENIH	41
4.1.4. GLAVNI PROGRAM IV: KREPITEV PODPORNEGA OKOLJA ZA UDEJANJANJE STRATEGIJE RAZVOJA ČLOVEŠKIH VIROV V PODRAVJU	44
4.1.5. GLAVNI PROGRAM V: DVIG KAKOVOSTI ŽIVLJENJA V REGIJI	46
4.2. GOSPODARSTVO	53
4.2.1. GLAVNI PROGRAM I: IZBOLJŠANJE GOSPODARSKE STRUKTURE PODRAVJA IN POSPEŠEVANJE PODJETNIŠTVA	53
4.2.2. GLAVNI PROGRAM II: POVEČANJE KONKURENČNOSTI PODJETNIŠKEGA SEKTORJA (RAZVOJ IN INOVACIJE, UPORABA ZNANJA)	57

4.2.3. GLAVNI PROGRAM III: MREŽENJE IN INTERNACIONALIZACIJA	60
4.3. OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA	63
4.3.1. GLAVNI PROGRAM I: IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI BIVALNEGA OKOLJA	63
4.3.2. GLAVNI PROGRAM II: SPODBUJANJE SKLADNEGA POLICENTRIČNEGA PROSTORSKEGA RAZVOJA	66
4.3.3. GLAVNI PROGRAM III: IZBOLJŠANJE REGIJSKE INFRASTRUKTURE	67
4.4. KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA	69
4.4.1. GLAVNI PROGRAM I: PRESTRUKTURIRANJE KMETIJSTVA	69
4.4.2. GLAVNI PROGRAM II: PRESTRUKTURIRANJE ŽIVILSKOPREDELOVALNE INDUSTRIJE	70
4.4.3. GLAVNI PROGRAM III: RAZVOJ PODEŽELJA	71
4.4.4. GLAVNI PROGRAM IV: RAZVOJ GOZDARSTVA	73
4.4.5. GLAVNI PROGRAM V: RIBIŠTVO	74
4.4.6. GLAVNI PROGRAM VI: ZNANJE	75
4.4.7. GLAVNI PROGRAM VII: RAZVOJ EKOLOŠKEGA KMETIJSTVA	75
4.4.8. CILJI IN UKREPI ZA POSAMEZNA OBMOČJA V PODRAVJU	76
4.4.9. POTENCIALNO RAZPOLOŽLJIVA NACIONALNA SREDSTVA ZA RAZVOJ KMETIJSTVA IN PODEŽELJA ZA REGIJO PODRAVJE	79
4.5. TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA	80
4.5.1. GLAVNI PROGRAM I: RAZVOJ PODJETNIŠTVA NA PODROČJU TURIZMA, GOSTINSTVA IN KULTURNE DEDIŠČINE	80
5. ANALIZA SKLADNOSTI OBČINSKIH IN REGIONALNIH PRIORITET S STRATEGIJO REGIONALNEGA RAZVOJA SLOVENIJE IN DRUGIMI DRŽAVNIMI STRATEŠKIMI DOKUMENTI	85
5.1. ČLOVEŠKI VIRI IN SOCIALNO OKOLJE	85
5.1.1. ČLOVEŠKI VIRI	85
5.1.2. IZOBRAŽEVANJE/ USPOSABLJANJE, RAZISKOVANJE IN ZNANOST	86
5.1.3. ZDRAVSTVENO VARSTVO	91
5.1.4. SOCIALNO VARSTVO	91
5.2. GOSPODARSTVO	92
5.3. OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA	94
5.4. KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA	95
5.4.1. IZHODIŠČA	95
5.4.2. CILJI, UKREPI IN PROGRAMI NA NACIONALNI RAVNI	97
5.4.3. JAVNOFINANČNI OKVIR ZA IZVAJANJE UKREPOV ZA RAZVOJ KMETIJSTVA IN PODEŽELJA RAVNI DRŽAVE	104
5.4.4. PRIMERJAVA DRŽAVNIH PRIORITET S PRIORITETAMI REGIJE	105
5.5. TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA	106
5.5.1. DRŽAVNA STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA V RS	106
5.5.2. PROGRAM UKREPOV ZA POSPEŠEVANJE PODJETNIŠTVA IN KONKURENČNOSTI ZA OBDOBJE 2002-2006	109
6. PRIČAKOVANI UČINKI URESNIČEVANJA STRATEGIJE GLEDE NA TRENUTNO STANJE IN GLEDE NA POSTAVLJENE RAZVOJNE CILJE	111
6.1. ČLOVEŠKI VIRI IN SOCIALNO OKOLJE	111
6.2. GOSPODARSTVO	113
6.3. OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA	115
6.4. KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA	117
6.5. TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA	120
7. OCENA GLOBALNEGA JAVNOFINANČNEGA OKVIRA ZA IZVAJANJE REGIJSKEGA PROGRAMA PODRAVSKE REGIJE V OBDOBJU 2002 DO 2006	122
7.1. PODLAGE ZA PRIPRAVO JAVNOFINANČNEGA OKVIRA	122
7.2. PLANIRANA PORABA SREDSTEV OBČIN ZA PLANSKO OBDOBJE 2002 - 2006	123
7.3. FINANČNA OPREDELITEV PROGRAMOV V DRŽAVNEM RAZVOJNE PROGRAMU	123
7.4. OCENA FINANČNE ABSORPCIJSKE SPOSOBNOSTI ZA IZVAJANJE RRP PODRAVSKE REGIJE	124
8. INDIKATORJI MERJENJA NAPREDKA PRI URESNIČEVANJU CILJEV TER RAZČLENITEV INSTITUCIONALNEGA OKVIRA IZVAJANJA IN SPREMLJANJA RRP	125

8.1. ČLOVEŠKI VIRI IN SOCIALNO OKOLJE	125
8.2. GOSPODARSTVO	127
8.3. OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA	128
8.4. KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA	130
8.5. TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA	132
9. RAZČLENITEV INSTITUCIONALNEGA NAPREDKA PRI URESNIČEVANJU CILJEV	133

PREDGOVOR

Pripravljavci regionalnega razvojnega programa statistične regije Podravje dobro poznamo pomen zgornjih besed, saj smo potrebovali kar tri leta za razgovore in prepričevanja, preden smo se kot zadnji lotili priprave, tega za razvoj regije, temeljnega instrumenta izvajanja regionalne strukturne politike.

Pri pripravi regionalnega razvojnega programa smo se zavedli pomembnosti načela partnerstva med državo na eni in socialnimi in regionalnimi partnerji ter institucijami civilne družbe na drugi strani.

V dokumentu so podane regionalne razvojne usmeritve, ki so v skladu z državnimi razvojnimi usmeritvami, primerne pa so tudi za izvajanje v okviru evropskih strukturnih skladov.

Regionalni razvojni program, ki je v fazi nastajanja, je zaradi hitrih sprememb v okolju ves čas podvržen spremembam in dopolnitvam. Aktivna vključitev najširše javnosti bo prispevala k temu, da bodo izbrani programi omogočili kar najhitrejši razvoj in premagovanje razvojnih zaostankov.

Zahvaljujemo se vsem, ki so in bodo sooblikovali nastajajoči dokument tudi v prihodnje.

1. UVOD

1.1. IZHODIŠČA IN NAMEN PRIPRAVE REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA

Formalno pravni okvir za pripravo Regionalnega razvojnega programa statistične regije Podravje za obdobje 2002 – 2006 je Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Ur. l. RS, št. 60/99), ki določa osnovna načela priprave, izvajanja, spremljanja in vrednotenja regijskih razvojnih programov v Sloveniji ter naslednji podzakonski akti:

- Navodilo o minimalni obvezni vsebini in metodologiji priprave ter načinu spremljanja in vrednotenja regionalnega razvojnega programa (Ur. l. RS, št. 52/00 in št. 111/00),
- Navodilo o spremembi navodila o minimalni obvezni vsebini in metodologiji priprave ter načinu spremljanja in vrednotenja regionalnega razvojnega programa (Ur. l. RS, št. 44/01),
- Pravilnik o sestavi, organizaciji in nalogah Agencije Republike Slovenije za regionalni razvoj (Ur. l. RS, št. 52/00),
- Pravilnik o spremembi pravilnika o sestavi, organizaciji in nalogah Agencije Republike Slovenije za regionalni razvoj (Ur. l. RS, št. 44/01),
- Pravilnik o sestavi, organizaciji in pogojih za opravljanje nalog regionalne razvojne agencije (Ur. l. RS, št. 52/00),
- Pravilnik o spremembi pravilnika o sestavi, organizaciji in pogojih za opravljanje nalog regionalne razvojne agencije (Ur. l. RS, št. 44/01),
- Sklep o ustanovitvi, sestavi in pogojih za opravljanje nalog sveta za strukturno politiko (Ur. l. RS, št. 59/00),
- Uredba o vrednosti meril za določitev območij s posebnimi razvojnimi problemi in določitvi občin, ki izpolnjujejo ta merila (Ur. l. RS, št. 59/00),
- Navodila o prednostnih območjih dodeljevanja spodbud, pomembnih za skladni regionalni razvoj (Ur. l. RS, št. 44/01),
- Uredba o podrobnejših pogojih in merilih za dodeljevanje spodbud, pomembnih za skladni regionalni razvoj (Ur. l. RS, št. 59/00).

Regionalni razvojni program (v nadaljevanju **RRP**) je temeljni programski in izvedbeni dokument na regionalni ravni, ki vsebuje razvojne prednosti statistične regije in finančno ovrednotene programe, operativne podprograme in projekte za celovit razvoj statistične regije v določenem obdobju. RRP vsebuje **strateški del**, ki zajema analizo razvojne situacije, ugotavlja ključne razvojne probleme in priložnosti območja, usklajuje razvojno vizijo in razvojne prioritete, opredeljuje strateške in specifične razvojne cilje in aktivnosti za njihovo realizacijo ter **izvedbeni del**, v katerem bodo navedeni glavni programi, podprogrami in projekti za uresničevanje razvojnih prioritet, kazalci za merjenje njihove uspešnosti, finančno-organizacijski okvir za njihovo izvedbo ter postopki spremljanja, vrednotenja in dopolnjevanja RRP.

Z lastno razvojno strategijo in programi bomo čimbolj samostojno usmerjali svoj prihodnji gospodarski, socialni in kulturni razvoj v bivanjsko zanimivem območju, z dobro razvito infrastrukturo in dobro ohranjenim naravnim okoljem.

Namen skupnega regionalnega razvojnega programa je pomagati občinam pri uresničevanju zastavljenih ciljev, opredeljujoč ključne razvojne usmeritve, prioritete in programe, ki jih želijo občine izvesti v prihodnosti, pa tudi strategije in orodja za njihovo izvedbo. Za uspešno izvedbo programov bosta ključnega pomena usklajeno sodelovanje in vzpostavljanje partnerstev. Vsebinsko programa je v veliki meri zaznamovalo dosedanje sodelovanje med nosilci razvoja v območju.

Določanje prioritetenih aktivnosti uvaja strateške dimenzije procesa, saj tu ne gre samo za navajanje različnih aktivnosti, ampak za bolj povezan, skladen in logični pristop k socialno-ekonomskemu razvoju.

1.2. CILJI PRIPRAVE REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA

Najpomembnejši cilji regionalnega razvojnega programa so:

- Skupna opredelitev osnovnih smeri razvoja in razvojnih prioritet regije za programsko obdobje do leta 2006,
- Aktiviranje ljudi za prevzemanje odgovornosti za odkrivanje in odpravljanje razvojnih omejitev in prepoznavanje priložnosti za razvoj,
- Aktiviranje človeških, materialnih in finančnih sredstev za izkoriščanje lokalnih razvojnih potencialov za doseganje blaginje in skladnega razvoja celotnega območja, ob zagotavljanju zdravja in socialne varnosti ljudi, varovanja okolja in kulturne ter naravne dediščine.

Cilje, ki jih ne bo lahko doseči, bomo realizirali z:

- Razvijanjem partnerstev - nosilcev razvoja v lokalnih območjih in za posamezna področja,
- Opredelitvijo in doseganjem konsenza o razvojni viziji in ciljih RRP, opredelitvijo razvojnih strategij za doseganje ciljev, opredelitvijo razvojnih priložnosti ter obstoječih in potencialnih omejitev,
- Določitvijo ukrepov za izkoriščanje priložnosti in odpravljanje omejitev ter pripravo programov, podprogramov in projektov za realizacijo ukrepov,
- Z identifikacijo in zagotavljanjem človeških, materialnih in finančnih virov ter institucionalnega okvira za izvajanje programov, podprogramov in projektov,
- S spremljanjem izvajanja ukrepov in merjenjem dosežkov, ugotavljanjem odmikov od načrtovanih rezultatov in sprejemanje ukrepov za preprečevanje neželenih posledic.

1.3. METODOLOGIJA IN POTEK PRIPRAVE REGIONALNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA

V statistični regiji Podravje je v skladu s predpisi in sklepi občinskih svetov za pripravo in izvajanje RRP zadolžena Mrežna RRA Podravje kot pogodbeno povezava treh razvojnih organizacij: Mariborske razvojne agencije, ZRS Bistra Ptuj in Ekonomskega inštituta Maribor. Članice mreže so enakopravne. V izvajanje RRP so vključene tudi druge organizacije, ki so v strateškem in izvedbenem delu RRP zadolžene za pripravo posameznih delov RRP.

Metodologijo priprave RRP je potrdil Programsko – razvojni svet FZR UE Ptuj in UE Lenart za funkcionalno zaključeno regijo FZR UE Ptuj in UE Lenart dne 29.01.2002, za celotno statistično regijo Podravje pa skupen Programski odbor dne 16.05.2002.

Vodja priprave RRP: **Boris Keuc**, projektni vodja, MRA.

Splošna koordinacija dela članic, Programski odbor statistične regije Podravje, odnosi z ARR, odnosi z javnostmi, poročila in plani:

Koordinator: MRA – nosilna organizacija MRRAP, **Marjana Kreiter Lozina**, univ.dipl.ekon.,
Odgovorna pri članicah: EIM, **Viljenka Godina**, ZRS Bistra Ptuj, dr. Štefan Čelan, univ.dipl. ing.,

Področje **GOSPODARSTVA:**

Koordinator področja za območje statistične regije Podravje: Ekonomski institut Maribor, d.o.o.,

- Koordinator: mag. Živana Veingerl-Čič, univ.dipl.ekon., Ekonomski institut Maribor,
- Člani delovne skupine: Mirjana Mladič, univ.dipl.ekon., Ekonomski institut Maribor,
- Viljenka Godina, Ekonomski institut Maribor,
- dr. Štefan Čelan, ZRS Bistra Ptuj,
- Simona Kašman, univ.dipl.ekon., ZRS Bistra Ptuj,
- udeleženci strateških razvojnih delavnic.

Področje **ČLOVEŠKIH VIROV IN SOCIALNO OKOLJE:**

Koordinator področja za območje statistične regije Podravje: EIM – Sklad za razvoj in usposabljanje človeških virov (SRUČV),

- Koordinator :Dušanka Lužar, univ.dipl.ped., prof.soc.,SRUČV,
- Člani delovne skupine: Simona Kašman, univ.dipl. ekon., ZRS Bistra Ptuj ,
- Dr. Igor Krampač, ZZZV Maribor,
- Bernard Šiško, Grafiti studio,
- Sonja Gavez, univ.dipl.ekon., SRUCV,
- Brigita Horvat, univ.dipl.ekon., SRUCV,
- Mateja Karničnik, univ.dipl.ekon., SRUCV,
- udeleženci strateških razvojnih delavnic.

Področje **OKOLJA, PROSTORA IN INFRASTRUKTURE TER NARAVNE DEDIŠČINE:**

Koordinator področja za območje statistične regije: MRA,

Koordinator: **Boris Keuc**, MRA

- Člani delovne skupine: Matjaž Gerl, univ.dipl.nov., ZRS Bistra Ptuj,
- Matjaž Fras, univ.dipl.gosp.ing.-str., MRA,
- Doris Pavuna, univ.dipl.soc., MRA,
- Mag.Slavko Lapajne univ.dipl.kem., ZZZV Maribor – IVO,
- Benjamin Lukan, univ.dipl.fiz., ZZZV Maribor – IVO,
- Dr.Uroš Krajnc univ.dipl.inž.grad., IEI,
- Željko Blažeka univ.dipl.inž.grad., IEI,
- Mojca Langerholc univ.dipl.inž.grad., IEI,
- Mag. Ljuban Cenčič, univ dipl.inž. gozd., ZGS,
- Hedvika Jenčič, univ dipl.inž. gozd., ZGS.

Področje **KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA:**

Koordinator področja za območje statistične regije: ZRS Bisra Ptuj,

Koordinator: **dr. Štefan Čelan**, univ.dipl.ing.,

- Člani delovne skupine, mag. Vida Perko, univ.dipl.ekon., EIM,
- Mag. MBA Štefan Rola, Perutnina Ptuj,
- Sebastjan Kolednik dipl.ekon., ZRS Bisra Ptuj,
- Borut Ambrožič, univ.dipl.ing.kmet., KGZ Maribor,
- Doc.dr. Martina Bavec, KGZ Maribor,
- Marija Poglajen, ing.kmet., KGZ Maribor,
- Mag. Zlatka Kobal Gutman, univ.dipl.ing.kmet., KGZ Maribor,
- Roman Štabuc, univ.dipl.ing.kmet., KGZ Maribor,
- Ivan Šket, univ.dipl.ing.kmet., KGZ Maribor,
- Dragica Zadravec, univ.dipl.ing.kmet., KGZ Maribor,
- Dr. Stane Klemenčič, KGZ Maribor,
- Mag. Doroteja Ozimič, univ.dipl.ing.kmet.,
- Lea Gregorič, univ.dipl.ing.kmet.,
- Mag. Eva Tkalčič univ.dipl.ing.kmet.,
- Mira Edelbaher, univ.dipl.ing.ekon., Konzorcij za namakanje,
- Slavko Janžekovič, dr.vet.med., KGZ Ptuj,
- Ivan Brodnjak, univ.dipl.ing.kmet., KGZ Ptuj,
- Felicita Domiter, univ.dipl.ing.kmet., KGZ Ptuj,
- Vlado Tumpej, univ.dipl.ing.zooteh., KGZ Ptuj,
- Peter Pribožič, univ.dipl.ing.zooteh., KGZ Ptuj,
- Majda Tumpej, univ.dipl.ing.zooteh., KGZ Ptuj,
- Andrej Rebernišek, univ.dipl.ing.kmet., KGZ Ptuj,,
- Bojan Mlakar, ing.kmet., KGZ Ptuj,
- Mag. Ljuban Cenčič, univ.dipl.ing.gozd., ZGS,
- Hedvika Jenčič, univ.dipl.ing.gozd., ZGS,
- Mojca Meško, univ.dipl.ing.kmet., MO Ptuj,
- Mihaela Strelec, univ.dipl.ekon., MO Ptuj,
- Minja Vučinić, univ.dipl.ekon. MO Ptuj,
- Goran Erčević, univ.dipl.ing.gozd., ZGS OE Ptuj,
- Andrej Kovačič, univ.dipl.ing.gozd., ZGS OE Ptuj.

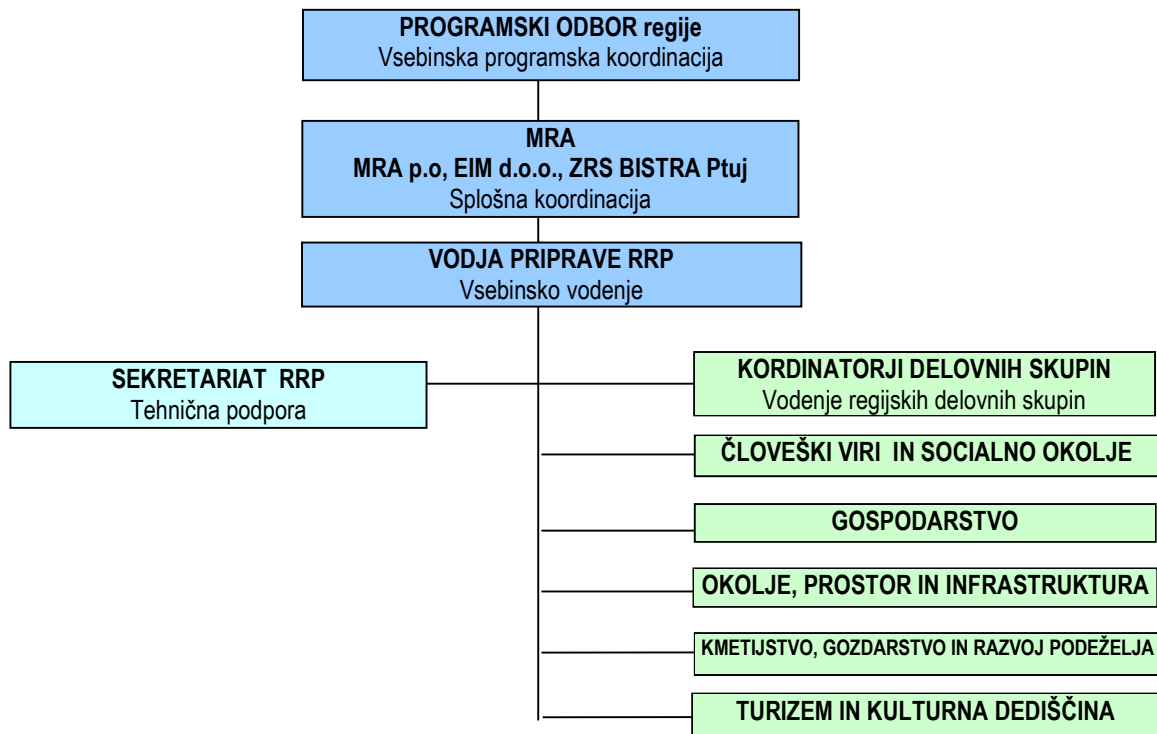
Področje **TURIZMA IN KULTURNE DEDIŠČINE:**

Koordinator: MRA

Koordinator: Marko Kac, dipl.ekon.,

- Člani delovne skupine: mag. Sonja Sibila LEBE (Univerza v Mariboru – EPF, zunanja strokovna sodelavka MRA),
- dr. Aleš Gačnik, univ.dipl. etnolog in sociolog ZRS Bistra Ptuj,
- mag. Živana Veigerl-Čič, univ.dipl.ekon., EIM,
- Mira RUPNIK, Terme Maribor,
- Andrej KLASINC, Terme Ptuj,
- Bojan GERIČ, Športni center Pohorje,
- mag. Matjaž JEŽ, Zavod RS za varstvo narave - OE Maribor,
- mag. Doroteja OZIMIČ, Kmetijsko gozdarski zavod Maribor,
- Aleš ARIH, Pokrajinski Muzej Ptuj,
- dr. Aleš GAČNIK, ZRS Bistra Ptuj,
- mag. Sonja Sibila LEBE, UM-EPF,
- Branko ŽNIDAR, RIC Slovenska Bistrica,
- Tadej BOJNEC, LTO Ptuj,
- Vesna MURKO, LTO Slovenskih Goric,
- Milan RAZDEVŠEK, Javni gospodarski zavod za turizem Maribor,
- Irena MEŠKO KUKOVEC, Zavod za pospeševanje turizma občine Ormož,
- Marjana KREITNER LOZINA, MRA.

Slika 1.3. – 1: Organizacijska shema sodelujočih akterjev pri pripravi RRP za Podravje

S strani države so bila izdana minimalna navodila o obvezni vsebini in metodologiji priprave RRP, zato smo se posluževali različnih svetovnih zgledov priprave strateških dokumentov, strokovne literature, nasvetov drugih, ki so pri pripravi RRP pred nami in lastnih izkušenj pri pripravi podobnih dokumentov.

Za delo s strokovnimi delovnimi skupinami smo uporabili naslednje metode dela:

- Predstavitve primerov od drugod,
- GMA metoda (global management approach),
- Generiranje idej, pin board.

GMA metoda (metoda celovitega podjetniškega pristopa pri vodenju razvojnih projektov) povezuje načrtovanje in uresničevanje razvojnega programa ter daje osnovo za upravljanje razvojnega koncepta do odločanja o izvedbi potrebnih ukrepov za njegovo postopno uresničevanje.

GMA metoda je odgovorila na najpogostejša vprašanja, ki si jih zastavljamo v regiji:

- Kje smo?
- Kam želimo?
- Kako bomo tja prišli?
- Kdaj bomo prišli tja?
- Kaj za to potrebujemo?

Z uporabo metode GMA smo in bomo pridobili podatke, ki so in nam bodo podali odgovore na naslednja vprašanja:

- Kaj imamo? (v ljudeh, naravnih danostih, zgodovini, kulturni dediščini, infrastrukturni opremljenosti ...) in kaj želimo,
- Z situacijsko (SWOT) analizo smo opredelili stanje in priložnosti za vsako od v nadaljevanju naštetih prednostnih področij,
- Človeški viri in socialno okolje, gospodarstvo, okolje, prostor in infrastruktura, kmetijstvo in razvoj podeželja, turizem in kulturna dediščina.

V izvedbenem delu bomo metodo GMA dokončali s pripravo operativnega načrta (določitev prioritete, glavnih programov in podprogramov), v katerem bomo točno opredelili naslednje:

- Kaj bomo spremenili?
- Kako bomo to naredili?
- Kako bomo to financirali?
- Kdo bo pri tem sodeloval?
- Kje bomo to naredili?
- Kdaj bomo to naredili?
- Kaj potrebujemo za to?
- Kako bomo nadzirali in spremljali izvajanje (določitev ključnih indikatorjev)?

Podatke za pripravo dokumenta smo zbirali preko različnih, javno dostopnih virov, anket, vprašalnikov, projektnih listov, intervjujev, članov strokovnih skupin, avtorskih prispevkov zunanjih izvajalcev in podatkov, pridobljenih na področnih in sektorskih delavnicah.

Metodologija, s katero smo izvedli analizo podatkov je SWOT, kjer se identificirajo prednosti, slabosti, priložnosti ter nevarnosti regije. Priložnosti smo povezali s prednostmi, nato smo konverzijsko strategijo uporabili za prepoznavanje slabosti ter nevarnosti.

Pomembno je, da je identifikacija prednosti in slabosti ter priložnosti in nevarnosti temeljila na objektivni oceni zbranih podatkov, ne pa na osebnem mnenju posameznikov ali delovne skupine.

SWOT postopek je tako pri vseh kategorijah omogočil vrsto predlogov, ki so pripomogli k pripravi celotne razvrstitve regijskih prednosti, priložnosti, ki izvirajo iz prednosti ter slabosti in nevarnosti na katere mora biti

regija pripravljena. Učinek tega procesa je identifikacija regionalnih prioritet in strateških ciljev, ki so skladni s splošnimi merljivimi vmesnimi cilji, ki:

1. Se direktno nanašajo na identificirane priložnosti in ki gradijo na prednostih regije ter
2. Poskušajo nevtralizirati predvidene nevarnosti ter slabosti regije.

Po identifikaciji in določitvi vmesnih ciljev so projektne skupine določile operativne cilje, ki jih bomo dosegli z izvajanjem specifičnih projektov, ki bodo potrebovali vložke kot so delovna sila, finančna sredstva. V vsaki fazi tega procesa smo identificirati indikatorje dosežkov, ki so povezani z že določenimi cilji ali učinkom ter opisali, kako so ti indikatorji merljivi oz. kako jih lahko ocenimo.

Na koncu tega procesa so strokovne skupine pripravile dokument za vsako prioriteto področje, ki:

- Vsebuje analizo stanja in razvojne možnosti,
- Vizijo, strategijo in dolgoročne cilje,
- Prioritetna razvojna področja,
- Analizo skladnosti občinskih in regionalnih prioritet s strategijo regionalnega razvoja Slovenije in drugimi državnimi strateškimi dokumenti,
- Pričakovane učinke,
- Oceno globalnega javnofinančnega okvira za izvajanje RRP,
- Indikatorje merjenja.

Po povezavi različnih dokumentov po področjih v enoten splošen strateški dokument ter po ustreznem posvetovanju z regijo, je prva faza procesa strateškega načrtovanja zaključena. Dokument izraža vizijo za regijo in zahteva veliko stopnjo konsenza z njo. Določeni so specifični, merljivi cilji ter aktivnosti, ki bodo prispevale k doseganju ciljev. Naslednja stopnja je preusmeriti strateški dokument v praktično orodje za doseg vseh ciljev.

1.4. PROCES INFORMIRANJA IN VKLJUČEVANJA JAVNOSTI

Priprava enega od najpomembnejših strateških dokumentov regije, Regionalnega razvojnega programa za statistično regijo Podravje je strokovno zahtevna naloga, zato smo pred pripravo strateškega dela dokumenta seznanili strokovne službe občinskih uprav, gospodarsko in obrtne zbornice, druge regijske institucije, večja podjetja in zainteresirane posameznike z namenom priprave RRP-ja. V skladu z zakonom je bil v dnevnem časopisu objavljen javni poziv zainteresirani javnosti za sodelovanje pri pripravi RRP.

V procesu priprave strateškega dela Regionalnega razvojnega programa za statistično regijo Podravje smo posebno pozornost posvetili vključitvi strokovne javnosti v pripravo strateškega dokumenta in smo v ta namen ustanovili posebne delovne skupine, ki so jo po posameznih področjih sestavljali kompetentni posamezniki in predstavniki različnih organizacij in njihovi sodelavci. Pri sestavi strokovnih skupin za posamezna področja priprave RRP smo upoštevali kriterij geografske pokritosti celotne regije in ustrezno strokovno podporo za vsa podpodročja.

Člani strokovnih skupin so se redno srečevali na delovnih sestankih, velik del medsebojne komunikacije je potekal po elektronski pošti. Delovne skupine so pripravile podlage za delo na področnih in območnih delavnicah, anketne liste in vprašalnike za intervjuje, ki smo jih posredovali občinam, podjetjem, društvom, ustanovam, ministrstvu in njihovim službam oziroma smo jih osebno obiskali, prav tako smo omenjenim subjektom posredovali projektne liste.

Na podlagi pridobljenih podatkov so strokovne skupine pripravile delovne osnutke za posamezna področja, nakar so sledila usklajevanja med posameznimi področji (npr. turizem na kmetijah je skupen tako področju kmetijstva in turizma).

Po posameznih področjih priprave je bilo izvedenih več območnih delavnic, organizirana je bila skupna delavnica za vsa področja, katerih se je udeležilo 84 (število s skupne delavnice) oseb, od katerih je več kot polovica sodelovala na več kot eni delavnici. Skupno število vabljenih na delavnice je trikrat večje. Na drugi seji Programskega odbora je na delavnicah sodelovalo 59 ljudi.

Poslali smo preko 1000 vprašalnikov oz. anketnih listov na različne naslove, opravili smo pa tudi preko 400 intervjujev.

Ves čas priprave strateškega dela RRP so se pripravljavci dokumenta redno srečevali s predstavniki Agencije RS za regionalni razvoj, z vodstvom Programskega odbora, župani in delavci v občinskih upravah ter upravnih enotah, o poteku priprave smo seznanili člane Upravnega odbora Gospodarske zbornice, Združenje podjetnikov, posamezne sekcije v okviru Obrtnih zbornic, razna društva, poslance iz Podravja, udeležili smo se različnih srečanj in prireditev, na katerih smo prisotne seznanili z namenom priprave RRP.

Informacije o posameznih dogodkih smo posredovali medijem javnega obveščanja in preko njih seznanili širšo javnost z najpomembnejšimi informacijami o poteku priprave RRP, zaradi visokih tarif pa se nismo posluževali plačanih prispevkov v medijih.

V času priprave dokumenta smo se srečevali tudi s predstavniki razvojnih agencij iz drugih statističnih regij, s katerimi smo izmenjevali izkušnje in se medsebojno informirali ter iskali možnosti medregijskega povezovanja.

V mesecu novembru je v Lipnici potekalo delovno srečanje med 4 slovenskimi obmejnimi regijami in 4 Regionalmanagementi iz avstrijske Štajerske (120 udeležencev), kjer smo na posameznih programskih delavnicah (urejanje prostora in infrastruktura, gospodarstvo in tehnologija, turizem in kultura, izobraževanje, socialne zadeve in človeški viri, kmetijstvo in razvoj podeželja, varstvo okolja in varstvo narave, izgradnja bilateralnih struktur) predstavili možnosti medsebojnega sodelovanja in skupnega kandidiranja za evropska sredstva, upoštevajoč programe in podprograme v RRP.

Na osnovi evidenc, list prisotnosti, raznih oblik komuniciranja in na osnovi ocene števila vključenih sodelavcev, za katere nimamo dokazil o njihovi vključenosti v pripravo tega dela dokumenta, ocenjujemo, da je do sedaj vključenih približno 2000 oseb s področja strokovne javnosti.

Na lokalnem, regionalnem in nacionalnem nivoju bo bolj aktivno obveščanje ciljnih javnosti potekalo v naslednjih fazah, saj bo strateški del z analizo stanja osnova za pripravo projektnih predlogov, ki bodo vključeni v izvedbeni del RRP in bo vključitev javnega mnenja pripomogla k pripravi okolju najprimernejših projektov.

Po potrditvi strateškega dela, bo le ta predstavljen širši zainteresirani javnosti na internetnih straneh razvojnih agencij, pripravljamo izdajo Regionalnih razvojnih novic, celoten RRP pa bo izdan tudi v tiskani obliki.

2. OCENA STANJA IN RAZVOJNIH MOŽNOSTI STATISTIČNE REGIJE PODRAVJE

2.1. STATISTIČNA REGIJA PODRAVJE

2.1.1. UVOD

V obdobju tranzicije so se razlike v razvitosti regij povečale. Pomembne so zlasti razlike v demografskih pogojih, človeškem kapitalu, gospodarski strukturi in uspešnosti gospodarjenja, opremljenosti z družbeno in gospodarsko infrastrukturo, obsegu okoljskih problemov in notranji homogenosti (delež občin v regiji s statusom območja s posebnimi razvojnimi problemi). Razlike odsevajo tudi v razporeditvi novo nastalih podjetij med regijami, saj je število registriranih (ali aktivnih) gospodarskih družb na tisoč prebivalcev zelo različno. Povečevanje regionalnih razlik je pogosto posledica neizkoriščenosti razvojnih potencialov regij.

Regije lahko same najbolje identificirajo medsebojno komplementarnost lokalnih razvojnih potencialov in opredelijo svoje razvojne usmeritve. Za uvrstitev konkurenčnosti v novem evropskem kontekstu morajo slovenske regije razviti svoje specifične konkurenčne prednosti, ki bodo omogočile njihov endogeni razvoj, vendar pa se morajo tudi med seboj dobro infrastrukturno, informacijsko-komunikacijsko, kulturno in drugače povezati v enoten slovenski razvojni pol. Nova regionalna politika v evropskih razmerah ne more biti več namenjena zgolj odpravljanju razvojnih razlik, ampak predvsem spodbujanju razvojnih polov in mednarodne konkurenčnosti vseh delov države. Pri tem pa je potrebno intenzivnejše pomagati tistim regijam, ki imajo slabše razvojno izhodišče, oziroma območjem, ki so z vidika slovenske regionalne politike na ravni občin opredeljena kot območja s posebnimi razvojnimi problemi, vendar le na osnovi regionalnih razvojnih programov.

Podravska regija je po številu prebivalcev **druga največja statistična regija** (na območju regije živi 16,1% slovenskega prebivalstva in z 2170 km²) obsega dobro desetino slovenskega ozemlja in vključuje v svoje območje **kar 34 občin**: Lenart, Benedikt, Sv. Ana, Cerkvenjak, Ormož, Ptuj, Hajdina, Destnik, Trnovska vas, Sv. Andraž v Slovenskih goricah, Videm, Podlehnik, Slovenska Bistrica, Oplotnica, Pesnica, Kungota, Šentilj, Maribor, Hoče Slivnica, Miklavž na Dravskem polju, Duplek, Rače-Fram, Starše, Ruše, Lovrenc na Pohorju in Selnica ob Dravi. Je tretja najgosteje naseljena statistična regija – povprečna gostota poselitve je **147 prebivalcev/km²** (gosteje poseljeni sta le Zasavska in Osrednjeslovenska regija). Najpogostejša naseljenost je v okolici mesta Maribora in Ptuja, na območju Haloz in Slovenskih Goric pa je gostota prebivalstva pod slovenskim povprečjem.

Po letu 1981 je prebivalstvo regije stagniralo. V obdobju od leta 1981 do prve polovice leta 2000 je Podravska regija, poleg Pomurske zabeležila največji padec mladega prebivalstva (do 14. leta), V strukturi prebivalstva po starostnih skupinah se, če se primerjamo s slovenskim povprečjem, zmanjšuje delež mladega, povečuje pa delež starega prebivalstva. Posledica takšnih gibanj, je nadpovprečen indeks staranja prebivalstva, ki je leta 1999 za 7.5 odstotne točke presegel slovensko povprečje. Ob popisu prebivalstva 1991 je imela regija tudi nadpovprečen delež kmečkega prebivalstva.

Podravje, še pred dvema desetletjema močna industrijska regija, je ob koncu tisočletja eno izmed območij z najresnejšimi gospodarskimi in socialnimi problemi v Sloveniji. Gospodarstvo regije, ki je še pred dobrim desetletjem slonelo na močni industriji in gradbeništvu, sta izguba vzhodnih in južnih trgov ter nenadna upočasnitev investicijske gradnje zelo prizadela. Regija je dobila tipične lastnosti starih industrijskih regij: **kapital in znanje sta se umaknila, nova vanjo ne priteka sama od sebe.**

Tabela 2.1. – 1: Površina, prebivalci in gostota po občinah podravske regije

Št.	OBČINA	Površina		Prebivalci		Gostota		Indeks staranja prebivalstva	
		Km ²	SLO=100%	Skupaj	SLO=100%	Preb./km ²	SLO=100	Indeks	SLO=100
1	BENEDIKT	24	0,1	2131	0,1	88	90	57,3	62,4
2	CERKVENJAK	23	0,1	2139	0,1	93	94	77,3	84,2
3	DESTRNIK	34	0,2	2538	0,1	74	75	83,7	91,1
4	DORNAVA	28	0,1	2648	0,1	93	95	75,7	82,4
5	DUPLEK	40	0,2	5961	0,3	149	152	76,6	83,4
6	GORIŠNICA	61	0,3	6064	0,3	99	101	83,6	91
7	HAJDINA	22	0,1	3674	0,2	170	173	100,4	109,3
8	HOČE - SLIVNICA	54	0,3	9719	0,5	181	184	102	111,1
9	JURŠINCI	36	0,2	2341	0,1	65	66	79,4	86,4
10	KIDRIČEVO	72	0,4	6832	0,3	96	97	93,7	102
11	KUNGOTA	49	0,2	4332	0,2	88	90	91,5	99,6
12	LENART	120	0,6	11363	0,6	95	96	73,8	80,3
13	LOVRENC NA POHORJU	84	0,4	3152	0,2	37	38	99,1	107,9
14	MAJŠPERK	73	0,4	4133	0,2	57	58	97,2	105,9
15	MARIBOR	147	0,7	114743	5,8	778	792	128,2	139,6
16	MARKOVCI	30	0,1	3947	0,2	132	135	82,4	89,7
17	MIKLAVŽ NA DR. POLJU	13	0,1	5842	0,3	466	474	88,8	96,7
18	OPLOTNICA	33	0,2	3968	0,2	120	122	67,5	73,5
19	ORMOŽ	212	1	17791	0,9	84	85	89	96,9
20	PESNICA	76	0,4	7288	0,4	96	98	1,7	99,9
21	PODLEHNIK	46	0,2	1920	0,1	42	42	85,4	93
22	PTUJ	67	0,3	24085	1,2	361	368	85,2	92,8
23	RAČE- FRAM	51	0,3	6042	0,3	118	120	95,9	104,4
24	RUŠE	61	0,3	7289	0,4	120	122	97,7	106,4
25	SELNICA OB DRAVI	64	0,3	4567	0,2	71	72	75,8	82,5

26	SLOVENSKA BISTRICA	335	1,7	29844	1,5	89	91	84	91,4
27	STARŠE	34	0,2	3965	0,2	117	119	105,5	114,9
28	SV. ANA V SL. GORICAH	37	0,2	2351	0,1	63	64	86,4	94,1
29	SV. ANDRAŽ V SL. GORICAH	18	0,1	1277	0,1	73	74	70,4	76,7
30	ŠENTILJ	65	0,3	8206	0,4	126	128	88,5	96,3
31	TRNOVSKA VAS	23	0,1	1270	0,1	55	56	74,5	81,1
32	VIDEM	80	0,4	5600	0,3	70	71	80,2	87,3
33	ZAVRČ	19	0,1	1458	0,1	75	77	65,2	71
34	ŽETALE	38	0,2	1427	0,1	38	38	95,3	103,7
PODRAVSKA REGIJA		2170	10,7	319907	16,1	147	150	99,2	108

2.1.2. POGLAVITNE EKONOMSKO-SOCIALNE ZNAČILNOSTI REGIJE PODRAVJE

Pospešena gospodarska rast zahteva uveljavljanje ključnih dejavnikov konkurenčnih prednosti podjetij v pogojih globalne konkurence (tehnologije in inovativnosti, fleksibilnosti, konkurenčnosti, podjetništva in organiziranosti), ki omogočajo kar največjo inovativnost in podjetniško ravnanje zaposlenih ter strategijo stalnih sprememb v proizvodnem postopku, proizvodni in načrtovanju.

Povečana konkurenca sili podjetja k neprestanemu zniževanju stroškov. Oboje skupaj potiska regije in države v intenzivno tekmo za nove investicije in ohranjanje obstoječih. Za visoko konkurenčna gospodarstva je značilna velika mobilnost podjetij, visoka konkurenca med regijami, odnosi med podjetji ne temeljijo na rivalstvu, temveč na sodelovanju in povezovanju...

Po višini BDP na prebivalca, se regija po podatkih za leto 1997 in 1999 uvršča na 10. mesto (pred Pomursko in Zasavsko). Podravska regija je v letu 1997 ustvarila **13,3 %** slovenskega BDP in bila s tem na drugem mestu med statističnimi regijami. BDP na prebivalca pa je znašal samo **83%** slovenskega povprečja in **57%** povprečja EU. Struktura **bruto dodane vrednosti** Podravske regije je zelo podobna tisti za celotno slovensko gospodarstvo: glavnino BDP regije ustvarijo storitvene dejavnosti (skoraj 60%).

Po ekonomski moči, merjeni z bruto osnovo za dohodnino (BOD) na prebivalca, zaseda regija **predzadnje mesto** (nižjo BOD na prebivalca v letu 2000 je imela le Pomurska regija) in dosega le **84,6%** slovenskega povprečja.

2.1.2.1. Izobrazbena struktura

Po popisu leta 1991 in v letu 1998 je bila izobrazbena struktura delovno sposobnega prebivalstva glede na število let šolanja pod slovenskim povprečjem. 1998. leta je bilo v prebivalstvu od 16 do 65 let največ tistih s srednješolsko izobrazbo (56,2%, to je najvišji delež med statističnimi regijami), podpovprečna sta bila tudi deleža z osnovnošolsko in poklicno izobrazbo ter višje in visokošolsko izobrazbo. Tudi po stopnji vključenosti prebivalstva (od 20 – 24 let) v dodiplomski študij je regija podpovprečna.

2.1.2.2. Brezposelnost

Že vrsto let je najbolj pereč problem Podravske regije visoka stopnja registrirane brezposelnosti, ki je najvišja v Sloveniji. V zadnjih letih se stopnja brezposelnosti sicer zmanjšuje, vendar ne v relativnem smislu. Podravska regija je v letu 2000 še zmeraj imela skoraj četrtino brezposlenih v Sloveniji. Stopnja zaposlenosti počasi raste, vendar je delovno aktivnega prebivalstva v podravski regiji le okoli polovica, najmanj med statističnimi regijami. Problem predstavlja tudi strukturna brezposelnost.

2.1.2.3. Poslovanje gospodarskih družb

Statistični podatki iz bilance stanja in bilance uspeha kažejo, da gospodarske družbe v regiji po višini BDP na zaposlenega v letu 2000 dosegajo le slabih 84% slovenskega povprečja. Še bolj zaostajajo za slovenskim povprečjem po vrednosti čistega dobička na zaposlenega (167,4% povprečja v Sloveniji). V letu 2000 je regija povečala delež prihodkov, ustvarjenih s prodajo blaga na tujem trgu, v skupnih prihodkih (presega slovensko povprečje za 3%). Delež čiste izgube pa se je v letu 2001 drastično povečal.

Regija zaostaja za slovenskim povprečjem tudi po višini plač na zaposlenega (dobrih 90% povprečne plače na zaposlenega v gospodarskih družbah v Sloveniji). Izredno je nizka investicijska intenzivnost gospodarskih družb, saj je delež izdatkov na investicije v sredstvih znašal leta 2000 **10,4%**, kar je med najnižjimi vrednostmi in **skoraj 20% pod slovenskim povprečjem**.

2.1.3. PODRAVJE KOT OBMOČJE S POSEBNIMI RAZVOJNIMI PROBLEMI

Stopnja razvitosti regij v Sloveniji je različna in manjša kot je teritorialna enota, na kateri jo merimo, večje razlike se kažejo. V skladu z 19. členom Zakona o regionalnem razvoju (Ur. List 60/99) so **prednostne regije** tiste, ki po vrednosti **BDP/prebivalca** oziroma stopnje **brezposelnosti** za več kot **20% negativno odstopajo** od državnega povprečja.

Zaradi nadpovprečno visoke stopnje brezposelnosti je celotno območje Podravske regije opredeljeno kot **območje s posebnimi razvojnimi problemi**. To kaže na izjemno težak socialno-ekonomski položaj te regije.

V okviru območij s posebnimi razvojnimi problemi ločimo tri tipe:

- **Ekonomsko šibka območja** (območja občin, ki so v letu 1997 dosegla največ 80% bruto osnove za dohodnino na prebivalca glede na državno povprečje, ali pa se je število prebivalstva v obdobju od 1991 do 1999 zmanjšalo tako, da znaša indeks rasti prebivalstva manj kot 96),
- **Območja s strukturnimi problemi in visoko brezposelnostjo** so občine, kjer je stopnja registrirane brezposelnosti v prvem polletju 1999 za več kot 20% presejala državno povprečje. območja s strukturnimi problemi pa so občine, kjer je delež delovno aktivnega prebivalstva v kmetijstvu od skupnega prebivalstva za več kot 20% presegal državno povprečje,
- Razvojno **omejevana območja in območja z omejenimi dejavniki**. To so občine na meji s Avstrijo, Italijo, Hrvaško in Madžarsko, če leži več kot polovica občine v 10 km obmejnem pasu in če je število prebivalstva v občini upadlo v letih 1991-1999, tako, da znaša indeks rasti prebivalstva manj kot 96.

Občine statistične regije Podravje so na podlagi tega razvrščene v prioritete liste od A do D.

LISTA A:	Benedikt, Pesnica, Podlehnik, Sv. Andraž, Trnovska Vas in Zavrč
LISTA B:	Cerkvenjak, Destnik, Duplek, Gorišnica, Juršinci, Kungota, Lovrenc na Pohorju, Majšperk, Markovci, Ormož, Selnica ob Dravi, Sv. Ana, Šentilj, Videm, Žetale
LISTA C:	Dornava, Kidričevo, Lenart, Maribor, Oplotnica, Ruše, Starše
LISTA D:	Hajdina, Hoče-Slivnica, Miklavž na Dravskem polju, Ptuj, Rače-Fram, Slovenska Bistrica

Podatki po občinah statistične regije Podravja kažejo:

- večina občin Podravja (razen obeh mestnih in nekaj primestnih) je opredeljenih kot **ekonomsko šibka območja**, ki pa se med seboj razlikujejo: v FZR UE Ptuj in UE Lenart z **nadpovprečno stopnjo registrirane brezposelnosti spremlja nadpovprečen delež kmečkega prebivalstva**, medtem ko v občinah Konzorcija za razvojne naloge **delež kmečkega prebivalstva nizek** (razen v Kungoti in Pesnici), in **so razvojni problemi povezani s strukturnimi problemi poslovnega sektorja** (predelovalne dejavnosti, gradbeništvo, storitve,...),
- stopnja brezposelnosti je v nekaterih občinah **veliko višja od regijskega povprečja**,
- **osnova za dohodnino je v nekaterih občinah skoraj za polovico manjša** od regijskega povprečja (območje Slovenskih Goric in Haloz) in znaša manj kot 40 odstotkov državnega povprečja,
- **večina občin je uvrščena med razvojno omejevana območja**, nekatera zaradi narave, druga imajo omejene možnosti za kmetijsko dejavnost, območja ob meji s Hrvaško so razvojno omejena zaradi bližine meje.

Tabela 2.1. -2: Tipi območij s posebnimi razvojnimi problemi v statistični regiji Podravje

Št.	OBČINA	Ekonomsko šibka območja	Območja s strukturnimi problemi		Razvojno omejena območja		Območja s posebnimi razvojnimi *
			2a2	2b3	3a4	3b5	
	KONZORCIJ						
1	Mestna občina Maribor z okolico						
	DUPLEK	1	2a				*
	HOČE - SLIVNICA		2a				*
	MARIBOR		2a				*
	MIKLAVŽ NA DR.		2a				*
	STARŠE		2a	2b			*
	JUŽNE OBČINE						
	RAČE- FRAM		2a				*
	SLOVENSKA	1					*
	OPLOTNICA	1					*
	SEVERNE OBČINE						
	KUNGOTA	1	2a	2b			*
	PESNICA	1	2a	2b			*
	ŠENTILJ	1	2a				*
	ZAHODNE OBČINE						
	LOVRENC NA	1	2a				*
	RUŠE		2a				*
	SELNICA OB DRAVI	1	2a				*
	ORMOŽ	1	2a	2b		3b	*
	FZR UE PTUJ IN UE LENART						
	BENEDIKT	1	2a	2b			*
	CERKVENJAK	1	2a	2b			*
	DESTRNIK	1	2a	2b			*
	DORNAVA	1		2b		3b	*
	GORIŠNICA	1	2a	2b		3b	*
	HAJDINA		2a	2b			*
	JURŠINCI	1	2a	2b			*
	KIDRIČEVO	1	2a	2b			*
	LENART	1		2b			*
	MAJŠPERK	1	2a	2b		3b	*
	MARKOVCI	1		2b		3b	*
	PODLEHNIK	1	2a	2b		3b	*
	PTUJ		2a				*
	SV. ANA V SL.	1		2b			*
	SV. ANDRAŽ V SL.	1	2a	2b			*
	TRNOVSKA VAS	1	2a	2b			*
	VIDEM	1	2a	2b		3b	*
	ZAVRČ	1	2a	2b		3b	*
	ŽETALE	1		2b		3b	*
	PODRAVSKA REGIJA						*

Vir: Regionalni vidiki razvoja Slovenije (in poslovanje gospodarskih družb v letu 2000), Janja Pečar, UMAR, št. 6/letnik X/2000, Ljubljana

* 2a predstavljajo območja s strukturnimi problemi – visoka stopnja registrirane brezposelnosti

* 2b- območja s strukturnimi problemi – visok delež kmečkega prebivalstva

Razvojne razlike po posameznih subregionalnih območjih zelo otežujejo uporabo uniformiranih oblik pospeševanja razvoja. Ukrepi za reševanje razvojnih zaostankov mesta Maribor se le s težavo lahko uporabijo pri pospeševanju razvoja Haloz in Slovenskih goric. Veliki razvojni zaostanki in specifični problemi majhnih občin se v povprečnih kazalcih statistične regije Podravja preprosto izgubijo. Zato se lahko pospeševanja razvoja lotimo lahko samo na subregionalni ravni. Temu smo sledili tudi pri analiziranju podatkov, kjer so prikazani podatki za celotno statistično regijo in izpostavljene posebnosti posameznih območij.

Relativne in absolutne vrednosti: Strokovnjaki so uvrstili Podravje med stagnantne regije, ki imajo določene pozitivno ocenjene potenciale. Regijam s slabimi socioekonomskimi razmerami, ki imajo omejene razvojne potenciale (Pomurska, Spodnje Posavska in Zasavska regija) so prisodili, da so potrebne znatne strokovne in tudi finančne pomoči. Vendar pri tem ne gre prezreti, da velikost regije (v slovenskem merilu) že samo po sebi predstavlja omejitev za uspeh ukrepov, ki naj bi v sprejemljivem času zagotovili pozitivne premike. Velikost regije namreč pomeni nakopičene probleme (npr. veliko število brezposelnih, veliko število starih prebivalcev, veliko števila presežnih delavcev, veliko zaposlenih z nizkimi plačami,...), ki jih je mogoče rešiti le s korenitimi potezami in znatnim angažiranjem človeških, materialnih in finančnih virov resursov za dovolj dolgo obdobje.

Tabela 2.1. - 3: Območja s posebnimi razvojnimi problemi v podravski regiji

OBMOČJE	Površina	Prebivalci 31.3.1999	Št. reg. Brezposelnosti I -VI. 1999		Indeks rasti preb. 1991- 1999	Obmejni pas	Nemestna obmejna občina s HR	Bruto osnova za dohodnino na preb., 1997		% delovno akt. Preb. V kmetijstvu od skupnega preb., oktober 1999	
			%	Indeks SLO=100				SIT	Indeks SLO=100	%	Indeks SLO=100
MOM											
DUPLEK	40	5822	22,1	157,9	100,8			516991	74,6	2,7	108,5
HOČE – SLIVNICA	54	9529	19,5	139,1	103,2			628795	90,7	1,6	62,6
MARIBOR	147	115773	23,2	165,8	96,6			695904	100,4	0,6	22,3
MIKLAVŽ NA DR. POLJU	13	5685	20,9	149,2	105			607570	87,7	0,7	28,6
STARŠE	34	3952	21,3	151,8	100,9			569303	82,1	3,6	145,2
JUŽNE OBČINE											
RAČE- FRAM	51	5883	20,5	146,4	103,6			595142	85,9	2,5	100,2
SLOVENSKA BISTRICA	335	29571	16,6	118,8	103,7			544450	78,6	2,4	95,2
OPLOTNICA	33	3931	16,2	115,8	101,9			483707	69,8	2,9	115,9
SEVERNE OBČINE											
KUNGOTA	49	4273	27,6	196,8	99,3	*		492241	71	4,1	163,6
PESNICA	76	7105	28,8	205,8	102,8	*		468076	67,5	4,3	171,4
ŠENTILJ	65	8176	23,6	168,5	99,2	*		544069	78,5	2,4	94,9
ZAHODNE OBČINE											
LOVRENC NA POHORJU	84	3168	21,7	154,7	96,7			518395	74,8	2	79,5
RUŠE	61	7270	32,1	229,2	96,5			565034	81,5	0,3	10,4
SELNICA OB DRAVI	64	4606	23,6	168,5	99,5	*		550837	79,5	2,7	109,6
ORMOŽ	212	17748	17,2	122,9	101	*	*	486174	70,1	10,6	421,6

FZR UE Ptuj in UE Lenart											
BENEDIKT	24	2054	18,6	132,6	107,7	*		351112	50,7	6,7	267,5
CERKVENJAK	23	2136	21,2	151,2	98,7			290378	41,9	8	317,9
DESTRNIK	34	2527	20,4	146,1	103,7			397119	57,3	5,6	223,4
DORNAVA	28	2645	16,6	118,4	101,4	*	*	456580	65,9	4,9	195,8
GORIŠNICA	61	5963	18,2	129,9	97,9	*	*	426261	61,5	6,5	260,5
HAJDINA	22	3666	18,1	129,1	96,4			632390	91,2	6,6	262,5
JURŠINCI	36	2341	20,6	146,8	98,3			288466	41,6	6,3	250,7
KIDRIČEVO	72	6736	17,7	126,3	102			527178	76,1	4,7	186,9
LENART	120	11226	15,8	112,6	103,5			482548	69,6	5,7	226,8
MAJŠPERK	73	4083	20,1	143,9	97,4	*	*	476039	68,7	4,3	172,5
MARKOVCI	30	3949	16,1	115,2	99,9	*	*	463724	66,9	6,7	266,4
PODLEHNIK	46	1938	21,3	152	97,6	*	*	394624	56,9	4,6	185,1
PTUJ	67	24084	19,7	140,8	101,5			637919	92	2,2	88
SV. ANA V SL. GORICAH	37	2319	15,8	113,2	101,1	*		309277	44,6	7,6	302,8
SV. ANDRAŽ V SL. GORICAH	18	1261	20,6	147	102			273882	39,5	9,2	366,6
TRNOVSKA VAS	23	1276	21	149,8	100,6			328378	47,4	9,1	364,9
VIDEM	80	5583	17,8	127,4	99,9	*	*	451499	65,1	5,7	227
ZAVRČ	19	1437	24,4	174,3	102	*	*	339496	49	5,5	219,3
ŽETALE	38	1423	14,9	106,5	96,6	*	*	335457	48,4	9,2	366,5

2.2. KLJUČNI PROBLEMI PODRAVSKE REGIJE¹

2.2.1. ČLOVEŠKI VIRI

- Demografski problemi: staranje prebivalstva (hitreje kot v Sloveniji), znatno znižanje deleža otrok (do 14 let) po letu 1981 – takoj za Pomursko regijo, neugodna starostna struktura na podeželju, stalno odseljevanje mladih s podeželja,
- Slab socialni položaj prebivalstva, naraščajoči socialni problemi,
- Trg dela:
  - Stopnja registrirane brezposelnosti (kljub znižanju) še vedno najvišja v Sloveniji, brezposelnost regije je četrtno vseh brezposelnih v Sloveniji, visok deležem mladih brezposelnih (skoraj 23%), naraščajočim deležem starejših od 40 let (51-odstotni delež med brezposelnimi), invalidov in dolgotrajno brezposelnih (nad slovenskim poprečjem),
  - Podpopprečen, a visok delež brezposelnih brez izobrazbe (44%),
  - Neustrezna usposobljenost delovne sile (nizka izobrazbena raven, zastarele kvalifikacije), premajhna mobilnost in neprilagodljivost,
  - Potrebe po delavcih pokrivajo 83% povpraševanja, primanjkuje kvalitetnih delovnih mest (zlasti za visoko izobražene kadre), ni povpraševanja po določenih profilih,
  - Premalo vlaganj v razvoj človeških virov in nerazumevanje pomena teh naložb, neugodna štipendijska gibanja, premalo prisotna vzgoja kadrov v podjetjih in organizacijah.
- Izobraževanje, znanje in usposobljenost:
  - Srednje šole in fakultete so skoncentrirane v Mariboru,
  - Delež dijakov v Podravju (50%) pod povprečjem Slovenije (53%),
  - Ni zanimanja za tradicionalne poklice Tudi dualni sistem izobraževanja v nekaterih poklicih ni zaživel za kar obstaja tudi vrsta utemeljitev (ni interesa med dijaki, obstoječ način znižuje fleksibilnost pridobljene izobrazbe in nadaljnje šolanje, neuskklajena pričakovanja države in delodajalcev itd.),
  - Prepočasen proces prestrukturiranja šolske mreže, izobraževalna ponudba ne sledi dovolj hitro potrebam. Izobraževalni programi so pretogi, premalo ciljno naravnani in niso dovolj prilagojeni potrebam gospodarstva,
  - Neizkoriščenost obstoječih resursov (Univerza),
  - Pomanjkanje poslovnih, managerskih in strokovnih znanj na vseh področjih, v vseh dejavnostih gospodarstva, vključno s kmetijstvom in turizmom, v vseh velikostnih razredih podjetij,
  - Pomanjkanje inovativnih mladih kadrov,
  - Neosveščenost odraslih za vseživljenjsko učenje, nemotiviranost za izobraževanje / usposabljanje.

¹ Podrobneje so ključni problemi regije opredeljeni po posameznih področjih priprave RRP v poglavju »Ocena stanja in razvojnih možnosti po posameznih področjih priprave RRP«.

2.2.2. SOCIALNO OKOLJE: ZDRAVSTVO, SOCIALNO VARSTVO, KULTURA IN ŠPORT

- Zdravstvo in socialno varstvo:
  - Nepovezanost in neuskkljenost med zdravstvenim sektorjem, socialnimi službami, nevladnimi organizacijami in zasebnim sektorjem pri programih varovanja in krepitev zdravja v regiji,
  - Pomanjkanje zdravnikov in zdravstvenega osebja, pomanjkanje strokovnjakov za delo na področju promocije zdravja,
  - Pomanjkanje znanja (nezadostno poznavanje sodobnih konceptov varovanja zdravja),
  - Zakonske omejitve javnega sektorja,
  - Omejena finančna sredstva.

- Kultura in šport:
  - Izguba prepoznavnosti tradicionalne kulturne krajine, premajhen poudarek na ohranjanju in razvoju kulturne identitete regije,
  - Centralizacija prireditev, založništva v večjih središčih, neenakomeren ritem prireditev čez leto,
  - Razdrobljenost kulturne ponudbe, nepovezanost programov s področja družbenih dejavnosti, nepovezanost regijskih institucij,
  - Slaba kadrovska sestava v kulturnih institucijah in pomanjkanje usposobljenih izvajalcev,
  - Pomanjkanje podjetništva v kulturi, premalo povezovanja s turizmom,
  - Pomanjkanje finančnih sredstev (za obnovo kulturnih domov, za izvajanje kulturnih dejavnosti, za vzdrževanje kulturnih spomenikov, slabi pogoji za delovanje nevladnih organizacij).

2.2.3. GOSPODARSTVO

- Neustrezna struktura gospodarstva z velikim deležem tradicionalnih panog, malo propulzivnih panog, nizka dodana vrednost - DV (72% slovenskega poprečja), neučinkovitost, kljub pozitivnim gibanjem v zadnjem času še vedno velike izgube (56% slovenskih izgub 2001),
- Nizka kupna moč prebivalstva (dohodnina na prebivalca 85% slovenskega poprečja, plače 90% slovenskega poprečja),
- Malo novih in hitro rastočih podjetij (zaostajanje za slovenskim poprečjem in EU),
- Nizka stopnja inovativnosti (DV na zaposlenega za 29% nižja od slovenskega poprečja), premalo razvojnih skupin v podjetjih, nezmožnost financiranja razvoja – nekonkurenčnost,
- Šibka investicijska dejavnost (80% slovenskega poprečja) ob stari in izrabljeni opremi (80% odpisanost) in odvečnih kapacitetah,
- Nizka produktivnost (78% slovenskega poprečja) in dobičkonosnost (67% slovenskega povprečja);
- Ni dolgoročnega razvojnega koncepta na področju tehnološkega razvoja,
- Neustrezna prostorska politika za investitorje (težave pri pridobivanju dovoljenj za gradnje, spremembe namembnosti, cene lokacij),
- Ni povezovanja med podjetji,
- Pomanjkanje semenskega in rizičnega kapitala, bančni krediti dragi, pomanjkanje lastnih sredstev za financiranje razvoja,
- Nizka izvozna usmerjenost podjetij (pod slovenskim povprečjem), neustrezna struktura izvoza (izdelki z nizko DV), mala podjetja usmerjena na domače tržišče.

2.2.4. OKOLJE, PROSTOR, INFRASTRUKTURA IN NARAVNA DEDIŠČINA

- Prostorsko neenakomeren demografski in gospodarski razvoj, ki se kaže predvsem s stagnacijo podeželja (višinska in obmejna območja),
- Razpršena poselitev, stihijska in nenadzorovana gradnja ter suburbanizacija z velikimi pritiski ob prometnem koridorju (predvsem cestnem),
- Regijsko neuskladen prostorski razvoj, brez jasne trajnostne usmeritve oz. prostorske zasnove,
- Nedorečen koncept ravnanja z odpadki na nivoju regije ter nerešen problem končne dispozicije komunalnih odpadkov za občine Konzorcija (Cegor),
- Zaradi neuskrajene rabe prostora, neurejene zaščite podzemnih voda ter dokaj slabo razvejanega kanalizacijskega omrežja je v veliki nevarnosti oskrba z zdravstveno ustrezno pitno vodo,
- Neuravnotežen razvoj prometnega sistema z neenakomerno razvitimi (prednost ima motoriziran cestni promet) in nepovezanimi prometnimi podsistemi,
- Zaradi pritiska različnih gospodarskih dejavnosti v prostoru in pomanjkanja konkretnih oblik zavarovanja pomembnih območij narave grozi izginjanje teh območij ter rastlinskih in živalskih vrst, ki tam živijo,
- Pomanjkljiva upravna in institucionalna organiziranost na regionalni ravni,
- Pomanjkanje celovitih podatkov in informacij o stanju okolja v regiji,
- Dokaj nizka raven osveščenosti in informiranosti prebivalstva o stanju in problemih v okolju.

2.2.5. KMETIJSTVO

- Neugodna starostna struktura na kmetijah in problem depopulacije,
- Neustrezna izobrazbena struktura kmetov, pomanjkanje managerskih in strokovnih znanj v kmetijstvu,
- Presežki kmetijske delovne sile in pomanjkanje delovnih mest izven kmetijstva, pomanjkanje delovnih mest v kmetijstvu (zlasti za bolj izobražene),
- Neprestano prestrukturiranje razpoložljive delovne sile in zagotavljanje njene polne zaposlenosti,
- Nizka stopnja informiranosti in usposobljenosti,
- Neustrezna zemljiška lastniška sestava,
- Med strukturalnimi problemi izstopajo visok delež mešanih kmečkih gospodarstev,
- Potrebe po denacionalizaciji,
- Potrebe po pridelovalni specializaciji in tržni usmerjenosti,
- Nedorečena prostorska zasnova vaških naselij, stihijski razvoj podeželskih naselij, neurejeno širjenje gostinskih obratov na podeželje,
- Pomanjkljiva prometna povezanost (predvsem v Halozah),
- Neurejena komunalna infrastrukturo, gnojenje s kemičnimi sredstvi, ki onesnažujejo podtalnico,
- V hribovskem območju je prisoten problem depopulacije in stagnacije prebivalstva, opuščanja obdelovanja in slabe infrastrukture,
- Premajhno sodelovanje strokovnega kadra,
- Premalo povezovanje (od spodaj navzgor) ter neučinkovito podporno okolje,
- Premajhno sodelovanje med kmetijami in živilsko prehrabeno industrijo v regiji, struktura živilsko predelovalnih obratov z EU,
- Trženje kmetijskih pridelkov, izdelkov in storitev (neorganiziranost odkupa in prodaje pridelkov, proizvedenih na kmetijah) še dodatno povečuje nekonkurenčnost kmetijstva. Malo je prepoznavnih izdelkov ali pridelkov z blagovnimi znamkami (izjema je področje vinarstva - relativno veliko število blagovnih znamk). Pri trženju na tujih trgih je problem tudi neprepoznavnost Slovenije kot celote,
- Neuskrajena in toga zakonodaja,
- Zaraščanje kulturne krajine,
- Nezdosten posek in slaba realizacija gozdnogojitvenih del,
- Omejena finančna sredstva za izboljšave,
- Pomanjkanje kapitala, zlasti pomanjkanja ali prenizkih sredstev za zagon dejavnosti na podeželju, premalo je pomoči posameznikom, ki želijo ohraniti kulturno krajino, uvajati nove izdelke ali storitve na podeželju.

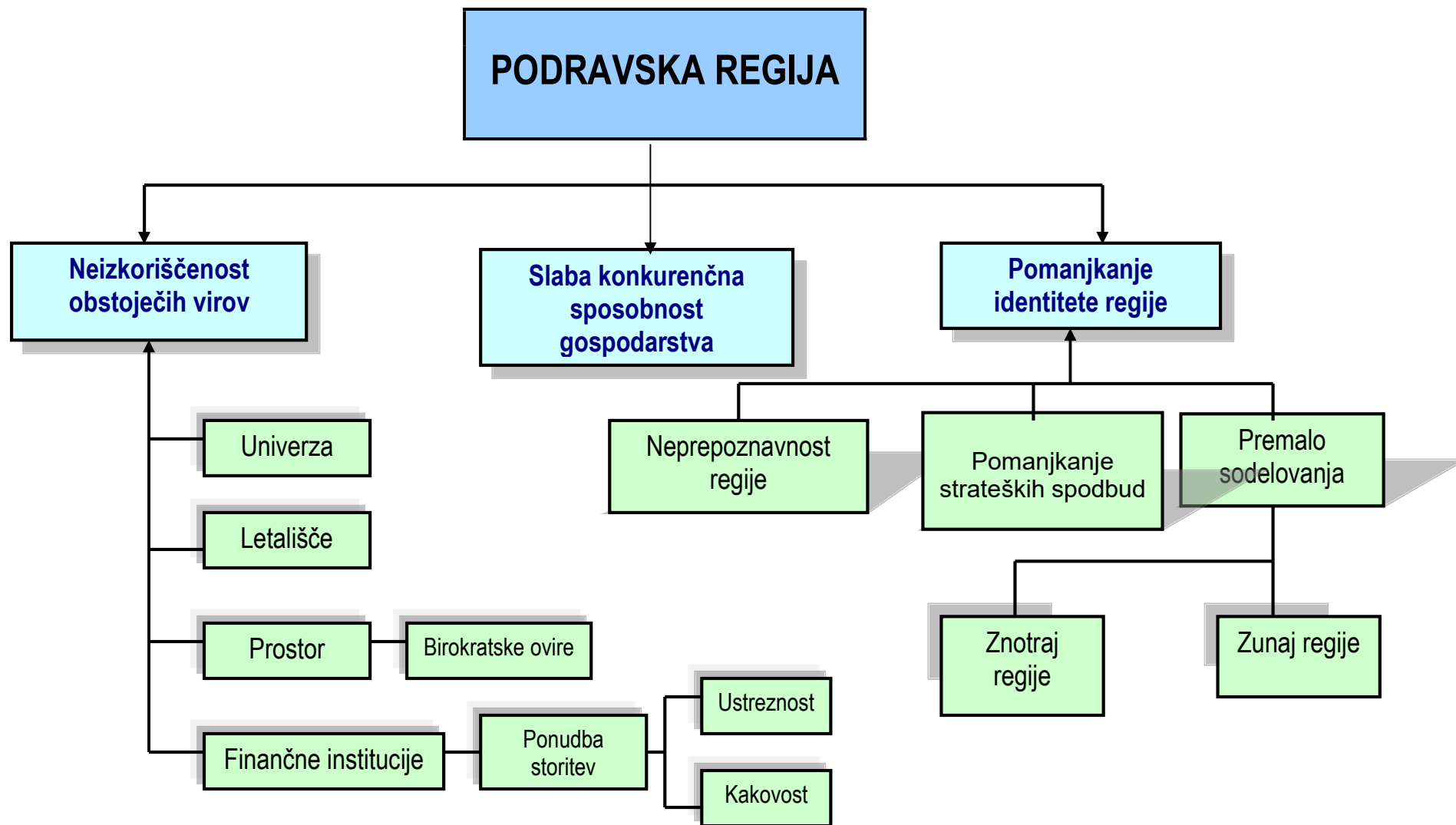

2.2.6. TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA

- Šibka izobrazbena struktura zaposlenih v turističnem gospodarstvu, pomanjkanje strokovnega znanja,
- Nedorečena zakonodaja in neustrezni makroekonomski pogoji delovanja: zakonodaja, dostopnost do inicialnih kreditov in rizičnega kapitala, dostop do informacijske tehnologije, sistematično in intenzivno vlaganje v razvoj človeških virov,
- Neurejena prometna infrastruktura,
- Nestimulirana specializacija ponudnikov,
- Nazadostna povezanost ponudnikov in drugih subjektov (gospodarstvo, kultura, znanost, šolstvo,...)
- Nezadostna povezanost med strokovnjaki (odsotnost skupnih razvojnih projektov z drugimi, tudi čezmejnimi regijami,
- Preslaba tržna usmerjenost ponudnikov,
- Skupna promocija ter trženje ponudbe turističnega Podravja.

Slika 2.2. - 1: Problemsko drevo Podravja

2.3. SWOT ANALIZA CELOTNE REGIJE

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Relativno hitra dostopnost do urbanih središč, • Velike zaloge podzemne vode kot vir pitne vode, • Ugoden geostrateški položaj, • Privlačno bivanjsko okolje, • Veliki živilsko predelovalni gospodarski sistemi na katere se lahko vežejo manjši pridelovalci, • Visok delež kmetijskih zemljišč v ravninskem območju, • Dobro razvite oblike formalne in neformalne izobrazbe na področju kmetijstva, • Bližina evropskih središč kot potencialnih turističnih trgov, • Velika pestrost naravnih danosti in prostorskih možnosti za razvoj turizma, • Izjemne tradicije in kulturna dediščina kot vir gospodarskega razvoja in razvoja turistične ponudbe, • Pozitivni selitveni prirast blaži demografska gibanja, • Zniževanje brezposelnosti in povečevanje potreb po izobraženih kadrih, • Razvit sistem formalnega izobraževanja ter razvejana mreža institucij in programov za izobraževanje odraslih, • Industrijska tradicija in nekaj uspešnih proizvodnih podjetij, • Nekaj vzpostavljenih povezav med podjetji, • Finančne institucije prepoznavne v mednarodnem merilu, • Obstoj mreže javnega zdravstva in socialnega varstva ter usposobljen kader, • Obstoj nevladnih organizacij in delovanje civilne družbe na področju zdravstva in socialnega varstva, • Razvejana kulturna dejavnost in mreža kulturnih organizacij ter enakomerna porazdelitev kulturnih društev v regiji z odprtostjo za čezmejno sodelovanje, • Vključitev vseh ciljnih skupin prebivalstva v razvejane športno rekreativne aktivnosti v okviru športnih društev.	<ul style="list-style-type: none"> • Onesnaženost glavnih vodnih virov, • Celotna regija kot območje z razvojnimi problemi, • Stihijska in nenadzorovana poselitev, • Prometni kaos v mestih, • Pomanjkanje okoljske infrastrukture, • Neugodna proizvodna in posestna struktura kmetij in s tem šibka konkurenčna sposobnost na svetovnih trgih, • Neugodna starostna in izobrazbena struktura nosilcev kmetij, • Razseljevanje demografsko ogroženih območij (depupulacija), • Slaba povezanost med turističnimi ponudniki, varuhi dediščine in drugimi ponudniki (gospodarstvo, kultura, znanost, šolstvo), • Neustrezna izobrazbena struktura in pomanjkanje strokovnega znanja v turizmu, • Nепреpoznavnost in preslaba tržna usmerjenost regije, • Nizka konkurenčna sposobnost gospodarstva, neustrezna struktura gospodarstva, premalo razvito podjetništvo, • Premalo povezav med podjetji, med organizacijami poslovno podpornega okolja, • Pomanjkanje sredstev za razvoj in nezaupanje do zunanjih naložb, • Nadpovprečno staranje prebivalstva in slab socialni položaj, • Nadpovprečna stopnja brezposelnosti, neugodna izobrazbena in starostna struktura delovne sile ter strukturno neskladje na trgu dela, • Prenizka vlaganja v razvoj človeških virov, pomanjkanje načrtovanja razvoja človeških virov v podjetjih in organizacijah ter premajhno sodelovanje izobraževalnih institucij z gospodarstvom, • Nepovezanost ukrepov in institucij na področju RČV ter nizka stopnja zaupanja, • Neprilagojenost programov izobraževanja in usposabljanja potrebam trga dela, • Nepovezanost, neuskkljenost in pomanjkanje programov na področju varovanja zdravja in socialnega varstva, • Polarizacija in kriza upravljanja na področju kulture, • Nezadostna in neustrezna infrastruktura za izvajanje raznovrstnih rekreativnih in športnih aktivnosti.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Dobre možnosti za razvoj javnega prometa, • Razvoj integriranega poselitveno prometnega sistema v katerem regionalna in subregionalna središča opravljajo ustrezne poselitvene središčne funkcije, • Policentrični razvoj regije, • Izkoriščanje biomase, • Naravni potenciali za uvajanje sonaravnega kmetovanja, • Komasacije razdrobljenih kmetijskih gospodarstev, • Veliko število usposobljenih nosilcev kmetij, • Pristop k EU in oblikovanje čezmejnih turističnih prostorov, • Razvoj regionalnih in subregionalnih turističnih blagovnih znamk temelječih na tradicijah ter naravni in kulturni dediščini, • Turizem in kulturna dediščina kot priložnost za ofenzivno prestrukturiranje gospodarstva, • Odpiranje novih delovnih mest ob definiranju turizma s kulturno dediščino kot strateške razvojne prioritete regije, • Kurent kot nacionalni simbol, • Bližina EU trgov, odpiranje vzhodno evropskih trgov in trgov bivše YU, • Povezovanje gospodarstva z univerzo in usmeritev gospodarstva v tehnološko zahtevnejše programe, • Mrežno povezovanje med podjetji vseh velikosti doma in v tujini, • Promocija podjetništva in privabljanje zunanjih naložb, • Razvoj učinkovitih ukrepov in storitev za podporo razvoju človeških virov ter kreiranje novih delovnih mest in novih oblik dela v prednostnih strateško razvojnih dejavnostih regije, • Zniževanje strukturnih neskladij na trgu dela s spodbujanjem izobraževanja in usposabljanja vseh, • Povečanje konkurenčnih sposobnosti regije z izboljšanjem RČV in boljšo usposobljenostjo prebivalstva, • Izboljšanje zdravstvenega položaja in socialnega stanja prebivalstva, • Pospeševanje povezovanja kulturnih institucij v regiji za doseganje kvalitetnega preskoka v razvoju kulturnih dejavnosti v regiji, • Promocija regije v Sloveniji in zunaj meja preko različnih oblik športnih in kulturnih dejavnosti.	<ul style="list-style-type: none"> • Izginjanje tradicionalne kulturne krajine, • Nadaljnji razvoj intenzivnega kmetijstva na vodovarstvenih območjih, • Izginjanje območij pomembnih za ohranjanje biotske raznovrstnosti, • Upadanje števila kmetij in dejavnosti zaradi ekonomskih dejavnikov na trgih EU, • Nezadostna poklicna in upravljavska usposobljenost na ravni kmetij ter strokovnih podpornih institucij, • Prilagajanje evropskim okoljskim standardom z vidika trenutne infrastrukturne opremljenosti, • Nepripravljenost pomembnih nosilcev razvoja turizma ob vstopu Slovenije v EU, • Regionalna neprepoznavnost ob nekontroliranem prenašanju tujih vzorcev v regionalno turistično ponudbo, • Tendenca k neracionalni rabi za turizem relevantnih območij, onesnaževanje okolja in zniževanje proračunskih sredstev za varovanje kulturne dediščine, • Splošno prepočasno prilagajanje standardom EU, • Prepočasen, nepovezan in neuskladen razvoj podjetniške podpirne infrastrukture, • Pomanjkanje kulture sodelovanja in partnerstva, • Nadaljnji negativni prirast prebivalstva in prepočasno kreiranje novih delovnih mest za mlade in izobražene kadre, • Brez vlaganj v razvoj človeških virov se strukturno neskladje na trgu dela ne bo zmanjševalo, • Neugodna nacionalna politika in razdrobljenost sredstev in ukrepov na nacionalni ravni, • Naložbe v RČV brez naložb v nove tehnologije in izdelke bodo neuspešne, • Nepripravljenost okolja na partnersko sodelovanje in pomanjkanje finančnih virov na področju zdravstva in socialnega varstva, • Prevelika koncentracija družbenoekonomskega razvoja v središčih lahko pripelje do siromašenja kulturne identitete v obrobnejših območjih, • Nizek socialni položaj, ki ne omogoča vključevanja prebivalstva v kulturne in športne aktivnosti.

3. VIZIJA, STRATEGIJA IN DOLGOROČNI CILJI

3.1. ČLOVEŠKI VIRI IN SOCIALNO OKOLJE

STRATEŠKA PRIORITETA: RAZVOJ ČLOVEŠKIH VIROV

3.1.1. VIZIJA

“Povečanje konkurenčnih sposobnosti prebivalstva v Podravju z namenom hitrejšega in kvalitetnega zaposlovanja, dviga izobrazbene ravni in usposobljenosti, preprečevanja socialne izključenosti, pospeševanja ekonomske, socialne in kulturne konkurenčnosti regije ter izboljšanja kvalitete življenja v regiji”.

3.1.2. STRATEŠKI CILJI DO LETA 2006

Človeški viri

- Znižati stopnjo brezposelnosti v Podravju za najmanj 3% do leta 2006,
- Zmanjšati strukturno neskladje na trgu dela, ki se bo kazalo v zniževanju deleža dolgotrajno brezposelnih, zniževanju števila aktivnega prebivalstva brez strokovne izobrazbe, zniževanju deleža starejših med brezposelnimi in zniževanju stopnje brezposelnosti,
- Povečati zaposlitvene možnosti in oblikovati kvalitetna delovna mesta,
- Izboljšati položaj mladih na trgu dela in preprečiti odseljevanje mladih izobražencev iz regije,
- Zmanjšati socialno izključenost težje zaposljivih ciljnih skupin prebivalstva in izenačiti možnosti zaposlovanja za vse,
- Izboljšati zaposljivost prebivalstva,
- Pospešiti vlaganja v razvoj človeških virov z namenom povečevanja konkurenčnosti gospodarstva v regiji,
- Spodbuditi podjetniško razmišljanje na vseh ravneh,
- Uveljaviti kulturo vseživljenjskega učenja in zagotoviti dostopnost izobraževanja in usposabljanja vsem,
- Zagotoviti dostopnost informacijsko komunikacijske tehnologije in prijazen dostop do informacij,
- Vzpostaviti tesnejše povezovanje med izobraževalno sfero in gospodarstvom,
- Približati ponudbo programov izobraževanja in usposabljanja potrebam lokalnega trga dela in potrebam uporabnikov,
- Zagotoviti decentralizacijo izvajanja programov poklicnih in srednjih šol ter višje, visokošolskih in univerzitetnih programov v skladu s potrebami lokalnega okolja,
- Okrepiti in povezati razvojno infrastrukturo ter vzpostaviti povezan in učinkovit institucionalni okvir za podporo razvoju človeških virov v regiji,
- Zagotoviti prostorske pogoje v vrtcih in osnovnih šolah za nemoten prehod na devetletko.

Zdravstveno varstvo in socialno okolje

- Izboljšati kazalce zdravstvenega stanja prebivalstva v regiji Podravje s približevanjem slovenskemu poprečju in smericam (SZO) do leta 2006, predvsem kazalce vezane na demografska gibanja (nataliteta, fertiliteta, negativen naravni prirastek), obolevnosti in bolnišničnega zdravljenja, ambulantnega zdravstvenega varstva v javnih zavodih in pri zasebnikih, kazalce preskrbljenosti in dostopnosti do zdravstvenega varstva prebivalstva po UE in kazalce kakovosti življenja ter življenjskega sloga posameznih kategorij prebivalstva,
- Izboljšati kazalce socialnega stanja prebivalstva v Podravju s približevanjem regijskih kazalnikov socialno-ekonomskega stanja prebivalstva slovenskemu poprečju,
- Zagotoviti boljše pogoje socialnega varstva ter izboljšati kvaliteto življenja skupinam prebivalstva s posebnimi specifičnimi potrebami v regiji Podravje.

Kultura

- Zagotoviti programsko in institucionalno povezanost regijskih kulturnih dejavnosti in zagotoviti vključenost kulturnih programov v gospodarski, socialni in izobraževalni sistem,
- Zagotoviti primerno strokovno in managersko kadrovske strukturo v javnih in zasebnih kulturnih institucijah v regiji,
- Zagotoviti prostorske in ostale infrastrukturne pogoje za aktivnejše izvajanje kulturne dejavnosti.

3.2. GOSPODARSTVO

STRATEŠKA PRIORITETA: GOSPODARSKI RAZVOJ

3.2.1. VIZIJA

Gospodarstvo regije Podravje je usmerjeno
v RAZVOJ, INOVATIVNOST, ZNANJE in IZVOZ,
odprto za SODELOVANJE in VLAGANJA.

Podjetja v panogah,
kjer ima regija konkurenčne prednosti,
so VODILNA V MEDNARODNEM MERILU.

V regiji je razvito UČINKOVITO PODJETNIŠKO PODPORNO OKOLJE.

3.2.2. STRATEŠKI CILJI DO LETA 2006:

- Odpraviti zaostanke regijskega gospodarstva za slovenskim poprečjem in zmanjšati zaostanke za gospodarsko najuspešnejšo regijo na vseh področjih (struktura gospodarstva, produktivnost, DV / zaposlenega, dobiček / zaposlenega, izvoz,...),
- Povečati število delovnih mest, zlasti v razvijajočih se panogah z visoko dodano vrednostjo in povečati kupno moč prebivalstva,
- Vrniti regiji sloves gospodarsko razvite regije, ki bo vabljiva za zunanje naložbe,
- Vrniti Podravju položaj gospodarsko razvite regije in Mariboru položaj prvega gospodarskega središča Slovenije ob sočasnem razvoju drugih središč v regiji (policentrizem).

3.3. OKOLJE, PROSTOR, INFRASTRUKTURA IN NARAVNA DEDIŠČINA

STRATEŠKA PRIORITETA: TRAJNOSTNI PROSTORSKI IN OKOLJSKI RAZVOJ PODRAVJA

Trajnostni razvoj omogoča zadovoljevanje potreb današnjih generacij, ne da bi pri omejeval možnosti razvoja prihodnjih pri zadovoljevanju njihovih potreb. Ta etična drža nam postavlja omejitve pri izkoriščanju naravnih virov in postavlja meje v rabi okolja. To ne pomeni, da je potrebno gospodarsko rast ustaviti le splošno blaginjo moramo razumeti kot višanje kvalitete vseh človekovih dejavnosti, ne le gospodarskih.

»Trajnostni razvoj pomeni, da namesto omejenih naravnih dobrin - izkoriščamo neomejene zmogljivosti našega razuma.«

Juha Sipila

3.3.1. VIZIJA

Trajnostni razvoj regije Podravje v bivanjsko zanimivo in kakovostno območje, z dobro razvito infrastrukturo in dobro ohranjenim naravnim okoljem ter ohranitev tradicionalne podobe kulturne krajine.

3.3.2. STRATEŠKI CILJI

Splošen cilj regionalnega razvojnega programa za Podravje na področju okolja, prostora, infrastrukture ter naravne dediščine je zajet v viziji. Ostali prioritetni cilji pa so naslednji:

- Ohranjanje in pospeševanje skladnega policentričnega prostorskega razvoja.
- Ohranitev tradicionalnih vzorcev poselitve in kulturne krajine.
- Pri prostorskem razvoju vseh dejavnosti je potrebno upoštevati naravne danosti.
- Zagotovitev urejenih in atraktivnih površin za razvoj raznolikih proizvodnih dejavnosti.
- Zagotovitev zdravstveno ustrezne pitne vode za vse prebivalce v regiji.
- Vzpostavitev ustrezne infrastrukture za ravnanje z nenevarnimi odpadki.
- Izboljšanje kakovosti površinskih in podzemnih voda.
- Izboljšanje prometne dostopnosti vseh območij v regiji.
- Povečanje oskrbe z energijo iz obnovljivih virov.
- Povečati delež zavarovanih območij narave, preprečiti degradacijo območij, ki so še pretežno naravno ohranjena ter izboljšati upravljanje in informacijsko podporo.
- Kvalitetnejše informiranje, izobraževanje in ozaveščanje prebivalcev o pomenu okolja za kakovostno bivanje.
- Vzpostavitev delovanja regionalnih institucij na področju varovanja okolja in prostorskega razvoja.

3.4. KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA

3.4.1. VIZIJA

Vizija za področje kmetijstva in razvoja podeželja je naslednja:

Postati mednarodno prepoznavna kmetijska in gozdarska regija, ki nadaljnji trajnostni razvoj kmetijstva gradi na grozdenju živilsko–predelovalne industrije s specializiranimi kmetijami in podpornimi institucijami v smeri razvoja blagovnih znamk.

3.4.2. STRATEGIJA IN DOLGOROČNI CILJI

Dolgoročni cilji regije na področju kmetijstva in razvoja podeželja so:

- Mednarodno prepoznavna regija po svojem kmetijstvu in gozdovih na podlagi razvitih in mednarodno prepoznavnih blagovnih znamk,
- Poseben poudarek razvoju kmetijskih panog, po katerih je prepoznavna (sadjarstvo, vinogradništvo),
- Poseben poudarek razvoju zelenjadarstva kot novi tržni niši,
- Razviti grozdi živilsko-predelovalne industrije ter povezovanju z lokalnimi / regionalnimi pridelovalci,
- Vzpostavljeno tesnejše sodelovanje med pridelovalci / predelovalci in podpornimi institucijami na ravni regije, med regijami in v mednarodnem merilu,
- Vzpostavljeno trženje na osnovi blagovnih znamk,
- Usmeritev v sonaravno kmetijsko pridelavo (integrirana in ekološka pridelava) s poudarkom na zaščiti podtalnice,
- Regija mora postati / ostati privlačna za delo in bivanje, ter počitek in rekreacijo.

Dolgoročne cilje regije bo mogoče doseči z realizacijo **naslednjih prioritet**:

a.) dolgoročni cilj »postati mednarodno prepoznavna regija po svojem kmetijstvu in gozdovih« se bo realiziral z/s:

- Prestrukturiranjem kmetijstva in posodobitvi kmetijskih gospodarstev,
- Povezovanjem kmetijskih gospodarstev na področju pridelave in trženja,
- Vzpostavitvijo ustreznega števila primerno velikih kmetijskih obratov s komasacijami in združevanjem kmetijskih zemljišč,
- Razvojem ekološkega in integriranega kmetovanja,
- Boljšim izkoriščanjem naravnih danosti za kmetijsko proizvodnjo,
- Obnovo trajnih nasadov,
- Razvojem dopolnilnih (kmetijskih in nekmetijskih) dejavnosti na kmetijah,
- Ureditvijo stanja na področju gozdarstva, razvoj gozdarstva in krepitev večnamenske rabe gozdov,
- Izboljšanjem organiziranosti pridelovalcev/predelovalcev, vključno z informatizacijo,
- Izobraževanjem mladih, bodočih nosilcev kmetijskih gospodarstev.

b.) dolgoročni cilj »razvoj regije temelječ na grozdenju živilsko-predelovalne industrije ter povezovanju z lokalnimi/regionalnimi predelovalci« se bo realiziral z/s:

- Prestrukturiranjem živilsko-predelovalne industrije,
- Podporo pri investicijah v živilsko-predelovalno industrijo,
- Razvojem tesnejših povezav z lokalnimi / regionalnimi kmetijskimi pridelovalci,
- Razvojem in povezovanjem večjega števila manjših pridelovalcev.

c.) dolgoročni cilj »graditi na tesnejšem sodelovanju med pridelovalci/predelovalci in podpornimi institucijami« se bo realiziral z/s:

- Povečanjem izobrazbene ravni nosilcev kmetijske dejavnosti,
- Prenosom sodobnih znanj in spoznanj v regijo ter uporaba v praksi,
- Izpopolnitvijo managerskih znanj kmetov in znanj na področju priprave in vodenja projektov,
- Izpopolnitvijo trženjskih znanj in organiziranje za potrebe trženja skupnih blagovnih znamk v podpornih institucijah v povezavi s turizmom,
- Organiziranjem kmetov v skupine za skupno nastopanje (skladiščenje, predelava, trženje...),
- Spodbujanjem medregijskega in meddržavnega (čezmejno sodelovanje) med kmeti in podpornimi institucijami.

d.) dolgoročni cilj »regija mora postati/ostati privlačna za delo in bivanje ter za počitek in rekreacijo« se bo realiziral z/s:

- Razvojem osnovne in druge infrastrukture na podeželju, vključno z razvojem telekomunikacij,
- Načrtnim (in ne več stihijskim) razvojem podeželskih naselij,
- Ohranjanjem tradicije in neokrnjenega okolja,
- Razvojem turistične infrastrukture na podeželju,
- Razvojem dopolnilnih (kmetijskih in nekmetijskih) dejavnosti na kmetijah v povezavi s turizmom,
- Skupnim trženjem v sodelovanju s turizmom,
- Zagotavljanjem primerne števila ustreznih delovnih mest,
- Kmetijsko proizvodnjo, ki bo temeljila na sonaravnem kmetovanju.

3.5. TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA

STRATEŠKA PRIORITETA: RAZVOJ TURISTIČNEGA IN GOSTINSKEGA GOSPODARSTVA

Strateška prioriteta je vezana na oblikovanje privlačne in tržno uspešne turistične ponudbe, ki temelji na tradiciji in kulturni dediščini ter na sodelovanju turističnega gospodarstva in lokalnih skupnosti (PPP). Iz nje izhajajo večja prepoznavnost Podravja ter spremenjen odnos do Podravja nasploh v Sloveniji in izven državnih meja, saj razvoj turističnega in gostinskega gospodarstva temelji na medregijskem in preko mejnem povezovanju.

V poglavju RRP, ki je posvečen turizmu in kulturni dediščini, zavestno niso navedeni programi celostnega razvoja podeželja. Ti programi temeljijo na razvoju dodatnih in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah in so največkrat povezana z razvojem turizma. Ta tematika sodi na področju državne uprave v pristojnost Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki je tudi skrbnik programa CRPOV ter vseh predpristopnih instrumentov, povezanih s prestrukturiranjem kmetij (SAPARD). Skladno z uveljavljeno razdelitvijo pristojnosti je tudi v RRP problematika obravnavana v poglavju o kmetijstvu. Ker pa predstavljata razvoj turizma na podeželju ter prav posebej razvoj ekološko pridelanih vrtnin, sadja in zelenjave pomembno razvojno prvine turizma, bodo v izvedbenem delu RRP predlagane možnosti povezovanja obeh sektorjev.

3.5.1. VIZIJA

Turizem je nosilni in vodilni razvojni gospodarski sektor Podravja. Prispeva k večji razpoznavnosti regije, k ustvarjanju novih delovnih mest ter k dvigu kakovosti življenja. Temelji na invencijah in inovacijah pri uveljavljanju regionalnih blagovnih znamk, ki izvirajo iz tradicij območja ter povezujejo turizem in kulturno dediščino kot strateško partnerstvo za trajnostni in sonaravni razvoj.

3.5.2. STRATEŠKI CILJI DO LETA 2006

Zagotovo je enako nujno kot slediti trendom v svetu tudi iskati možnosti inovacij in invencij. Prav domiselna regionalna ponudba predstavlja s ponudbo svoje lokalne specifičnosti zelo dobrodošel odgovor na do določene mere uniformirano ponudbo, ki jo je povzročila globalizacija. Najuspešnejša je, kadar temelji na lokalnih tradicijah, ki so tipične ne le za vsako regijo, temveč vsebujejo kaj enkratnega in neponovljenega tudi v vsaki vasi in zaselku in so največkrat povezana s tradicijo starih obrti, z običaji, folkloro ali pa z nepremično kulturno dediščino.

Strateški cilji do leta 2006 so sledeči:

1. V Podravju definirati turizem kot temeljni in nosilni razvojni gospodarski sektor,
2. Ustvariti stimulatívno podporno okolje za razvoj podjetništva v turizmu in s tem zagotoviti ustvarjanje novih delovnih mest ter dviga kakovosti življenja v Podravju. Vzpodbuditi povezovanje občin na gospodarski in županski ravni ter definirati metodologije, ukrepe ter okvire (obseg, intenzivnost) skupnega razvoja in nastopanja na področjih:
  - Medobčinskih razvojnih programov na področju turizma in kulturne dediščine,
  - Skupnih prigrasitev na državne in mednarodne razpise,
  - Skupnega nastopa v primerih, ko je nujna sprememba zakonodaje, ki vpliva v dani obliki zaviralno na razvoj turističnega podjetništva.
3. Zagotoviti skupno promocijo celotne regije (promocija doma in v tujini) ter s tem:
  - Doseči večjo prodornost turistične ponudbe regije zaradi boljše informiranosti o regiji – tudi znotraj same Slovenije (ugled in priljubljenost Podravja),
  - Vzpostaviti operativno in zanesljivo osnovo pri kandidaturah za sredstva iz evropskih skladov (pravila v »Evropi regij«).
4. Vzpostaviti inventívno in inovatívno strateško partnerstvo med turizmom in kulturno dediščino, ki zagotavlja trajnostni in sonaravni razvoj regije,
5. Oblikovati regionalne blagovne znamke, ki temeljijo na tradicijah območja ter iz krovnih regionalnih blagovnih znamk razviti prepoznavne subregionalne blagovne znamke, ki omogočijo trženje lokalnih etnografskih posebnosti, hkrati pa razvijati nove atraktivne in prepoznavne integralne turistične proizvode, temelječe na tradicijah Podravja, na ponudbi športa in rekreacije, zdraviliški ponudbi, wellnessu in sprostitvi, poslovnem turizmu (MICE – meetings, incentives, convention, events), podeželskem in eko-turizmu, ipd.

4. DOLOČITEV PRIORITETNIH RAZVOJNIH PODROČIJ IN STRATEŠKIH USMERITEV

4.1. ČLOVEŠKI VIRI IN SOCIALNI RAZVOJ

PRIORITETA: RAZVOJ ČLOVEŠKIH VIROV IN SOCIALNEGA OKOLJA

⇒ Glavni program I	Povečanje zaposljivosti prebivalstva in vseživljensko učenje
⇒ Glavni program II	Razvoj lokalnega trga dela
⇒ Glavni program III	Povečanje konkurenčnosti gospodarstva in zaposlenih
⇒ Glavni program IV	Krepitev podpornega okolja za udeležanje strategije razvoja človeških virov v Podravju
⇒ Glavni program V	Dvig kakovosti življenja v regiji

4.1.1. GLAVNI PROGRAM I: POVEČANJE ZAPOSLOJIVOSTI PREBIVALSTVA IN VSEŽIVLJENSKO UČENJE

4.1.1.1. Izhodišča

Podravje je regija z **visoko stopnjo brezposelnosti** in izrazitim strukturnim neskladjem na trgu dela. Nizka izobrazbena in starostna struktura brezposelnih predstavlja zaskrbljujoč faktor. Med brezposelnimi se povečuje delež dolgotrajno brezposelnih, invalidov in delež žensk. Prav tako je visok delež mladih brezposelnih.

Znanje v regiji še vedno ne predstavlja vrednote, zaznati je **nizko stopnjo motiviranosti za izobraževanje in usposabljanje**. Prav tako je prenizka izobrazbena struktura prebivalstva, kjer prebivalstvo brez strokovne izobrazbe predstavlja zaskrbljujoče visok delež (46,7%), delež prebivalstva z najmanj višješolsko izobrazbo pa je pod slovenskim povprečjem. Kultura vseživljenjskega učenja med prebivalstvom kljub dosednji promociji še ne dosega zadovoljive ravni, kar se nenazadnje odraža tudi v strukturnem neskladju in nizki zaposljivosti prebivalstva. Trdnejša integracija učenja v življenje odraslih v regiji je zato pomemben del uveljavljanja vseživljenjskega učenja, še posebej zato, ker je prisotno staranje prebivalstva. Vendar je to le del celote, saj je kvalitetno temeljno izobraževanje za vse, od otrokovih najzgodnejših let naprej (družinska, predšolska vzgoja, temeljno izobraževanje, začetno poklicno izobraževanje) bistvena podlaga za razvoj spretnosti, ki jih zahteva na znanju temelječa ekonomija.

Na drugi strani zaznavamo **premajhno povezovanje** izobraževalne sfere in gospodarstva, kar vodi v neustreznost in neprilagojenost programov izobraževanja in usposabljanja potrebam lokalnega trga dela, kar dodatno zavira hitrejše odpravljanje strukturnega neskladja. Prav tako je čutili odsotnost programov izobraževanja in usposabljanja, ki bi omogočali hitrejše in učinkovitejše prilagajanje znanj in spretnosti lokalnemu trgu dela.

V regiji zaznavamo slabo dostopnost do informacijsko komunikacijske tehnologije predvsem na podeželju in nizko raven računalniške pismenosti.

4.1.1.2. Cilji

Z izvajanjem ukrepov v okviru glavnega programa bomo dosegali naslednje operativne cilje:

- Izboljšali izobrazbeno strukturo in usposobljenost prebivalstva in s tem znižali strukturno neskladje na trgu dela,
- Zagotovili razvoj novih programov usposabljanja in izobraževanja ter razvoj inovativnih metod prenosa znanja, kar bo odgovarjalo potrebam lokalnega trga dela in uporabnikom,
- Spodbudili razvoj kulture vseživljenjskega učenja,
- Zagotavljali enake možnosti in socialno vključenost,
- Zagotovili poklicno svetovanje za mladino in odrasle ter informiranje o možnostih izobraževanja in usposabljanja,
- Izboljšali položaj mladih na trgu dela in znižali delež mladih med brezposelnimi.

4.1.1.3. Strategije za udejanjanje (podprogrami):

Uresničitev zastavljenih ciljev bomo dosegli s strategijo povezovanja obstoječih lokalnih virov (tako finančnih kot kadrovskih in organizacijskih) z nacionalnimi in mednarodnimi (finančnimi, kadrovskimi ter prenosom oz. izmenjavo dobrih praks).

Obstoječe stanje bomo spremenili z naslednjimi ukrepi:

a.) **Izboljšanje/prilagajanje izobrazbene strukture in usposobljenosti brezposelnih in potencialno brezposelnih potrebam trga dela**

Da bomo izboljšali strukturno neskladje na trgu dela je potrebno zagotoviti povečanje zaposljivosti brezposelnih in potencialno brezposelnih oseb tako da razvijemo ustrezne pristope k motiviranju ter finančne spodbude za vključevanje v izobraževalne programe za deficitarne poklice na področju gradbeništva, gostinstva, kovinsko predelovalnih dejavnosti in nekaterih obrtnih dejavnosti in sicer na vseh ravneh. Prav tako je zaradi učinkovitejšega načrtovanja potrebno uvesti sistematično kvantitativno in kvalitativno spremljanje potreb po kadrih ter spodbujanje podjetij za učinkovito načrtovanje potreb po delovni sili. Za hitreše in lažje odločanje za vključevanje v izobraževanje in usposabljanje ter posredovanje v zaposlitve je potrebno vzpostaviti učinkovite in uporabne informacijske baze potreb po delavcih in znanjih (ugotavljanje potreb po znanjih in usposobljenosti), ki jih le-ti potrebujejo za zaposlitev. Na ta način bo omogočeno ciljno vključevanje tudi v programe usposabljanja za pridobivanje funkcionalnih znanj in spretnosti.

b.) **Razvoj novih programov izobraževanja/usposabljanja in inovativnih metod prenosa znanja**

Z namenom omogočanja hitrejšega prilagajanja znanj in spretnosti ter povečanja zaposljivosti prebivalstva je potrebno spodbuditi razvoj novih poklicnih kvalifikacij in programov izobraževanja, ki bodo v doglednem času omogočali pridobitev novega poklica tako mladim kot odraslim. Na vseh ravneh izobraževanja (poklicni, srednješolski, višješolski, visokošolski in univerzitetni) je potrebno zagotoviti ponudbo izobraževalnih programov (z vsebinskim prilagajanjem obstoječih ali razvojem novih), ki bodo odgovarjali potrebam trga dela v regiji in pripomogli k zniževanju osipa. Pri tem bomo upoštevali potrebe različnih sektorjev gospodarstva, turizma in kmetijstva. Prav tako je potrebno v regiji zagotoviti prilagajanje in razvoj fleksibilnih programov usposabljanja, ki bodo omogočali neprestano izpopolnjevanje znanj in spretnosti v skladu s potrebami sodobne ekonomije in trga dela. Pri navedenem moramo posebno pozornost nameniti razvoju novih oblik in metod izobraževanja in usposabljanja (kot npr. modularni pristop, kreditni sistem, uporaba informacijsko komunikacijske tehnologije, povezovanje praktičnega in teoretičnega izobraževanja in usposabljanja z uporabo in združevanjem obstoječih resursov, vzpostavljanjem medpodjetniških

izobraževalnih centrov, ipd.) ter upoštevanju interdisciplinarnosti znanj, potrebnih v posameznih sektorjih (kot npr. povezovanje kmetijskega, gozdarskega in ekološkega izobraževanja). Ob navedenem pa je potrebno zagotoviti lokacijsko dostopnost izobraževanja uporabnikom. V lokalnih okoljih je potrebno ohranjati in nove oddelke srednjih in poklicnih šol, ki so odraz potreb v okolju in jih dopolniti z novimi programi v skladu z utemeljenimi potrebami lokalnega okolja. Na območju FZR UE Ptuj in UE Lenart je potrebno zagotoviti dostop do programov višjega in visokega strokovnega ter univerzitetnega izobraževanja v skladu z izkazanimi potrebami v okolju.

c.) Spodbujanje vseživljenjskega učenja

Da bomo zagotovili trdnejšo integracijo učenja v življenje odraslih v regiji moramo izboljšati dostopnosti do programov izobraževanja za dvig izobrazbene ravni in usposobljenosti za vse. Prav tako moramo programe tako finančno kot lokacijsko približati uporabnikom. Pri tem je potrebno v prvi vrsti veliko pozornosti nameniti partnerski načrtni promociji in uveljavljanju vseživljenjskega učenja z izvajanjem aktivnosti kot so teden vseživljenjskega učenja, okrogle mize, konference, enotne informacijske baze ponudbe programov v regiji na »enem mestu« z uporabo sodobne IKT. Približevanje učenja domu v zadnjih letih omogoča tudi uporaba IKT. Za izkoriščanje omenjenega je potrebno v Podravju dvigniti raven računalniške pismenosti mladine in odraslih pri čemer je potrebno bolje izkoristiti obstoječe resurse (kot npr. računalniške učilnice šol, ki samevajo v času počitnic in popoldanskem času).

d.) Zagotavljanje enakih možnosti in socialne vključenosti

Pretekli tranzicijski procesi so v Podravju povzročili večji obseg segmentacije na trgu dela in s tem slabšanje dostopa predvsem ciljnih skupin invalidov, žensk in marginalnih ciljnih skupin do trga dela. Prav za te ciljne skupine je v Podravju čutiti pomanjkanje sistematičnih pristopov in instrumentov, ki bi omogočili izboljšanje njihovega položaja in izenačevanje možnosti. Na ta način se povečuje socialna izključenost teh skupin. V Podravju je potrebno pospešiti razvoj in implementacijo instrumentov za izboljšanje položaja invalidov in marginalnih skupin na trgu dela z uvajanjem programov izobraževanja in usposabljanja za ponovno reintegracijo ter podporo specializiranim organizacijam, ki skrbijo za integracijo te populacije v družbi. Instrumenti namenjeni invalidom in marginalnim skupinam morajo razen omenjenega vključevati tudi pospeševanje in sistematično podporo kreiranju novih zaposlitvenih možnosti in zaposlovanje v povezavi z ukrepi v okviru programa Razvoj lokalnega trga dela.

Zagotavljanje poklicnega uveljavljanja žensk in usklajevanja poklicnega in družinskega življenja bomo zagotavljali s pomočjo usposobljenih »promotork podjetništva žensk« v Podravju, ki bodo v partnerskem sodelovanju z ostalimi organizacijami pospeševale podjetnost in samozaposlovanje žensk z razvojem ustreznih instrumentov, skrbele za motiviranje žensk in povečevanje vključevanja v izobraževanja/usposabljanje, razvoj ukrepov, ki bodo olajšali poklicno uveljavljanje žensk – zagotavljanje razvoja fleksibilnih oblik varstva otrok v času izobraževanja in poklicnega uveljavljanja žensk, spodbujanje dela na domu; spodbujale različne oblike formalnega in neformalnega povezovanja različnih ciljnih skupin žensk; itd.).

e.) Poklicno usmerjanje, svetovanje in informiranje za mladino in odrasle

Uspešnejše odločanje za vključevanje v izobraževanje in usposabljanje tako pri mladini kot odraslih bomo zagotovili s posodobljenimi in novimi pristopi k svetovanju, usmerjanju in informiranju. Z ustreznim tako poklicnim kot širšim svetovanjem, usmerjanjem in informiranjem za vključevanje v izobraževanje in usposabljanje lahko pripomoremo k odločanju mladine za poklice, ki jim bodo po končanem šolanju zagotavljali zaposlitev in osebno rast, zniževanju osipa, povečanju zaposljivosti prebivalstva in njihovi osebni rasti. Uvesti je potrebno nove pristope in ukrepe na področju poklicnega svetovanja v osnovnih, poklicnih in srednjih šolah. Prav tako je potrebno vzpostaviti nove pristope k načrtovanju poklicne kariere odraslih ter k svetovanju in informiranju odraslih za vključevanje v izobraževanje in usposabljanje po načelu možnosti izbire ter lokalne dostopnosti ob uporabi in povezovanju že obstoječih resursov.

f.) Izboljšanje položaja mladih na trgu dela

Mladim je potrebno olajšati prehod med izobraževanjem in delom ter zagotoviti pogoje, ki bodo omogočali njihovo hitrejše integriranje v delovno okolje. V ta namen je potrebno pospeševati sodelovanje med delodajalci in izobraževalnimi institucijami, ki bo rezultiralo v skupnem razvoju ukrepov in programov, ki bodo mladim omogočili spoznavanje delovnih procesov, poklicev in omogočali praktično usposabljanje na delovnem mestu. Predvsem je potrebno razviti spodbude, ki bodo podjetja pritegnila k večji pripravljenosti za sodelovanje v rednem in dualnem sistemu izobraževanja ter pri praktičnem usposabljanju mladih na delovnem mestu. Prav tako je potrebno razviti pogoje za stalno sodelovanje delodajalcev in mladih, ki so vključeni v izobraževanje na vseh ravneh. Za lažje prehajanje mladih na trg dela je potrebno mlade v rednem poklicnem in strokovnem izobraževanju na vseh ravneh usposobiti za uspešen nastop na trgu dela, pri tem pa je potrebno vzpostaviti tesnejše sodelovanje izobraževalcev in drugih organizacij, ki so odgovorne za spremljanje in razvoj trga dela (kot je npr. Zavod RS za zaposlovanje).

Že v času rednega izobraževanja na vseh ravneh je potrebno spodbujati podjetnost in sposobnosti mladih za uspešno upravljanje poklicne in življenjske kariere ter s tem prispevati na eni strani k razvoju podjetniške kulture v regiji na drugi strani pa mlade pripraviti na morebitno samostojno pot po vstopu na trg dela in povečati njihovo zaposljivost. To bomo dosegli s pospešenim uvajanjem podjetniških krožkov v šolah, motivacijskih delavnic za mlade, študentskih iger, učnih podjetij, itd...

Z namenom lažjega in hitrejšega vstopanja mladih v delovne procese in zaposlitve ter zagotavljanja enakega dostopa do izobraževanja vsem mladim, ne glede na kraj bivanja, je potrebno spodbuditi razvoj novih štipendijskih shem z spodbujanjem združevanja sredstev različnih akterjev za štipendiranje mladih. Pri tem je smiselno pristopiti tudi k pilotskemu modelu kreditnega sistema štipendiranja mladih. Prav tako je potrebno spodbuditi razvoj štipendijske sheme, ki bo pospeševala vključevanje mladih v deficitarne poklice. Pri tem je potrebno razviti nove pristope h kadrovskemu štipendiranju v povezavi z ukrepi v okviru programa povečanja konkurenčnosti gospodarstva in zaposlenih.

4.1.2. GLAVNI PROGRAM II: RAZVOJ LOKALNEGA TRGA DELA

4.1.2.1. Izhodišča

Nova delovna mesta v Podravju prepočasi nadomeščajo izgubo delovnih mest, do katere je prišlo v tranzicijskem procesu. Nadaljnje prestrukturiranje podjetij in uvajanje novih tehnologij v podjetjih prinaša dodatno ukinjanje delovnih mest in zmanjševanje števila zaposlenih. Kljub zniževanju stopnje brezposelnosti v preteklih letih in izboljšanju gospodarskega položaja v Podravju, število in kvaliteta novih delovnih mest ne zagotavljata bistvenega premika k izboljšanju kvalitete življenja v regiji in k spodbujanju ostajanja visoko izobraženih kadrov v regiji.

Predvsem je zaznati neugoden položaj pri zaposlovanju težje zaposljivih ciljnih skupin: starejših, oseb brez strokovne izobrazbe, invalidov žensk in mladih brez strokovne izobrazbe.

4.1.2.2. Cilji

Z izvajanjem ukrepov v okviru glavnega programa bomo dosegali naslednje operativne cilje:

- Pospešili razvoj podpornega okolja, razvili fleksibilne oblike dela in pospešili zaposlovanje v okviru novih, fleksibilnih oblik dela (delo na domu, delo na daljavo, e-delo, osebno dopolnilno delo, dopolnilne dejavnosti na podeželju, itd),
- Spodbudili razvoj novih instrumentov za spodbujanje odpiranja delovnih mest za socialno izključene ciljne skupine in pospešili zaposlovanje teh skupin,
- Prispevali k trajnostnemu razvoju s kreiranjem novih delovnih mest v okviru lokalnih zaposlitvenih iniciativ,
- Razvili instrumente in ukrepe za spodbujanje odpiranja novih, kvalitetnih delovnih mest v podjetjih.

4.1.2.3. Strategije za udejanjanje (podprogrami)

Zastavljene cilje bomo realizirali s pomočjo vzpostavljanja razvojnih in projektnih partnerstev ter z izkoriščanjem priložnosti in lokalnih resursov, v kombinaciji z nacionalnimi in mednarodnimi viri. Za doseganje zastavljenih ciljev bomo izvajali naslednje ukrepe:

a.) Razvoj novih oblik dela in zaposlovanja

Z razvojem podpornega okolja, ki bo zagotavljalo pospešeno oblikovanje novih dejavnosti v okviru dopolnilnih dejavnosti na podeželju in v okviru osebnega dopolnilnega dela ter podporo razvoju obstoječih, je potrebno zagotavljati odpiranje novih delovnih mest tako na podeželju kot v urbanem okolju in s tem omogočiti trajnejše in kvalitetnejše zaposlitve tudi za mlade na podeželju in za težje zaposljive ciljne skupine prebivalstva. Zaradi doseganja sinergijskih učinkov bomo aktivnosti povezali z ukrepi, ki so opredeljeni v okviru ostalih prednostnih področij, predvsem s turizmom, ohranjanjem kulturne in naravne dediščine, kmetijstvom in gospodarstvom v segmentu spodbujanja podjetništva in razvoja podeželja.

Uvajanje IKT prinaša možnosti za uvajanje e-dela, e-poslovanja in dela na domu in s tem širok spekter možnosti oblikovanja novih delovnih mest. Navedeno terja razvoj mrežne poslovne infrastrukture v regiji, ki bo na eni strani podjetjem in posameznikom nudila dostop do ciljno usmerjenih informacij, spodbudila razvoj e-poslovanja, e-dela in razvoj novih storitev ter dostop predvsem malih podjetij do IKT, na drugi strani pa razvijala nove poklicne kvalifikacije, programe izobraževanja in usposabljanja, ki bodo podprli pridobivanje znanj za zaposlovanje na novih delovnih mestih. S tem bodo prav tako vzpostavljeni pogoji za kreiranje novih, kakovostnih delovnih mest za izobražen kader. Pri tem je zaradi doseganja sinergijskih učinkov potrebno pristopiti k integralnemu povezovanju ukrepov, opredeljenih v okviru drugih prednostnih področij, predvsem področje gospodarstva.

Z namenom pospeševanja kreiranja delovnih mest za socialno izključene ciljne skupine je potrebno razviti partnerski pristop v lokalnem okolju v povezavi z nacionalnimi ukrepi ter mehanizme, ki bodo omogočili hitrejšo integracijo invalidnih oseb in drugih težje zaposljivih oseb v delovne procese oz. njihovo aktivno udeležbo na trgu dela. Potrebno je okrepiti in sistematično urediti spodbude za vzpostavljanje posebnih delovnih organizacij kot so npr. socialna in integracijska podjetja, pestrejšje oblike invalidskih podjetij, itd). K večji integraciji predvsem nekaterih ciljnih skupin invalidov na trgu dela lahko pripomore tudi uvajanje dela na domu in e-delo. Za delodajalce, ki zaposlujejo večje število invalidov je potrebno zagotoviti posebne finančne spodbude kakor tudi ustrezno strokovno in svetovalno pomoč.

b.) Spodbujanje lokalnih zaposlitvenih iniciativ

Skladen razvoj znotraj regije bomo dosegli s krepitvijo lokalnih svetovalnih mrež ter uvajanjem lokalnih razvojnih partnerstev pri zagotavljanju trajnostnega razvoja in kreiranju delovnih mest v okviru lokalnih zaposlitvenih iniciativ. Samo skladen in uravnotežen razvoj bo zagotavljal zvišanje kakovosti življenja v regiji. V okviru podprograma je potrebno zagotoviti informiranje, osveščanje in izobraževanje vseh starostnih in interesnih skupin prebivalstva o nujnosti participativnega pristopa k razvoju lokalnih okolij ter izboljšati komunikacijo in sodelovanje med prebivalci in organizacijami tako v lokalnem okolju kot širše. Prav tako je potrebno spodbuditi povezovanje zasebnih in javnih sredstev za razvoj in financiranje projektov, ki bodo izboljšali kvaliteto življenja v lokalnih okoljih ter zagotavljali nova delovna mesta. Pri tem bodo pomembno vlogo odigrale socialno okolje in varstvene storitve ter storitve na področju turizma, športa, kulture, informiranja in komunikacij. Pri tem je potrebno uporabiti štiristopenjski pristop k socialni in ekonomski koheziji in prehajati iz socialne faze v socialno-gospodarsko fazo, ekonomsko-socialno-fazo in končno v ekonomsko fazo, ki zagotavlja zaposlitve in razvoj skupnosti. Pri tem lahko v začetnih fazah uporabimo instrument javnih del, ki mora dolgoročneje prerasti v trajnejše oblike zaposlitve. Tudi pri tem ukrepu lahko učinke dosežemo le ob povezovanju z ukrepi na področju gospodarstva, ki se nanašajo na spodbujanje podjetništva, kmetijstva, turizma in ohranjanje kulturne dediščine.

c.) Izboljšanje pogojev in spodbude delodajalcem za odpiranje novih delovnih mest v podjetjih

Večina ukrepov, ki se nanašajo na izboljšanje pogojev in spodbujanje odpiranja novih delovnih mest v podjetjih je vključena v ukrepe ostalih prednostnih razvojnih nalog v Podravju. V okviru tega podprograma je potrebno spodbuditi razvoj sheme, v okviru katere se bodo združevala lokalna, nacionalna in evropska sredstva, ki bodo omogočala sofinanciranje izobraževanja in usposabljanja kadrov, ki se bodo zaposlovali na novih delovnih mestih. Prav tako je potrebno vzpostaviti mehanizme, ki bodo v primeru večjih investicij in odpiranja novih delovnih mest, pravočasno zagotovili ustrezno izobražen in usposobljen kader za zasedbo delovnih mest (ugotavljanje potreb po znanjih na novih delovnih mestih, zagotavljanje ustreznih programov, izvajalcev ter vključevanje kandidatov v izobraževanja in usposabljanja).

4.1.3. GLAVNI PROGRAM III: POVEČANJE KONKURENČNOSTI GOSPODARSTVA IN ZAPOSLENIH

4.1.3.1. Izhodišča

Prestrukturiranje gospodarstva, razvoj podjetništva ter povečevanje konkurenčnosti gospodarstva terjajo, razen ostalih dejavnikov (povečanje investicij, tehnološki razvoj, razvoj produktov, trženje) visoko usposobljeno in fleksibilno delovno silo, ki je pogoj za večjo prilagodljivost podjetij. Povečevanje konkurenčnosti gospodarstva v Podravju je pogojeno predvsem s povečanimi vlaganji v razvoj človeških virov. V Podravju je med zaposlenimi že zaznati zviševanje deleža zaposlenih z visoko izobrazbo, potrebe po tovrstnih kadrih še naraščajo (9,7%). Žal je še vedno visok tudi delež zaposlenih brez strokovne izobrazbe (17, 2%). Med temeljne gospodarske probleme v Podravju sodijo nizka stopnja dodane vrednosti na zaposlenega (nizka stopnja inovativnosti), nizka produktivnost in dobičkonosnost. Navedeno je v tesni povezavi z usposobljenostjo in upravljanjem s človeškimi viri. Zaradi nadaljnega prestrukturiranja podjetij in hitrih sprememb, ki so pogojene z novimi tehnologijami, je pričakovati nadaljnje zniževanje števila zaposlenih v industriji in potrebo po iskanju novih zaposlitvenih priložnosti na področju storitvenih dejavnosti.

V podjetjih je še vedno zaznati pomanjkanje načrtovanja razvoja človeških virov in pospešenega vlaganj v izobraževanje/usposabljanje. Razloge za takšno stanje lahko najdemo v nizki osveščenosti managementa o nujnosti vlaganj v razvoj človeških virov kakor tudi v pomanjkanju finančnih virov. Sistemi celovitega pristopa k razvoju zaposlenih so prisotni le v redkih, predvsem večjih podjetjih v Podravju. V malih in srednje velikih podjetjih pa kadrovska funkcija še vedno predstavlja predvsem »administrativno« funkcijo. Posledice so očitne in se odražajo v nizki konkurenčnosti teh podjetij, nizki dodani vrednosti na zaposlenega, kar bo še posebej kritično ob vstopu v Evropsko unijo. Le s spodbujanjem, načrtovanjem in izvajanjem celovitega sistema razvoja

zaposlenih (od managementa do operativnega kadra) bomo lahko zagotovili pospešen razvoj in povečevanje zaposlovanja ob pogoju istočasnega uvajanja modernizacije dela v podjetjih.

V kmetijstvu zaznavamo slabo izobrazbeno strukturo gospodarjev kmetij (90 % gospodarjev kmetij je brez kmetijske izobrazbe) kar močno vpliva na nižje konkurenčne sposobnosti kmetijstva v regiji. Prav tako je zaznati tudi nepovezanost strokovnih organizacij in uporabnikov pri načrtovanju programov izobraževanja in usposabljanja ter pomanjkanje programov neformalnega izobraževanja.

Sistemi celovitega razvoja zaposlenih na drugi strani terjajo zagotavljanje ustrezne ponudbe programov izobraževanja in usposabljanja, ki odgovarjajo potrebam. V Podravju čutimo odsotnost tesnejšega sodelovanja gospodarstva in izobraževalnih organizacij (na vseh ravneh), kar se odraža v neprilagojenosti vsebin programov ter izobraževalnega procesa potrebam gospodarstva. Togost in dolgotrajnost programov za pridobitev poklicne ali strokovne izobrazbe še dodatno zavirata pospeševanje vlaganj v razvoj človeških virov.

4.1.3.2. Cilji

Z izvajanjem ukrepov v okviru glavnega programa bomo dosegali naslednje operativne cilje:

- Pospešili vlaganja v razvoj človeških virov, izboljšali stanje na področju načrtovanja razvoja zaposlenih v podjetjih in zvišali usposobljenost zaposlenih na vseh ravneh,
- Zagotovili večje sodelovanje gospodarstva in izobraževalnih organizacij pri načrtovanju in razvoju ustreznih programov izobraževanja in usposabljanja,
- Spodbudili razvoj programov in mehanizmov, ki bodo omogočali pospešeno vključevanje delodajalcev in zaposlenih v malih podjetjih, v usposabljanje in izobraževanje,
- Spodbudili uvajanje modernizacije organizacije dela v podjetjih z namenom uvajanja fleksibilnejšega trga dela v Podravju.

4.1.3.3. Strategije za udejanjanje (podprogrami)

a.) Spodbujanje vlaganj v razvoj človeških virov

Z namenom pospešenih vlaganj v razvoj človeških virov v podjetjih je potrebno v regiji zagotoviti sistematično združevanje lokalnih, nacionalnih in evropskih virov ter sredstev podjetij, ki bodo omogočili kritično maso sredstev za načrtna in učinkovita vlaganja v razvoj človeških virov v podjetjih. Razviti je potrebno mehanizme združevanja sredstev podjetij za načrten razvoj novih programov in pristopov k izobraževanju in usposabljanju, ki so v skupnem interesu. Posebno pozornost je potrebno nameniti spodbujanju stalnega usposabljanja in izobraževanja managementa na vseh ravneh. Vzpostaviti in uveljaviti je potrebno sistem svetovanja in spodbud za uvajanje celovitih sistemov razvoja zaposlenih v podjetjih in vzpostavljanje razvojnih funkcij kadrovske službe ter spodbude, namenjene pospešenemu usposabljanju in izobraževanju zaposlenih v skladu s potrebami podjetij in pripravljenimi načrti razvoja zaposlenih (v kombinaciji z ukrepi, ki so predvideni na nacionalni ravni: vavčerski sistem za odpravljanje izobrazbenega primanjkljaja, davčne olajšave,...). Z uvajanjem mednarodnega standarda »Vlagatelji v ljudi« bomo spodbudili povečevanje investicij v razvoj človeških virov v podjetjih v Podravju, kar je pogojeno z razvojem in pridobitvijo licence za izvajanje standarda na nacionalni ravni.

Podjetjem, ki so v prestrukturiranju, je potrebno omogočiti dostop do strokovne pomoči in svetovanja pri razreševanju kadrovske problematike in pri tem zagotoviti sredstva za sofinanciranje svetovanja pri pripravi programov na eni strani ter izvajanja ukrepov izobraževanja in usposabljanja potencialno presežnih in presežnih delavcev, na drugi strani. Pri tem je potrebno zagotavljati partnerski pristop pristojnih organizacij na lokalni in nacionalni ravni.

Z namenom zvišanja stopnje izobrazbe ter poklicne usposobljenosti zaposlenih na kmetijah bomo izboljšali materialne pogoje za izvajanje izobraževanja in usposabljanja z zagotavljanjem spodbud in priložnosti za izobraževanje in usposabljanje za potrebe kmetijstva in razvoja podeželja. Na ta način bomo omogočili večjo dostopnost izobraževanja in usposabljanja uporabnikom.

b.) Spodbujanje sodelovanja izobraževalnih organizacij in gospodarstva

Večje vključevanje managementa in zaposlenih v procese vseživljenjskega učenja (izobraževanja in usposabljanja) bomo dosegli z ukrepi, ki bodo povezovali gospodarstvo (podjetja) in izobraževalne organizacije na vseh ravneh z namenom skupnega načrtovanja in razvijanja ustreznih fleksibilnih programov izobraževanja in usposabljanja ter skupnih razvojnih projektov, povezanih z razvojem človeških virov. Spodbujati je potrebno vključevanje izobraževalcev v procese ugotavljanja potreb po znanjih in usposobljenosti v podjetjih, usposabljanje mentorjev v podjetjih, ki se ukvarjajo s praktičnim usposabljanjem zaposlenih in uvajanjem novih zaposlenih za pridobitev pedagoško-andragoških znanj, kar bo omogočilo hitrejše in učinkovitejše prenašanje znanj. Prav tako je potrebno spodbuditi aktivnosti, ki bodo prinašale stalno izmenjavo mnenj, izkušenj in potreb med gospodarstvom in izobraževalno sfero ter omogočale prenos raziskovalnih dosežkov v podjetja. Z namenom zagotavljanja slednjega bo potrebno vzpostaviti ustrezno infrastrukturo ter uvesti motivacijske mehanizme na Univerzi, ki bodo ob raziskovalnosti, znanstvenosti ter kvalitetnih objavah upoštevali tudi aplikativno plat.

Prav tako bomo tudi na področju kmetijstva spodbudili povezovanje in večje sodelovanje med različnimi organizacijami, pristojnimi za področje kmetijstva (kmetijskimi šolami, kmetijsko gozdarskimi zbornicami, idr) ter samimi uporabniki s čemer bomo pospešili načrtovanje in razvoj ustreznih programov izobraževanja in usposabljanja za potrebe kmetijstva in razvoja podeželja.

c.) Znanja za rast malih podjetij

Spodbuditi je potrebno podjetniško razmišljanje in zagotoviti rast podjetniške kulture z razvojem in izvajanjem programov usposabljanja in izobraževanja za mala podjetja ter uvajanjem spodbud za vključevanje delodajalcev in zaposlenih iz malih podjetij v procese vseživljenjskega učenja. Zaposleni in delodajalci (managerji) v malih podjetjih morajo obvladovati niz znanj in spretnosti »v eni osebi« saj običajno opravljajo več delovnih in poslovnih funkcij hkrati. Programe usposabljanja in izobraževanja je zato potrebno v sodelovanju z izobraževalnimi in svetovalnimi organizacijami prilagoditi potrebam malih podjetij (tako vsebinsko kot organizacijsko). Pri tem je potrebno izkoristiti prednosti, ki jih prinaša IKT.

Za podporo malim podjetjem pri razvoju človeških virov je potrebno v regiji ustvariti učinkovite sisteme svetovanja in podpore ter motivirati delodajalce v malih podjetjih za uvajanje celovitega sistema razvoja zaposlenih. Raven zavedanja o nujnosti vlaganj v razvoj človeških virov je v malih podjetjih še posebej nizka, zato je potrebno v prvi vrsti zagotoviti osveščanje delodajalcev in spodbude za tiste, ki se odločajo za uvajanje sistema razvoja zaposlenih.

Prav tako je v regiji potrebno spodbujati razvoj in zagotoviti dostopnost do izobraževanja in usposabljanja za vzpostavljane novih inovativnih malih podjetij. Pri tem se ukrep pomembno povezuje z ukrepi v okviru prednostne naloge gospodarstva.

d.) Modernizacija organizacije dela

V Podravju je potrebno zagotoviti uvajanje fleksibilnejšega trga dela z uvajanjem modernizacije organizacije dela v podjetjih. Pri tem je potrebno spodbujati zaposlovanje za krajši delovni čas od polnega, spodbujati začasno prekinitvev dela zaradi razvoja poklicne kariere, uvajanje informacijske tehnologije v procese dela in s tem spodbujati e-poslovanje ter možnosti dela na domu, itd. Spodbujanje izvajanja ukrepov je v mnogih segmentih odvisno tudi od nacionalnih politik na področju uvajanja davčnih olajšav, finančnih stimulacij za skrajševanje delovnega časa, ipd.

4.1.4. GLAVNI PROGRAM IV: KREPITEV PODPORNEGA OKOLJA ZA UDEJANJANJE STRATEGIJE RAZVOJA ČLOVEŠKIH VIROV V PODRAVJU

4.1.4.1. Izhodišča

V Podravju je kljub nekaterim izboljšavam še vedno zaznati neuskkljenost in nepovezanost podpornega okolja za spodbujanje razvoja človeških virov in zaposlovanja. Z razvojem modela in delovanjem »Sklada za razvoj in usposabljanje človeških virov« (SRUČV) je bilo v Podravju v preteklih letih vzpostavljeno socialno partnerstvo za podporo in sofinanciranje ukrepov na področju razvoja človeških virov in zaposlovanja. Kljub temu so bila prizadevanja za vzpostavljanje partnerstva v FZR UE Ptuj in UE Lenartu neuspešna in tako SRUČV nudi podporo pri razvoju človeških virov in pridobivanju sredstev za izvajanje prednostnih projektov le na območju Konzorcija za razvojne naloge Podravja (Konzorcij). Prav tako je bil na območju Konzorcija ustanovljen Regionalni sklad dela Podravje (RSDP), ki nudi podporo podjetjem pri kadrovskem prestrukturiranju. Potrebe po povezovanju in širitvi aktivnosti obeh organizacij pa se pojavljajo na območju celotnega Podravja. V regiji razen tega obstaja še vrsta posamičnih ukrepov in spodbud (tako v javnem kot zasebnem sektorju) na področju razvoja človeških virov, ki jih je zaradi večjih učinkov potrebno povezati med sabo. Socialno partnerstvo kljub sistematični podpori razvoja človeških virov, predvsem z vidika sofinanciranja na lokalni ravni, še ne odigrava svoje prave vloge. Prispevati bi moralo tudi k povezovanju ukrepov in zagotavljanju večje učinkovitosti in močnejše zastopati potrebe in interese regije na nacionalni ravni.

V podpornem okolju je zaznati tudi razdrobljenost informacij, ki se tičejo področja razvoja človeških virov in zaposlovanja (o programih, svetovanju, možnostih financiranja,...).

Razvoj kvalitetnih, potrebam trga dela in uporabnikov prilagojenih programov usposabljanja in izobraževanja terja krepitve sposobnosti izobraževalnih organizacij in stalno uvajanje novih metod in oblik dela v procesih izobraževanja. Kljub razvejani ponudbi programov in mreži izobraževalnih organizacij je pri le teh zaznati pomanjkanje kapacitet in sposobnosti učinkovitega ugotavljanja konkretnih potreb uporabnikov (posameznikov in podjetij), odsotnost spremljanja učinkov programov in uvajanja sodobnih pristopov k izobraževanju. Prav tako je zaznati odsotnost razvojnega načrtovanja in projektnega pristopa k razvoju programov in ukrepov ter pomanjkanje usposobljenosti za učinkovitejše mednarodno povezovanje in prenos izkušenj. Pomembna ovira pri izvajanju aktivnosti je tudi nizka stopnja pripravljenosti za partnersko razvojno sodelovanje.

Pomanjkanje znanj in usposobljenosti za razvojno načrtovanje in razvoj projektov je zaznati tudi v drugih razvojnih in strokovnih organizacijah, ki so povezane s področjem razvoja človeških virov in zaposlovanja v Podravju, kar se kaže v nižjih sposobnostih črpanja sredstev za izvajanje projektov.

V regiji je bil izpostavljen predvsem problem prostorov osnovnih šol pri uvajanju programa devetletke, kar terja večja investicijska vlaganja na lokalni ravni. Na drugi strani so obstoječi prostori in infrastruktura šol v času, ko ne poteka redni pouk, premalo izkoriščeni.

Prostorski problemi se pojavljajo tudi na področju podpornih storitev za razvoj človeških virov.

4.1.4.2. Cilji

Z izvajanjem ukrepov v okviru glavnega programa bomo dosegali naslednje operativne cilje:

- Okrepili in razširili socialno in razvojno partnerstvo na področju razvoja človeških virov in zaposlovanja z namenom doseganja večjih učinkov projektov in vloženih sredstev,
- Povezali razdrobljene razvojne ukrepe in organizacije ter zagotovili večjo sinergijo le-teh,
- Zagotovili večjo povezanost in dostopnost informacij,
- Vzpostavili mehanizme in programe stalnega izpopolnjevanja znanj managementa in zaposlenih v izobraževalnih organizacijah,
- Omogočili programe in usposabljanje razvojnim in strokovnim organizacijam za učinkovitejše razvojno delo,
- Zagotavljali prostorske pogoje za izvajanje kvalitetne predšolske vzgoje, uvajanje programov devetletnih osnovnih šol, izvajanje programov srednjih šol ter izvajanje podpornih dejavnosti na področju razvoja človeških virov.

4.1.4.3. Strategije za udejanjanje (podprogrami)

a.) Zagotavljanje razvojne infrastrukture in krepitev socialnega partnerstva za podporo razvoju človeških virov v regiji

Z namenom ustvarjanja boljših pogojev za učinkovitejše in uporabnikom prijaznejše podporno okolje na področju razvoja človeških virov in zaposlovanja je potrebno vzpostaviti tesnejše operativno sodelovanje podpornih organizacij, ki se ukvarjajo s tem področjem (Zavod RS za zaposlovanje, obrtne in gospodarska zbornica, razvojne agencije, LPC, SRUČV, RSDP, sindikati idr.), kakor tudi povezanost oz. poenotenje ukrepov in spodbud na tem področju. Navedeno terja vzpostavitev in delovanje razvojnega partnerstva organizacij in močnejšo podporo socialnega partnerstva. Z decentralizacijo aktivnosti obstoječih podpornih struktur in aktivnim sodelovanjem vseh lokalnih skupnosti in pristojnih organizacij v regiji je potrebno vzpostaviti dostop do podpore na celotnem območju regije. Ob tem je potrebno zagotoviti usklajenost nacionalnih in regionalnih ukrepov in spodbud namenjenih razvoju človeških virov v Podravju in pritegniti odgovorne na nacionalni ravni za tvorno sodelovanje. Učinkovitost in racionalizacijo delovanja podpornega okolja lahko dosežemo tudi s formalno združitvijo dveh obstoječih organizacij SRUČV in RSDP in njuno umestitvijo v okvir regionalnih in nacionalnih razvojnih struktur. Pri tem je zaradi usklajevanja na nacionalni ravni potrebna močna podpora regionalnega socialnega partnerstva.

V regiji je potrebno zagotoviti povezanost informacij in prijazen dostop do informacij na področju razvoja človeških virov in zaposlovanja.

Prav tako je v prihodnjem obdobju potrebno zagotoviti podporo krepitvi in delovanju Ekonomsko socialnega sveta za Podravje.

b.) Krepitev sposobnosti izobraževalnih in drugih razvojnih in strokovnih organizacij

Za zagotavljanje kakovostnih ter uporabnikom in okolju prilagojenih programov usposabljanja in izobraževanja je potrebno spodbuditi neprestano izpopolnjevanje znanj zaposlenih v izobraževalni sferi, pri čemer je potrebno programe izpopolnjevanja zagotoviti v regiji, vanje pa vključiti tudi primere obstoječih dobrih praks. Z učinkovitimi mehanizmi osveščanja o pomembnosti razvojnega partnerskega sodelovanja je potrebno vzpostaviti mrežo izobraževalcev, ki bodo skupaj oblikovali razvoj izobraževanja v Podravju ter hitreje vstopali v mednarodne mreže in mednarodna povezovanja.

Za hitrejše razvojno načrtovanje in izvajanje integralnih projektov je potrebno v regiji zagotoviti kritično maso usposobljenega kadra v razvojnih in drugih strokovnih organizacijah, ki so pomembni partnerji, izvajalci ali

nosilci v integralnih razvojnih projektih regije. Pri tem pa je najprej potrebno dvigniti zavedanje navedenih ciljnih skupin o nujnosti pridobivanja navedenih znanj, ki bodo postala še pomembnejša ob vstopu Slovenije v EU.

c.) Zagotavljanje ustrezne infrastrukture za izvajanje vzgoje, izobraževanja in usposabljanja ter za izvajanje podpornih dejavnosti na področju razvoja človeških virov

Lokalne skupnosti bodo morale skupaj z odgovornimi na nacionalni ravni, z namenom zagotavljanja enakih možnosti in dostopnosti vsem otrokom in mladim, zagotavljati prostorske pogoje za izvajanje kvalitetne predšolske vzgoje, uvajanje devetletnih osnovnih šol ter izvajanje programov srednjih šol.

Za učinkovito nudenje podpore razvoju človeških virov v regiji je potrebno zagotoviti preselitev SRUČV in RSDP v ustrežnejše prostore, kjer bodo aktivnosti za podporo razvoju človeških virov prostorsko in infrastrukturno omogočale povezovanje s podpornimi dejavnostmi za področje gospodarstva in drugih prednostnih razvojnih nalog. Na ta način bi racionalizirali delovanje razvojne podpirne infrastrukture v Podravju in uporabnikom zagotovili prijaznejši in celovit dostop do informacij, svetovanja in drugih podpornih dejavnosti na področju razvoja človeških virov.

4.1.5. GLAVNI PROGRAM V: DVIK KAKOVOSTI ŽIVLJENJA V REGIJI

4.1.5.1. Izhodišča

Prebivalcem Podravja je potrebno zagotoviti visoko kvaliteto bivanja na vseh področjih življenja – zdravstvenem, socialnem, kulturnem in športnem.

V regiji je potrebno spodbuditi razvoj vrednot in načina življenja, ki bo omogočal udeleževanje koncepta preventivnega varovanja in krepitve zdravja. Pri tem je potrebno ogroženim ciljnim skupinam nameniti posebno skrb.

Lokalne skupnosti so tiste, ki so zadolžene tudi za evidentiranje lastnih kulturnih potencialov. Regija je lahko pot, po kateri se ta potencial lahko koristi širše. Do padca zavesti o regionalni kulturni identiteti je prišlo zaradi neustrezne institucionalne organiziranosti, pomanjkljivega financiranja in dezintegracijskih procesov, ki so namesto tekmovanja vnesli med lokalne skupnosti rivalstvo. Regionalni programi naj bi bili označeni z regionalno »znamko«, ki pomeni njeno organizacijsko, finančno ali protokolarno sodelovanje in je znak prestiža.

Podravje ima izrazito neugodno izobrazbeno strukturo. Nizek je odstotek ljudi, ki so po svojem načinu življenja porabniki kulturnih dobrin in jih tudi pretežno proizvajajo. Nekatere poklicne skupine so opustile tradicionalno vezanost na kulturno delo (učitelji na vseh stopnjah, duhovniki, zdravniki, uradništvo) in danes manjkajo tako v verigi iniciatorjev kulturnega delovanja, kakor v verigi potrošnika. Podeželju so ostali bolj »rutinski« intelektualni poklici, medtem ko so v mestih »ustvarjalci«, kar je splošna značilnost polarizacije med mestom in vasjo. Bolj ko se oddaljujemo od središč mest, bolj pada število kulturnih izvajalcev. Gre za visoko odvisnost zaposlitve od državnih ustanov in malo možnosti za samozaposlitev, ki je na področju ustvarjanja kulturnih dobrin izrazito težavna. Samozaposlovanje prinaša enakomernjšo distribucijo kulturnih izvajalcev, ker niso toliko odvisni od državnih institucij. So pa odvisni od komunikacij.

Proizvodnja kulturnih dobrin je povezana z industrijo avtorskih pravic, ki je ena od najmočnejših industrij v svetu. V njej je vložek dela, ki sloni na ustvarjalnem prispevku, zelo visok in neoporečen z vidika vpliva na okolje. To je industrija prihodnosti. Ob realnih omejitvah zaposlovanja v državnem sektorju je treba podpirati samozaposlovanje tudi v kulturi in ga olajšati. Na področju ustvarjanja kulturnih dobrin je problematična socialna varnost, kar ima za posledico, da se ljudje raje držijo slabše plačanega dela v državni službi, kot da bi tvegali s samozaposlitvijo, ki spada na področje razvoja nevladne kulturne sfere, kjer ustrezna politika še le nastaja. To bo zahtevalo prestrukturiranje porabe javnih sredstev v prid NVO. Zaposlovanje naj bi bilo usmerjeno k nastavkom

takšnih kulturnih organizacij, ki bodo sposobni zaživeti samostojno. Ni nujno, da so njihov vir financiranja javna sredstva, ampak se lahko financirajo z različnim naborom sredstev.

Regija naj bi dobila svoje prostore predvsem s funkcionalno usposobitvijo obstoječih in ne zadosti vzdrževanih zgodovinskih objektov in jih nameni za regijske funkcije. To so lahko tudi objekti na obrobju, v katerih se izvajajo dejavnosti, ki so se sposobne vzdrževati – izobraževanje, prireditve, low-cost kongresna dejavnost (za mlade, za ustvarjalce, za nevladne organizacije).

Prav tako bi morali vnašati v običajna okolja nove komunikacijske poti. Predvsem na obrobju mora usposobiti namenske prostore za te namene, povezane z drugimi funkcijami (razstavnimi prostori, informacijski centri, društveni centri).

Zaradi nepovezanosti kulturnih institucij je postal stari način informiranja neustrezen in nefunkcionalen. Ne zadostuje le nekaj računalnikov, potrebna je informatizacija dejavnosti, podpiranje prenosa podatkov v javno rabo, organiziranje informacijskih točk za učenje in za spontano uporabo.

Razvoj kulturne in športne dejavnosti bo doprinesel k izboljšanju življenjskih pogojev in ustvarjanju prijaznega okolja za naseljevanje in delo ter h krepitvi regionalne identitete prebivalstva. V ta namen pa je potrebno izboljšati tudi dostopnost mladih in družin do stanovanj.

4.1.5.2. Cilji

Z izvajanjem ukrepov v okviru podprogramov bomo dosegli naslednje operativne cilje:

Zdravstvo in socialno varstvo

- Spodbuditi vse nosilce zdravstvenega varstva v regiji za sodelovanje pri oblikovanju in izvajanju programov za promocijo zdravja, podporo samozaščitnim dejavnostim prebivalstva, organiziranja medsebojne pomoči pri obvladovanju kroničnih bolezni kot jih opredeljuje SZO, ter vseh drugih dejavnosti, ki pripomorejo k bolj humani in neinstitucionalni obravnavi določenih skupin prebivalstva in bolnikov s končnim ciljem zmanjšanja obolevnosti, invalidnosti in umrljivosti v regiji,
- Spodbuditi aktivnosti vzgoje otrok in mladostnikov za zdrav način življenja ter zagotoviti povečano skrb za varovanje zdravja in življenjskega okolja,
- Zagotoviti sistematičen pristop k razvoju informacijskega sistema v regiji in k raziskavam zdravja prebivalstva v regiji, povezanega z življenjskimi navadami in vzorci obnašanja,
- Povezati vse nosilce socialnega varstva v regiji pri zadovoljevanju potreb vezanih na zagotavljanje socialne varnosti prebivalstva s posebnim poudarkom na potrebah ogroženih skupin prebivalstva ter razvoj dopolnilnih regionalnih programov, ki pripomorejo k bolj humani in neinstitucionalni obravnavi teh ciljnih skupin,
- Zagotoviti prostorske in druge pogoje za izvajanje programov, namenjenih socialni varnosti otrok, mladine, varovanju žensk in otrok pred nasiljem, socialnemu varstvu nosečnic ter varstvu in pomoči starejšim,
- Vzpostaviti informacijski sistem in oblikovati baze podatkov za področje socialnega varstva v regiji.

Kultura

- Zagotovili programsko in institucionalno povezanost kulturnih dejavnosti in s tem boljše izkoriščenost infrastrukturnih danosti,
- Zagotoviti prostorske, kadrovske in druge pogoje za izvajanje kulturnih dejavnosti, ki so v pristojnosti občin (knjižničarstvo, ljubiteljska kultura,...),
- Iskali partnerstva za kulturno izmenjavo znotraj in zunaj regije in koordinacija le-teh,
- Zagotovili vključenost kulturnih programov v gospodarski, socialni in izobraževalni sistem,

- Usposobili organizacije za marketinško delovanje na trgu ponudbe in povpraševanja in vzpodbujati delitev vodstvenih funkcij na managersko-intendantsko ter strokovno-umetniško,
- Zagotovili možnosti (samo)zaposlovanja na področjih,
- Regionalnega informiranja o kulturi in regijski medijski produkciji,
- Regijske agencije za NVO,
- Informacijske nadgradnje regije (elektronske in tradicionalne, tiskane – od publikacij do biltenov in revij ter založništva),
- Pripraviti in izvajati vzorčne projekte kot inovacije v regijski kulturni mreži, razvili raziskovalno delo o regijskih značilnostih in možnostih razvoja na področju kulture,
- Usposobiti nevladne organizacije za pridobitev sredstev iz različnih virov državnega in mednarodnega financiranja,
- Evidentirati prostorske možnosti regije in določiti funkcije,
- Spodbujati informacijske potrebe vseh segmentov prebivalstva,
- Pospešiti regijski založniški/izdajateljski program.

Šport

- Povezati programe in izvajalske organizacije v regiji,
- Spodbuditi sistematično izobraževanje strokovnega kadra,
- Zagotoviti zadostno število, opremo in dostopnost športnih objektov v regiji.

Stanovanjska politika

- Spodbuditi razvoj primernejše stanovanjske politike, ki bo olajšala dostop mladih do stanovanj istočasno pa spodbuditi gradnjo socialnih in neprofitnih stanovanj.

4.1.5.3. Strategije za udejanjanje - zdravstveno varstvo (podprogrami)

a.) Izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva

Z namenom izboljšanja zdravstvenega stanja prebivalstva bomo redno letno spremljali zdravstveno stanje prebivalstva regije po UE, rezultate teh analiz objavljali v publikacijah. Ugotavljali bomo kazalce zdravstvenega stanja in jih primerjali s povprečjem Slovenije in z razvitejšimi državami. Vse to bo podlaga za pripravo regijskega in lokalnih razvojnih načrtov zdravstva (2002-2006), ki bodo vsebovali ukrepe za izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva.

b.) Promocija zdravja in preventive kroničnih nenalezljivih obolenj z vključitvijo vseh partnerjev

Za povečanje osveščenosti prebivalstva o pomenu zdravja in zdravega načina življenja bomo v Podravju vzpostavili regijsko šolo promocije zdravja z interdisciplinarnim programom, namenjeno različnim strokovnim profilom, različnim starostnim skupinam prebivalcev in skupinam s posebnimi potrebami.

Razvili in izvajali bomo tematske programe promocije zdravja, zdravega načina življenja, prehrane, fizične aktivnosti za kmečko prebivalstvo regije.

Prav tako je potrebno načrtovanje in izvajanje intervencije na podlagi obstoječih lokalnih in regijskih struktur, kateremu sledi spremljanje uspešnosti intervencije s področja promocije zdravja in preventive, spremljanje dejavnikov tveganja za vse kronične nenalezljive bolezni na ravni regije in po UE.

Za izvajanje programov promocije in krepitve zdravja je potrebno zagotoviti redne vire financiranja v regiji in v lokalnih skupnostih. V ta namen je potrebno organizirati izobraževanje nosilcev promocije zdravja, da bodo sposobni pridobivati vire financiranja in izvajati takšne programe.

c.) Zagotavljanje enakomerne kakovosti in dostopnosti zdravstvenih storitev za vse prebivalce Podravja

V ta namen je potrebno preko regijskega telesa usklajevati podeljevanje koncesij zasebnikom na ravni lokalnih skupnosti. Preventivne zdravstvene storitve morajo biti dostopne vsem, zlasti prebivalcem nižjega socialnega statusa.

Za boljšo in bolj ekonomično organiziranje reševalne službe je potrebno vzpostaviti regijski »dispečerski reševalni center«.

Oblikovati je potrebno programe zdravstvenih služb, preventivne programe in programe zdravstvene vzgoje glede na lokalne in regionalne potrebe in ne enotno za vso državo.

Za dvig kakovosti zdravstvenih storitev je potrebno dvigniti motiviranost zdravstvenih delavcev za preventivno delo in za delo s pacienti.

d.) Dvig ozaveščenosti prebivalstva o pomenu zdravega načina življenja

Prednostna področja dela na ravni primarnega zdravstva, v vrtcih, šolah, delovnih mestih, lokalnih skupnostih, nevladnih organizacij in dela medijev bodo: zdravstveno-vzgojno izobraževanje prebivalstva, zdrava prehrana in spodbujanje gibanja, zmanjšanje kajenja in spodbujanje nekajenja ter izboljšanje duševnega zdravja.

V ta namen je potrebno razviti in izvajati ustrezne programe osveščanja, informiranja in vzgajanja prebivalstva. Sodobni način življenja in dela povzročata »moderne bolezni«, zato je potrebno pripraviti programe »akutnih rešitev za akutne probleme« in programe zmanjšanja dejavnikov tveganja, prepoznavanja novih vzrokov za zmanjšanje zdravja in za njihovo preprečevanje.

Posebej pomembni so programi za mladino (osveščanje o posledicah kajenja, uporabe alkohola, cigaret, prepovedanih drog in spolne vzgoje) ter poskrbeti za prednostno financiranje preventivnih programov za otroke in mladino.

4.1.5.4. Strategije za udejanjanje - socialno varstvo (podprogrami)

a.) Zagotavljanje socialnega varstva prebivalstva regije

Z namenom izboljšanja socialnega varstva prebivalstva bomo redno letno spremljali zdravstveno stanje prebivalstva regije po UE, rezultate teh analiz objavljali v publikacijah. To bo podlaga za pripravo regijskega in lokalnih razvojnih programov socialnega varstva, ki bodo vsebovali ukrepe za dvig socialnega varstva prebivalstva.

Za stalno spremljanje socialnega varstva je potrebno vzpostaviti regijsko podatkovno bazo, na podlagi obstoječih lokalnih in regijskih struktur pa načrtovanje, izvajanje in spremljanje uspešnosti izvajanja načrta strategije socialnega varstva prebivalcev.

V kombinaciji z drugimi ukrepi bomo vzpostavljali socialne programe in tako zagotavljali socialno varnost dolgoletno brezposelnih v Podravju.

Glede na staranje prebivalstva bomo vzpostavili pogoje za izvajanje pomoči in varstva starejših občanov tako, da bomo povečali kapacitete domskega varstva, zagotavljali dnevne centre in varovana stanovanja ter širili obseg služb pomoči na domu.

b.) Vzpostavitev boljših življenjskih pogojev in varnejšega življenja prebivalstva

Razvili in izvajali bomo programe za koristno in bolj zdravo preživljanje prostega časa mladih v regiji, programe za zmanjšanje stresa v šoli in na delovnem mestu, vzpostavili regijske preventivne programe za mlade in družine.

Vzpostavili bomo boljše življenjske pogoje za invalidno prebivalstvo regije.

Z namenom izboljšanja življenjskih pogojev prebivalstva bomo spodbujali delovanje civilne družbe in razvijali socialne programe, kot so: materinski domovi in krizni centri za ljudi v duševnih težavah v večjih lokalnih skupnostih, varna hiša, programe medgeneracijskega sodelovanja in sosedske pomoči, ustanovitev mreže pomoči družinam in posameznikom, programi preprečevanja zasvojenosti s hrano, drogo, alkoholom, tobakom. Vzpostavili bomo regijski program pomoči otrokom staršev, zasvojenih z drogo ter odprli dom za mlade matere, odvisnice od drog.

Družini je potrebno vrniti njen osnovni namen, krepiti programe pedagoškega dela v šolah, ki so vezani na socialno varstvo, izobraževati mlade o spremembi samopodobe in sprejemanju različnosti.

4.1.5.5. Strategije za udejanjanje – kultura (podprogrami)

a.) Zagotavljanje programske in institucionalne povezanosti kulturnih dejavnosti in boljše izkoriščenosti infrastrukturnih danosti

Zagotovili in omogočili bomo povezanost vseh izvajalcev in njihovih programov med seboj. Organizirali bomo povezovanje dejavnikov na področju kulture (izvajalci, turistični delavci, mediji, ustvarjalci) v obliki svetov po dejavnostih ali sveta za kulturo v regiji. S to obliko organiziranja bomo nudili podporo nastajanju zbirk (umetniških, knjižnih, zgodovinopisnih, naravoslovnih), ki predstavljajo regijo. Z institucionalno obliko povezave na nivoju regije (svet za kulturo) bomo zagotovili enakomeren ritem prireditvev v nekem obdobju (npr. poleti »Podravske kulturne dnevi«) kakor tudi skozi leto in enakomerno porazdelitev regijskih prireditvev. Pripravili bomo premosorazmerno vzpodbujajoče normative za različno razvita in demografsko ogrožena območja.

b.) Iskanje partnerstev za kulturno izmenjavo znotraj in zunaj regije in koordinacija le-teh

Izvedli bomo vzorčne regijske programe, ki bodo med ustvarjalci iz vse regije ustvarjali skupno pripadnost (delavnice) in uveljavljali v vsakdanjem življenju geslo »inovativna regija«. Določili bomo regijske »kulturne točke« oziroma opredelitev/usposobitev tistih mest iz kulturne infrastrukture, kjer se dogajajo kot programska usmeritev regijski programi.

c.) Zagotavljanje vključenosti kulturnih programov v gospodarski, socialni in izobraževalni sistem

Z tesnejšim kulturnim povezovanjem bomo dvignili tudi kulturno identiteto, ki bo zanimivejša tudi za druge organizacije v gospodarskem sistemu. Ti bodo v smislu usposabljanja človeških virov morali za ponoven dvig kulturne ravni zaposlenih seči po kulturnih dobrinah v lokalnih skupnostih in z novo organiziranostjo kulture tudi v regiji. Tako bo kultura enakovreden ekonomski partner pri menjavi dobrin z gospodarstvom. Vzpodbujali bomo izvajanje dejavnosti za preživljanje prostega časa otrok in mladine in si s tem zagotovili podmladek. Dejavnosti bodo s svojimi primernimi vsebinami posredno zmanjševale težnje po delikventnem obnašanju, ki ponekod prehajajo v socialne probleme, in na višji stopnji v vandalizem.

Vzpodbujali bomo aktivno sodelovanje med kulturnimi in izobraževalnimi organizacijami ter zagotavljali sredstva za predstavitve kvalitetnih programov. S pomočjo strokovnih kulturnih kadrov bomo izvajali pregledne, tekmovalne in ogledne regijske prireditve za dvig kulturne zavesti otrok in mladine kot potencialnih konzumentov in ustvarjalcev kulturnih dobrin.

Zagotovili bomo vključevanje kulturne ponudbe v predstavitvene projekte občin, regije in države kakor tudi v turistično ponudbo.

d.) Usposabljanje organizacij za marketinško delovanje na trgu ponudbe in povpraševanja in vzpodbujanje delitve vodstvenih funkcij na managersko–intendantsko ter strokovno-umetniško

Organizirali bomo ustrezna usposabljanja za obstoječe strokovne kadre za izvajanje programov in omogočili osvajanje znanj za nove metode dela. Kjer bodo potrebe presegle strokovne umetniške sposobnosti, jih bomo povezovali z ustreznimi poslovno tehničnimi kadri ali ustvarili organizacijske in finančne možnosti za zaposlitev novih. Z novo usposobljenimi kadri bomo razvijali programe na podlagi obstoječih danosti v lokalnih območjih, aktivirali skrite ali pozabljene kulturno zgodovinske vrednote in nudili oporo nastajanju kulturnih subjektov na ravni regije.

e.) Zagotavljanje možnosti (samo)zaposlovanja na področjih:

- Regionalnega informiranja o kulturi in regijski medijski produkciji,
- Regijske agencije za NVO,
- Informacijske nadgradnje regije (elektronske in tradicionalne, tiskane – od publikacij do biltenov in revij ter založništva).

Zagotovili bomo financiranje programov kulturnega poročanja in kulturne produkcije na podlagi pogodb posamičnih kulturnih ustvarjalcev in novinarjev z medijskimi hišami. Da bi povečali (samo) zaposlovanje na področju informacijske dejavnosti bomo vzpostavili sistem zbiranja in posredovanja informacij o organizacijah v kulturi in njihovih programih. Ta sam po sebi zahteva primerno kadrovske bazo ter omogoča dejavno vpletanje informiranja in poročanja obstoječih medijev. Le ti morajo za objektivno poročanje in ocenjevanje aktivno angažirati lastne kadre ali angažirati nove kadrovske potenciale za opravljanje obstoječih programskih sklopov in vzpostavljanje novih programov in terminov. Zagotovili bomo posredovanje informacij z vsemi oblikami in tehnikami.

f.) Priprava in izvajanje vzorčnih projektov kot inovacije v regijski kulturni mreži, razvijanje raziskovalnega dela o regijskih značilnostih in možnostih razvoja na področju kulture

Za pridobitev jasne slike stanja na področju kulture bomo pridobivali podatke o stanju in gibanju pokazateljev uspešnosti programov in njihovih nosilcev z jasno zastavljenimi raziskovalnimi nalogami, katerih nosilci bodo obstoječe izobraževalno raziskovalne institucije v regiji in nove organizacijske oblike povezovanja na nivoju regije. Vršili bomo neprestano evalvacijo novih in obstoječih programov in analizo primerov dobre prakse ter s tem zagotovili njihov nadaljnji razvoj.

g.) Usposabljanje nevladnih organizacij za pridobivanje sredstev iz različnih virov državnega in mednarodnega financiranja

Jasno bomo definirali vire, pogoje in možnosti pridobivanja sredstev in koncesij za izvajanje programov. Obveščali, pozivali in vzpodbujali bomo udeležbo enega ali partnerske združbe več organizacij in jim pomagali zagotoviti osnovne pogoje za pridobivanje le teh.

h.) Evidentiranje prostorskih možnosti regije in določanje njihove funkcije

Za boljšo prostorsko možnost delovanja institucij in izvajanja programov bomo zbrali in analizirali obstoječe stanje v organizacijah in v družbeni skupnosti izven obstoječih zasedenih kapacitet. Analizirali bomo primernost objektov javne porabe za kulturo in jim po potrebi, v smislu zamenjave za druge, spremenili namembnost. Skupaj z varovanjem kulturne dediščine bomo povrnili prvotni pomen objektom in prostorom za kulturno ustvarjanje in jih obnovili na podlagi primernih programov. Z novo namembnostjo in novimi izvajalskimi programi jih bomo tako vrisali v turistični zemljevid Podravja. Okrepili bomo skrb za kulturne domove, njihovo opremo in primeren izkoristek. Ustanovili bomo regijske informacijske točke, ki naj bi bile povezane z regijskimi programi – v njih naj bi bile prisotne vse vrste regionalnih kulturnih in drugih informacij.

i.) Spodbujanje informacijskih potreb vseh segmentov prebivalstva

Usmerjali bomo uporabnike k internetu in njegovi uporabi v kulturi ter spodbujali prenos informacij v digitalizirano obliko. Izdelali bomo internetno predstavitev in spodbujali vključevanja v informatizacijo. Povečali bomo prostorske zmogljivosti, priliv knjig in zagotovili enakomerno pokritost infrastrukture knjižnic in njihovih uporabnikov po vsej regiji.

j.) Pospeševanje regijskega založniško/izdajateljskega programa

Založniško izdajateljski program v regiji bo z vsemi metodami zagotavljal posredovanje informacij o aktualnih družbenih, pravno - zakonskih, in programskih novostih z vsemi mediji. Izdajali bomo različne oblike rednih in občasnih informacijskih in vsebinskih gradiv v tiskani, elektronski in medijski produkciji. Nudili bomo podporo nastajanju kakovostnih publikacij na področju regije.

4.1.5.6. Strategija za udejanjanje – šport

Spodbuditi je potrebno čim-večje vključevanje mladih in odraslih v športne in rekreativne aktivnosti je v ta namen pa zagotoviti povezovanje programov in organizacij, ki delujejo na športnem področju ter vzpostaviti ustrezne infrastrukturne pogoje, ki bodo omogočali kvalitetno preživljanje prostega časa in razvoj vrhunškega športa v regiji. Z navedenim bomo prispevali tudi k razvoju turizma in prepoznavnosti regije.

4.1.5.7. Strategija za udejanjanje - stanovanjska politika

Stanovanjsko politiko je potrebno usmeriti v izgradnjo neprofitnih najemnih in socialnih stanovanj za mlade in družine ter s tem zagotoviti ostajanje mladih, predvsem izobražencev v regiji. V ta namen je potrebno spodbuditi tudi razvoj stimulativnih kreditnih shem, ki bodo predvsem mladim omogočale lažji in hitrejši reševanje stanovanjske problematike.

4.2. GOSPODARSTVO

PRIORITETA: GOSPODARSKI RAZVOJ

↪ Glavni program I:	Izboljšanje gospodarske strukture Podravja in pospeševanje podjetništva
↪ Glavni program II:	Povečanje konkurenčnosti podjetniškega sektorja (razvoj in inovacije, uporaba znanja)
↪ Glavni program III:	Mreženje in internacionalizacija podjetij

4.2.1. GLAVNI PROGRAM I: IZBOLJŠANJE GOSPODARSKE STRUKTURE PODRAVJA IN POSPEŠEVANJE PODJETNIŠTVA

4.2.1.1. Izhodišča

Splošno stanje v podjetniškem sektorju

V gospodarstvu Podravja je velik delež podjetij in zaposlenih v tradicionalnih panogah z nizko dodano vrednostjo (tekstil, kovinska industrija). Te panoge ustvarjajo največje izgube in poslujejo z do 80% odpisano opremo. V Podravju je **premalo novih podjetij**, zlasti v dejavnostih z visoko dodano vrednostjo. Prepočasna je tudi rast malih podjetij, mala podjetja so podkapitalizirana, primanjkuje jim lastnih virov za razvoj, kar je eden od razlogov tudi za težji dostop do tujih virov. Velika večina podjetnikov posluje na omejenem trgu (lokalni trg, Slovenija). Hitrejše **nastajanje malih podjetij** in njihovo **rast zavira** pomanjkanje “nosilcev kooperacije” (srednjevelikih in velikih podjetij - nastajanje podjetij na podlagi izločanja delov proizvodnje v kooperacijo – outsourcing). Male družbe in s.p. imajo dokaj negativen odnos do medpodjetniškega sodelovanja in povezovanja (nezaupljivost, ne vidijo koristi).

Pomanjkanje znanja in neustrezen odnos do znanja sta oviri za hitrejšo rast podjetij. Izobrazbena struktura podjetnikov, ki ustanavljajo nova podjetja, je neustrezna (premalo univerzitetno izobraženih, zlasti iz tehničnih znanosti, veliko več podjetnikov ima srednjo - poklicno izobrazbo, zlasti podjetniki, ki so se samozaposlili zaradi nuje), kar pomeni, da se podjetniki že na startu pretežno usmerjajo v dejavnosti z nizko dodano vrednostjo, v storitve, ki se plasirajo na lokalne trge (trgovina, nepremičnine, tudi obrtne storitve...) in imajo negativen odnos do pridobivanja dodatnega znanja (nepotrebno), do rasti in do internacionalizacije.

Stanje pri institucijah poslovnega podpornega okolja:

Predvsem je opazen splošno negativen odnos podjetnikov do strokovnih podpornih storitev (značilno tudi za EU). Organiziranost strokovnih podpornih storitev se izboljšuje (na primer, “vavčerski” sistem), narašča tudi kakovost poslovnih storitev, vendar pa je dejavnost neposredno povezana z razvojem povpraševanja, ki očitno zaostaja za potrebami po strokovni podpori. V okviru poslovnih podpornih storitev (kljub aktivnosti zbornic) primanjkuje informacij o potencialnih trgih v zvezi s prepoznavanjem podjetniških priložnosti.

Dostop do finančnih sredstev

Finančnih instrumentov za **nova podjetja** (semenski kapital, mikrokrediti, financiranje razvoja) v regiji ni, ali pa so za večino novonastajajočih podjetij težko dostopna (nedosegljiva). Med finančnimi institucijami je – enako kot povsod v Sloveniji – opazen neustrezen odnos do malih podjetij in njihovih finančnih potreb. Finančni instrumenti za rastoča podjetja so nekoliko razvitejši, po mnenju udeležencev delavnic pa še vedno težko dostopni. Državna – nacionalna podpora je ocenjena kot preveč komplicirana, nestalna, nepregledna, postopki za pridobitev javnih sredstev so glede na koristi ocenjeni kot nesorazmerno zahtevni. Ocenjeno je, da je kapitalskega financiranja (rizični skladi) premalo, vendar pa je glavni razlog v tem, da mikro in mala podjetja za rizična sredstva niso zanimiva (ta sredstva se plasirajo v podjetja s pričakovanim visokim donosom, teh pa je v Podravju malo), tudi podjetniki neradi posegajo po njih (delitev vpliva, prodaja deleža ob izteku obdobja kapitalskega financiranja). Bančni krediti so ocenjeni kot še vedno predragi, problem jamčenja je začela reševati Garancijska shema.

Upravno – administrativno okolje:

Odnos javne uprave do podjetništva je splošno še vedno ocenjen kot nepodporen. Postopki pri zagotavljanju poslovnih prostorov in lokacij za začetek in širitev dejavnosti so ocenjeni kot komplicirani, dolgotrajni in dragi. Postopki registracije podjetij (sodišča) se izboljšujejo, vendar so še vedno predolgotrajni. Velik del kritike je namenjen finančni nedisciplini in dolgotrajnim postopkom izterjav.

Splošni odnos do (zasebnega) podjetništva:

V Podravju je še vedno prejel negativen kot pozitiven (v veliki meri tudi zaradi napak in slabega ravnanja nekaterih posameznikov).

4.2.1.2. Cilji

Z izvajanjem ukrepov v okviru glavnega programa bodo doseženi naslednji **operativni cilji**:

- Izboljšanje strukture podjetniškega sektorja po dejavnostih in velikosti podjetij,
- Izboljšanje stanja pri institucijah poslovnega podpornega okolja: izpopolnjene in kakovostne storitve, prilagojene potrebam novonastajajočih podjetij in MSP po dostopnih cenah,
- Izboljšan dostop do finančnih sredstev za naložbe za novonastajajoča in mala podjetja,
- Izboljšano upravno – administrativno okolje na ravni upravnih enot in lokalnih skupnosti,
- Izboljšan splošni odnos okolja do podjetništva.

4.2.1.3. Strategije za udejanjanje (podprogrami)

Struktura podjetniškega sektorja se bo spremenila v smeri zmanjšanja deleža podjetij in zaposlenih v tradicionalnih panogah z nizko dodano vrednostjo (tekstil, kovinska industrija) in povečanja števila novih podjetij nasploh, zlasti pa v dejavnostih z visoko dodano vrednostjo, in povečanja števila podjetij, ki jih ustanovljajo univerzitetno izobraženi podjetniki, zlasti iz tehničnih znanosti. Podlaga za hitrejše nastajanje novih podjetij je razvit sistem sodelovanja med večjimi (srednjevelikimi in velikimi) podjetji in izboljšan odnos podjetnikov do medpodjetniškega sodelovanja in povezovanja.

Izboljšanje strukture podjetniškega sektorja bomo dosegli z naslednjimi **UKREPI**:

1.) Regijski program ukrepov za spodbujanje nastajanja novih malih podjetij, zlasti v dejavnostih z visoko dodano vrednostjo, in povečanja števila podjetij, ki jih ustanovljajo univerzitetno izobraženi podjetniki

Za spodbujanje nastajanja novih in malih podjetij je treba predvsem pripraviti konkreten (pod)program (izvedbeni del RRP), to je načrt usklajenih ukrepov za spodbujanje nastajanja novih in malih podjetij na regionalni in lokalni ravni, ki bo komplementaren državnemu programu spodbujanja podjetništva in prilagojen potrebam posameznih lokalnih območij. Program ukrepov mora vsebovati zlasti:

- Zagotovitev pogojev (upravno-administrativnega okolja, finančnih in prostorskih možnosti) za hitrejše nastajanje novih in malih podjetij,
- Spodbude za hitrejše ustanavljanje novih in malih podjetij na vseh območjih regije, vključno z ukrepi aktivne politike zaposlovanja – samozaposlovanje, ki je vključeno v poglavje »človeški viri«²,
- Spodbude za hitrejše nastajanje in razvoj novih podjetij v dejavnostih z visoko dodano vrednostjo,
- Spodbude za hitrejše nastajanje podjetij, ki jih ustanovljajo univerzitetno izobraženi podjetniki,
- Spodbujanje lokalnih večjih podjetij k izločanju v kooperacijo (outsourcing), pomoč pri iskanju ustreznih takih podjetij zunaj regije,
- Spreminjanje odnosa podjetnikov do medpodjetniškega sodelovanja in povezovanja,
- Spreminjanje odnosa okolja do zasebnega podjetništva (promocija podjetništva in podjetniške kulture).

Pomemben del programa je decentralizacija spodbujevalnih ukrepov, ki mora zagotoviti ustrezne ukrepe za posamezna območja (ustrezanje potrebam lokalnih okolij) in približanje storitev uporabnikom ter organiziranje za spodbujanje podjetništva na lokalni ravni: vzpostavitev in delovanje lokalnih razvojnih partnerstev za identifikacijo in angažiranje lokalnih razvojnih potencialov (ljudi, materialnih in finančnih sredstev) za spodbujanje razvoja MSP. Za program je treba zagotoviti ustrezna sredstva iz lokalnih virov, na podlagi teh bodo nosilci kandidirali za pridobitev razvojnih sredstev iz državnih in evropskih virov.

2.) Razvoj podjetniške strokovne podporne infrastrukture - izboljšanje stanja pri institucijah poslovnega podpornega okolja

Ukrepi so osredotočeni na izpopolnjevanje in kakovostno rast strokovnih podpornih storitev, ki morajo biti prilagojene potrebam novonastajajočih podjetij in MSP, približane uporabnikom, ustrezno promovirane in na voljo po dostopnih cenah. Nosilci podpornih storitev so gospodarske asociacije (zbornice), lokalne skupnosti z mrežo lokalnih pospeševalnih centrov, RPC oziroma RRA v sodelovanju s svetovalnimi in strokovnimi organizacijami in posamezniki v podjetniškem sektorju.

Zelo pomembna naloga je izboljšanje odnosa podjetnikov do strokovnih podpornih storitev, ki jo bo treba doseči z osveščanjem, promocijo, kakovostjo storitev in javnimi spodbudami (dostopne cene). Podporne strokovne storitve za novonastajajoča podjetja morajo vključevati zagotavljanje informacij o potencialnih trgih in potencialnih podjetniških priložnostih, zagotavljanje pomoči pri prepoznavanju in realizaciji podjetniških priložnosti, zlasti v dejavnostih z visoko dodano vrednostjo, pomoč večjim podjetjem pri organiziranju izločanja v kooperacijo, pomoč malim podjetjem pri programiranju podjetniških priložnosti na podlagi "outsourcinga".

---

² V skladu z usmeritvami, sprejetimi na skupni strateški delavnici, naj bi ves sklop ukrepov, ki zadevajo usposabljanje povezali v področje »Razvoja človeških virov«

Posebej pomembni so ukrepi za spodbujanje nastajanja podjetij, ki jih ustanovljajo mladi univerzitetno izobraženi ljudje (univerzitetni inkubatorji, organiziranje strokovne podpore pri nastajanju takih podjetij, vključno s spin-offs iz univerzitetnih raziskovalnih programov). Mednje sodi tudi spodbujanje prenosa znanja iz univerze na novo ustanovljena mala podjetja (komercializacija aplikativnih raziskav univerzitetnih inštitutov in drugih RO), spodbujanje podjetniške kulture in praktičnega učenja na univerzah (dodatni programi usposabljanja za podjetništvo, uvajanje centrov za kontinuirano učenje – obštudijske dejavnosti, itd.), ki bodo vključeni v področje »Razvoja človeških virov«.

Pomembna je tudi stalna, pregledna in dostopna javna podpora, ne le za zagotavljanje dostopnejših cen podpornih storitev, ampak tudi za stalno kakovostno rast izvajalskih institucij (mreženje, usposabljanje, razvoj in priprava projektov,...).

3.) Izboljšan dostop do finančnih sredstev za naložbe za novonastajajoča in mala podjetja

Ukrep je osredotočen na povečanje raznolikosti finančnih instrumentov, prilagojenih potrebam novih podjetij, ter razvoj in uporabo finančnih instrumentov za nastajanje novih podjetij in hitrejšo rast MSP (semenski kapital, mikrokrediti, večanje obsega garancijskega potenciala), pri čemer je smiselno kombinirati javna (državna in lokalna) sredstva za razvoj in zagon finančnih instrumentov. Dostop do finančnih instrumentov je treba zagotoviti za celotno območje regije.

V področje izboljšanja dostopa do finančnih sredstev sodi tudi spreminjanje odnosa finančnih institucij do novonastajajočih in malih podjetij ter organizacija spremljanja razpoložljivosti javnofinančnih spodbud, kombinacija nacionalnih z lokalnimi viri ter organizacija svetovanja pri izboru finančnih instrumentov za financiranje posameznih projektov/podjetniških faz, vključno z izborom javnofinančnih pomoči (nacionalna in lokalna sredstva). Posebno pozornost bo treba posvetiti razvoju finančnih instrumentov za spodbujanje »outsourcinga« (ti so namenjeni srednjevelikim podjetjem za pripravo ustreznih projektov in malim/novonastajajočim podjetjem za naložbe v opremo in znanje za prevzem izločenih programov).

Usposabljanje za razvoj ustreznih finančnih instrumentov bomo povezali v področje »Razvoja človeških virov«. V okviru tega področja je treba načrtovati razvoj programov usposabljanja za finančne institucije (razvoj instrumentov), večja podjetja (outsourcing), svetovalce (kombiniranje finančnih virov in izbor ustreznih instrumentov za posamezne projekte ter posamezne faze razvoja podjetja) ter bodoče in delujoče podjetnike (izbor finančnih virov in financiranje posameznih podjetniških projektov in faz razvoja).

4.) Izboljšano upravno – administrativno okolje, upravni postopki in lokacije za podjetništvo

Izboljšanje upravno-administrativnega okolja je v veliki meri naloga nacionalnih institucij (Antibirokratski program), administrativni postopki tečejo na lokalni ravni v okviru UE. Učinkovito izvajanje antibirokratskega programa pa zahteva pripravljenost za sodelovanje na lokalni ravni (naklonjenost spremembam, kooperativnost). Smiselno bo oblikovanje projekta »antibirokratskega programa« na lokalni ravni z namenom vzpostavitve podpornega odnosa javne uprave do podjetništva na lokalni ravni, poenostavitve in skrajšanja postopkov za zagotavljanje poslovnih prostorov in lokacij (kolikor so v pristojnosti lokalnih skupnosti).

Zagotavljanje prostorov in lokacij za dejavnosti novonastajajočih podjetij in širitev poslovanja obstoječih industrijskih, poslovno-obrtnih con je eden pomembnejših projektov. Zaradi velikega interesa lokalnih skupnosti po novih površinah bo potrebne uskladiti različne interese, predvsem pa slediti usmeritve DPP RS (usmerjanje na opuščena industrijska zemljišča, ki so že deloma opremljena s potrebno infrastrukturo).

5.) Izboljšan splošni odnos okolja do podjetništva

Ob vzpostavitvi podpore razvoju podjetništva na lokalni/regionalni ravni je treba ustrezno načrtati tudi postopno spreminjanje splošnega odnosa javnosti do (zasebnega) podjetništva pri vseh ustreznih ciljnih skupinah. Ukrepi vključujejo usposabljanje, ki bo vključeno v področje »Razvoj človeških virov«³, razen tega pa še: promocijo podjetništva, pomena njegovega prispevka k razvoju gospodarstva v regiji, zaposlovanju in blaginji prebivalstva (mediji, lokalna partnerstva, nagrade in priznanja lokalne skupnosti za podjetniške uspehe, itd.).

4.2.2. GLAVNI PROGRAM II: POVEČANJE KONKURENČNOSTI PODJETNIŠKEGA SEKTORJA (RAZVOJ IN INOVACIJE, UPORABA ZNANJA)

4.2.2.1. Izhodišča

Stanje v velikih in srednjih podjetjih

V Podravju je velik delež večjih in srednjevelikih podjetij v tradicionalnih panogah z nizko dodano vrednostjo (tekstil, kovinska industrija), ki poslujejo z do 80% odpisano opremo, značilna je nizka izkoriščenost proizvodnih virov, kar se odraža v nizki produktivnosti, izvozu izdelkov z nizko dodano vrednostjo, ki dosegajo nizke cene, posledica tega pa so izgube ter pomanjkanje lastnih finančnih sredstev za razvoj. Zaradi slabih poslovnih rezultatov je otežen dostop do tujih virov (bančni krediti – bonitete), taka podjetja so praviloma nezanimiva za kapitalsko financiranje (tuja vlaganja).

Stanje v malih podjetjih

Tudi veliko malih podjetij posluje v panogah z nižjo dodano vrednostjo, praviloma so podkapitalizirana, primanjkuje jim lastnih virov za financiranje naložb v sodobno opremo in tehnologijo, dostop do tujih virov je otežen (bančni krediti – bonitete), mala podjetja so nezanimiva za kapitalsko financiranje (rizični skladi in tuja vlaganja), praviloma tudi sama ne kažejo veliko interesa za te oblike financiranja.

Otežen dostop do tehnologije

Pomanjkanje lastnih virov in zunanjih naložb (vključno s tujimi) pa pomeni tudi otežen dostop do novih tehnologij in nezmožnost tehnološke prenove, ki bi lahko pospešila ustvarjanje višje dodane vrednosti.

Udeleženci delavnic in osebe, ki so sodelovale v intervjujih, so poudarili pomanjkanje sodelovanja z Univerzo in drugimi razvojnimi organizacijami. Pri tem so glavne ovire pri prenosu znanja:

- na strani tvorcev znanja: pomanjkanje aplikativnih raziskav v skladu s potrebami podjetij (pogojeno z neustreznim sistemom vrednotenja znanstveno raziskovalnega dela v okviru Univerze in drugih tvorcev znanja), neustrezno oblikovani programi usposabljanja mladih raziskovalcev, razkorak med izobraževalnimi programi (Univerza) in potrebami podjetij (struktura, premalo praktično naravnani) univerzitetno mednarodno sodelovanje ni usmerjeno v internacionalizacijo aplikativnih raziskav;
- na strani podjetij: neartikulirane potrebe, pomanjkanje ustreznih kadrov (nezmožnost plačevanja strokovnjakov) za sodelovanje s tvorci znanja, neustrezna organiziranost (ni raziskovalnih enot, ni denarja za njihovo vzdrževanje), pomanjkanje informacij o možnostih sodelovanja (premalo vedenja o znanjih, ki so pri tvornicah znanja), ni (finančnih) možnosti za pridobitev tujih strokovnjakov.

---

³ Glej prejšnjo opombo

Inovacije in izboljšave v podjetjih:

Zaradi pomanjkanja sredstev za financiranje lastnega razvoja (kadri, oprema, znanje) je oteženo tudi nastajanje invencij in izboljšav v podjetjih, problem je tudi komercializacija invencij, saj ni na razpolago zunanjih virov sredstev za te namene, ali pa so težko dostopna (sredstva za naložbe v razvoj tržnih izdelkov, tržne raziskave, itd.).

Državne (javne) spodbude

Za področje tehnološkega razvoja so podjetjem težko dostopne, ker jim primanjkuje usposobljenih ljudi za pripravo projektov (problem financiranja tega kadra) in niso ustrezno organizirana za pripravo projektov (financiranje razvojnih enot v podjetjih oziroma pomanjkanje lastnih sredstev za financiranje priprave in sofinanciranje izvajanja projektov), državnim spodbudam očitajo tudi nepreglednost in nestalnost, komplicirane postopke za dostop do njih, previsoke - nerealne zahteve (na primer, število zaposlenih), državna sredstva (dotacije) se dodeljujejo za refundiranje stroškov, pri čemer pa podjetja nimajo denarja za naložbo, ki bo lahko (ali pa tudi ne) povrnjena iz javnih sredstev.

4.2.2. Cilji

Z izvajanjem ukrepov v okviru glavnega programa bodo doseženi naslednji **operativni cilji**:

- Tehnološka prenova podjetij na podlagi uvajanja novih, tehnološko zahtevnejših proizvodov / storitev,
- Povečanje deleža podjetniških naložb v nakup znanja (tehnično znanje, patenti, itd.) Od zunanjih virov ter v lastne raziskave in razvoj (kadri, oprema),
- Ustrezna organiziranost podjetij za izvajanje raziskovalnega dela ter sodelovanje z univerzo in drugimi razvojnimi organizacijami – povečanje števila in krepitev razvojnih oddelkov v podjetjih za prenos znanja in uporabo prenesenega znanja,
- Povečanje števila skupnih projektov podjetij z univerzo in drugimi raziskovalnimi organizacijami.

4.2.2.3. Strategije za udejevanje operativnih ciljev (podprogrami):

Začrtane operativne cilje bomo dosegli z naslednjimi **UKREPI**:

1.) Regijski (pod)program ukrepov za spodbujanje tehnološke prenove podjetniškega sektorja in pripravo projektov

Za spodbujanje tehnološke prenove podjetniškega sektorja v Podravju je treba predvsem pripraviti konkreten (pod)program (izvedbeni del RRP), to je načrt usklajenih ukrepov za spodbujanje tehnološkega razvoja na regionalni ravni, ki bo komplementaren državnemu programu spodbujanja tehnoloških vlaganj in krepitev razvojnih sposobnosti podjetij in prilagojen potrebam regije. Program ukrepov mora vsebovati zlasti:

- Temeljne regijske usmeritve na področju tehnološkega razvoja,
- Opredelitev vloge univerze in njenih raziskovalnih inštitutov ter drugih raziskovalnih organizacij kot tvorcev znanja v regijskem prostoru,
- Opredelitev vloge institucij za prenos znanja iz univerze na MSP (na primer, štajerski tehnološki park, tehnološki centri, ipd.), opredelitev podlag in pogojev za nastajanje inkubatorjev, določitev obsega lokalnih sredstev za njihov zagon in virov za financiranje njihovega delovanja kot prispevek lokalne ravni za pridobivanje sredstev iz nacionalnih in mednarodnih virov,
- Regijske / lokalne spodbude za povečanje ravni podjetniških vlaganj v R & R,
- Regijske / lokalne spodbude za povečanje inovativnosti v podjetjih, zlasti v MSP,

- Regijske / lokalne spodbude za spodbujanje zaposlovanja mladih strokovnjakov v podjetjih, zlasti v MSP,
- Načrt osveščanja in promocije ustvarjanja in uporabe znanja v podjetniškem sektorju, zlasti med MSP, ter v širši javnosti (dijaki, študentje, ...).

Tudi ta podprogram je smiselno decentralizirati in s tem približati lokalnim okoljem.

Za pripravo in spremljanje programa bi bilo smiselno vzpostaviti tehnološki svet (predstavniki tvorcev znanja in uporabnikov – podjetij, občin) na ravni regije, ki bo potrjeval letne načrte in povezoval razvojna sredstva na ravni regije v tehnološki sklad, ki se bo napajal iz javnih in zasebnih (podjetja) sredstev: za financiranje priprave projektov, s katerimi bodo nosilci kandidirali za pridobitev razvojnih sredstev iz državnih in evropskih virov.

2.) Spodbujanje prenosa in uporabe znanja na podjetniški strani

Ukrepi za spodbujanje prenosa in uporabe znanja so namenjeni spodbujanju podjetniškega sektorja, zlasti MSP, k tesnejšem sodelovanju s tvorci znanja, organiziranju za dialog z njimi in povečanje naložb v R & R aktivnosti, vključno z naložbami v najemanje zunanjih strokovnjakov in zaposlovanje visoko izobraženih ljudi.

Ukrepi vključujejo: promocijo uporabe znanja med MSP in promocijo MSP med študenti in raziskovalnim kadrom, evidentiranje potreb MSP po tehnološkem znanju, ustreznih kadrih in opremi, pomoč pri pripravi skupnih projektov (RO in MSP), s katerimi bodo nosilci kandidirali za pridobitev sofinanciranja iz nacionalnih in evropskih virov.

Javna sredstva, ki jih za spodbujanje tehnološkega razvoja namenja Ministrstvo za gospodarstvo, Sektor za tehnološki razvoj in inovacije, vključujejo vrsto razvojnih spodbud podjetjem za naložbe v tehnološki razvoj. Probleme artikuliranja podjetniških potreb, spremljanja razpisov, organiziranja za pripravo projektov ter pripravo in izvajanje projektov bi naj reševale institucije za prenos znanja (tehnološki centri, tehnološki brokerji, svetovalci), ki dobro poznajo potrebe MSP na eni strani, razpoložljivo znanje pri tvorcih znanja na drugi strani in razpoložljive spodbude (domače in tuje), svetujejo pri kombinaciji dosegljivih virov, pomagajo pri pripravi projektov ter svetujejo MSP pri organiziranju za pripravo in izvajanje projektov.

Pomanjkanje lastnih sredstev (predvsem za pripravo, delno tudi za sofinanciranje izvedbe projektov) bi pomagal reševati tehnološki sklad na ravni regije.

3.) Spodbujanje vključevanja mladih strokovnjakov v podjetništvo in zaposlovanje v MSP - prehod iz Univerze in drugih RO v gospodarstvo

Ukrepi so namenjeni spodbujanju samozaposlovanja in zaposlovanja strokovnjakov v MSP, zlasti mladih raziskovalcev – olajšanju prehoda iz Univerze in drugih RO v gospodarstvo. Gre ukrepe, ki so podobni programu usposabljanja mladih raziskovalcev iz gospodarstva (Pravilnik, objavljen 27. junija 2002), vendar spodbujajo in olajšujejo prehod iz Univerze in drugih RO v gospodarstvo in so namenjeni vzpostavitvi / krepitvi organiziranosti MSP za sodelovanje s tvorci znanja in izvajanje razvojnih projektov. Pravilnik namreč določa sofinanciranje usposabljanja mladih raziskovalcev za pridobitev doktorata (magisterija), ne spodbuja pa zaposlovanja mladih strokovnjakov v gospodarstvu, zlasti ne v MSP, ki nimajo svojih raziskovalnih skupin in sodelujejo z raziskovalnimi skupinami iz RO.

Ukrepi na regionalni ravni vključujejo promocijo MSP med študenti in raziskovalnim kadrom v Univerzi in drugih RO, pripravo projektov MSP za vključevanje mladih strokovnjakov (v povezavi z Univerzo ali RO, od koder izhaja strokovnjak), sofinanciranje stroškov dela strokovnjakov, sofinanciranje dela mentorja (v podjetju ali v RO, s katero sodeluje podjetje).

Ukrepi vključujejo tudi vzpostavljanje inkubatorjev na Univerzi ali ob Univerzi, ki naj podpora samozaposlovanje mladih strokovnjakov na podlagi lastnih podjetniških projektov.

4.2.3. GLAVNI PROGRAM III: MREŽENJE IN INTERNACIONALIZACIJA

4.2.3.1. Izhodišča

Majhnost in odprtost slovenskega tržišča zahtevata in spodbujata internacionalizacijo podjetij. Majhnost domačega trga je verjetno najmočnejši dejavnik internacionalizacije, saj podjetja lahko svojo rast vse manj črpajo le iz domačega trga, kar bo s članstvom v EU še očitneje. Velik in odprt tuji trg, še posebej notranji trg EU, predstavlja močan magnet za internacionalizacijo slovenskih podjetij.

Globalizacija in skupen evropski trg bosta slovenske proizvajalce prisilila k povezovanju in skupnemu nastopu na trgu. Optimiziranje proizvodne strukture bo potrebno dosegati ne le na regionalni, temveč na globalni ravni. To zlasti velja za proizvajalce vmesnih proizvodov in komponent (dobavitelji transnacionalk v in izven EU - strategija maksimiranja tržnega deleža v nišah).

Konkurenčnost podjetij v Podravski regiji je pod slovenskim povprečjem. Pretežni izvozniki so predvsem podjetja iz t.i. tradicionalnih panog, ki se odločajo za izvoz predvsem zaradi majhnosti domačega trga, njihova konkurenčna sposobnost na tujih trgih pa je praviloma zelo nizka. Podjetij v t.i. propulzivnih panogah je v naši regiji zelo malo. Podjetja se bodo morala zavedati, da bosta internacionalizacija in povezovanje postali nujni: nacionalni trgi postajajo za velika ter hitro rastoča majhna in srednja podjetja premajhni. Kljub temu, da so pretežni izvozniki velika in srednja podjetja, bo z globalizacijo poslovanja potreben nastop na tujih trgih tudi za mala podjetja.

Nastop na tujih trgih pa terja povečanje oziroma dvig konkurenčne sposobnosti podjetij ne glede na njihovo velikost. Globalizacija bo podjetja silila v sklepanje strateških zavezništev za dostop do potrebnega znanja, razpršitev tveganja in razširitev distribucijskih kanalov na globalni in regionalni ravni. Ključna enota produkcije ne bo več individualno podjetje, temveč decentralizirana mreža podjetij. Podjetja bodo morala:

- Specializirati se za področja najmočnejših konkurenčnih prednosti, saj na velikem trgu brez ekonomij obsega v proizvodnji in distribuciji ni mogoče obstati,
- Oblikovati strateške povezave in omrežja med podjetji, vključno s sprejemanjem tujih naložb in z lastnimi naložbami v tujini.

Eden izmed pomembnih dejavnikov, ki prispevajo k dvigu konkurenčne sposobnosti gospodarstva so nedvomno neposredne tuje investicije (NTI), ki sodijo med najvišje oblike internacionalizacije ekonomskih odnosov. Od ostalih oblik kapitala (mednarodno kreditiranje, portfeljske naložbe) se razlikujejo predvsem po tem, da gre za strateško obliko vlaganj, ki vključujejo dolgoročno in aktivno upravljavsko vlogo investitorja. Poleg neposrednega vpliva (svež kapital dviguje razvojni potencial domače industrije), prinašajo NTI vrsto pozitivnih spremljevalnih učinkov (prenos novih tehnoloških in organizacijsko-upravljaljskih znanj, dostop do tujih trgov, povečano angažiranje lokalnih podjetij v mednarodnih mrežah dobaviteljev, podizvajalcev in finalne realizacije, boljše izkoriščenost lokalne infrastrukture in storitvenih dejavnosti), ki povečuje ekonomsko učinkovitost podjetij (mikro učinek), zmanjšuje brezposelnost in povečuje fiskalni prihodek države (makro učinek).

4.2.3.2. Cilji

Z izvajanjem ukrepov v okviru glavnega programa bomo dosegli naslednje **OPERATIVNE CILJE**:

- S povezovanjem in sodelovanjem podjetij na različnih ravneh bomo dosegli povečanje lastne konkurenčne sposobnosti podjetij tako na domačem kot na tujem tržišču,
- Povečali bomo sodelovanje med velikimi, srednjimi in majhnimi podjetji,
- spodbudili bomo vlaganja v podjetja (NTI, vlaganja naših podjetij v tujini, povečali pritok vlaganj iz drugih regij),
- Spodbudili bomo NTI z iskanjem strateških tujih partnerjev za obstoječa podjetja, ki naj pospešijo njihovo prestrukturiranje in vključevanje v procese internacionalizacije in tehnološke prenove,
- Spodbujali bomo tuje investicije v sektorju poslovnih storitev,
- Spodbujali bomo zasebne investicije v vse vrste lokacij,
- Z identificiranjem potreb in nastankom podjetniških grozdov bomo povezali različna podjetja med seboj in tako okrepili njihovo konkurenčno sposobnost,
- Spodbudili bomo uvajanje procesa izboljšav v podjetjih,
- Povečali bomo delež prihodkov iz prodaje na tujem trgu v skupnih prihodkih regije,
- Povečali bomo delež dejavnosti z visoko dodano vrednostjo.

4.2.3.3. Strategije za udejanjanje

Zastavljene cilje bomo realizirali s pomočjo vzpostavljanja razvojnih in projektnih partnerstev, povečanimi vlaganji v podjetja ter z izkoriščanjem priložnosti in lokalnih resursov, v kombinaciji z nacionalnimi in mednarodnimi viri. Za doseganje zastavljenih ciljev bomo izvajali naslednje **UKREPE**:

1.) Razvoj in spodbujanje vlaganj v podjetja

Po podatkih iz APP naša podjetja investirajo predvsem iz lastnega denarja, ki ga za hitrejši razvoj ni dovolj. Čeprav je zelo malo NTI, pa ugotavljamo, da se v Sloveniji v zadnjih letih vendarle povečujejo, zlasti tam, kjer se pričakuje večja DV. Zato lahko pričakujemo manj naložb v osnovna sredstva, več pa v znanje. Menimo, da je Podravje za tuje vlagatelje zanimivo tako z vidika alokacije virov kot z vidika visoko izobražene »relativno« pocene delovne sile. Za privabljanje tujih investicij je potrebno povečati predvsem delež panog z visoko dodano vrednostjo, ki so še posebej zanimiva za multinacionalna podjetja.

Ukrepi za spodbujanje zunanjih investicij (vključno z NTI) vključujejo: odpravljanje administrativnih ovir, zagotavljanje boljše ponudbe in dostopnosti do industrijskih zemljišč, dodeljevanje **finančnih spodbud** za investicije in zagotavljanje kakovostnih storitev. Z zagotavljanjem dostopa do rizičnega kapitala in usposabljanjem kadrov pa želimo povečati investicije v tehnološko visoko zahtevne proizvode.

Pomembne pa so tudi investicije naših podjetij v tujini. Postopno povečanje investiranja slovenskih podjetij v tujini je povezano predvsem z aktivnostjo slovenskih podjetij v državah nekdanje Jugoslavije in v državah v tranziciji.

2.) Razvoj povezav in mrež s tujimi partnerji

Podjetja v Podravski regiji pri svojem poslovanju in delovanju na trgu nastopajo običajno samostojno, brez povezav z drugimi sorodnimi podjetji, ker ne bo vzdržalo povečanja konkurence ob vstopu v EU.

Ustanavljanje poslovno-podpornih mrež, ki bi zlasti majhnim in srednje velikim podjetjem na enem mestu nudile vrsto specializiranih storitev, ki jih potrebujejo za svoje poslovanje, je eden izmed bistvenih dejavnikov konkurenčnosti podjetij.

Spodbujanje in pomoč pri povezovanju podjetij v mreže, ki bodo podjetjem, ki so vanje povezana, omogočila dostop do določenih storitev, skupne organizacije celovite proizvodnje, izvajanje skupnih nastopov na mednarodnih trgih, razvoj skupnih izdelkov in programov, skupnih projektov za izboljšave v tehnoloških procesih in povezovanje ter specializacijo v proizvodne verige. Ukrep vključuje pripravo projektov mrež, animacijo in usposabljanje podjetnikov, organiziranje in izvajanje strokovne podpore, financiranje pripravljanih del iz lokalnih in nacionalnih virov. Ukrep bo spodbudil sklepanja strateških partnerstev in proizvodnih in tržnih povezav s podjetji v tujini in skupni nastop s tujimi podjetji na tretjih trgih.

3.) Razvoj in podpora nastanku grozdov

Ker je sodelovanje med podjetji v Podravju in njihovo mrežno povezovanje zelo šibko, je nujno izboljšati obstoječi sistem podpore podjetjem in okrepiti sodelovanje med raziskovalnimi institucijami, univerzami in drugimi izobraževalnimi institucijami za spodbujanje razvoja grozdov. Podprogram vključuje spodbude za razvoj podpornega okolja za razvoj grozdov, razvijanje skupnih proizvodnih in tehnoloških projektov, povezovanje in specializacijo v proizvodne verige ter skupne nastope na mednarodnih trgih.

Sedanji grozdi so osredotočeni pretežno na velika podjetja in prisotni v dejavnostih kot so avtomobilska industrija, orodjarstvo. Potrebe po povezovanju pa segajo tudi med mala podjetja na lokalni ravni - nastanek in identificiranje lokalnih podjetniških grozdov kot sorazvijajočih, neodvisnih in formalno nepovezanih podjetij in institucij. Njihova glavna konkurenčna prednost je visoka učinkovitost in fleksibilnost. Ukrep vključuje: povečanje interesa za povezovanje v lokalne podjetniške grozde, predvsem pri majhnih in srednjih hitro razvijajočih se podjetjih, s čemer bodo ta podjetja izboljšala svojo produktivnost (dostop do dobaviteljev, veščin, znanj in informacij), pospešila inovativnost (povečala sposobnost zaznavanja novih priložnosti) in komercializacijo inovacij (prijazno okolje za razvoj majhnih inovativnih podjetij in spin-off). Pripravljala dela vključujejo motivacijo podjetij in identifikacijo potencialnih grozdov ter usposabljanje vseh zainteresiranih partnerjev potencialnih grozdov.

4.) Uvajanje procesa stalnih izboljšav (uvajanje strategij za povečevanje produktivnosti)

Produktivnost podravskega podjetij zaostaja za Slovenijo in še bistveno bolj za državami Evropske unije. Razvojna podpora za zmanjšanje tega razkoraka bo namenjena podjetjem v celotnem procesu prilagajanja na vseh področjih, ki povečujejo produktivnost, kakovost in stroškovno učinkovitost ter ustvarjajo notranje pogoje za neprestane izboljšave in razvoj. Razvojne spodbude države so usmerjene v povečanje sposobnosti podjetij za prilagajanje globalnim trendom z iskanjem neprestanih izboljšav, tako pri proizvodnih postopkih kot tudi načrtovanja in kvalitete proizvodov ter storitev. Poglavitni cilj tega podprograma mora biti:

- Spodbujanje uvajanja sistemov stalnih izboljšav (metoda 20 ključev, BSC in druge),
- Spodbujanje projektov za povečanje produktivnosti v podjetjih (npr. Projekti zunanega »benchmarking-a«).

Za spodbujanje uvajanja stalnih izboljšav so na voljo nacionalne spodbude, na lokalni / regijski ravni bi bilo treba poskrbeti za: pravočasno pripravo kvalitetnih projektov za kandidiranje za pridobitev nacionalnih sredstev (osveščanje, obveščanje, pomoč pri pripravi projektov in prijav, lokalna finančna sredstva za financiranje priprave projektov).

4.3. OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA

↳ Glavni program I:	Izboljšanje kakovosti bivalnega okolja
↳ Glavni program II:	Spodbujanje skladnega policentričnega prostorskega razvoja
↳ Glavni program III:	Izboljšanje regijske infrastrukture

4.3.1. GLAVNI PROGRAM I: IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI BIVALNEGA OKOLJA

Podravje ima kar nekaj nerešenih okoljskih problemov, ki vplivajo na kakovost življenja v regiji. Največji problem niso večji gospodarski subjekti, ki bi s svojim neodgovornim početjem ogrožali zdravje ljudi ter uničevali naravo. Osamosvojitve in s tem povezano prestrukturiranje podravskega gospodarstva ter zaprtje nekaterih problematičnih obratov sta v veliki meri pripomogla k zmanjšanju onesnaževanja okolja. Tako so večji okoljski problemi povezani z neustrezno in pomanjkljivo infrastrukturo, slabo povezanostjo glavnih nosilcev ter mnogokrat zelo enostranskimi in delnimi rešitvami. Kakovosti bivalnega okolja bomo izboljšali z naslednjimi ukrepi:

a.) Varovanje in izboljšanje kakovosti podzemne vode ter zagotavljanje boljše in varne oskrbe z zdravstveno ustrežno pitno vodo v Podravju.

Izhodišča:

V dolinah rek in potokov ter na ravninskem svetu se nahajajo vsa večja urbanizirana območja, prometna infrastruktura, industrijski in obrtni tehnološki objekti ter vse večje kmetijsko obdelovalne površine in objekti. Na istem geografskem prostoru se torej nahajajo občutljivi sistemi okolja med katere se uvrščajo tudi površinske in podzemne vode in viri onesnaževanja oziroma viri obremenitev okolja s škodljivimi ali nevarnimi snovmi.

Strateški cilji:

- Zagotovitev varne in zdravstveno ustrežne pitne vode za vse prebivalce regije,
- Zagotovitev varnosti vodnih virov z izvedbo sanacijskih programov za zagotovitev dobrega kemijskega stanja voda,
- Zagotovitev varne oskrbe z vodo vsem prebivalcem izven centralnega vodovodnega omrežja (omrežje in standardizacija ter sanacija lokalnih zajetij),
- Zmanjšanje izgub vodovodnega omrežja ter zmanjšanje porabe pitne vode v gospodinjstvih,
- Zmanjšanje tveganja pri oskrbi s pitno vodo v primeru izrednih razmer,
- Spremljanje realizacije dolgoročnih programov, spremljanje stanja količin vode na vodnih virih in kakovosti oskrbe z vodo.

Strategije za udejanjanje:

Strateške cilje bomo lahko udejanili predvsem s pripravo skupnih programov za zaščito podzemnih voda, z zmanjšanjem onesnaževanja iz razpršenih virov (kmetijstvo), kar je povezano predvsem z aktivnostmi v smeri okolju prijaznega kmetijstva. Z zamenjavo azbestnih cevi se bo zmanjšalo zdravstveno tveganje prebivalstva. Za reševanje izrednih razmer se bodo pripravili najrazličnejši programi ukrepov. Z izgradnjo in sanacijo regijskih vodovodov se bo izboljšala dostopnost prebivalcev do zdravstveno ustrežne pitne vode. Še posebej bo potrebno izgraditi vodovodno omrežje na manj dostopnih legah v regiji (Haloze, ...). S temi ukrepi se bo izboljšala kvaliteta bivanja v regiji ter zmanjšal depopulacijski pritisk iz višje in manj dostopnih območij znotraj regije.

b.) Ravnanje z odpadki

Odpadki imajo prioriteto v reševanju zaradi zapolnjenosti odlagališč komunalnih odpadkov, dolgotrajnosti postopka izgradnje objektov za predelavo, snovne izrabe, termične obdelave in odlaganje odpadkov. Prioriteto dajejo odpadkom tudi roki izvedbe iz sprejetih in nastajajočih slovenskih predpisov.

Strateški cilji:

- Vzpostavitev infrastrukture za ravnanje z odpadki ter odlaganje ostanka,
- Zmanjšanje nastajanja in nevarnostnega potenciala odpadkov pri izvoru,
- Povečanje snovne in energetske izrabe odpadkov ter zmanjševanja emisij toplogrednih plinov;
- Priprava in izvedba programov gospodarjenja z odpadki v industriji, gradbeništvu, energetiki, kmetijstvu in gozdarstvu,
- Postopna odprava starih bremen ter sanacija divjih odlagališč, še posebej prioriteto na vodovarstvenih območjih,
- Zmanjšanje tveganja pri ravnanju z odpadki v izrednih razmerah,
- Dvig zavesti in vedenja o problematiki ter odgovornem ravnanju z odpadki.

Strategije za udejanjanje:

Reševanje problema komunalnih odpadkov je v pristojnosti lokalnih skupnosti. Zaradi nezmožnosti dogovora in nepripravljenosti ter tudi nestrokovnosti pri pripravi programov ravnanja z komunalnimi odpadki so predvsem občine „Konzorcija Cegor“ pred velikim problemom. Ptuj in sosednje občine so se uspešno dogovorile o lokaciji centra za ravnanje z odpadki CERO in so v fazi izgradnje tega centra. Strategija ravnanja z odpadki bo usmerjena v skupno reševanje problematike.

Z izobraževalnimi, informativnimi in ozaveščevalnimi akcijami se bo poskušalo izboljšati vedenje in ravnanje z odpadki vseh vrst. S transparentnim in strokovnim delom ter vključevanjem javnosti v vse faze odločanja, bomo poskušali poiskati najustreznejšo lokacijo za izgradnjo deponije nevarnih odpadkov. S pripravo in izvedbo programov gospodarjenja z odpadki v industriji, gradbeništvu, energetiki, kmetijstvu in gozdarstvu bomo zmanjšali nevarnostni potencial le-teh.

c.) Čiščenje odpadnih voda in izgradnja kanalizacijskega sistema

Zaradi velikih obremenitev površinskih voda s snovmi organske narave je potrebno zgraditi kanalizacijske sisteme in čistilne naprave tako v mestih kot v primestnih naseljih. Še posebej je to prioriteto na zavarovanih območjih s podzemno vodo.

Strateški cilji:

- Izboljšanje kakovosti podzemnih vod in površinskih voda z zmanjšanjem emisij iz točkovnih virov,
- Izboljšanje kakovosti podzemnih vod in površinskih voda z zmanjšanjem emisij iz razpršenih virov,
- Postavitev optimalnega koncepta odvodnje in čiščenja odpadnih voda na podeželskem prostoru,
- Zmanjšanje oz. preprečevanje onesnaževanja voda na zavarovanih območjih,
- Uveljavitev višje stopnje čiščenja (terciarno čiščenje) na ekološko specifičnih območjih Podravja,
- Nadstandardna sanacija virov onesnaževanja voda na območjih naravnih kopališč,
- Zmanjšanje emisij v okolje zaradi blata iz čistilnih naprav in varna končna dispozicija,
- Izločitev potokov in padavinskih voda iz kanalizacijskih sistemov,
- Sanacija starih bremen, ki ogrožajo vodno okolje.

Strategije za udejanjanje:

V zadnjih letih smo pričali povečanem vlaganju sredstev v izgradnjo kanalizacijskih omrežij ter izgradnji čistilnih naprav v urbanih okoljih. Z izgradnjo industrijskih naprav za čiščenje odpadnih voda na eni strani ter sanacijo starih bremen se bo stanje v okolju izboljšalo. Za stanje podzemnih in površinskih voda je prav tako pomembna revitalizacija vaških središč, razvoj podeželja ter prestrukturiranje kmetijstva. Z doslednim spoštovanjem ukrepov na vodovarstvenih območjih se bo onesnaževanje prav tako zmanjševalo. Če k temu dodamo še programe in akcije za ozaveščanje prebivalcev, lahko pričakujemo v prihodnosti bistveno zvišanje kvalitete vodnih virov in s tem neposredno vplivanje na kvaliteto bivanja v Podravju. Takšno izboljšanje stanja bo prav tako pozitivno vplivalo na razvoj turizma v regiji.

d.) Zbiranje podatkov o stanju okolja ter ozaveščanje prebivalcev o pomenu varovanja okolja

Strateški cilji:

- Učinkovito spremljanje stanja okolja,
- Redno poročanje o stanju okolja v regiji,
- Dvig informiranosti, izobraženosti in ozaveščenosti prebivalcev regije o stanju in pomenu varovanja okolja.

Strategije za udejanjanje:

Z rednim zbiranjem podatkov in spremljanjem ter poročanju o stanju okolja se bodo lahko pravočasno pripravili vsi potrebni ukepi za preprečevanje in zmanjšanje onesnaževanja okolja. Pomemben člen v izboljšanju kakovosti okolja v regiji so odgovorni prebivalci. Z vključevanjem javnosti v aktivnosti na področju varovanja okolja bomo lahko izboljšali uspešnost posameznih ukrepov.

e.) Povečevanje zavarovanih območij narave ter učinkovitosti pri upravljanju zavarovanih območij in uveljavljanju varstva narave zunaj zavarovanih območij.

Republika Slovenija je z Zakonom o ratifikaciji Konvencije o biološki raznovrstnosti (Ur.L. RS, Mednarodne pogodbe, št. 7/1996) prevzela obveznost ohranjati biotsko raznovrstnost v Sloveniji. Namen Konvencije je ohraniti biotsko raznovrstnost zlasti s trajnostnim razvojem. Njeni glavni poudarki so:

- Ohranitev biotske raznovrstnosti na državni in krajevni ravni ter trajnostna raba njenih sestavin, zlasti poštena in pravična delitev koristi rabe genskih virov,
- Vključevanje načel varstva narave v vse oblike delovanja na državni in lokalni ravni,
- Ustrezno vključevanje javnosti v dejavnosti ohranjanja biotske in krajinske pestrosti.

Ohranjena naravna in kulturna krajina je lahko eden od pomembnih dejavnikov razvoja v regiji, še posebej v povezavi s turizmom in razvojem podeželja.

Strateški cilji:

- Ohranitev in zavarovanje habitatov in rastlinskih ter živalskih vrst iz mednarodnih konvencij o varovanju biotske raznovrstnosti,
- Povečanje deleža zavarovanih objektov in območij narave z lokalnimi in državnimi predpisi,
- Ohranitev vseh naravnih prvin,
- Povezovanje območij ohranjanja narave z enakimi področji čez mejo,
- Dvig zavesti o vlogi in pomenu zavarovanih območij narave,
- Uskladitev skupne rabe na zavarovanih območjih.
- Varovanje in zaščita ekološko pomembnih območij zunaj zavarovanih območij.

Strategije za udejanjanje:

V sodelovanju z lokalnimi skupnostmi in državnimi institucijami, ki so pristojne za varstvo narave, bo potrebno doseči kompromis glede zavarovanja najpomembnejših območij naravne dediščine. Z upoštevanjem sprejetih mednarodnih konvencij in predpisov bomo morali v regiji povečati delež zavarovanih naravnih območij. Zelo pomembno pa je varovanje in zaščita naravnih območij izven zavarovanih delov. S pripravo in izvajanjem ukrepov ter namensko rabo prostora bomo izboljšali pogoje za preživetje pomembnih naravnih delov.

e.) Sonaravno urejanje vodotokov in izboljšanje poplavne varnosti

Strateški cilji:

- Zmanjševanje erozije nabrežin na sonaraven način;
- Izboljšanje poplavne varnosti;
- Zagotavljanje ustreznih režimov aktivnosti v poplavnih pasovih vodotokov;
- Zagotavljanje minimalnega pretoka, ki bo zagotovil biološki minimum v vseh vodotokih;
- Zaščita in sanacija plazov.

4.3.2. GLAVNI PROGRAM II: SPODBUJANJE SKLADNEGA POLICENTRIČNEGA PROSTORSKEGA RAZVOJA

Regija Podravje ima podobno kot ostale regije v Sloveniji dokaj neenakomeren prostorski razvoj. Na eni strani se krepi vloga središča nacionalnega pomena (Maribor), na drugi strani pa je značilen počasnejši razvoj regionalnih središč naselij in središč regionalnega pomena. Z ustanovitvijo večjega števila občin nekatera naselja pridobivajo na vlogi in pomenu. Če želimo slediti temeljnemu cilju politike urejanja prostora bomo morali v regiji posebno pozornost usmeriti na skladen razvoj omrežja mest in naselij, preprečevati nadaljnjo stihijsko in razpršeno gradnjo ob hkratni skrbi za razvoj podeželja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti, naravnih vrednot in kulturne dediščine.

a.) Ohranjanje in razvoj policentričnega sistema poselitve

Strateški cilji:

- Ohranitev poselitvenega prostora in tradicionalnih vzorcev krajine,
- Pospješevanje policentričnega razvoja mest in drugih naselij znotraj regije,
- Sanacija in omejevanje razpršene gradnje v obmestnih naseljih ter na podeželju,
- Usmerjanje poselitve v strnjena naselja – varčna raba prostora.

Strategija za udejanjanje:

Ukrepi in usmeritve za ohranjanje poselitvene identitete regije, še posebej območij depopulacije bodo temeljili na krepitvi in vzpostavljanju sodelovanja naselij in mest na (med)regionalni ravni. Ukrepi zajemajo aktivnosti, ki bodo ohranile identiteto regije na eni strani ter ukrepe, ki bodo spodbujali racionalno rabo prostora ter usmerjali poselitev na komunalno zaokrožena območja. Urbanizacija pomeni integriran sistem poselitve in prometnih povezav, še posebej tam kjer je možen razvoj javnega prometa. Z pripravo regionalne zasnove prostorskega razvoja se določijo ostali ukrepi in aktivnosti pri koordinaciji in razvoju prostora v regiji.

b.) Trajnostna raba prostora

Strateški cilji:

- Skladen prostorski razvoj regije,
- Varovanje tradicionalne krajine,
- Zagotovitev zemljišč za razvoj gospodarskih dejavnosti,
- Uskladitev interesov med posameznimi dejavnostmi v prostoru.

4.3.3. GLAVNI PROGRAM III: IZBOLJŠANJE REGIJSKE INFRASTRUKTURE

a.) Enakomernejša dostopnost do dobrin skupnega pomena

Strateški cilji:

- Povezava vseh naselij in zaselkov z varno prometno infrastrukturo,
- Zagotovitev enakomernejše dostopnosti do središč regionalnega pomena (regionalna cestna povezava Slov. Bistrica – Pragersko – Ormož ter elektrifikacija proge in izgradnja železniškega tira Pragersko – Središče ob Dravi),
- Zagotovitev ekološko neoporečnih parkirišč za tovorni promet ter parkirnih hiš,
- Ureditev naselij in zaselkov z neprometno infrastrukturo,
- Izboljšanje prometne varnosti v mestih, naseljih in zaselkih,
- Ureditev in izgradnja ostalih komunalnih objektov (pokopališča, podhodi).

Strategija za udejanjanje:

Razvoj prometne in neprometne infrastrukture je bistvenega pomena za razvoj regije, tako iz vidika ohranjanja poselitve kot razvoja gospodarskih dejavnosti.

Z racionalno izgradnjo in obnovo lokalnih ter regionalnih cest bomo omogočili enakomernejšo dostopnost do dobrin skupnega pomena. Še posebej so pomembne navezave na slovenski prometni križ. Prometna infrastruktura mora biti grajena v povezavi s conami za razvoj gospodarskih dejavnosti.

b.) Pospješevanje in razvoj javnega potniškega prometa ter ostalih trajnostnih oblik mobilnosti

Strateški cilji:

- Izboljšanje možnosti za uporabo kvalitetnih in okolju prijaznih javnih prevoznih sredstev,
- Povečanje števila uporabnikov javnih prevoznih sredstev,
- Povezava različnih prometnih sistemov (vlak – kolo, ...),
- Povečanje varnih prometnih površin za kolesarje.

Strategije za udejanjanje:

Trajnostno usmerjen prometni sistem povezuje najrazličnejše oblike prevoza. Izboljšanje pogojev za intermodalnost bo omogočila večjo uporabo okolju prijaznih prevoznih sredstev. Povezava poselitvenega in prometnega sistema bo omogočila manjšo porabo neobnovljenih virov energije, pospešila razvoj javnega potniškega prometa, ter povečala varnost v prometu.

Z izgradnjo kolesarskih povezav v mestih in med naselji bo regija povečala svoj turistični potencial.

c.) Opredelitev pomembnih območij (zemljišč) za razvoj gospodarskih dejavnosti

Strateški cilji:

- Zagotovitev atraktivnih in komunalno opremljenih lokacij za razvoj gospodarskih dejavnosti,
- Izboljšanje nadzora nad namenske rabe prostora v regiji,
- Zmanjšanje konfliktov v prostoru zaradi različnih interesov.

Strategija za udejanjanje:

Zagotovitev kakovostnih zemljišč za razvoj raznolikih gospodarskih dejavnosti je ključnega pomena za skladen razvoj regije. V regiji obstaja velik interes lokalnih skupnosti po novih površinah namenjenih razvoju gospodarskih dejavnosti. Pred načrtovanjem in izgradnjo novih površin je potrebno sanirati že obstoječa degradirana industrijska območja, ki so pogosto tudi že delno komunalno opremljena. Sprejeti bo potrebno tudi ustrezne dogovore o trženju in promociji atraktivnih lokacij. Namembnost območij je potrebno usklajevati tudi z razpoložljivimi človeškimi viri v regiji. Še posebej so zaradi možnosti ustvarjanja novih delovnih mest pomembne obrtno poslovne cone na podeželju oz. v manjših središčih. Povezovanje gospodarskih subjektov, lokalnih skupnosti ter razvojnih institucij bo omogočilo ponudbo cenovno ugodnih in ustrezno opremljenih zemljišč za razvoj raznolikih dejavnosti.

d.) Učinkovita raba energije in uvajanje obnovljivih virov energije

Z ukrepi na področju učinkovite rabe energije (kogeneracije) bomo dosegli postopno zmanjšanje toplogrednih plinov ter v končni fazi tudi manjšo porabo primarne in električne energije. Obnovljivi viri energije predstavljajo pomembno strateško rezervo. Gre za vire, ki se v naravi ohranjajo in v celoti ali pretežno obnavljajo: vodna energija, biomasa (les, lesni odpadki, energetske rastline, biodizelsko in bioplinsko gorivo), geotermalna energija, sončna energija, energija vetra, odpadna toplota, energija komunalnih in drugih odpadkov. S širitvijo plinovodnega in toplovodnega omrežja se bo prav tako izboljšala kakovost bivalnega okolja v regiji.

Cilji podprograma:

- Zmanjšanje onesnaženosti okolja ter energetske odvisnosti,
- Povečanje deleža obnovljivih virov energije v energetske bilanci regije za 5%,
- Razširitev plinovodnega in toplovodnega omrežja v regiji,
- Spodbujanje učinkovite rabe energije ter sproizvodnje toplote in elektrike.

4.4. KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA

Osrednji cilji

Prestrukturiranje kmetijstva in razvoj podeželja sledita dolgoročnim strateškim ciljem, opredeljenim v (državnih) sektorskih razvojnih dokumentih:

- Zagotavljanje konkurenčnosti,
- Trajnostna raba naravnih virov,
- Ohranjanje poseljenosti slovenskega podeželja,
- Usklajenost s pravnim redom EU.

Programi in aktivnosti razvojne prednostne naloge

Uresničitev strateških ciljev bo zato potekala v okviru naslednjih programov:

↳ Glavni program I:	Prestrukturiranje kmetijstva
↳ Glavni program II:	Prestrukturiranje živilsko-predelovalne industrije
↳ Glavni program III:	Razvoj podeželja
↳ Glavni program IV:	Razvoj gozdarstva
↳ Glavni program V:	Razvoj ribištva
↳ Glavni program VI:	Znanje
↳ Glavni program VII:	Razvoj ekološkega kmetijstva

4.4.1. GLAVNI PROGRAM I: PRESTRUKTURIRANJE KMETIJSTVA

4.4.1.1. Izhodišča

Temeljna naloga kmetijske strukturne politike je dvig učinkovitosti in konkurenčnosti kmetijstva ter posledično izboljšanje dohodkovnega položaja kmetijskih gospodarstev kot nosilcev proizvodnje. Še vedno slaba, iz preteklosti podedovana zemljiška in agrarna struktura, nizka raven tehnološke opremljenosti gospodarstev ter slaba organiziranost pridelovalcev zahtevajo hitrejše, vsebinsko poglobljeno in ciljno usmerjeno ukrepanje. Kmetijsko strukturno politiko je potrebno izrazito usmeriti v povečanje ekonomsko učinkovitih in razvojno sposobnih kmetijskih gospodarstev. To pa pogojuje izboljšanje storilnosti in povečanje tržne naravnosti pridelave. Za izvedbo takega prestrukturiranja so na razpolago številni mehanizmi – od investicijskih podpor, zemljiške in davčne politike do podpor tržnemu organiziranju pridelovalcev in prenosu kmetij na mlajše generacije.

4.4.1.2. Cilji programa

Z izvajanjem ukrepov v okviru glavnega programa bomo dosegali naslednje operativne cilje:

- Izboljšanje agrarne strukture,
- Učinkovita in konkurenčna kmetijska gospodarstva, ki bodo razvojno sposobna. Na teh kmetijskih gospodarstvih se bo izboljšala storilnost, povečala tržna naravnost pridelave in povečala dodana vrednost,
- Izboljšanje organiziranosti pridelovalcev.

4.4.1.3. Strategije za udejanjanje (podprogrami)

Obstoječe stanje bomo spremenili z naslednjimi ukrepi:

a.) Izboljšanje agrarne strukture

Za izboljšanje agrarne strukture je potrebno:

- Načrtovati in izvajati komasacije in zložbe zemljišč,
- Pospeševati promet s kmetijskimi zemljišči s subvencioniranjem nakupa zemljišč,
- Vlagati v namakanje površin, kjer so za to pogoji (intenzivne kulture),
- Spodbuditi prenos lastništva kmetij na mlajše generacije s čimer lahko pomembno prispevamo k izboljšanju neugodne starostne strukture na kmetijah in dvigu konkurenčnosti kmetijske dejavnosti,
- Povezovanjem kmetijskih gospodarstev v pridelovalne skupnosti.

b.) Posodobitev kmetijskih gospodarstev

Za izboljšanje življenjskih, delovnih in proizvodnih pogojev ter za izboljšanje dohodkovnega položaja gospodarsko sposobnih kmetijskih gospodarstev bo potrebno za posodobitev kmetijskih gospodarstev:

- Posodobiti pridelovalne kapacitete (objekti, nasadi itd.),
- Posodobiti tehnološko opremo (stroji, naprave itd.),
- Vlagati v nove tehnologije.

c.) Izboljšanje organiziranosti pridelovalcev

Trenutno se srečujemo z razdrobljeno in sezonsko pogojeno ponudbo. Učinkovita organiziranost pridelovalcev je eden od temeljnih dejavnikov za dvig konkurenčnosti in učinkovitosti kmetijske pridelave. Prednosti združevanja se ne kažejo zgolj v zniževanju stroškov pridelave, pač pa tudi v njeni racionalnosti in kakovosti. Za izboljšanje organiziranosti pridelovalcev je potrebno:

- Vzpodbujati povezovanje pridelovalcev v združenja proizvajalcev in specializirane zadruge,
- Zagotoviti zagonska sredstva za začetek delovanja združenj,
- Vzpodbujati povezovanje v krovna združenja in društva na področju kmetijstva in krepiti njihovo delovanje.

4.4.2. GLAVNI PROGRAM II: PRESTRUKTURIRANJE ŽIVILSKOPREDELOVALNE INDUSTRIJE

4.4.2.1. Izhodišča

Podjetja živilsko predelovalne industrije so tehnološko zastarela. Ker so usmerjena predvsem na domače tržišče zaostajajo pri razvoju novih izdelkov in tehnologij. Srečujemo se z veliko razdrobljenostjo obratov in neizkoriščenimi kapacitetami. Zaradi usmerjenosti na omejeno tržišče (slovenski trg) in v mnogih primerih zaščito pred tujo konkurenco, procesi povezovanja potekajo prepočasi. Podjetja imajo nizko dodano vrednost, le redka poslujejo z dobičkom. To se odraža tudi na slabi investicijski dejavnosti.

Zaradi zmanjševanja obsega proizvodnje v živilsko predelovalni industriji se posledično zmanjšuje obseg osnovne kmetijske pridelave namenjene kot surovina za živilskopredelovalno industrijo.

4.4.2.2. Cilji programa

Z izvajanjem ukrepov v okviru glavnega programa bomo dosegali naslednje operativne cilje:

- Izboljšanje konkurenčnosti in učinkovitosti poslovanja podjetij ter prispevali k izpolnjevanju zahtev področnega pravnega reda EU,
- Aktivnosti RR v podjetjih in sodelovanje z institucijami na tem področju,
- Povezovanje in združevanje podjetij,
- Povečevanje izvozne usmerjenosti in učinkovitosti pri prodiranju na tuja tržišča,
- Usposobljenost zaposlenih na upravljaljskih in trženjskih področjih,
- Večja vertikalna koordinacija s primarnim sektorjem.

4.4.2.3. Strategije za udejanjanje (podprogrami)

Obstoječe stanje bomo spremenili z naslednjimi ukrepi:

a.) Podpora živilskopredelovalni industriji pri investicijah v materialna sredstva

Ta ukrep bo usmerjen v:

- Normativno prilagoditev živilskopredelovalnih obratov zahtevam področnega pravnega reda EU,
- Izboljšanje ekonomskih kazalnikov poslovanja in zmanjšanje negativnih učinkov proizvodnje na okolje,
- Vlaganja v tehnološko opremo in objekte,
- Vlaganja v pridobitev sistemov nadzora kakovosti in neoporečnosti proizvodov,
- Vzpodbujanje povezovanja pridelovalcev, živilsko predelovalne industrije in trgovine,
- Podpora skupnim projektom s pridelovalci,
- Vlaganja v trženje, predvsem v skladiščne in distribucijske zmogljivosti.

b.) Podpora razvojnim in organizacijskim aktivnostim za izboljšanje konkurenčnosti živilskopredelovalne industrije

Ta ukrep bo usmerjen v:

- Spodbujanje razvojno - raziskovalne dejavnosti v podjetjih in povezovanje z institucijami, ki se s to dejavnostjo ukvarjajo,
- Prilagajanje proizvodov zahtevam tržišča,
- Racionalizacijo proizvodnih procesov,
- Povečanje usposobljenosti zaposlenih.

4.4.3. GLAVNI PROGRAM III: RAZVOJ PODEŽELJA

4.4.3.1. Izhodišča

Skupna značilnost našega podeželja je pomanjkljiva in predvsem premalo raznovrstna gospodarska infrastruktura ter z njo povezano pomanjkanje kakovostnih delovnih mest. To sta tudi poglavitna vzroka za zaostajanje podeželskega območja v razvojnem smislu. Poleg razvoja dopolnilnih dejavnosti na kmetijah – takih ki so povezane s kmetijstvom (predelava, kot tudi turizem in obrt) – se vse bolj kaže tudi potreba po uvajanju

alternativnih, gospodarsko zanimivih dejavnosti. Ti ukrepi so namenjeni posebej za podporo diverzifikaciji ekonomskih dejavnosti na kmetijah, kar bo kmetijam zagotavljalo potreben dodaten dohodek.

Na območjih, ki imajo še vedno probleme z osnovno infrastrukturo, ki je predpogoj za uspešen razvoj kmetij, bo podpora usmerjena predvsem v izboljšanje le-te. V ta namen so predvideni posebni ukrepi za izgradnjo in izboljšanje infrastrukture predvsem za namene vodooskrbe ter deloma tudi cestne infrastrukture.

4.4.3.2. Cilji programa

Z izvajanjem ukrepov v okviru glavnega programa bomo dosegali naslednje operativne cilje:

- Razvoj dopolnilnih dejavnosti in z njimi povezanih delovnih mest na podeželju,
- Povezovanje kmetijskih gospodarstev za učinkovitejše trženje proizvodov,
- Izgradnja in izboljšanje osnovne infrastrukture,
- Vsestransko ohranjanje okolja v povezavi s kmetijstvom, gozdarstvom in varovanje kulturne krajine,
- Diverzifikacija ekonomskih dejavnosti za zagotovitev alternativnih dohodkov na podeželju.

4.4.3.3 Strategije za udejanjanje (podprogrami)

Obstoječe stanje bomo spremenili z naslednjimi ukrepi:

a.) Razvoj dopolnilnih dejavnosti in z njimi povezanih delovnih mest na podeželju

Namen razvoja dopolnilnih dejavnosti in z njimi povezanih delovnih mest na podeželju je:

- Povečanje števila kmetij, ki se ukvarjajo z dopolnilnimi dejavnostmi,
- Povečati raznovrstnost proizvodov iz dopolnilnih dejavnosti,
- Povečati dohodek iz dopolnilnih dejavnosti na kmetijah,
- Povečati število zaposlenih v dopolnilnih dejavnostih na kmetijah.

b.) Povezovanje kmetov pri nastajanju nove gospodarske infrastrukture za učinkovitejše trženje proizvodov

V okviru tega ukrepa je potrebno spodbujati:

- Povezovanje kmetov v združenja proizvajalcev,
- Izgradnjo skupnih predelovalnih obratov,
- Povezovanje kmetov in skupen nastop pri trženju kmetijskih pridelkov,
- Uvajanje skupnih blagovnih in zaščitnih znamk za pridelovalce,
- Racionaliziranje proizvodnje s povezovanjem kmetijskih gospodarstev.

c.) Izboljšanje infrastrukture na podeželju, obnova in razvoj vasi ter varstvo in ohranjanje dediščine na podeželju (ta podprogram bo obravnavan in izvajan v področju Okolje, prostor in infrastruktura)

d.) Vsestransko ohranjanje okolja v povezavi s kmetijstvom, gozdarstvom in varovanjem kulturne krajine ter ekološko usmerjena reja živali in s tem povezana skrb za ohranjanje vodnih virov (ta podprogram bo obravnavan in izvajan v področju Okolje, prostor in infrastruktura)

e.) Diverzifikacija kmetijskih in nekmetijskih dejavnosti za zagotovitev alternativnih dohodkov na podeželju (ta podprogram bo obravnavan in izvajan v področju Človeški viri in socialni razvoj)

4.4.4. GLAVNI PROGRAM IV: RAZVOJ GOZDARSTVA

4.4.4.1. Izhodišča

Velika pozornost pri gospodarjenju z gozdovi je namenjena trajnemu izpolnjevanju vseh funkcij gozdov in njihovemu čimbolj objektivnemu ovrednotenju. Gospodarjenje z gozdovi temelji na načelih trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti. Gozdna infrastruktura je pomemben del gozda za zagotavljanje njegove večnamenske vloge.

4.4.4.2. Cilji programa

Z izvajanjem ukrepov v okviru glavnega programa bomo dosegali naslednje operativne cilje:

- Izvajanje obnove, nege in varstva gozdov,
- Vzdrževanje in gradnja gozdnih cest ter povečana odprtosti gozdov,
- Ohranjanje površine gozdov s posebnim namenom,
- Vzdrževanje državnih gozdov, kjer je javna funkcija posebej poudarjena,
- Združevanje lastnikov gozdov; izboljšanje pogojev pridobivanja, promocije in trženja gozdnih proizvodov,
- Prenos modernih znanstvenih spoznanj iz raziskovanja gozda in procesov v njem in v gozdarstvu v prakso,
- Usposabljanje lastnikov gozdov za razumevanje gozdov in njihovega pomena ter za izvajanje del v njih,
- Seznanjanje javnosti s pomenom gozdov in gozdarstva.

4.4.4.3. Strategije za udejanjanje (podprogrami)

Obstoječe stanje bomo spremenili z naslednjimi ukrepi:

a.) Krepitev večnamenske vloge gozdov

Krepitev večnamenske vloge gozdov odraža načela trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti v gospodarjenju z gozdovi, zato bodo ukrepi usmerjeni v:

- Učinkovito strokovno sodelovanje služb pri gospodarjenju z gozdovi,
- Učinkovito varovanje gozdov pred nestrokovnimi posegi,
- Obnovo gozdov in strokovno spravilo lesa,
- Vzpodbujanje lastnikov gozdov za primeren strokovno utemeljen posek lesa.

b.) Celovito spremljanje stanja in usmerjanje razvoja gozdov oziroma trajnostnega, sonaravnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi

Namen tega ukrepa je zagotoviti pogoje za spremljanje stanja in usmerjanje razvoja gozdov v sorazmerju z njihovo večnamensko vlogo. Velika razdrobljenost zasebne gozdne posesti otežuje uresničevanje ciljev, zastavljenih v gospodarjenju z gozdovi, in zahteva skupno delo lastnikov gozdov in strokovnjakov. Ukrepi bodo usmerjeni v:

- Spremljanje stanja in nadziranje posegov in rednih del v gozdovih,
- Načrtovanje in planiranje rabe gozdnega prostora.

c.) Združevanje lastnikov gozdov za doseganje večjih učinkov na področju gospodarjenja z zasebnimi gozdovi

Namen tega ukrepa je:

- Združevanje gozdne posesti,
- Združevanje v strojne krožke za racionalen posek in spravilo lesa,
- Izgradnja lesnopredelovalnih obratov za več lastnikov gozdov,
- Skupna izgradnja gozdnih prometnic in ostale infrastrukture.

d.) Seznanjanje javnosti s pomenom gozdov in gozdarstva

Ta ukrep je namenjen spodbujanju:

- Prenosa modernih spoznanj iz raziskovanja gozda in gozdarstva v prakso,
- Izobraževanja in usmerjanja lastnikov gozdov za strokovno rabo gozdnega prostora,
- Seznanjanja javnosti s pomenom gozdov in gozdarstva.

4.4.5. GLAVNI PROGRAM V: RIBIŠTVO

4.4.5.1. Izhodišča

Podravje premore veliko stoječih voda in vodotokov, ki so primerni za gojenje sladkovodnih rib. Trenutno je 600 ha vodnih površin, kjer se bolj ali manj intenzivno gojijo sladkovodne ribe. Gojenje in prodaja rib je nepovezana. V Podravju ni predelovalnih kapacitet za predelavo rib tako, da se le-te prodajajo v sveži obliki. Gojitelji rib niso povezani in samostojno nastopajo na trgu.

4.4.5.2. Cilji programa

Z izvajanjem ukrepov v okviru glavnega programa bomo dosegali naslednje operativne cilje:

- Večja izraba naravnih virov za vzrejo sladkovodnih rib,
- Postavitve kapacitet za predelavo rib,
- Izboljšanje kakovosti svežih rib in izdelkov iz njih,
- Povečanje konkurenčne sposobnosti sladkovodnega ribištva in predelave.

4.4.5.3. Strategije za udejanjanje (podprogrami)

Obstoječe stanje bomo spremenili z naslednjim ukrepom:

a.) Večja izraba naravnih virov za vzrejo sladkovodnih rib

Namen tega ukrepa je:

- V skladu s prostorskimi možnostmi povečati vzrejo sladkovodnih rib,
- Izboljšati kvaliteto sladkovodnih rib,
- Ohranjati sonaravno prirejo gojenih rib.

4.4.6. GLAVNI PROGRAM VI: ZNANJE

4.4.6.1. Izhodišča

Poleg stalnega poklicnega izpopolnjevanja in usposabljanja kmečke populacije je potrebno tudi načrtno organizirati in izvajati izobraževanje odraslih za potrebe kmetijstva, gozdarstva in razvoja podeželja.

4.4.6.2. Cilji programa

Z izvajanjem ukrepov v okviru glavnega programa bomo dosegali naslednje operativne cilje:

- Povečanje deleža lastnikov kmetijskih gospodarstev, ki imajo kmetijsko oziroma gozdarsko izobrazbo,
- Povečanje izobrazbene stopnje in poklicne usposobljenosti zaposlenih na kmetijah,
- Povečanje deleža udeležencev vseživljenjskega učenja oziroma stalnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja na podeželju,
- Vspostavitev povezave med izobraževalnimi institucijami ter kmetijsko in gozdarsko javno svetovalno službo pri izobraževanju in usposabljanju podeželskega prebivalstva,
- Izvajanje prenosa sodobnih znanstvenih spoznanj in novih tehnologij v prakso in teorijo na področju kmetijstva in gozdarstva.

4.4.6.3. Strategije za udejanjanje (podprogrami)

Obstoječe stanje bomo spremenili z naslednjimi ukrepi:

- a.) **Povečanje izobrazbene stopnje in poklicne usposobljenosti zaposlenih na kmetijah (ta podprogram je obravnavan in izvajan v področju Človeški viri in socialni razvoj)**
- b.) **Povečanje deleža udeležencev vseživljenjskega učenja oziroma stalnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja na podeželju (ta podprogram je obravnavan in izvajan v področju Človeški viri in socialni razvoj)**
- c.) **Izvajanje prenosa sodobnih znanstvenih spoznanj in novih tehnologij v prakso in teorijo na področju kmetijstva oziroma agroživilstva**

Namen tega ukrepa je:

- Vzpodbujanje medinstitucionalnega sodelovanja pri prenosu znanja iz teorije v prakso,
- Posodabljanje izobraževalnih centrov za prenos znanj iz teorije v prakso.

4.4.7. GLAVNI PROGRAM VII: RAZVOJ EKOLOŠKEGA KMETIJSTVA

4.4.7.1. Izhodišča

V Podravju je skupaj 131 kmetij, ki se ukvarjajo z ekološko pridelavo. Večina kmetij je v severnem hribovitem delu in gričevnatem delu Podravja. Ponudba z ekoloških kmetij je enostranska, sezonskega značaja, pridelovalci so slabo povezani. Zaradi nizke kupne moči prebivalstva pridelki ne dosegajo sorazmernih višjih cen, kot je to običaj v EU. Zanimanje za to vrsto proizvodnje se povečuje, pričakovati je da bodo zapolnjen segment trga, ki je pripravljen za tako pridelano hrano plačati primerno ceno. S spodbujanjem je potrebno povečevati proizvodnjo tako pridelane hrane, s primernimi subvencijami pa nadomestiti izpad dohodka, ki nastane z bistveno nižjimi pridelki, kar pa s ceno ni mogoče kompenzirati.

Za razvoj tovrstne pridelave so še velike neizkoriščene možnosti predvsem v hribovitem in gričevnatem delu Podravja (Haloze, Slovenske gorice, Pohorje itd).

4.4.7.2. Cilji programa

Z izvajanjem ukrepov v okviru glavnega programa bomo dosegali naslednje operativne cilje:

- Povečali število kmetij, ki se ukvarjajo z ekološko pridelavo,
- Ozaveščali kupce o prednostih hrane pridelane na ekološki način,
- Načrtno predstavili pomen ekološkega kmetijstva,
- Vzpodbujali povezovanje kmetij, ki se ukvarjajo z ekološkim kmetijstvom,
- Skupni tržni nastopi z blagovno znamko.

4.4.7.3. Strategije za udejanjanje (podprogrami)

a.) Usmerjanje kmetij v ekološko pridelavo

Namen tega ukrepa je:

- Vzpodbujanje preusmeritve kmetij v ekološko pridelavo,
- Izobraževanje lastnikov kmetij za ekološko pridelavo,
- Omogočanje pogojev za razvoj kmetij z ekološko pridelavo,
- Subvencioniranje pridelave oziroma izenačevanje prihodkov med kmetijami z ekološko pridelavo in kmetijami z drugimi načini pridelave.

4.4.8. CILJI IN UKREPI ZA POSAMEZNA OBMOČJA V PODRAVJU

a.) Hriboviti del (Pohorje, Kozjak)

Področje (območje) občin: Ruše, Slovenska Bistrica, Hoče-Slivnica, Lovrenc na Pohorju, Oplotnica, ter del področij občin Rače-Fram, Maribor, Selnica ob Dravi ima del površin v hribovitem delu. Za te dele občin veljajo cilji in ukrepi za hribovito področje.

Razvojni cilji:

1. Pridelovanje grozdja za vrhunska vina ter drugih proizvodov iz grozdja in vina,
2. Pridelovanje visokokakovostnih jabolk in drugih sadnih vrst,
3. Zmerno intenzivna živinoreja,
4. Govedoreja,
5. Reja drobnice, konj in drugih vrst živali,
6. Zelenjadarstvo,
7. Usmerjanje v okolju prijazne oblike pridelave in predelave (skop),
8. Pridelovanje alternativnih kultur,
9. Povečevanje in širjenje dopolnilnih dejavnosti v predelavi in turizmu,
10. Trgovina z lesom,
11. Predelava lesa,
12. Raba lesa za kurilne namene,
13. Raba obnovljivih virov energije,
14. Trajnostna raba travinja, preprečevanje zaraščanja,
15. Okolju prijazni načini zatiranja škodljivcev in boleznih v kmetijski pridelavi,
16. Aktivnejša politika prometa s kmetijskimi zemljišči,
17. Protitočna zaščita sadnih nasadov z mrežami,
18. Raziskave v kmetijstvu s poudarki na ekonomiki pridelave, introdukciji in selekciji, okolju prijaznih tehnikah pridelave.

Potrebni ukrepi:

1. Komasacije in zložbe zemljišč,
2. Povečevanje kmetij,
3. Obnova trajnih nasadov,
4. Izgradnja infrastrukture pri živinorejcih,
5. Povezovanje gospodarskih subjektov v pridelovalne zadruge in združenja, ter skupni nastop na trgu,
6. Gradnja gozdnih cest in vlak,
7. Povezovanje z živilsko-predelovalno industrijo,
8. Povezovanje in skupen regionalni nastop pri trženju turističnih storitev in izdelkov dopolnilnih dejavnosti,
9. Subvencioniranje izgradnje objektov za izkoriščanje energije iz biomase,
10. Dostopnost kmetij,
11. Investiranje v izgradnjo zaščiteneh prostorov za okrasne rastline, sadike in zelenjavo,
12. Večja strokovna usposobljenost ljudi,
13. Vzpostavljena kvalitetna analitska in kontrolna podpora za pridelavo in predelavo,
14. Investicije za izvajanje zelenjadarske, sadjarske in vinogradniške pridelave in predelave,
15. Investicije v živinorejske objekte,
16. Povečanje usposobljenosti pridelovalcev za uvajanje novih dejavnosti oz. Spremembe načina pridelave (preusmeritev iz intenzivnega konvencionalnega kmetijstva v okolju prijaznejše oblike pridelave - ekološka, integrirana),
17. Izvajanje primernega in strokovno utemeljenega poseka, obnove, nege in varstva gozdov,
18. Vzdrževanje gozdnih cest,
19. Združevanje lastnikov gozdov za doseganje večjih učinkov na področju gospodarjenja z zasebnimi gozdovi,
20. Povečano investicijsko vlaganje v kmetijsko proizvodnjo.

b.) Ravninski del (Dravsko, Ptujsko polje)

Področje (območje) občin: Dornava, Kidričevo, Ptuj, Starše, Hajdina, Markovci, Miklavž na Dravskem polju, ter del področij občin Maribor, Rače-Fram, Hoče-Slivnica, Slovenska Bistrica, Ormož se nahaja v ravninskem delu, zato za te dele občin veljajo cilji in ukrepi za ravninsko področje.

Razvojni cilji:

1. Pridelovanje zelenjave,
2. Usmerjanje v okolju prijazne oblike pridelave in predelave (skop),
3. Zmerno intenzivna živinoreja v skladu s predpisi glede na vodovarstvena območja in zaščito podtalnice,
4. Prašičereja,
5. Perutninarstvo,
6. Govedoreja,
7. Okolju prijazno poljedelstvo,
8. Integrirano in ekološko sadjarstvo,
9. Pridelovanje, dodelava, priprava in direktno trženje alternativnih kultur,
10. Raba obnovljivih virov energije,
11. Okolju prijazni načini zatiranja škodljivcev in bolezni v kmetijski pridelavi,
12. Aktivnejša politika prometa s kmetijskimi zemljišči,
13. Protitočna zaščita sadnih nasadov z mrežami,
14. Raziskave v kmetijstvu s poudarki na ekonomiki pridelave, introdukciji in selekciji, okolju prijaznih tehnikah pridelave.

Potrebni ukrepi:

1. Izgradnja namakalnih sistemov,
2. Izgradnja zaščitene prostorov (plastenjaki, rastlinjaki) in skladiščnih ter hladilniških kapacitet za potrebe zelenjadarstva,
3. Komasačije in zložbe zemljišč,
4. Vzpostavitev sistema gnojenja z dušikom na podlagi analiz mineralnega dušika v tleh (vzpostavitev vzorčenja in analiz),
5. Vzpostavitev regijske blagovne znamke pri zelenjavi in drugih pridelkih in izdelkih,
6. Investicije za izvajanje zelenjadarske, poljedelske in sadjarske pridelave in predelave,
7. Izgradnja infrastrukture pri živinorejcih (upoštevanje vodotesnosti na VVO in etoloških standardov reje) in poljedelcih (sušilnice, skladišča, hladilnice...),
8. Povezovanje gospodarskih subjektov v pridelovalne zadruge in združenja, ter skupni nastop na trgu,
9. Povezovanje z živilsko-predelovalno industrijo,
10. Vzpostavljena kvalitetna analitska in kontrolna podpora za pridelavo in predelavo,
11. Povečanje usposobljenosti pridelovalcev za uvajanje novih dejavnosti oz. Spremembe načina pridelave (preusmeritev iz intenzivnega konvencionalnega kmetijstva v okolju prijaznejše oblike pridelave - ekološka, integrirana),
12. Izvajanje primerne in strokovno utemeljenega poseka, obnove, nege in varstva gozdov,
13. Povečano investicijsko vlaganje v kmetijsko proizvodnjo.

c.) Gričevnat svet (Slovenske gorice, Haloze, Dravinjske gorice)

Področje (območje) občin: Destrnik, Duplek, Gorišnica, Juršinci, Kungota, Lenart, Majšperk, Maribor, Ormož, Pesnica, Rače-Fram, Šentilj, Videm, Zavrč, Benedikt, Cerkvenjak, Podlehnik, Selnica ob Dravi, Sveta Ana, Sveti Andraž v Slov. Goricah, Trnovska vas, Žetale, ter del področij občin Slovenska Bistrica in Ptuj, se nahaja v gričevnatem delu, zato za ta del občin veljajo cilji in ukrepi za gričevnato področje.

Razvojni cilji:

1. Pridelovanje sadja, predvsem jabolk, hrušk, breskev, sliv, češenj in jagodičja,
2. Pridelovanje visoko kvalitetnega grozdja in vrhunskih vin,
3. Živinoreja v dolinah v skladu s predpisi in zaščito podtalnice,
4. Govedoreja,
5. Prašičereja,
6. Drobnica in druge vrste živali,
7. Perutninarstvo,
8. Okolju prijazno poljedelstvo,
9. Zelenjadarstvo,
10. Usmerjanje v okolju prijazne oblike pridelave in predelave (skop),
11. Pridelovanje alternativnih kultur, dodelava in priprava za direktno trženje,
12. Povečevanje in širjenje turizma na kmetijah,
13. Raba obnovljivih virov energije,
14. Predelava lesa ter trgovina z lesom,
15. Trajnostna raba travinja, preprečevanje zaraščanja,
16. Okolju prijazni načini zatiranja škodljivcev in bolezni v kmetijski pridelavi,
17. Aktivnejša politika prometa s kmetijskimi zemljišči,
18. Protitočna zaščita sadnih nasadov z mrežami,
19. Raziskave v ekonomiki pridelave, introdukciji in selekciji,
20. Ohranjanje in vzpodbujanje kombinirane pridelave (npr. živinoreja/vinogradništvo).

Potrebni ukrepi:

1. Obnova nasadov,
2. Komasacije in zložbe zemljišč,
3. Povečevanje kmetij,
4. Vzpostavitev regijske blagovne znamke pri sadju in drugih izdelkih,
5. Izgradnja novih in posodobitev obstoječih hladilnic in kleti, sušilnic, skladišč...,
6. Izgradnja infrastrukture pri živinorejcih,
7. Povezovanje gospodarskih subjektov v pridelovalne zadruge in združenja, ter skupni nastop na trgu,
8. Povezovanje z živilsko-predelovalno industrijo,
9. Povezovanje in skupen regionalni nastop pri trženju turističnih storitev,
10. Izgradnja namakalnih sistemov in protitočne zaščite,
11. Investicije v zelenjadarsko, poljedelsko, sadjarsko pridelavo in predelavo,
12. Vzpostavljena kvalitetna analitska in kontrolna podpora za pridelavo in predelavo,
13. Povečanje usposobljenosti pridelovalcev za uvajanje novih dejavnosti oz. spremembe načina pridelave (preusmeritev iz intenzivnega konvencionalnega kmetijstva v okolju prijaznejše oblike pridelave - ekološka, integrirana),
14. Izvajanje primerne in strokovno utemeljenega poseka, obnove, nege in varstva gozdov,
15. Združevanje lastnikov gozdov za doseganje večjih učinkov na področju gospodarjenja z zasebnimi gozdovi,
16. Povečano investicijsko vlaganje v kmetijsko proizvodnjo.

4.4.9. POTENCIALNO RAZPOLOŽLJIVA NACIONALNA SREDSTVA ZA RAZVOJ KMETIJSTVA IN PODEŽELJA ZA REGIJO PODRAVJE

Tabela 4.4. - 1: Ocenjena potencialno razpoložljiva sredstva za prestrukturiranje kmetijstva in razvoj podeželja iz državnih virov za regijo Podravje, (v milijardah SIT)

	2003	2004	2005	2006	2003 - 2006
Absolutni zneski (SIT) sofinanciranja na prebivalca na leto	5.729	13.647	15.665	18.022	53.063
Absolutni zneski (MRD SIT) sofinanciranja letno na regijo	1,83	4,35	5	5,75	16,93

Na podlagi zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in uredb je statistična regija Podravje uvrščena v A prioriteto. Kar pomeni, da je upravičena do 50 % deleža sofinanciranja razvojnih programov.

4.5. TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA

PRIORITETA: RAZVOJ TURISTIČNEGA IN GOSTINSKEGA GOSPODARSTVA

Ključ razvoja regije leži v razvoju turizma, ki je tesno povezan z drugimi sektorji gospodarstva in z drugimi panogami. Naravnost je trajnostno in temelji na partnerstvu gospodarstva in javnega sektorja, na odgovornem odnosu do naravne in kulturne dediščine ter na lokalnih tradicijah, ki predstavljajo temelj razpoznavnosti Podravja nasploh in njegove turistične ponudbe. Razvoj temelji na krepitvi sloja MSP, na skupnem nastopanju na strateško pomembnih tržiščih ter tudi na prekomejnem sodelovanju gospodarstva in javnega sektorja z razvojnimi, raziskovalnimi in znanstvenimi organizacijami. K nujnim pogojem za takšen razvoj sodi ustvarjanje stimulativnega makroekonomskega podpornega okolja in izboljševanje dostopa do (tudi rizičnega) kapitala, znanja in informacij. Razvoj turizma lahko privede regijo (ob upoštevanju navedenih pogojev) že srednjeročno do bistveno višje gospodarske rasti, do zmanjšanja brezposelnosti in s tem do zvišanja življenjske ravni prebivalcev Podravja.

Glavni program 1:	Razvoj podjetništva na področju turizma, gostinstva in kulturne dediščine
--------------------------	--

4.5.1. GLAVNI PROGRAM I: RAZVOJ PODJETNIŠTVA NA PODROČJU TURIZMA, GOSTINSTVA IN KULTURNE DEDIŠČINE

4.5.1.1. Izhodišča

V Podravju izstopa kopica večjih podjetij in organizacij s področja turizma, gostinstva in kulturne dediščine, manjka pa širša »kultura« podjetništva, ki bi lahko zapolnila številne tržne niše, ki bi jih z veseljem vključili v svojo ponudbo domači in tuji tržniki turizma.

Podobno kot za Slovenijo nasploh velja tudi za Podravje, da ima številne možnosti za razvoj turizma predvsem na področju povezovanja gostinsko-turistične ponudbe z izjemno bogato kulturno dediščino in s tradicijami območja. Problem se kaže v pomanjkanju podjetnikov, ki bi prepoznali te priložnosti in jih sprejeli kot podjetniške izzive. Razlogi so največkrat povezani z nizko stopnjo znanja, s pomanjkanjem podjetniške tradicije na področju turizma (družinska podjetja) ter s strahom pred visokimi finančnimi obremenitvami.

Med slabosti sedanjega stanja turističnega gospodarstva sodi po eni strani premajhna dodana vrednost in po drugi strani previsoki stroški, ki so velikokrat povezani s slabo (letno) zasedenostjo kapacitet. Tržno moč podjetij je moč povečati, podobno kot v drugih sektorjih gospodarstva, z intenzivnejšim vključevanjem strokovnjakov, s spodbujanjem tehnološkega razvoja, kar pričakujemo od boljšega povezovanja z razvojnimi, znanstveno-raziskovalnimi in izobraževalnimi ustanovami (aplikativnost raziskav) predvsem pri podjetjih, ki sama ne zaposlujejo ustreznega strokovnega kadra (večina malih podjetij).

Podravje meji na Avstrijo in na Hrvaško. V neposredni bližini (radius 150 km) leži več večjih mest: največji sta Ljubljana in Zagreb, pomembna pa so tudi Graz, Celje in Maribor, ki leži v Podravju, vsa izmed naštetih pa predstavljajo s svojo množico prebivalstva potencial za ponudnike gostinskih in turističnih storitev ter rekreacije na območju celotnega Podravja.

Globalizacija je od vseh sektorjev gospodarstva najbolj vidna prav na področju turizma. Dosegla je celo že nekaj svojih meja: kot odgovor na po vsem svetu enake hotele in gostinske obrate velikih verig išče vse več ljudi regionalno tipično ponudbo hrane in bivanje v manjših nastanitvenih obratih, kar pomeni odlično priložnost tudi za Podravje. Eno izmed bistvenih nalog programa povečanja konkurenčnosti regije in uspešnega nastopa na globalnih tržiščih predstavlja zato prav odkrivanje in ponekod tudi oživljanje tradicije ter njeno trženje skozi turistične programe.

Posebnost v razvoju turizma predstavlja velika stopnja odvisnosti od uporabe moderne in drage informacijske tehnologije, saj sodi k pogojem za dvig konkurenčnosti pri zbiranju in obdelavi podatkov ter pri trženju regije.

Razvoj turizma v povezavi s kulturno dediščino posega na področje varovanja okolja v več segmentih: fizični posegi v okolje, spremembe socialnega okolja ter posegi v kulturno okolje, zato je treba obseg posegov v vsakega od njih natančno preučiti in mu določiti okvire, ki zagotavljajo po eni strani ohranjanje naravne in kulturne dediščine ter kakovosti življenja matičnega prebivalstva območja in ki po drugi strani omogočajo trajnostni razvoj turizma, in trajni vir dohodka za turistično gospodarstvo.

4.5.1.2. Cilji

Poglavitni cilj programa je razviti turizem v povezavi s kulturno dediščino kot prioriteten sektor gospodarstva v Podravju. Z uporabo informacijske tehnologije je regija »globalno« dostopna, prav turistična in kulturna ponudba pa bistveno doprineseta k njeni prepoznavnosti nasploh (v Sloveniji in izven državnih meja). Uspešni turistična in kulturna ponudba sta tesno povezani z razvojem podjetništva, ki je pogojen z dvigom usposobljenosti in osvajanjem modernega znanja strokovnih kadrov v sektorju turizma. S povezovanjem znotraj regije, medregijskim in prekomejnim sodelovanjem je dosežena večja razpoznavnost Podravja v Sloveniji in izven njenih meja. Medregijsko in prekomejno sodelovanje omogoča lažji pretok znanja in izkušenj, kar pozitivno vpliva na kakovost turistične ponudbe Podravja.

Cilji glavnega programa so:

- Povečati konkurenčne prednosti sektorja tako, da bo ponudba tesno povezana s kulturno dediščino in s tradicijami območja,
- Izkoristiti sinergijske učinke povezovanja turizma in kulturne dediščine ter področja inventivnosti in inovativnosti povezovanja turizma in kulturne dediščine s prelitjem v nove podjetniške iniciative,
- Ustvariti stimulativo podporno okolje za razvoj turističnega podjetništva ter vzpostaviti in vzdrževati stalno sodelovanje med ključnimi razvojnimi partnerji (PPP),
- Omogočiti dostop rizičnega kapitala,
- Izboljšati dostop do znanja in informacij (izdelava kataloga podjetniških priložnosti na področju turizma, izdelava programov osveščanja, izobraževanja in usposabljanja),
- Vzpostaviti pogoje za ustanovitev DMO (destination marketing / management organisation) za Podravje,
- Oblikovati nove integralne turistične proizvode in razviti blagovne znamke,
- Informatizirati področje turizma in kulturne dediščine v Podravju,
- Izboljšati sodelovanje med razvojnimi partnerji v regiji in okrepiti medregijsko in prekomejno sodelovanje,
- Vzpodbuditi in zagotoviti odgovorno rabo prostora pri razvoju kakovostne turistične infrastrukture in ponudbe.

4.5.1.3. Strategije za udejanjanje programa

Turizem je treba definirati kot temeljni in nosilni razvojni gospodarski sektor v vseh občinah Podravja. Bistvene komponente predstavljajo trajnostni razvoj, družinsko podjetništvo ter povezovanje turističnega gospodarstva s kulturno dediščino in z lokalnimi tradicijami regije.

Regijsko, medregijsko in prekomejno povezovanje razvoja in trženja turističnega gospodarstva bomo združili z več razvojnimi podprogrami, ki bodo odpravili sedanje zaostajanje v gospodarskem razvoju za povprečjem razvitosti Slovenije. Podprogrami se bodo nanašali na različna področja, ki so včasih neposredno, včasih pa zgolj posredno povezana s področjem turizma in kulturne dediščine.

Določeni programski ukrepi vsebinsko sovpadajo z razvojnimi smernicami področij Človeških virov in socialnega okolja (programi izobraževanja, osveščanja in usposabljanja na področju turizma, gostinstva in kulturne dediščine), Okolja, prostora, infrastrukture in naravne dediščine (infrastruktura v posredni in neposredni povezavi

s turizmom in kulturno dediščino) ter Kmetijstva, gozdarstva in razvoja podeželja (razvoj turizma na podeželju – vinske turistične, sadne, mlečno-sirarske ceste, ipd.) in so znotraj navedenih področij tudi locirani v okviru izvedbenega dela Regionalnega razvojnega programa za Podravje.

Razvoj podjetništva na področju turizma, gostinstva in kulturne dediščine bomo dosegli z izvajanjem sledečih ukrepov (podprogramov):

4.5.1.3.1. Podprogram 1.1: Razvoj podpornega okolja za razvoj podjetništva na področju turizma, gostinstva in kulturne dediščine

Pri podprogramu bodo intenzivno sodelovali lokalni pospeševalni centri, regijski pospeševalni center, gospodarska in kmetijsko gozdarska zbornica ter obrtne zbornice, razvojno-raziskovalne institucije, univerza, za izvajanje podprograma pa bodo uporabljeni instrumenti, kot so management za trženje in management za promocijo in informiranje, izobraževanje in drugi instrumenti. Za učinkovito izvajanje podprograma je treba vzpostaviti povezave in vzdrževati stalno sodelovanje med ključnimi razvojnimi partnerji.

Za realizacijo programa je treba izdelati »katalog podjetniških priložnosti« za področje turizma in kulturne dediščine, ki bo prepričal potencialne podjetnike in lastnike kapitala, da je smiselno vlagati v razvoj turizma in kulturne dediščine. »Katalog« je izdelan za vsako subregijo posebej, po potrebi pa tudi za mikrookolja (določena vas, zaselek), kadar gre za izrazito enkratno ponudbo (unikatna tradicija ali dediščina).

S sredstvi iz javnih virov je potrebno zagotoviti predvsem podjetnikom začetnikom kakovostno strokovno pomoč s svetovanjem in z vzpostavitvijo baze strokovnih svetovalnih kadrov (povezovanje z univerzami in ostalimi izobraževalnimi in svetovalnimi institucijami doma in v svetu). Že delujoča podjetja potrebujejo podporo pri obnavljanju in posodabljanju znanja svojih zaposlenih.

Za doseganje trajnostnega razvoja turizma v Podravju ter učinkovito medregijsko in prekomejno povezovanje pri oblikovanju in trženju turistične ponudbe je treba ustanoviti prepoznavno DMO in z njeno pomočjo razviti tri (v nacionalni strategiji razvoja turizma definirane) regionalne blagovne znamke, iz katerih izhajajo subregionalne blagovne znamke. Blagovne znamke (regionalne, subregionalne) uporablja DMO glede na oddaljenost tržišč, na katerih (še) lahko računa z njihovo prepoznavnostjo. Bistveni del zadolžitev DMO predstavlja opravljanje funkcije incoming agencije za Podravje.

DMO je za Podravje pogovorni partner in pogajalec pri nacionalnih promocijskih in trženjskih načrtih. Za nastope na globalnem trgu vzpodbuja prekoregijsko in prekomejno sodelovanje podravske turistične podjetij z avstrijskimi in s hrvaškimi (glede na posamezen program tudi širše). S skupnim nastopanjem na globalnem trgu želimo ustvariti zavedanje o srednjeevropskem turističnem območju, ki ponuja bogato kulturo, privlačno in dobro ohranjeno naravo, odlično hrano in vina, zdravilišča z modernimi programi wellnesa ter nudi s podjetniško povezanostjo nešteto možnosti za preživljanje počitnic, kratkega oddiha ali rekreacije.

Uvajanje informatizacije je sicer povezano z delovanjem DMO, vendar potrebujemo za uspešno medregijsko in prekomejno povezovanje nadgradnjo njenih storitev. Za Podravje je treba zagotoviti moderno informacijsko tehnologijo, ki omogoča on-line ponudbo in trženje turistične in kulturne ponudbe Podravja (Podravja samostojno ali ponudbo skupnih projektov s sosednjimi regijami - odvisno od tega, kako oddaljenemu trgu je namenjena ponudba) ter hkrati dopušča just-in-time statistike in on-line rezervacije kot osnovo za kakovostne poslovne odločitve.

4.5.1.3.2. Podprogram 1.2: Povečevanje konkurenčnosti in konkurenčnih prednosti turističnega in gostinskega gospodarstva Podravja

Večjo konkurenčnost bomo dosegli s povezovanjem sedaj razpršene turistične ponudbe ter s programskim in promocijskim sodelovanjem podjetij. Bistvena prvina konkurenčnosti bo izhajanje programov iz kulturne dediščine, kar zahteva izobraženost zaposlenih, ki presega povprečje zaposlenih v slovenskem turizmu.

Povečanje konkurenčnosti in konkurenčnih prednosti turističnega in gostinskega podjetništva v Podravju bo zagotovljeno skozi načrtovanje in izvajanje sledečih aktivnosti:

- Razvoj človeških virov skozi oblikovanje in izvajanje potrebam turističnega gospodarstva prilagojenih programov izobraževanja, usposabljanja in osveščanja,
- Uvajanje TQM (Total Quality Management) v turistično in gostinsko gospodarstvo,
- Uvajanje IKT (informacijsko komunikacijska tehnologija) v turistično in gostinsko gospodarstvo in povezovanje gospodarskih subjektov v smislu e-business-a,
- Iskanje USP (Unique Selling Propositions) za mikropunkte skozi inventivno in inovativno povezovanje turizma in kulturne dediščine z namenom iskanja možnosti in prelitja idej v nove podjetniške iniciative,
- Mreženje in grozdenje turističnega in gostinskega gospodarstva v regionalnem in medregionalnem okviru ter oblikovanje strateških partnerstev z nosilci ponudbe naravne in kulturne dediščine z namenom oblikovanja integralne turistične ponudbe Podravja in širše,
- Povezovanje za potrebe skupnega trženja turističnega in gostinskega gospodarstva Podravja in medregijsko in prekomejno povezovanje razvoja in trženja turističnega in gostinskega gospodarstva.

4.5.2.3.3. Podprogram 1.3: Razvoj integralnih turističnih proizvodov ter regionalnih in subregionalnih blagovnih znamk

Z razvojem integralne turistične ponudbe razumemo povezovanje že obstoječe, razkropljene turistične ponudbe v zaokroženo celoto, katere vezno tkivo predstavljata regionalna tradicija in kulturna dediščina – prav to je inovacija turistične ponudbe v Podravju. Razvoj integralne ponudbe nikakor ne pomeni zavračanja (opuščanja) sedanje ponudbe, temveč podpora razvoju tistih manjkajočih delčkov ponudbe, ki pomagajo doseči kritično maso na novo definirane kakovosti turistične ponudbe (temelječe na kulturni dediščini), ki tvori osnovo za oblikovanje blagovnih znamk.

Za Podravje in njegove vitalne ter zaokrožene geografske in kulturne podsisteme je treba oblikovati nove, atraktivne in prepoznavne integralne turistične proizvode in programe za različna področja turistične ponudbe (športno-rekreacijski, naravni, eko, kulturni, počitniški, igralniško-zabavišni, poslovni, zdraviliški, wellness, nakupovalni, mladinski, podeželski, romarski, družinski, ... turizem). Posledično je treba razviti regionalne in subregionalne blagovne znamke, ki temeljijo na tradicijah in kulturni dediščini območja ter na znanju, ki bo posredovano zaposlenim v turizmu po izdelanih programih osveščanja, izobraževanja in usposabljanja. Blagovne znamke in z njimi povezani integralni turistični proizvodi predstavljajo sočasno osnove za promocijo in trženje turistične ponudbe Podravja.

Razvoj integralnih turističnih proizvodov in blagovnih znamk privede do boljše razpoznavnosti regije znotraj Slovenije in izven nje. Ker temeljijo integralni turistični proizvodi in blagovne znamke na kakovostni turistični ponudbi, predstavlja turizem gospodarski sektor z visokim multiplikatorjem in nadpovprečno visoko stopnjo dodane vrednosti v regiji.

4.5.2.3.4. Podprogram 1.4: Odgovorna raba prostora in razvoj turistične infrastrukture

Razvojna prizadevanja na področju turizma in kulturne dediščine morajo temeljiti na odgovorni prostorski razvojni politiki, na povezanosti infrastrukturne dostopnosti (koridorji), na obnovi in revitalizaciji že obstoječe ter na razvoju nove, kakovostne turistične infrastrukture, na učinkoviti in z informacijsko tehnologijo podprti skupni promociji in trženju turistične in kulturne ponudbe ter na doslednem upoštevanju načel trajnostnega in sonaravnega razvoja.

Razvoj turistične infrastrukture mora temeljiti v prihodnjem razvojnem obdobju na konsenzu med zahtevami turističnega gospodarstva ter okoljevarstvenimi smernicami in predpisi, ki ga je moč doseči s coniranjem in kategoriziranjem za razvoj turizma relevantnih območij.

Odgovoren, trajnostni in kakovostni razvoj turizma v povezavi s kulturno dediščino bomo dosegli v Podravju s povezovanjem turističnega gospodarstva z Univerzo v Mariboru ter z drugimi razvojnimi in znanstveno-raziskovalnimi ustanovami v Podravju, v širšem slovenskem prostoru ter v tujini.

4.5.1.3.5. Podprogram 1.5: Celostna revitalizacija starih mestnih in vaških središč ter objektov kulturne dediščine

Razvoj podjetništva na področju turizma, gostinstva in kulturne dediščine je potrebno usmerjati in graditi na osnovah celostnih revitalizacij starih mestnih in vaških središč ter objektov kulturne dediščine. Celostne revitalizacije ne smejo temeljiti samo na spomeniško-varstvenih osnovah, kjer je v ospredju fizična prenova nepremične kulturne dediščine, fizična obnova mestnih in vaških središč, urbane in vaške opreme. Tovrstne prenove morajo primarno temeljiti na »novih« vsebinskih in programskih izhodiščih, ki predstavljajo osnovo za vse drugotne prenove. Prav vsebinske in programske revitalizacije kulturne dediščine za potrebe razvoja turističnega gospodarstva in podjetništva so osnova za vzpostavitev razvojnega odnosa do tradicij, na osnovi katerih moramo iskati mednarodno primerljive alternative za lokalni in regionalni razvoj.

Celostne revitalizacije starih mestnih in vaških središč predstavljajo jedro krajinske in prostorske identitete regije, ki tvorijo možne zasnove za oblikovanje specializiranih blagovnih znamk, kot nosilk novih integralnih turističnih produktov. Številni objekti kulturne dediščine (gradovi, dvorci, muzeji, kmečke hiše itn.) predstavljajo velik neizkoriščen potencial za razvoj turističnih programov, ki temeljijo na lokalnih tradicijah in strukturalnih globalnih megatrendih. Njihova prihodnost je v prvi vrsti odvisna od njihove razvojne vloge pri oblikovanju vizije in strategije regionalnega razvoja. Že sedaj pa predstavljajo ne le pomembno zakladnico nepremične kulturne dediščine, ampak predvsem zelo ustrezno infrastrukturo za razvoj novih turističnih programov in proizvodov.

5. ANALIZA SKLADNOSTI OBČINSKIH IN REGIONALNIH PRIORITET S STRATEGIJO REGIONALNEGA RAZVOJA SLOVENIJE IN DRUGIMI DRŽAVNIMI STRATEŠKIMI DOKUMENTI

5.1. ČLOVEŠKI VIRI IN SOCIALNO OKOLJE

Izbrane prioritete in strategije za udejanjanje, opredeljene v RRP so skladne z usmeritvami ključnih nacionalnih in evropskih dokumentov, ki se nanašajo na področje razvoja človeških virov in socialnega okolja (zdravstvenega in socialnega varstva, kulture in športa).

5.1.1. ČLOVEŠKI VIRI

5.1.1.1. Zaposlovanje

Temeljni državni dokumenti načrtovanja razvoja človeških virov:

- Nacionalni program razvoja trga dela in zaposlovanja do leta 2006,
- Akcijski program za poslovanja v Sloveniji za leti 2000 in 2001,
- Usmeritve Aktivne politike zaposlovanja za leti 2002 in 2003 in Programi aktivne politike zaposlovanja za leto 2002,
- Državni razvojni program Republike Slovenije 2001-2006.

Glavna usmeritev politike zaposlovanja je spodbujanje aktivnih oblik povečevanja zaposlenosti in reševanja problema brezposelnosti. Strateški cilji razvoja trga dela in zaposlovanja do leta 2006:

- Dvig izobrazbene ravni aktivnega prebivalstva in njene usposobljenosti,
- Zmanjševanje strukturnih neskladij, ki bi se kazalo v zmanjšanju deleža dolgotrajno brezposelnih na okoli 40% in deleža brezposelnih brez poklicne izobrazbe na okoli 25%,
- Zagotovitev vključenosti v aktivne programe vseh mladih brezposelnih, ki v 6 mesecih po nastopu brezposelnosti niso našli nove zaposlitve oziroma za vse ostale, ki se v roku 12 mesecev po tem niso zaposlili,
- Zmanjševanje regijskih neskladij na trgu dela,
- Rast zaposlenosti, ki bo v povprečju v obdobju 2000-2006 presegala 1% letno ob pospešeni gospodarski rasti, kar bo omogočilo zmanjšanje stopnje brezposelnosti na okoli 5% po mednarodni metodologiji oziroma registrirane stopnje na okoli 8% do konca leta 2006,
- Nadaljnji razvoj socialnega partnerstva na področju razreševanja problema brezposelnosti in povečevanja zaposlovanja.

Dokumenti Akcijski program zaposlovanja v Sloveniji za leti 2000 in 2001, Usmeritve Aktivne politike zaposlovanja za leti 2002 in 2003 in Programi aktivne politike zaposlovanja za leto 2002 so temeljni dokumenti za uresničevanju omenjenih strateških ciljev, upoštevajo pa tudi usmeritve skupne evropske zaposlovalne politike.

Dokumenti temeljijo na štiri stebrnem sistemu, razdeljenem na 19 usmeritev Evropske unije in sicer:

I. steber: Povečevanje zaposljivosti prebivalstva

Usmeritev EU 1:	Omogočiti nov začetek vsakemu mlademu brezposelnemu
Usmeritev EU 2:	Preprečevanje dolgotrajne brezposelnosti
Usmeritev EU 3:	Nadomeščanje pasivnih ukrepov z razvojem aktivnih programov za povečevanje zaposljivosti
Usmeritev EU 4:	Razvoj socialnega partnerstva s ciljem izboljšanja zaposljivosti
Usmeritev EU 5:	Omogočiti razvoj vseživljenjskega učenja
Usmeritev EU 6 in 7:	Zmanjšanje osipa poklicnih šol in olajšanje prehoda med šolo in delom

II. steber: Pospeševanje podjetništva

Usmeritev EU 8a:	Razvoj podjetniške kulture
Usmeritev EU 8:	Poenostavitev administrativnih postopkov in s tem povezanih režijskih stroškov
Usmeritev EU 9:	Pospeševanje samozaposlovanja in razvoja malih podjetij
Usmeritev EU 10:	Razvoj novih zaposlitvenih priložnosti v okviru lokalnih zaposlitvenih iniciativ
Usmeritev EU 11 in 12:	Zmanjšanje obremenitev povezanih s plačami zaposlenih in zmanjšanje davka na dodano vrednost za delovno intenzivne panoge

III. steber: Povečanje prilagodljivosti podjetij in zaposlenih

Usmeritev EU 13 in 14:	Modernizacija organizacije dela
Usmeritev EU 15:	Prestrukturiranje gospodarskih sektorjev in spodbujanje vlaganj v razvoj kadrovskega virov

IV. steber: Izenačevanje možnosti zaposlovanja

Usmeritev EU 16 in 17:	Zagotavljanje enakih možnosti med spoloma in usklajevanje poklicnega in družinskega življenja – ponovna vključitev na trg dela
Usmeritev EU 18:	Ponovno vključevanje na trg dela
Usmeritev EU 19:	Pospeševanje vključevanja invalidov na trg dela

Državni razvojni program RS 2001-2006 prednostno obravnava področje razvoja človeških virov v razvojni prednosti nalogi: Znanje, razvoj človeških virov in zaposlovanje (Zaposljivost in vseživljenjsko učenje, Prilagodljivost podjetij in posameznikov, Zagotavljanje enakih možnosti in socialne vključenosti, Izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva). Področje pridobivanja znanj in izobraževanja se prepleta tudi skozi ostale razvojne prednostne naloge: Spodbujanje podjetniškega sektorja in konkurenčnosti, Informacijska družba, infrastruktura in kakovost bivanja, Prestrukturiranje kmetijstva in razvoj podeželja in Krepitev skladnega regionalnega razvoja.

5.1.2. IZOBRAŽEVANJE/ USPOSABLJANJE, RAZISKOVANJE IN ZNANOST

Strateški drugi dokumenti na področju izobraževanj in usposabljanja:

- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja,
- Nacionalni program visokega šolstva,
- Nacionalni program izobraževanja odraslih,
- Memorandum EU o vseživljenjskem učenju,
- Predpristopna strategija RS na področju razvoja človeških virov,
- Zakon o raziskovalni dejavnosti,
- Nacionalni raziskovalni program,
- European Research Area.

5.1.2.1. Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja

Cilji sistema vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji so:

- Zagotavljanje optimalnega razvoja posameznika ne glede na spol, socialno in kulturno poreklo, veroizpoved, narodno pripadnost ter telesno in duševno konstitucijo,
- Vzgajanje za medsebojno strpnost, razvijanje zavesti o enakopravnosti spolov, spoštovanje drugačnosti in sodelovanje z drugimi, spoštovanje otrokovih in človekovih pravic in temeljnih svoboščin, razvijanje enakih možnosti obeh spolov ter s tem razvijanje sposobnosti za življenje v demokratični družbi,
- Razvijanje jezikovnih zmožnosti in sposobnosti in ozaveščanje položaja slovenskega jezika kot jezika države Slovenije; na območjih, ki so opredeljena kot narodno mešana, pa ob slovenskem jeziku tudi ohranjanje in razvijanje italijanskega in madžarskega jezika,
- Spodbujanje zavesti o integriteti posameznika,- razvijanje zavesti o državni pripadnosti in narodni identiteti in vedenja o zgodovini Slovenije in njeni kulturi,
- Omogočanje vključevanja v procese evropskega povezovanja,- uveljavljanje možnosti izbire na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja,
- Omogočanje vzgoje in izobraževanja, ki ustreza stopnji razvoja in življenjski dobi posameznika, zagotavljanje enakih možnosti za vzgojo in izobraževanje na območjih s posebnimi razvojnimi problemi,
- Zagotavljanje enakih možnosti za vzgojo in izobraževanje otrok iz socialno manj spodbudnih okolij,
- Zagotavljanje enakih možnosti za vzgojo in izobraževanje otrok, mladostnikov in odraslih s posebnimi potrebami,
- Spodbujanje vseživljenjskega izobraževanja,
- Omogočanje splošne izobrazbe in pridobitve poklica vsemu prebivalstvu,
- Omogočanje čim višje ravni izobrazbe čim večjemu deležu prebivalstva ob ohranjanju že dosežene ravni zahtevnosti,
- Omogočanje razvoja in doseganje čim višje ravni ustvarjalnosti čim večjemu deležu prebivalstva.

5.1.2.2. Nacionalni program visokega šolstva

Temeljni cilj razvoja visokega šolstva v Republiki Sloveniji je omogočiti čim večjemu deležu prebivalstva pridobitev kakovostne dodiplomske ter podiplomske izobrazbe; ta je bistven dejavnik ekonomskega, socialnega in kulturnega razvoja ter razvijanja nacionalne identitete in slovenskega jezika kot njenega integralnega dela. Pridobivanje takšne izobrazbe je mogoče le na podlagi znanstvenega, umetniškega in strokovnega delovanja univerz in samostojnih visokošolskih zavodov, odprtih v regijo in svet. Poglavitni strateški cilji visokega šolstva v naslednjih letih so:

- Povečati delež zaposlenega prebivalstva z višjo, visoko oziroma podiplomsko izobrazbo na 25% leta 2005,
- Povečati delež prebivalstva, zlasti mladih generacij, v terciarnem izobraževanju, tako da bomo imeli v tem desetletju v Republiki Sloveniji okrog 35 študentov na 1000 prebivalcev in da se bo v različne oblike terciarnega izobraževanja vpisalo 50% vsakokratne generacije,
- Povečati število vpisnih mest v celotnem terciarnem izobraževanju in postopno odpravljati omejitve vpisa pri večini študijskih programov; postopno sofinancirati izredni študij, pri tem pa šolnine ni mogoče predpisati za redni študij po dodiplomskih študijskih programih,
- Vsaj podvojiti število študentov in diplomantov podiplomskega študija, zagotoviti sofinanciranje sistemsko prenovljenih podiplomskih študijskih programov, ki povezujejo discipline, visokošolske in raziskovalne zavode ter druge institucije, so kakovostni in omogočajo sodelovanje v mednarodnih projektih, pa tudi s preoblikovanjem sedanjih dodiplomskih in podiplomskih študijskih programov,
- Zagotoviti razmere za uspešno delovanje integrirane, avtonomne in do slovenske družbe odgovorne univerze, pa tudi samostojnih visokošolskih zavodov, ter njihov nadaljnji razvoj ter omogočiti nastanek decentralizirane mreže visokega šolstva,

- Izboljšati uspešnost in učinkovitost dodiplomskega in podiplomskega študija, tako z ustreznimi vlaganji v osebe, opremo in prostor visokošolskih zavodov kot s posodobitvijo delovanja (integriranost raziskovalnega in pedagoškega dela, izboljševanje učiteljskih pedagoških sposobnosti, vsebinske novosti, uvedba kreditnega sistema, študij na daljavo ipd.) In s sistemskim (samo)preverjanjem kakovosti študijskega dela na visokošolskih zavodih, pri katerem enakopravno sodelujejo tudi študentje,
- Spodbujati sodelovanje med univerzami in visokošolskimi zavodi ter med gospodarstvom in neposrednim okoljem; spodbujati financiranje dejavnosti visokega šolstva iz več virov, tudi neproračunskih,
- Izboljšati uspešnost in učinkovitost študija z vlaganji v različne oblike univerzitetnega športa,
- Spodbujati mednarodno sodelovanje visokošolskih zavodov, še zlasti v specializiranih projektih evropske unije (npr. Socrates – Erasmus) in regionalnih programih (npr. Cepas) ter pri nastajanju evropskega visokošolskega prostora, skladno z deklaracijo evropskih ministrov za izobraževanje (Bologna, junij 1999) z naslovom »evropski visokošolski prostor«.

5.1.2.3. Nacionalni program izobraževanja odraslih

Izobraževanje odraslih moramo v Sloveniji gledati v okviru vizije razvoja slovenskega gospodarstva in celotne družbe v procesu vključevanja v Evropsko unijo in globalno informacijsko družbo. Nacionalni program izobraževanja odraslih temelji na konceptu in strategiji vseživljenjskega učenja in na zavedanju o našem razvojnem zaostajajo na področju izobraževanja odraslih.

Prednostna področja Nacionalnega programa izobraževanja odraslih:

- Splošno neformalno izobraževanje odraslih,
- Izobraževanje za zvišanje izobrazbene ravni odraslih,
- Izobraževanje in usposabljanje za razvoj delovne sile.

5.1.2.4. Memorandum o vseživljenjskem učenju

Izobraževalna politika držav Evropske unije sledi trem ciljem:

- Zviševanje kakovosti v izobraževanju,
- Dostopnost izobraževanja za vse in
- Odpiranje sistema vzgoje in izobraževanja, v lokalno regionalno in mednarodno okolje ter povezovanje s poslovnim svetom.

Memorandum o vseživljenjskem učenju vsebuje 6 ključnih sporočil:

Ključno sporočilo št. 1: Nove temeljne spretnosti za vse

Cilj: zagotoviti splošen in nenehen dostop do učenja za pridobitev ali obnavljanje spretnosti, ki so potrebne za nenehno sodelovanje v družbi znanja.

Ključno sporočilo št. 2: Večja vlaganja v človeške vire

Cilj: vidno dvigniti raven vlaganj v človeške vire zato, da bi dali prioritetni za Evropo najpomembnejši prednosti – njenim ljudem.

Ključno sporočilo št. 3: Inovacije v poučevanju in učenju

Cilj: razviti učinkovite metode učenja in poučevanja ter okoliščine za nenehno učenje vse življenje za vse družbene vloge v raznolikih vsebinah in oblikah (lifelong in lifewide).

Ključno sporočilo št. 4: Vrednotenje učenja

Cilj: pomembno izboljšati poti, s katerimi razumemo in ocenjujemo udeležbo in dosežke, še posebej v neformalnem in priložnostnem učenju.

Ključno sporočilo št. 5: Premislek o usmerjanju in svetovanju

Cilj: zagotoviti, da bo vsak lahko imel enostaven dostop do kvalitetnega informiranja in svetovanja o učnih možnostih po vsej Evropi in skozi vse življenje.

Ključno sporočilo št. 6: Pripeljimo učenje bližje domu

Cilj: zagotoviti priložnosti za vseživljenjsko učenje kot je le mogoče blizu učencem in ga podpreti z IC tehnologijo, kjer je primerno.

5.1.2.5. Pristopna strategija rs na področju razvoja človeških virov (phare mocca)

Pristopna strategija RS na področju razvoja človeških virov pripravljena v okviru programa PHARE MOCCA opredeljuje naslednje cilje:

- Povečati vključenost ljudi v formalne oblike izobraževanja,
- Omogočiti prehajanje med formalnim in neformalnim izobraževanjem,
- Vzpostaviti kulturo vseživljenjskega učenja in priznavanja pridobljenega znanja ter ustvarjanje pogojev za uveljavljanje znanja,
- Zagotoviti priložnosti, da si pridobimo stopnjo in vrsto izobrazbe, ki nam bo omogočala zaposljivost, mobilnost na trgu delovne sile in s tem varnost, ki jo prinaša naša pripravljenost učiti se,
- Kakovostnemu znanju in svobodomiselnosti omiki utrditi mesto med najpomembnejšimi vrednotami nacije.

Tabela 5.1. - 1: Skladnost regionalnih prioritet z državnimi strategijami in programi na področju razvoja človeških virov

Državni nivo (strategije, programi, drugi dokumenti)	Regionalne prioritete (glavni programi)
<ul style="list-style-type: none"> • Nacionalni program razvoja trga dela in zaposlovanja do leta 2006 • Usmeritve aktivne politike zaposlovanja za leti 2002 in 2003 in Programi aktivne politike zaposlovanja za leto 2002 • Državni razvojni Program RS 2001-2006 • Memorandum o vseživljenjskem učenju • Nacionalni program izobraževanja odraslih • Nacionalni program visokega šolstva • Predpristopna strategija RS na področju razvoja človeških virov	<ul style="list-style-type: none"> • Povečanje zaposljivosti prebivalstva in vseživljenjsko učenje
<ul style="list-style-type: none"> • Nacionalni program razvoja trga dela in zaposlovanja do leta 2006 • Usmeritve aktivne politike zaposlovanja za leti 2002 in 2003 in Programi aktivne politike zaposlovanja za leto 2002 • Državni razvojni Program RS 2001-2006	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj lokalnega trga dela
<ul style="list-style-type: none"> • Nacionalni program razvoja trga dela in zaposlovanja do leta 2006 • Usmeritve aktivne politike zaposlovanja za leti 2002 in 2003 in Programi aktivne politike zaposlovanja za leto 2002 • Državni razvojni Program RS 2001-2006 • Memorandum o vseživljenjskem učenju • Nacionalni program izobraževanja odraslih • Predpristopna strategija RS na področju razvoja človeških virov	<ul style="list-style-type: none"> • Povečanje konkurenčnosti gospodarstva in zaposlenih
<ul style="list-style-type: none"> • Nacionalni program razvoja trga dela in zaposlovanja do leta 2006 • Usmeritve aktivne politike zaposlovanja za leti 2002 in 2003 in Programi aktivne politike zaposlovanja za leto 2002 • Državni razvojni Program RS 2001-2006 • Memorandum o vseživljenjskem učenju	<ul style="list-style-type: none"> • Krepitev podpornega okolja za udejanjanje strategije razvoja človeških virov v Podravju

Tabela 5.1. - 2: Skladnost regionalnih prioritet z državnimi strategijami in programi: socialno okolje (kultura, šport)

Državni nivo (strategije, programi, drugi dokumenti)	Regionalne prioritete (glavni programi)
<ul style="list-style-type: none"> • Državni razvojni Program RS 2001-2006 • Nacionalni program razvoja trga dela in zaposlovanja do leta 2006 • Kulturni sporazum z Avstrijo • Resolucija o strateških ciljih na področju turizma v RS • Predlog nacionalnega programa za kulturo • Zakon o Skladu RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti • Zakon o pogojih za opravljanje reproduktivne video in avdio dejavnosti • Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah • Zakon o založništvu • Zakon o knjižničarstvu • Zakon o medijih 	<ul style="list-style-type: none"> • Dvig kakovosti življenja v regiji (področje kulture)
<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o športu, Nacionalni program športa 	<ul style="list-style-type: none"> • Dvig kakovosti življenja v regiji (področje športa)

Skladnost regionalnih prioritet z državnimi strategijami in programi na področju zdravstva in socialnega varstva.

5.1.3. ZDRAVSTVENO VARSTVO

Predvidene aktivnosti in projekti iz področja zdravstva v RRP za Podravje vključujejo potrebe in prioritete občinskih programov zdravstva v upravnih enotah regije Podravja. Usklajene so tudi z nacionalnim programom zdravstva v sklopu nacionalno načrtovanih regionalnih aktivnosti za obdobje 2003 – 2006 v katere se vključujeta tako Inštitut za varovanje zdravja RS kakor tudi Ministrstvo za zdravje RS. Predvideni projekti RRP zdravstva za regijo Podravje so usklajeni tudi z mednarodnimi strategijami Zdravje 21 Svetovne zdravstvene organizacije, strategijo projekta Regionalnega urada Svetovne zdravstvene organizacije za Evropo za projekt zdravih mest 2003 – 2007, z Lokalno Agendo 21 in strategijo Evropskega gibanja za trajnostni razvoj mest, katerih podpisnik je tudi RS.

5.1.4. SOCIALNO VARSTVO

Predvidene aktivnosti in projekti iz področja socialnega varstva v RRP za Podravje vključujejo potrebe in prioritete občinskih programov socialnega varstva v upravnih enotah regije Podravja. Usklajeni so z lokalnimi potrebami, so v sklopu nacionalnega programa za socialno varstvo, njihova realizacija pa ima širši regijski pomen. Projektne naloge so pripravljene v sodelovanju in na pobudo Koordinacije Centrov za socialno delo Podravske regije.

5.2. GOSPODARSTVO

Slovenska podjetja v konkurenčnosti še zmeraj zaostajajo za najuspešnejšimi svetovnimi konkurenti, saj zanemarjajo nekatere ključne dejavnike konkurenčnih prednosti. Izvoz še vedno temelji na nediferenciranih izdelkih in storitvah z nižjo DV (sicer z ustrezno ravniyo kakovosti), previsok je delež izvoza, ki temelji na naravnih virih, umazane industrije k DV predelovalnih dejavnosti prispevajo petino. Razen neučinkovite lastniške strukture podjetij glavno oviro za dvig konkurenčnih sposobnosti podjetij predstavlja pomanjkljivo managersko znanje, ki negativno vpliva tudi na investicijsko sposobnost podjetij.

Konkurenčnost podjetij bo zato v prihodnje čedalje bolj temeljila na znanju in na prilagodljivosti podjetij oziroma gospodarstva v celoti. Ključna dejavnika dviga konkurenčnih sposobnosti slovenskih podjetij morata biti (i) povečanje managerskih znanj in investicijskih sposobnosti, še posebej na področju razvijanja človeških virov, informatizacije in tehnološkega razvoja.

TEMELJNI DRŽAVNI STRATEŠKI DOKUMENTI

- Strategija regionalnega razvoja Slovenije (SRRS),
- Strategija gospodarskega razvoja Slovenije 2001-2006 (SGRS),
- Državni razvojni program 2001-2006 (DRP),
- Strategija razvoja malih in srednjih podjetij in podjetništva v Sloveniji, za obdobje 2001-2005,
- Program ukrepov za pospeševanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2002-2006,
- Strategija povečevanja konkurenčne sposobnosti slovenske industrije (1996 in 2000).

Temeljni strateški dokument slovenske regionalne politike, SRRS, opredeljuje vizijo, načela in cilje regionalne politike. Ti določajo temelje za načrtovanje regionalnega razvoja, ki smo jih upoštevali pri pripravi RRP za Podravje. S SRRS so usklajene tudi izbrane prioritete in strategije za udejanjanje.

SGRS je krovni strateški dokument, ki opredeljuje smernice gospodarskega razvoja Slovenije do 2006. Te strateške usmeritve temeljijo na makroekonomski stabilnosti in prilagoditvi institucionalnega okvira za oblikovanje uspešnega tržnega gospodarstva. SGRS za obdobje 2001-2006 je usmerjena na pospeševanje naslednjih mehanizmov za povečanje gospodarske rasti v Sloveniji:

- Prehod v na znanju temelječo družbo,
- Krepitev konkurenčnosti gospodarstva,
- Izboljšanje učinkovitosti države,
- Politike za vključitev v notranji trg EU,
- Regionalno in prostorsko uravnotežen razvoj.

Pri pripravi usmeritev in prioritet gospodarskega razvoja statistične regije Podravje smo upoštevali cilje in vizije, opredeljene v SGRS in drugih programih in ukrepih, ki se nanašajo na področje gospodarstva in dvig konkurenčnosti.

Osnovni cilj DRP (izvedbeni dokument SGRS) za področje podjetniškega sektorja je povečanje konkurenčnosti gospodarstva, ki se odraža v doseganju strukture gospodarstva, primerljive s strukturo EU, in pomeni zlasti povečanje zaposlitev v MSP ter povečanje deleža dejavnosti z visoko DV ter izboljšanje konkurenčne sposobnosti podjetij. Pri pripravi RRP smo upoštevali v DRP opredeljeno krepitev ključnih faktorjev uspeha podjetij: (I) tehnološkega razvoja in raziskovalno-inovativne dejavnosti, (II) fleksibilnosti in organiziranosti, (III) konkurenčnosti in (IV) podjetništva.

Ključne usmeritve za razvoj MSP navaja Strategija razvoja malih in srednjih podjetij in podjetništva v Sloveniji in sicer:

- Spodbujanje rasti MSP,
- Spodbujanje zaposlovanja na delovnih mestih z visoko dodano vrednostjo,
- Pospešena internacionalizacija poslovanja,
- Povezovanje MSP med seboj in z večjimi podjetji,
- Spodbujanje razvoja kakovostnih inovacij in tehnološke prenove MSP,
- Podpora razvoju skupnih poslovnih storitev,
- Podpora sodelovanju slovenskih MSP z MSP iz ostalih držav.

Program za povečanje konkurenčne sposobnosti podjetij predstavlja medsebojno povezane horizontalne ukrepe, usmerjene na ključne faktorje, ki vplivajo na konkurenčne sposobnosti podjetij. V programu so zajete razvojne spodbude države za izvajanje projektov podjetij na področju internacionalizacije, povezovanja podjetij in razvoja grozdov ter uvajanja strategij za povečanje produktivnosti.

Iz vseh strateških dokumentov in ukrepov izhaja, da mora država vzpostaviti takšno ekonomsko politiko, ki bo podjetja spodbujala k izkoriščanju njihovih specifičnih prednosti v mednarodnem prostoru in jim s svojimi instrumenti olajševala in omogočala učinkovito internacionalizacijo. V tem kontekstu bo industrijska politika prešla iz vertikalnih na horizontalne ukrepe za krepitev managerskih, organizacijskih in tehnoloških sposobnosti podjetij.

Tabela 5.2. - 1: Skladnost regionalnih prioritet z državnimi strategijami in programi na področju razvoja gospodarstva

Državni nivo (strategije, programi, drugi dokumenti)	Regionalne prioritete (glavni programi)
<ul style="list-style-type: none"> • DRP 2001-2006 • SGRS 2001-2006 • SRRS • Strategija razvoja malih in srednjih podjetij in podjetništva v Sloveniji • Program ukrepov za pospeševanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2002-2006 • Akcijski program zaposlovanja v Sloveniji za leti 2000 in 2001 	<ul style="list-style-type: none"> • Izboljšanje gospodarske strukture Podravja in pospeševanje podjetništva
<ul style="list-style-type: none"> • DRP 2001-2006 • SGRS 2001-2006 • SRRS • Program spodbujanja tehnološkega razvoja in inovacij • Programi za povečevanje konkurenčnih prednosti • Program ukrepov za pospeševanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2002-2006 	<ul style="list-style-type: none"> • Povečanje konkurenčnosti podjetniškega sektorja (razvoj in inovacije, uporaba znanja)
<ul style="list-style-type: none"> • DRP 2001-2006 • SGRS 2001-2006 • Program ukrepov za pospeševanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2002-2006 • Program spodbujanja neposrednih tujih investicij 	<ul style="list-style-type: none"> • Mreženje in internacionalizacija

5.3. OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA

Iz večine slovenskih strateških dokumentov je čutiti močna prizadevanja za čim hitrejši in čim lažji vstop v EU. V večini dokumentov dajejo veliko pozornost zagotavljanju trajnostnega in uravnoveženega razvoja regij. Primerjava slovenskih dokumentov in strategij s predlogom glavnih ciljev in programov RRP za Podravje kaže veliko mero sorodnosti. Vsi cilji so izpostavljeni v spodaj naštetih dokumentih in strategijah, tako da lahko ugotovimo veliko mero skladnosti regionalnih razvojnih prioritet z veljavnimi državnimi razvojnimi dokumenti.

Temeljni strateški dokumenti, ki usmerjajo določitev regionalnih prioritet so naslednji:

- Strategija regionalnega razvoja Slovenije (SRRS),
- Strategija gospodarskega razvoja Slovenije 2001-2006 (SGRS),
- Državni razvojni Program RS 2001-2006,
- Nacionalni program varstva okolja,
- Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja,
- Dolgoročni in srednjeročni družbeni plan RS,
- Politika urejanja prostora RS,
- Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti RS.

Tabela 5.3. – 1: Skladnost regionalnih prioritet z državnimi strategijami in programi: Okolje prostor in infrastruktura

Državni nivo (strategije, programi, drugi dokumenti)	Regionalne prioritete (glavni programi)
<ul style="list-style-type: none"> • Državni razvojni Program RS 2001-2006 • Strategija regionalnega razvoja Slovenije • Nacionalni program varstva okolja • Odlok o operativnem programu odvodnje in čiščenja komunalnih odpadnih voda s programom projektov vodooskrbe (Ur.list RS, št.94/99) • Strateške usmeritve RS za ravnanje z odpadki (sprejete 01.08.1996; DZ pod št. EPA 1595) • Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja • Politika urejanja prostora RS • Strategija razvoja državnega kolesarskega omrežja v RS • Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti 	P 1 Izboljšanje kakovosti bivalnega okolja
<ul style="list-style-type: none"> • Državni razvojni Program RS 2001-2006 • Strategija regionalnega razvoja Slovenije • Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja • Politika urejanja prostora RS • Ocena stanja in teženj v prostoru RS • Dolgoročni in srednjeročni družbeni plan RS 	P 2 Spodbujanje skladnega policentričnega prostorskega razvoja
<ul style="list-style-type: none"> • Državni razvojni Program RS 2001-2006 • Strategija regionalnega razvoja Slovenije • Nacionalni program varstva okolja • Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja • Politika urejanja prostora RS • Strategija razvoja državnega kolesarskega omrežja v RS 	P 3 Izboljšanje regionalne infrastrukture

5.4. KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA

5.4.1. IZHODIŠČA

5.4.1.1. Razvoj podeželja

V preteklih letih se je v Sloveniji področju razvoja podeželja posvečala relativno velika pozornost, saj se je že konec osemdesetih let začelo z izvajanjem programa celostnega razvoja podeželja in obnove vasi – CRPOV. Sam program je sestavljen iz uvajalne faze in faze izvajanja, ki so praviloma interdisciplinarni in se nanašajo predvsem na izboljšanje zemljiške strukture, ustvarjanje pogojev za razvoj dopolnilnih dejavnosti in dodane vrednosti kmetijskim proizvodom, razvoju turizma na podeželju, izboljšanju infrastrukture, ohranjanju dediščine itd.

Na podlagi izkušenj pri delu na programih CRPOV so bili v zadnjem času razviti t.i. regionalni razvojni projekti na podeželju, med katerimi naj omenimo »Vinske turistične ceste« in »Po poteh dediščine«. Regionalni projekti so že primerljivi z evropskimi modeli in procesi razvoja podeželja (primer LEADER iniciative), saj so nastajali s pomočjo strokovnjakov iz EU. V to smer so nastavljene tudi prihodnje usmeritve reforme in pristopa pri celostnem razvoju podeželja v Sloveniji, ki se že in se bodo dogajale tudi v luči pristopnih procesov naše države k EU.

5.4.1.2. Kmetijska pridelava / predelava

Kmetijstvo je v regiji ena izmed najpomembnejših panog. Zaradi raznolikosti regije, pa so razmere za kmetijsko pridelavo po posameznih delih regije zelo različne. Struktura kmetijskih gospodarstev je podobno neugodna kot v ostalih delih Slovenije.

Podpore naložbam so najpomembnejši del strukturne politike v Sloveniji. Trenutno se v Sloveniji v kmetijstvu izvajajo štiri glavni naložbeni programi: zemljiške operacije (komasacije, melioracije, akumulacije, namakanje, osuševanje kmetijskih zemljišč, naprava novih pašnikov itd.), program naložb na kmetijskih gospodarstvih (financiranje razvojnih programov in prestrukturiranje kmetijstva), poseben program naložb na kmetijskih gospodarstvih za mlade kmete ter program obnove trajnih nasadov in ohranjanje njihovega proizvodnega potenciala. Proračunska sredstva za podpore naložbam v kmetijstvo so se v prehodnem obdobju povečevala. Do podpor te vrste so upravičeni vsi, ki se dokazano ukvarjajo s kmetijstvom. Sodelovanje v programih je omejeno, podprte pa so lahko tudi naložbe, ki povečujejo obseg pridelave. Dodeljevanje podpor naložbam postaja, tako kot v Evropski uniji, vedno bolj odvisno od ustreznosti predloženih poslovnih načrtov.

V obdobju po osamosvojitvi Slovenije se živilskopredelovalni sektor sooča z bistveno spremenjenimi razmerami gospodarjenja zaradi izgube trgov na področju nekdanje Jugoslavije, kar je narekovalo preusmeritev prodaje v zahodne države ter okrepitev prodaje na domačem trgu. Živilskopredelovalna podjetja so usmerjena pretežno na slovenski trg, v izvozu ustvarijo le manjši del prihodkov, izjema je sadjarstvo, ki je izrazito izvozno naravnano (jabolka). Izvoz je izrazito regionalen. Najpomembnejši izvozni trgi so države nekdanje Jugoslavije, in sicer Hrvaška, Makedonija, Bosna in Hercegovina ter nekatere države članice EU. Pri izvozu prevladujejo meso in mesni izdelki, kakovostno sadje, vino in pijače, mlečni izdelki in jajca. Slovenija je tradicionalni neto uvoznik agroživilskih izdelkov. Pri uvozu prihaja največ blaga s skupnega trga EU.

Za slovenske živilskopredelovalne obrate je značilna nizka produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v primerjavi s konkurenti iz EU. Osnovni dejavnik nezadovoljive konkurenčne sposobnosti slovenske živilskopredelovalne industrije je njena neučinkovita in z EU neprimerljiva struktura, saj po proizvodnih zmogljivostih vodilna slovenska podjetja krepko zaostajajo za uspešnimi podjetji iz EU. Položaj dodatno poslabšuje čezmerna razdrobljenost proizvodnje in ponekod neizkoriščene proizvodne zmogljivosti. Za slovenska živilskopredelovalna podjetja je prav tako značilna nizka stopnja razvojno raziskovalne intenzivnosti ter precejšnja tehnološka zaostalost. Pomemben pokazatelj nizke razvojne ravni v slovenski živilskopredelovalni industriji je tudi majhno število podjetij, ki izpolnjujejo predpisane zahteve na področju pravnega reda EU in so navzoči na skupnem trgu.

5.4.1.3. Gozdarstvo

Za zagotavljanje trajnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi ter trajnega in optimalnega delovanja gozdov kot ekosistema, za usklajevanje javnih in zasebnih interesov v zvezi z gozdovi in na teh osnovah predvsem za usmerjanje razvoja gozdov je zadolžena javna gozdarska služba. Ta zagotavlja varstvo gozdov, spremljanje stanja in usmerjanje razvoja gozdov, gospodarjenja s posamičnim gozdnim drevjem in skupinami gozdnega drevja zunaj naselij, gradnje in vzdrževanja gozdnih cest, zagotavlja strokovno svetovanje in usposabljanje lastnikov gozdov ter prevzemanje del, ki so bila opravljena v gozdu, če so bila sofinancirana iz proračuna RS.

5.4.1.4. Kmetijska politika Slovenije

Kmetijska politika Slovenije temelji na zunanjetrgovinski zaščiti, ki skupaj s še nekaterimi ukrepi zagotavlja pri večini kmetijskih pridelkov raven cen, ki je precej višja kot na svetovnem trgu in je primerljiva z ravno cen v EU. V zadnjih letih so številni sporazumi o prosti trgovini prispevali k delnemu odpiranju trga s kmetijskimi pridelki in s tem omejili učinkovitost zunanjetrgovinske zaščite. Slovenija je zato povečala obseg proračunskih podpor kmetijstvu in uvedla različne oblike neposrednih plačil (za krave dojilje, rejo ovc in koz za meso, krušna žita, sladkorno peso, hmelj). Zaradi spremenjenih razmer na trgu je uvedba intervencijskih ukrepov nujna.

Z ukrepi kmetijske strukturne politike in politike razvoja podeželja Slovenija, podobno kot države članice EU, podpira prestrukturiranje kmetijstva, povečanje učinkovitosti pridelave in predelave, nadomešča višje stroške pridelave na območjih s težjimi razmerami za kmetijsko dejavnost ter podpira okolju prijaznejšo pridelavo. Omenjena sredstva so namenjena tudi za programe Celostnega razvoja podeželja in obnove vasi (CRPOV).

5.4.1.5. Slovenija se želi vključiti v skupno kmetijsko politiko EU

Uspešna vključitev Slovenije v SKP pomeni dve vrsti prilagajanja: prilagoditev pravnega reda z institucionalno usposobitvijo, ki jo zahteva skupni trg, ter ekonomsko prilagajanje, ki pomeni prilagoditev na nove tržne razmere. Na področju SKP bo morala država za harmonizacijo svojega pravnega reda s pravnim redom EU sprejeti in uveljaviti približno 4000 predpisov, kar predstavlja tretjino celotnega obsega pravne ureditve EU, ki jo sprejema Slovenija. Hkrati je za te uredbe potrebna usposobljenost institucij, javne uprave, informacijskih sistemov, nujen pa je tudi nadzor porabe sredstev za te namene.

Prevzem ukrepov in predpisov SKP bo vplival tudi na spremenjen gospodarski položaj kmetijstva v Sloveniji. Kmetijstvo in živilskopredelovalna industrija se bosta srečala z učinkovitimi strukturami in organiziranim trgov. Meje notranjega trga se bodo za slovenske pridelovalce močno razširile. Obseg trgovanja z državami članicami EU se bo povečal, prav tako se bosta povečala pestrost ponudbe in pritisk na izenačenje ravni cen z ostalimi državami članicami EU. Spremenjene tržne razmere bodo vplivale tudi na dohodkovni položaj kmetijskih proizvajalcev.

5.4.2. CILJI, UKREPI IN PROGRAMI NA NACIONALNI RAVNI

Tabela 5.4. - 1: Preglednica državnih razvojnih prednostnih nalog, programov in podprogramov

Razvojna prednostna naloga	PRESTRUKTURIRANJE KMETIJSTVA IN RAZVOJ PODEŽELJA
Program 1	Prestrukturiranje kmetijstva
Podprogrami	<ul style="list-style-type: none"> a. Izboljšanje agrarne strukture; b. Posodobitev kmetijskih gospodarstev; c. Izboljšanje organiziranosti pridelovalcev.
Program 2	Prestrukturiranje živilskopredelovalne industrije
Podprogrami	<ul style="list-style-type: none"> a. Podpore živilskopredelovalni industriji pri investicijah v materialna sredstva; b. Podpore razvojnim in organizacijskim aktivnostim za izboljšanje konkurenčnosti živilskopredelovalne industrije.
Program 3	Razvoj podeželja
Podprogrami	<ul style="list-style-type: none"> a. Razvoj dopolnilnih dejavnosti in z njimi povezanih delovnih mest na podeželju; b. Povezovanje kmetov pri nastajanju nove gospodarske infrastrukture za učinkovitejše trženje proizvodov; c. Izboljšanje infrastrukture na podeželju, obnova in razvoj vasi ter varstvo in ohranjanje dediščine na podeželju; d. Vsestransko ohranjanje okolja v povezavi s kmetijstvom, gozdarstvom in varovanje kulturne krajine ter ekološko usmerjena reja živali in s tem povezana skrb za ohranitev vodnih virov; e. Diverzifikacija kmetijskih in nekmetijskih dejavnosti za zagotovitev alternativnih dohodkov na podeželju.
Program 4	Razvoj gozdarstva
Podprogrami	<ul style="list-style-type: none"> a. Krepitev večnamenske vloge gozdov; b. Celovito spremljanje stanja in usmerjanje razvoja gozdov oziroma trajnostnega, sonaravnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi; c. Združevanje lastnikov gozdov za doseganje večjih učinkov na področju gospodarjenja z zasebnimi gozdovi; d. Seznanjanje javnosti s pomenom gozdov in gozdarstva.
Program 5	Ribištvo
Podprogrami	<ul style="list-style-type: none"> a. Trajnostno upravljanje z naravnimi viri, predvsem z ribolovnimi fondi; b. Večja izraba naravnih virov za vzrejo sladkovodnih rib.
Program 6	Znanje
Podprogrami	<ul style="list-style-type: none"> a. Povečanje izobrazbene stopnje in poklicne usposobljenosti zaposlenih na kmetijah; b. Povečanje deleža udeležencev vseživljenjskega učenja oziroma stalnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja na podeželju; c. Izvajanje prenosa sodobnih znanstvenih spoznanj in novih tehnologij v prakso in teorijo na področju kmetijstva oziroma agroživilstva.

Razvojna prednostna naloga: Prestrukturiranje kmetijstva in razvoj podeželja**5.4.2.1. Osrednji cilji**

Prestrukturiranje kmetijstva in razvoj podeželja sledita dolgoročnim strateškim ciljem, opredeljenim v sektorskih razvojnih dokumentih:

- Zagotavljanje konkurenčnosti,
- Trajnostna raba naravnih virov,
- Ohranjanje poseljenosti slovenskega podeželja,
- Usklajenost s pravnim redom EU.

5.4.2.2. Programi in aktivnosti razvojne prednostne naloge

Uresničitev strateških ciljev bo potekala v okviru naslednjih programov:

1. Prestrukturiranje kmetijstva,
2. Prestrukturiranje živilsko-predelovalne industrije,
3. Razvoj podeželja,
4. Razvoj gozdarstva,
5. Razvoj ribištva,
6. Znanje.

1. Prestrukturiranje kmetijstva

Temeljna naloga kmetijske strukturne politike v Sloveniji je dvig učinkovitosti in konkurenčnosti kmetijstva ter posledično izboljšanje dohodkovnega položaja kmetijskih gospodarstev. Še vedno slaba, iz preteklosti podedovana zemljiška in agrarna struktura, nizka raven tehnološke opremljenosti gospodarstev ter slaba organiziranost pridelovalcev zahtevajo hitrejšo, vsebinsko poglobljeno in ciljno usmerjeno ukrepanje države. Kmetijska strukturna politika bo v prihodnje izraziteje usmerjena v povečanje razvojno sposobnih kmetijskih gospodarstev, v izboljšanje storilnosti in v povečanje tržne naravnosti pridelave.

Program Prestrukturiranje kmetijstva je sestavljen iz **naslednjih podprogramov**:

- a) Izboljšanje agrarne strukture,
- b) Posodobitev kmetijskih gospodarstev,
- c) Izboljšanje organiziranosti pridelovalcev.

(a) Izboljšanje agrarne strukture

Slaba zemljiška struktura ter neugodna velikostna in posestna struktura so med največjimi agrarno političnih problemov slovenskega kmetijstva.

V okviru podprograma Izboljšanje agrarne strukture bo Slovenija podpirala aktivnosti, ki bodo prispevale k:

- Izboljšanju proizvodnih zmogljivosti in večji koncentracije kmetijskih zemljišč z izvajanjem različnih agrarnih operacij,
- Izboljšanje notranje kmetijske infrastrukture,
- Izboljšanju velikostne strukture kmetij z pospeševanjem trga kmetijskih zemljišč, rento ob oddaji zemljišč in davčno politiko,
- Izboljšanje posestne strukture z ureditvijo hitrejšega prenosa lastništva in upravljanja kmetij na mlajše, bolj produktivne generacije,
- Izboljšanje socialno-ekonomske strukture kmetij s formiranjem stabilnega sloja poklicnih kmetij.

(b) Posodobitev kmetijskih gospodarstev

Za izboljšanje življenjskih, delovnih in proizvodnih pogojev ter za izboljšanje dohodkovnega položaja gospodarsko sposobnih kmetijskih gospodarstev bodo strukturne (investicijske) pomoči podprograma Posodobitev kmetijskih gospodarstev usmerjene v:

- Izboljšanje konkurenčnosti in učinkovitosti kmetijske pridelave (znižanje proizvodnih stroškov, prestrukturiranje, tehnološka prenova, specializacija in koncentracija proizvodnje),
- Prilagajanje na standarde v zvezi z okoljskimi zahtevami, veterinarsko-sanitarnimi zahtevami in etološkimi zahtevami.

(c) Izboljšanje organiziranosti pridelovalcev

V okviru podprograma Izboljšanje organiziranosti pridelovalcev si bo Slovenija prizadevala za:

- Povečanje proizvodnega organiziranja v kmetijstvu,
- Krepitev strokovnega delovanja krovnih zvez in društev na področju kmetijstva.

2. Prestrukturiranje živilskopredelovalne industrije

Odprava obstoječih slabosti, učinkovito obvladovanje konkurenčnih pritiskov in doseganje dolgoročne razvojne perspektive zahtevajo prestrukturiranje živilskopredelovalne industrije, za kar pa so potrebne obsežne, ciljno usmerjene naložbe, ki jih bo sofinancirala država.

Program Prestrukturiranje živilskopredelovalne industrije bo to realiziral v okviru **dveh podprogramov** in sicer:

- A) Podpore živilskopredelovalni industriji pri investicijah v materialna sredstva,
- B) Podpore razvojnim in organizacijskim aktivnostim za izboljšanje konkurenčnosti živilskopredelovalne industrije.

(a) Podpore živilskopredelovalni industriji pri investicijah v materialna sredstva

S tem podprogramom si bo Slovenija prizadevala za normativno prilagoditev živilskopredelovalnih obratov zahtevam področnega pravnega reda EU, izboljšanje ekonomskih kazalnikov poslovanja in zmanjšanje negativnih učinkov proizvodnje na okolje.

Podprogram zajema kapitalske podpore naložbam v materialna sredstva (novo tehnološko opremo ter adaptacijo nepremičnin oz. novogradnje) za izpolnjevanje veterinarsko-sanitarnih, tehnoloških, kakovostnih in okoljevarstvenih zahtev, vzpostavitev sistemov nadzora neoporečnosti proizvodnje, modernizacijo proizvodnih in distribucijskih zmogljivosti, zniževanje proizvodnih stroškov ter učinkovitejše horizontalno in vertikalno povezovanje znotraj tržne verige. Poseben pomen je namenjen projektom, ki prispevajo k izboljšanju položaja primarne kmetijske proizvodnje.

(b) Podpore razvojnim in organizacijskim aktivnostim za izboljšanje konkurenčnosti živilskopredelovalne industrije

Namen podprograma je zagotavljanje finančne podpore za izboljšanje konkurenčnosti živilskopredelovalnih podjetij preko različnih razvojnih in organizacijskih aktivnosti ter investicij v nematerialna sredstva. Finančna pomoč je namenjena projektom, ki:

- Spodbujajo raziskovalno-razvojne aktivnosti v podjetjih in sodelovanje z institucijami na tem področju,
- Izboljšujejo tržno prodornost in prilagajanje na trgu proizvodov,
- Racionalizirajo proizvodni proces,
- Povečujejo usposobljenost zaposlenih.

3. Razvoj podeželja

Skupna značilnost in poglavitna razloga za razvojno zaostajanje slovenskega podeželja sta pomanjkljiva in predvsem premalo raznovrstna gospodarska infrastruktura ter z njo povezano pomanjkanje kakovostnih delovnih mest. V tem smislu so ukrepi programa usmerjeni po eni strani v uvajanje alternativnih, gospodarsko zanimivih dejavnosti oziroma v diverzifikacijo ekonomskih dejavnosti na kmetijah, po drugi strani pa v izgradnjo in izboljšanje infrastrukture (predvsem za namene vodooskrbe ter deloma tudi cestne infrastrukture).

Program Razvoj podeželja je sestavljen iz **naslednjih podprogramov**:

- a) Razvoj dopolnilnih dejavnosti in z njimi povezanih delovnih mest na podeželju,
- b) Povezovanje kmetov pri nastajanju nove gospodarske infrastrukture za učinkovitejše trženje proizvodov,
- c) Izboljšanje infrastrukture na podeželju, obnova in razvoj vasi ter varstvo in ohranjanje dediščine na podeželju,
- d) Vsestransko ohranjanje okolja v povezavi s kmetijstvom, gozdarstvom in varovanje kulturne krajine ter ekološko usmerjena reja živali in s tem povezana skrb za ohranitev vodnih virov,
- e) Diverzifikacija kmetijskih in nekmetijskih dejavnosti za zagotovitev alternativnih dohodkov na podeželju.

(a) Razvoj dopolnilnih dejavnosti in z njimi povezanih delovnih mest na podeželju

Namen razvoja dopolnilnih dejavnosti in z njimi povezanih delovnih mest na podeželju je povečati število kmetij z dopolnilno dejavnostjo, povečati delež zaposlenih v dopolnilnih dejavnostih na kmetijah in povečati dohodek kmetij iz dopolnilnih dejavnosti. Določenemu delu kmetij je treba omogočiti, da bodo ustvarjale pretežen del dohodka iz dopolnilnih dejavnosti.

(b) Povezovanje kmetov pri nastajanju nove gospodarske infrastrukture za učinkovitejše trženje proizvodov

Ta podprogram spodbuja različne oblike sodelovanja in povezovanja kmetov, kot so združenja proizvajalcev, skupinski predelovalni obrati, povezovanje za skupno trženje proizvodov, povezovanje kmetijske pridelave in predelave z gostinstvom, izdelava posebnih turističnih programov s kmetijskimi vsebinami. To bo pripomoglo k racionalizaciji predelave in trženja ter učinkovitejši alokaciji delovne sile ter predelovalnih kapacitet.

(c) Izboljšanje infrastrukture na podeželju, obnova in razvoj vasi ter varstvo in ohranjanje dediščine na podeželju

Namen razvoja in izboljšanja podeželske infrastrukture, obnove in razvoja vasi ter varstva in ohranjanje dediščine na podeželju je ustvariti potrebne pogoje tako za izboljšanje standarda življenja, kakor za razvoj drugih gospodarskih dejavnosti na podeželju. Namen tega podprograma je:

- Ohranjanje vrtcev, šol, kulturnih ustanov in zdravstvenih storitev,
- Povečanje števila priključkov na javni vodovod in kanalizacijo,
- Povečanje števila telekomunikacijskih priključkov,
- Izboljšanje cestne infrastrukture in oskrbe z elektriko,
- Obnova vasi,
- Varovati in smiselno vključevati dediščino v razvojne projekte na podeželju.

(d) Vsestransko ohranjanje okolja v povezavi s kmetijstvom, gozdarstvom in varovanje kulturne krajine ter biološko usmerjena reja živali in s tem povezana skrb za ohranitev vodnih virov

Ta podprogram se uresničuje z naslednjimi ukrepi:

- Ureditev kanalizacije ter čistilnih naprav na podeželju,
- Ureditev sistema odlaganja odpadkov,
- Ureditev kapacitet za shranjevanje organskih odpadkov iz kmetijske proizvodnje,
- Uvajanje uporabe alternativnih virov energije (biomasa).

(e) Diverzifikacija kmetijskih in nekmetijskih dejavnosti za zagotovitev alternativnih dohodkov na podeželju

Izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev na podeželju je možno le z razvojem ustreznih delovnih mest v nekmetijskem sektorju za tiste člane podeželskih gospodinjstev, ki ne delajo na kmetiji. V tem smislu ukrepi tega podprograma delujejo v smeri:

- Zmanjšanja števila dnevnih migrantov,
- Povečanja števila delovnih mest v obrti,
- Povečanja števila delovnih mest v turizmu,
- Prenosa delovnih mest v javnem sektorju na podeželje,
- Povečanja števila delovnih mest za visoko in srednje kvalificirane kadre,
- Povečanja novih ponudb izobraževanja – šolanje za uporabo novih telekomunikacijskih možnosti.

4. Razvoj gozdarstva

Program Razvoj gozdarstva je sestavljen iz **naslednjih podprogramov**:

- a) Krepitev večnamenske vloge gozdov,
- b) Celovito spremljanje stanja in usmerjanje razvoja gozdov oziroma trajnostnega, sonaravnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi,
- c) Združevanje lastnikov gozdov za doseganje večjih učinkov na področju gospodarjenja z zasebnimi gozdovi,
- d) Seznanjanje javnosti s pomenom gozdov in gozdarstva.

(a) Krepitev večnamenske vloge gozdov

Gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji temelji na načelih trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti. S podprogramom bo Slovenija uresničevala:

- Izvajanje obnove, nege in varstva gozdov,
- Vzdrževanje in gradnja gozdnih cest ter povečevanje odprtosti gozdov,
- Ohranjanje površine gozdov s posebnim namenom,
- Vzdrževanje državnih gozdov, kjer je javna funkcija posebej poudarjena.

(b) Celovito spremljanje stanja in usmerjanje razvoja gozdov oziroma trajnostnega, sonaravnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi

Zaradi trenutnega pomena gozdov in še bolj zaradi njihovega bodočega pomena za oblikovanje okolja, bo potrebno zagotoviti pogoje za spremljanje stanja in usmerjanje razvoja gozdov v sorazmerju z njihovo večnamensko vlogo.

(c) Združevanje lastnikov gozdov za doseganje večjih učinkov na področju gospodarjenja z zasebnimi gozdovi

Velika razdrobljenost zasebne gozdne posesti otežuje uresničevanje ciljev zastavljenih v gospodarjenju z gozdovi in zahteva skupno delo lastnikov gozdov in strokovnjakov.

S podprogramom želi Slovenija doseči:

- Združevanje lastnikov gozdov za doseganje večjih učinkov na področju gospodarjenja z zasebnimi gozdovi,
- Izboljšanje pogojev pridobivanja, promocije in trženja gozdnih proizvodov.

(d) Seznanjanje javnosti s pomenom gozdov in gozdarstva

Ta podprogram je namenjen spodbujanju:

- Prenosa modernih znanstvenih spoznanj iz raziskovanja gozda in procesov v njem in v gozdarstvu v prakso,
- Usposabljanja lastnikov gozdov za razumevanje gozdov in njihovega pomena ter za izvajanje del v njih,
- Seznanjanja javnosti s pomenom gozdov in gozdarstva.

5. Razvoj ribištva

Program Razvoj ribištva je sestavljen iz **dveh podprogramov**:

- a) Trajnostno upravljanje z naravnimi viri; predvsem z ribolovnimi fondi,
- b) Večja izraba naravnih virov za vzrejo sladkovodnih rib.

(a) Trajnostno upravljanje z naravnimi viri; predvsem z ribolovnimi

V tem kontekstu bodo ukrepi podprograma usmerjeni v:

- Obnovev ribiške flote in njena prilagoditev na ustrezen ribiški uspeh,
- Pomoč pri nabavi ustreznih ribiških sredstev,
- Pomoč pri prestrukturiranju ribičev v druge dejavnosti,
- Izboljšanje kakovosti v predelavi rib,
- Povečanje vzrejnih kapacitet v skladu s prostorskimi in naravnimi možnostmi,
- Povečanje konkurenčne sposobnosti na domačem trgu in izvozu.

(b) Večja izraba naravnih virov za vzrejo sladkovodnih rib

Na področju sladkovodnega ribištva je za Slovenijo značilna bogata vodnatost in kakovost voda, ki omogoča povečanje vzreje sladkovodnih rib. Podprogram bo prispeval k:

- Povečanju vzrejnih zmogljivosti in objektov za predelavo rib v skladu s prostorskimi in naravnimi možnostmi,
- Izboljšanju kakovosti v predelavi rib,
- Povečanju konkurenčne sposobnosti na domačem trgu.

6. Znanje

Poleg stalnega poklicnega izpopolnjevanja in usposabljanja kmečke populacije je potrebno tudi načrtno organizirati in izvajati izobraževanje odraslih za potrebe kmetijstva in razvoja podeželja.

Program Znanje je sestavljen iz **naslednjih podprogramov**:

- a) Povečanje izobrazbene stopnje in poklicne usposobljenosti zaposlenih na kmetijah,
- b) Povečanje deleža udeležencev vseživljenjskega učenja oziroma stalnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja na podeželju,
- c) Izvajanje prenosa sodobnih znanstvenih spoznanj in novih tehnologij v prakso in teorijo na področju kmetijstva oziroma agroživilstva.

(a) Povečanje izobrazbene stopnje in poklicne usposobljenosti zaposlenih na kmetijah

Trenutno stanje izobrazbene ravni in poklicne usposobljenosti zaposlenih na kmetijah je zelo zaskrbljujoče in predstavlja veliko oviro tako ustreznemu prestrukturiranju našega kmetijstva kakor tudi celostnemu razvoju podeželja. Po podatkih zadnjega popisa kmečkih gospodarstev kar 84% lastnikov kmetuje na osnovi lastnih praktičnih izkušenj in le 5,4% jih ima kmetijsko izobrazbo. S podprogramom želi Slovenija:

- Izboljšati materialne pogoje za izvajanje izobraževanja na področju agroživilstva,
- Zagotoviti redno posodabljanje predmetnikov in katalogov znanj v poklicnem in strokovnem agroživilskem izobraževanju v skladu s tehnološkim napredkom,
- Uvesti možnosti dvopoklicnega izobraževanja v kmetijskih šolah,
- Uvesti možnosti poklicnih kvalifikacij kot specializacije v okviru rednega poklicnega izobraževanja,
- Uvajati agroživilske poklicne tečaje s poudarkom na prilagoditvah potrebam odraslih, zlasti mlajših odraslih,
- Uvajati višješolsko izobraževanje kot obliko interdisciplinarnega izobraževanja za celostni razvoj podeželja,
- Povezovati kmetijsko, gozdarsko in ekološko izobraževanje,
- Uvajati nove poklicne standarde v skladu s smernicami eu, kot npr. Uvedba samostojnega ekološkega izobraževanja.

(b) Povečanje deleža udeležencev vseživljenjskega učenja oziroma stalnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja na podeželju

Odraslim na podeželju je potrebno zagotoviti spodbude in priložnosti za usposabljanje in izpopolnjevanje za potrebe kmetijstva in razvoja podeželja, obenem pa povečati interes za izvajanje vseživljenjskega izobraževanja med kmetijskimi šolami, kmetijsko-gozdarskimi zavodi in ostalimi institucijami. V ta namen bodo aktivnosti usmerjene v:

- Izdelavo programov izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja za potrebe celostnega razvoja podeželja,
- Pripravo ustreznih strokovnih in zakonskih podlag za utemeljitev potrebe za pridobivanje certifikatov znanja, naziv mojstra za nosilca kmetije za opravljanje osnovnih in dodatnih dejavnosti za potrebe celostnega razvoja podeželja,
- Ureditev med-institucionalnega sodelovanja pri organizaciji in izvajanju izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja za potrebe celostnega razvoja podeželja.

(c) Izvajanje prenosa sodobnih znanstvenih spoznanj in novih tehnologij v prakso in teorijo na področju kmetijstva oziroma agroživilstva

V okviru podprograma se bo spodbujalo:

- Opredelitev potreb po posebnih programih med-institucionalnega sodelovanja na področju prenosa agroživilske, zlasti kmetijske znanosti v teorijo in prakso,
- Izdelavo programov rednega sodelovanja na področju prenosa kmetijske znanosti v teorijo in prakso za potrebe kmetijske svetovalne službe,
- Posodabljanje obstoječih učno-izobraževalnih centrov za prenašanje sodobnih znanstvenih spoznanj in tehnologij v kmetijsko prakso in obratno.

5.4.3. JAVNOFINANČNI OKVIR ZA IZVAJANJE UKREPOV ZA RAZVOJ KMETIJSTVA IN PODEŽELJA RAVNI DRŽAVE

Tabela 5.4. - 2: Finančna opredelitev programov razvojne prednostne naloge Prestrukturiranje kmetijstva in razvoj podeželja za obdobje 2001-2003 in 2004-2006, v Državnem razvojnem programu 2001-2006; Ciljni razvojni scenarij

Št.	V milijonih SIT, stalne cene 2001	SKUPAJ JAVNI IN ZASEBNI IZDATKI			
	Razvojne prednostne naloge in programi	2001	2002	2003	2001-2003
4.	PRESTRUKTUR. KMETIJSTVA IN RAZVOJ PODEŽELJA	9.717	8.965	9.017	27.698
4.1.	PRESTRUKTURIRANJE KMETIJSTVA	2.250	2.159	2.219	6.628
4.2.	PRESTRUKTURIRANJE ŽIVILSTVA	218	204	208	629
4.3.	RAZVOJ PODEŽELJA	2.359	2.062	2.054	6.474
4.4.	RAZVOJ GOZDARSTVA	4.404	4.055	4.079	12.537
4.5.	RAZVOJ RIBIŠTVA	151	177	143	471
4.6.	ZNANJE	336	307	315	958

Vir: Državni razvojni program, 2001.

Št.	V milijonih SIT, stalne cene 2001	SKUPAJ JAVNI IN ZASEBNI IZDATKI			
	Razvojne prednostne naloge in programi	2004	2005	2006	2004-2006
4.	PRESTRUKTUR. KMETIJSTVA IN RAZVOJ PODEŽELJA	21.479	24.655	28.365	74.499
4.1.	PRESTRUKTURIRANJE KMETIJSTVA	9.118	11.690	14.693	35.501
4.2.	PRESTRUKTURIRANJE ŽIVILSTVA	3.756	4.223	4.689	12.667
4.3.	RAZVOJ PODEŽELJA	2.677	2.756	2.841	8.274
4.4.	RAZVOJ GOZDARSTVA	5.223	5.250	5.292	15.765
4.5.	RAZVOJ RIBIŠTVA	279	290	346	915
4.6.	ZNANJE	425	447	507	1.376

Vir: Državni razvojni program, 2001.

5.4.4. PRIMERJAVA DRŽAVNIH PRIORITET S PRIORITETAMI REGIJE

V nadaljevanju je predstavljena primerjava državnih prioritet s prioritetami regije.

Tabela 5.4. – 3: Primerjava državnih prioritet s prioritetami regije

Državni nivo (strategije, programi, drugi dokumenti)	Regionalne prioritete (glavni programi)
DRP 2001-2006 SGRS Strategija razvoja slovenskega kmetijstva Program razvoja kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva 2000-2006 Programi razvoja podeželja 2000-2006	Prestrukturiranje kmetijstva
DRP 2001-2006 SGRS Strategija razvoja slovenskega kmetijstva Program razvoja kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva 2000-2006 Programi razvoja podeželja 2000-2006	Prestrukturiranje živilsko-predelovalne industrije
DRP 2001-2006 SGRS Strategija razvoja slovenskega kmetijstva Program razvoja kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva 2000-2006 Programi razvoja podeželja 2000-2006	Razvoj podeželja
DRP 2001-2006 SGRS Strategija razvoja slovenskega kmetijstva Program razvoja kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva 2000-2006 Programi razvoja podeželja 2000-2006	Razvoj gozdarstva
DRP 2001-2006 SGRS Strategija razvoja slovenskega kmetijstva Program razvoja kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva 2000-2006 Programi razvoja podeželja 2000-2006	Razvoj ribištva
DRP 2001-2006 SGRS Strategija razvoja slovenskega kmetijstva Program razvoja kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva 2000-2006 Programi razvoja podeželja 2000-2006	Znanje
DRP 2001-2006 SGRS Strategija razvoja slovenskega kmetijstva Program razvoja kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva 2000-2006 Programi razvoja podeželja 2000-2006	Razvoj ekološkega kmetijstva

5.5. TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA

Čeprav opredeljujejo v EU turizem kot enega najbolj perspektivnih gospodarskih sektorjev, ki je tesno povezan z drugimi pomembnimi področji, kot so transport, okolje, razvoj novih informacijskih tehnologij, energetika, človeški viri, nima specifične zakonodaje in definirane skupne politike ali ukrepov za področje. Države članice se ne morejo dogovoriti o skupni razvojni politiki, zato nima področje turizma pri Evropski komisiji niti svojega generalnega direktorata - sektor sodi v generalni direktorat za podjetništvo (DG XVI, Enterprise). Kot pomemben korak k možnemu bodočemu oblikovanju zelo okvirne skupne razvojne politike je Svet EU 21. maja 2002 sprejel resolucijo o prihodnosti evropskega turizma (2002/C 135/01).

Strukturi EU je prilagojena tudi struktura Ministrstva za gospodarstvo RS, ki obravnava razvoj turizma kot sektor v sklopu Področja za razvoj podjetniškega sektorja in konkurenčnosti, kar se kaže tudi v temeljnih državnih razvojnih dokumentih kot sta Strategija gospodarskega razvoja Slovenije (SGRS) in Državni razvojni program (DRP). Kot operativni načrt izvajanja politike razvoja podjetniškega sektorja in konkurenčnosti je Ministrstvo za gospodarstvo izdelalo Program ukrepov za pospeševanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2002-2006, v okviru katerega je kot podprogram definirano tudi Spodbujanje razvoja turizma.

Turizem, kot gospodarski sektor, po svoji vsebini posega tudi v druge dejavnosti, njegova kompleksnost pa se kaže tudi v strategiji slovenskega turizma, znotraj katere so definirani prednostni turistični programi in temeljne politike razvoja turizma tesno povezani s področji, kot so kmetijstvo, transport, okolje, razvoj človeških virov, investicijska politika, ipd.

Na državni ravni imamo na področju turizma en sam veljaven strateški dokument, Strategijo slovenskega turizma 2002-2006, ki je bila sprejeta meseca julija 2002. Nova strategija temelji na izhodiščih SGRS in osnutku DRP. Za obravnavano področje obstajata v Sloveniji tudi dva temeljna zakona, Zakon o gostinstvu in Zakon o pospeševanju turizma (ZPT). Slednji opredeljuje predvsem organizacijsko plat slovenskega turizma, ne pa vsebinske, ki bi bila odločilna tudi za razvoj turizma v Podravju. Veliko določil ZPT je s sprejetjem nove strategije relativiziranih. Zakon bo verjetno še v teku tega leta (2002) spremenjen in usklajen s strategijo.

Pri pripravi strateških usmeritev in opredeljevanju prioritet smo se naslanjali na Strategijo slovenskega turizma 2002-2006 in Program ukrepov za pospeševanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2002-2006, ki temeljita na SGRS in DRP.

5.5.1. DRŽAVNA STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA V RS

5.5.1.1. Dosedanja državna strategija razvoja turizma

Po osamosvojitvi Slovenije je bila izdelana strategija razvoja v letih 1992/93. V januarju 1995 je bil njen povzetek z naslovom "Resolucija o strateških ciljih na področju razvoja turizma v Republiki Sloveniji s programom aktivnosti in ukrepov za njeno izvajanje" sprejet v državnem zboru. Naloge, definirane v izvedbenem delu, so bile uresničene na vseh področjih, ki so se nanašale neposredno na pristojnosti resornih ministrstev, za nekatere pa se je izkazalo, da so bile zastavljene na temelju politične situacije, ki je vladala kmalu po osamosvojitvi in ki se je z leti toliko spremenila, da vztrajanje pri uresničevanju zastavljenih nalog več ni bilo ali možno ali smiselno. Kot reakcijo na nastalo situacijo je dalo Ministrstvo za gospodarstvo v izdelavo novo strategijo razvoja turizma, ki je bila sprejeta v parlamentu julija 2002.

5.5.1.2. Nova državna strategija razvoja turizma (2002)

Nova strategija opušča dosedanje predpisane obvezne organiziranost na lokalnem področju (LTO in obvezno članstvo) ter predvideva odslej le še strokovno združevanje zgolj na prostovoljni osnovi (področne turistične organizacije). Med novosti sodi tudi manjša vloga STO in znatno skržena sredstva za njeno delovanje. Novost je tudi opuščanje clustrov, ki so predstavljali doslej osnovo za promocijo in trženje enake ponudbe doma in v svetu ter z njimi verjetno posledično sčasoma tudi logotip slovenskega turizma (turistične ročice, kjer je vsaka barva predstavljala svoj cluster). Politično umestitev sektorja v sekretariat za razvoj podjetniškega sektorja in konkurenčnosti je zaznati tudi v novi državni strategiji s popolno orientacijo na podjetništvo, povezano z drastičnim zmanjšanjem proračunskih sredstev v državnih podpornih programih za sektor turizma.

5.5.1.2.1. Deset osnovnih področij razvoja (nosilnih stebrov)

Svojo novo razvojno paradigmo opira strategija na izbor **10 osnovnih področij** (nosilni stebri), ki jih namerava Ministrstvo za gospodarstvo podpirati v naslednjih 4 letih (v sklopu javnih razpisov). Kot prednostne programske usmeritve slovenskega turizma so navedeni:

1. Zdraviliški turizem,
2. Igralniško zabavišni turizem,
3. Poslovni turizem,
4. Kraški turizem,
5. Turistično območje julijske Alpe,
6. Turizem ob slovenski obali,
7. Turistično območje Pohorja in Maribora z okolico,
8. 3 - e turizem,
9. 3 - a turizem,
10. 3 - d turizem.

V Podravju pridejo v poštev od prednostnih programskih usmeritev vse točke razen 4, 5 in 6 (Kraški turizem, Julijske Alpe in Obala). Za ostala področja pa lahko identificiramo v Podravju bogat razvojni potencial.

5.5.1.2.2. Osem prednostno definiranih turističnih programov

Poleg 10 prioritetenih področij razvoja turizma opredeljuje nova državna strategija tudi **osem tkim. »turističnih programov«**:

1. Turistični programi naravne in kulturne dediščine,
2. Gorski turizem,
3. Zimski turizem in smučanje,
4. Potniški turizem (touring turizem),
5. Blagovna znamka Ljubljana,
6. Navtični turizem,
7. Podeželski turizem na kmetijah,
8. Mladinski turizem.

Razen točk 5 in 6 (Ljubljana kot blagovna znamka in navtični turizem) ima Podravje dovolj potenciala za razvoj tkim. »turističnih programov«, ki jih opredeljuje nova državna strategija turizma kot prednostna razvojna področja.

Strateške možnosti razvoja turističnih programov v Podravju bodo navedene v naslednjih poglavjih ob upoštevanju navedenih 7 osnovnih področij (nosilnih stebrov) iz državne strategije, ki prihajajo v poštev za območje Podravja.

Možnosti razvoja turizma na ravni ukrepov in metodologije bo treba opredeliti za Podravje v posebnem dokumentu, v operativnem planu, ki bo moral predlagati tudi možen instrumentarij povezovanja turizma in kulturne dediščine v regiji.

Striktno upoštevanje prednostno definiranih področij in programov razvoja turizma iz državne strategije bo podlaga za priglaševanje projektov s področja turizma in kulturne dediščine na razpise Ministrstva za gospodarstvo.

5.5.1.2.3. Pet temeljnih politik razvoja turizma

V strategiji najdemo tudi pet temeljnih politik razvoja slovenskega turizma:

1. Politika prostorskega in regionalnega razvoja,
2. Politika razvoja človeških virov,
3. Politika trženja slovenskega turizma,
4. Investicijska politika slovenskega turizma in
5. Politika spodbujanja razvoja novih proizvodov in povečevanja kakovosti v turizmu.

V prvi točki gre predvsem za usklajenost sektorskih in regionalnih razvojnih dokumentov z državnim razvojnim programom (DRP), ki bi naj upošteval vse ostale našteje točke. V Podravju se na nekaterih območjih že kažejo konflikti interesov med gospodarstvom in naravovarstveniki, kar kaže, da je treba v operativnem delu regionalnega razvojnega dokumenta območja, namenjena razvoju turizma, conirati - seveda v sodelovanju z načrtovalci prostora in z ekologi (podobno kot izvaja kategorizacijo zemljišč kmetijska politika).

Glede razvoja človeških virov bo treba postoriti največ: struktura zaposlenih v slovenskem turizmu je daleč pod povprečjem drugih storitvenih dejavnosti (Lebe, 2002). V Podravju imamo eno srednjo šolo za gostinstvo in turizem, eno višjo strokovno šolo za gostinstvo in turizem, oboje v Mariboru, ter visokošolski in specialistični program turizma v sklopu Ekonomsko-poslovne fakultete Univerze v Mariboru. Večina izmed navedenih institucij je pripravljena izvajati tudi programe na področju dodatnega in dopolnilnega usposabljanja in izobraževanja za redno zaposlene v gostinstvu in turizmu, ki bi lahko z vseživljenjskim učenjem svoje znanje posodabljali in nadgrajevali.

Velike projekte bo pri trženju podprla STO, zato mora obveljati kot princip iskanja pomoči pri državnih institucijah dosledno povezovanje sedaj razkrojene ponudbe in nastopanje kot enotna regija. Isto velja pri kandidaturah za investicije v turizem ter za priglaševanje programov (5. točka temeljnih politik državne razvojne strategije). Poglavlja, ki govorijo o kulturni dediščini, pokažejo, da imamo na območju Podravja izjemne potenciale v obliki čudovite kulturne dediščine, ki je za sedaj še brez prave povezave s turizmom. Državna sredstva za njihovo obnovo in prireditev za potrebe turizma pa bodo v prihodnosti namenjena le integralnim projektom, ki bodo obetali prekoregijsko učinkovitost in jih bo moč uvrstiti med ponudbo, opredeljeno z blagovnimi znamkami Podravja; za slednje si lahko obetamo tudi pomoč iz državnih virov.

Politika spodbujanja razvoja novih proizvodov in povečevanja kakovosti v turizmu (štev. 5) bo najbolj učinkovita na območju manj razvitih regij, kamor sodi Podravje. Temelji na povezovanju sedaj razdrobljene turistične ponudbe v celovito in na državnem in mednarodnem območju prepoznavno turistično ponudbo. Podporna politika države takim projektom bo potekala predvsem preko javnih razpisov. Sredstva na razpisih so zelo omejena, povpraševanje po podpori pa tradicionalno veliko. Odstotek podpore posameznemu projektu bo zato verjetno tudi v prihodnosti ne glede na njegovo kakovost in perspektivnost zelo nizek, ali pa bodo izbirni kriteriji izjemno restriktivni in bo dobila podporo le peščica projektov. Dosledno upoštevanje prednostnih opredelitev iz strategije (5 politik, 10 osnovnih področij razvoja, 8 prednostnih turističnih programov) ter razvoj blagovnih znamk predstavljajo zato edino možno pot do sredstev na javnih razpisih.

Ker potrebuje turizem za zagon regije kot razpoznavne turistične destinacije določeno kritično maso turistične ponudbe, se kaže povezovati ne le znotraj regije, temveč tudi medregijsko in celo mednarodno ter poskušati pridobiti kot pomembna geografska entiteta za večje projekte sredstva EU (Phare, CBC).

Na razvoj turizma v Podravju bodo imeli bistven vpliv tudi strateški ukrepi, ki jih strne državna strategija v šest točk:

1. Ukrepi na področju prostorskega razvoja,
2. Ukrepi na področju finančne politike in virov financiranja investicijskega cikla,
3. Ukrepi na področju razvoja turistične infrastrukture,
4. Ukrepi na področju zagotavljanja razvoja človeških virov,
5. Ukrepi na področju organizacijske infrastrukture,
6. Ukrepi za izvedbo pomembnih turističnih projektov.

Točke lahko razumemo v smislu razlage, ki se nanaša na opisanih predhodnih pet temeljnih politik razvoja turizma. V izvedbenem delu bodo morali predstavljati predvideni državni strateški ukrepi temeljna izhodišča za oblikovanje regionalnih razvojnih ukrepov.

5.5.2. PROGRAM UKREPOV ZA POSPEŠEVANJE PODJETNIŠTVA IN KONKURENČNOSTI ZA OBDOBJE 2002-2006

Ker sodi sektor turizma v državni sekretariat za pospeševanje podjetništva in razvoj konkurenčnosti, veljajo zanj vsi razvojni načrti, ki jih je sprejel sektor kot vodilo za razvoj. Program ukrepov za pospeševanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2002-2006 predstavlja operativni načrt za izvajanje politike pospeševanja podjetništva in konkurenčnosti v navedenem obdobju in se izvaja preko treh osnovnih programov:

1. Znanje za razvoj,
2. Izboljšanje konkurenčnih sposobnosti podjetij,
3. Spodbujanje podjetništva in izkoriščanje podjetniških priložnosti.

Cilj slednjega, v katerega je uvrščen turizem, je pospešitev nastajanja novih podjetij z ustvarjanjem stimulativnega okolja in podporo novim investicijam. Opremljen je s tremi podprogrami:

1. Promocija podjetništva in razvoja podpornega okolja,
2. Spodbujanje nastajanja in razvoja malih in srednje velikih podjetij in spodbujanje investicij ter
3. Spodbujanje razvoja turizma.

Podprogram »Spodbujanja razvoja turizma« je razdeljen na dva ukrepa, ki sta tvorila, poleg določil Strategije turizma 2002 – 2006, osnovo za načrtovanje strateških prioriteta in programov RRP za Podravje:

1. Spodbujanje razvoja novih in
2. Komplementarnih turističnih proizvodov in storitev ter
3. Spodbujanje razvoja skupne turistične infrastrukture.

S prvim ukrepom želi Ministrstvo za gospodarstvo spodbuditi razvoj novih integralnih turističnih storitev (proizvodov) in napotiti k dopolnjevanju sedanje ponudbe (razvoj komplementarne ponudbe) tako, da bodo upoštevana določila Strategije. Ukrep vključuje povezovanje turističnih ponudnikov z javnim sektorjem in z organizacijami civilne družbe na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.

Drugi podprogram je namenjen spodbujanju obnove in izgradnje skupne turistične infrastrukture kot prvine turistične ponudbe, ki pomembno vpliva na ohranjanje konkurenčne sposobnosti turistične destinacije kot celote in posameznih turističnih ponudnikov v njej.

Izvajanje obeh ukrepov temelji na razvoju človeških virov na področju turizma ter na splošnem dvigu kakovosti turističnih storitev.

Tabela 5.5. - 1: Primerjava državnih prioritet s prioritetami regije

Državna raven (strategije, programi, drugi dokumenti)	Regionalne prioritete (glavni programi)
SGRS 2001-2006 DRP 2001-2006 Strategija razvoja slovenskega turizma 2002-2006 Program ukrepov za pospeševanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2002-2006	Razvoj turističnega in gostinskega podjetništva
SGRS 2001-2006 DRP 2001-2006 Strategija razvoja slovenskega turizma 2002-2006 Program ukrepov za pospeševanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2002-2006	Medregijsko in prekomejno povezovanje razvoja in trženja turističnega in gostinskega gospodarstva

6. PRIČAKOVANI UČINKI URESNIČEVANJA STRATEGIJE GLEDE NA TRENUTNO STANJE IN GLEDE NA POSTAVLJENE RAZVOJNE CILJE

6.1. ČLOVEŠKI VIRI IN SOCIALNO OKOLJE

Regionalne prioritete po področjih	Pričakovani učinki
Povečanje zaposljivosti prebivalstva in vseživljenjsko učenje	<ul style="list-style-type: none"> • Izboljšanje izobrazbene strukture brezposelnih in potencialno brezposelnih • Manjša strukturna brezposelnost in večja gibljivost delovne sile • Povečanje vključevanja v programe za deficitarne poklice • Obstoj kakovostne baze potreb po kadrih • Znižanje stopnje brezposelnosti za najmanj 3% • Obstoj novih poklicnih kvalifikacij, ki odgovarjajo potrebam trga dela • Prilagojeni obstoječi programi izobraževanja in razvoj novih, prilagojenih potrebam trga in uporabnikov, • Obstoj kakovostnih krajših programov usposabljanja, ki odgovarjajo razvoju sodobne ekonomije in trgu dela • Uporaba novih oblik in metod dela v pri razvoju in izvajanju programov izobraževanja in usposabljanja • Ustrezna regionalna razpršenost in dostopnost programov izobraževanja in usposabljanja mladine in odraslih • Vzpostavljeni pogoji, ki omogočajo dvig izobrazbene ravni in dostopnost do izobraževanja za vse • Višja raven zavedanja o nujnosti in koristih vseživljenjskega učenja med prebivalstvom v regiji, • Večje vključevanje odraslih v procese izobraževanja in usposabljanja • Višja raven računalniške pismenosti prebivalstva • Obstoj ukrepov in programov, ki bodo zagotavljali enake možnosti in socialno vključenost invalidov, žensk in drugih težje zaposljivih ciljnih skupin • Vzpostavljeni pogoji in mehanizmi za uspešnejše poklicno usmerjanje, svetovanje in informiranje mladine in odraslih • Izboljšan položaj mladih na trgu dela
Razvoj lokalnega trga dela	<ul style="list-style-type: none"> • Obstoj podporne infrastrukture ter povečevanje zaposlovanja v okviru fleksibilnih oblik dela (delo na domu, dopolnilne dejavnosti, e-delo, ipd) • Povečanje zaposlovanja socialno izključenih ciljnih skupin • Vzpostavljena lokalna razvojna partnerstva, ki bodo zagotavljala pospeševanje zaposlovanja v okviru lokalnih zaposlitvenih iniciativ • Razviti regionalni mehanizmi za spodbujanje zaposlovanja v podjetjih in pravočasno zagotavljanje ustrezno usposobljenega kadra
Povečanje konkurenčnosti gospodarstva in zaposlenih	<ul style="list-style-type: none"> • Postopno uvajanje pristopov k načrtnemu razvoju zaposlenih v podjetjih in povečana vlaganja v razvoj človeških virov v podjetjih • Obstoj spodbud za pospešeno uvajanje celovitih sistemov razvoja zaposlenih v podjetjih ter povečevanje usposobljenosti in izobrazbene strukture zaposlenih kot managementa

	<ul style="list-style-type: none"> • Vzpostavljeno aktivno sodelovanje podjetij in izobraževalcev ter skupno načrtovanje in razvoj programov izobraževanja in usposabljanja, prilagojenega potrebam podjetij • Zagotovljena strokovna in finančna pomoč podjetjem pri kadrovske prestrukturiranju • Obstoj spodbud za vključevanje zaposlenih in delodajalcev iz malih podjetij v izobraževanje in usposabljanje • Razviti programi usposabljanja, prilagojeni potrebam malih podjetij • Dvig osveščenosti malih podjetij o nujnosti pospeševanja investicij v razvoj človeških virov ter obstoj spodbud in svetovalnih možnosti za pospešeno vključevanje malih podjetij v programe izobraževanja in usposabljanja • Ustvarjeni pogoji za uvajanje modernizacije organizacije dela v podjetjih
Regionalne prioritete po področjih	Pričakovani učinki
Krepitev podpornega okolja za udejanjanje strategije razvoja človeških virov v Podravju	<ul style="list-style-type: none"> • Okrepljeno razvojno in socialno partnerstvo za podporo razvoju človeških virov • Povezanost razvojnih ukrepov, spodbud in organizacij na področju razvoja človeških virov in doseženi večji učinki vloženih sredstev • Enostaven in uporabnikom prijazen dostop do informacij • Uspešno delovanje Ekonomsko socialnega sveta v regiji • Zagotovljeni ustrezni programi usposabljanja/izobraževanja, namenjeni krepitvi sposobnosti izobraževalnih organizacij za razvoj kvalitetnih programov ter učinkovitejše razvojno in mednarodno povezovanje • Vzpostavljeni prostorski in drugi infrastrukturni pogoji za uvajanje programov devetletnih osnovnih šol • Vzpostavljeni prostorski in drugi infrastrukturni pogoji za uspešno nudenje sistematične podpore razvoju človeških virov v regiji
Dvig kakovosti življenja v regiji - zdravstvo in socialno varstvo	<ul style="list-style-type: none"> • Zdravstvo: Pričakovano izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva Podravske regije, ob letnih preverbah stanja do 2006 in dvig kvalitete življenja. Predvideno doseganje republiškega povprečja ali primerljivega stanja kazalcev v sosednjih regijah. • Socialno varstvo: Ureditev in izboljšanje socialno varstvenega stanja za najbolj ogrožene skupine prebivalstva v regiji Podravje.
Kultura	<ul style="list-style-type: none"> • Dvig dostopnosti kulturnih dobrin in z višja stopnja kulturne produkcije in s tem izgrajevanje afirmativne kulturne identitete Podravske regije.
Šport	<ul style="list-style-type: none"> • Zagotovljena povezana programska ponudba in boljši infrastrukturni pogoji za športno udejstvovanje v regiji

6.2. GOSPODARSTVO

Regionalne prioritete po področjih	Pričakovani učinki
Izboljšanje gospodarske strukture Podravja in pospeševanje podjetništva	<ul style="list-style-type: none"> • Pripravljen in izvajan regijski program spodbujanja podjetništva z decentraliziranim pristopom • Zagotovljena sredstva za izvajanje programa na ravni regije na letni ravni (letni načrti) za pridobivanje razvojnih sredstev iz nacionalnih in EU virov • Povečanje števila novih in malih podjetij, zlasti v dejavnostih z visoko dodano vrednostjo, izboljššan odnos MSP do povezovanja in sodelovanja • Sodelovanje med velikimi & srednjimi ter malimi podjetji (outsourcing, proizvodna in poslovna kooperacija) • Izpopolnjena mreža strokovnih poslovnih storitev, sodelovanje in delitev dela, pregleden dostop, pregledne informacije o razpoložljivih storitvah, kakovostne storitve, prilagojene potrebam novonastajajočih podjetij in MSP, dostopne cene, izboljššan odnos MSP do strokovnih storitev • Prilagojeni finančni instrumenti za novonastajajoča podjetja: povečan obseg garancij, vzpostavljeni mikrokrediti in sklad semenskega kapitala • Pripravljen in izvajan antibirokratski program na lokalni ravni, izboljššan odnos uradništva do podjetništva, poenotena praksa pri postopkih za začetek in širitev dejavnosti v regiji, sodelovanje lokalnih skupnosti pri skupnih projektih spodbujanja podjetništva • Izdelan program promocije podjetništva, izboljššan splošni odnos okolja do podjetništva
Povečanje konkurenčnosti podjetniškega sektorja (razvoj in inovacije, uporaba znanja)	<ul style="list-style-type: none"> • Pripravljen in izvajan program tehnološkega razvoja v regiji • Vzpostavljen in aktiven tehnološki svet • Vzpostavljen in delujoč tehnološki sklad • Naraščanje naložb podjetij v R & R (oprema, kadri, znanje) • Vzpostavljen učinkovit stalen dialog med Univerzo, RO in MSP • Večji delež novih, tehnološko zahtevnejših proizvodov / storitev, • Povečanje števila razvojnih skupin v podjetjih • Večje število skupnih projektov Univerze in RO ter podjetij • Hitrejše zaposlovanje strokovnjakov v MSP (prehod iz Univerze in RO) • Vzpostavljen inkubator pri Univerzi • Okrepljen in učinkovit tehnološki park • Vzpostavljen in delujoč branžni ali regijski tehnološki center • Povečanje števila skupnih projektov podjetij z Univerzo in drugimi raziskovalnimi organizacijami • Pripravljen in izvajan stalen program promocije znanja

<p>Mreženje in internacionalizacija</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Povečanje konkurenčne sposobnosti podjetij, tako na domačem kot na tujem tržišču • Izboljšanje sodelovanja med velikimi, srednjimi in majhnimi podjetji • Povečanje vlaganj v podjetja (NTI, vlaganja naših podjetij v tujini, povečan pritok vlaganj iz drugih regij) • Povečanje deleža panog z visoko dodano vrednostjo • Povečanje deleža izvoza v skupnih prihodkih podjetij • Povečati in vzpodbuditi strateška partnerstva med podjetji • Povečanje tujih investicij v sektorju poslovnih storitev • Identificiranje in nastanek lokalnega(-nih) podjetniških grozdov • Povečanje vlaganj v znanje in tehnološki razvoj • Povečanje ključnih sposobnosti podjetij • Nastanek specializiranih proizvodnih verig, večji in bolj prodoren nastop podjetij in skupin na mednarodnih trgih • Povečanje konkurenčnosti in kakovosti podjetij s sistematičnim prenosom znanj in z uvajanjem programov stalnih izboljšav
---	---

6.3. OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA

Regionalne prioritete po področjih	Pričakovani učinki
Izboljšanje kakovosti bivalnega okolja	<ul style="list-style-type: none"> • Zagotovljena dolgoročna varna oskrba celotnega prebivalstva z zdravstveno ustrezno pitno vodo • Povečala se bo stabilnost z vodooskrbo na celotnem območju regije • Izboljšana kakovost površinskih ter podzemnih voda • Izboljšanje kakovosti pitne vode • Zmanjšanje izgub iz vodovodnega omrežja • Izboljšana varnost pred onesnaževanjem iz kanalizacije • Zagotovljena bodo sredstva za hitrejši razvoj omrežij in čistilnih naprav • Izboljšali se bodo življenjski pogoji prebivalstva • Izboljšano zdravstveno stanje prebivalstva povečana dostopnost do • Povečala se bo atraktivnost regije za razvoj turizma in drugih dejavnosti • Povečal se bo nadzor nad onesnaževalci • Vzpostavljen informacijski sistem za spremljanje realizacije dolgoročnih programov, spremljanje stanja količin vode na vodnih virih in kakovosti oskrbe z vodo. • Zmanjšanje števila divjih odlagališč • Zmanjšali se bodo pritiski na naravno okolje • Povečanje možnosti za izrabo sekundarnih virov surovin • Povečala se bo zavest o pomembnosti naravnih virov za trajnostni razvoj regije ter smotrnejše ravnanje z njimi • Izboljšanje pogojev za učinkovito ohranitev biotske raznovrstnosti v regiji • Usklajena skupna raba na zavarovanih območjih ter pomembnih območjih za biotsko raznovrstnost
Pospeševanje skladnega policentričnega prostorskega razvoja	<ul style="list-style-type: none"> • Izboljšan prostorski razvoj v regiji • Boljše možnosti za zaposlitev izven regijskih središč • Povečana dostopnost do dobrin skupnega pomena • Znižanje depopulacijskih procesov • Povečana konkurenčnost večjih regijskih središč v primerjavi z drugimi središči v sosednjih regijah ter preko meje • Zmanjšan pritisk na kvalitetna kmetijska zemljišča • Znižanje stroškov za izgradnjo komunalne infrastrukture • Izboljšanje pogojev za lociranje gospodarskih dejavnosti • Smotrnejše »izrabljena« območja namenjena poselitvi • Lažje in predvsem hitrejšo usklajevanje različnih prostorskih interesov v regiji • Ohranjanje tradicionalnega vzorca poselitve

<p>Izboljšanje regijske infrastrukture</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Povečana dostopnost do dobrin skupnega pomena • Sprememba načinov prevoza (Modal Splita) • Večja kakovost okolju prijaznih oblik prometa (javni potniški promet, kolesarjenje, železniški promet) • Zmanjšanje števila nesreč (povečana varnost) najbolj ogroženih udeležencev (pešci, kolesarji, otroci, v prometu) • Zmanjšanje depopulacijskih procesov • Izboljšana kakovost zraka • Povečana dostopnost in atraktivnost podeželja • Zmanjšanje negativnih učinkov prometa na okolje • Učinkovita infrastruktura za razvoj regije • Povečana konkurenčnost regije na gospodarskem področju • Zvišanje števila investicij v nova delovna mesta • Hitrejši in cenejši dostop do telekomunikacijskih tehnologij
--	--

6.4. KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA

Regionalne prioritete	Pričakovani učinki
Prestrukturiranje kmetijstva	<ul style="list-style-type: none"> • Zaokrožitev zemljišč (agromelioracije, komasacije zemljišč), trajnostna raba travinja (pašnikov, travnikov in drugo) • Povečanje števila površin z namakanjem • Obnova trajnih nasadov • Organiziran nastop na trgu in prodaja • Povečanje števila hektarjev kmetijske zemlje na kmetijo, na obseg evropsko primerljivih kmetij z zmerno intenzifikacijo • Zmanjšanje števila parcel na kmetijo (komasacije, zamenjave) • Večje število čistih kmetij • Povečanje števila kmetij, na katerih so gospodarji mlajši od 40 let • Povečanje števila objektov za rejo živine, ki zagotavljajo pogoje reje v skladu z etološkimi standardi • Povečanje števila specializiranih zadrug, strojnih krožkov, društev in drugih združenj pridelovalcev, da bodo konkurenčni • Povečanje števila organizacij proizvajalcev • Povečanje obsega odkupa preko organizacij proizvajalcev • Povečanje aktivnosti društev in njihovih krovnih zvez (strokovne prireditve, sejmi, izobraževanja in usposabljanja) • Povečanje števila kmetij usmerjenih v okolju prijazno pridelavo (SKOP-slovenski kmetijsko okoljski program) • Preizkušanje okolju prijaznih načinov zatiranja škodljivcev in bolezni v kmetijski pridelavi • Aktivnejša politika prometa s kmetijskimi zemljišči • Urejanje protitočne zaščite sadnih nasadov z mrežami • Povečan obseg raziskav v ekonomiki pridelave, introdukciji in selekciji ter v razvoju trajnostnih oblik kmetovanja (ekološka in integrirana pridelava) • Vzpostavitev sistema HACCP na kmetijah, ki zagotavljajo kmetijsko pridelavo kot surovino za predelovalno industrijo in trgovino oziroma jih predelujejo v okviru lastnega obrata
Prestrukturiranje živilsko-predelovalne industrije	<ul style="list-style-type: none"> • Povezovanje živilsko-predelovalnih podjetij in vzpostavitev sistema HACCP • Povečanje izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti • Povečanje indeksa rasti dodane vrednosti na zaposlenega v primerjavi z letom 2000 • Povečanje indeksa produktivnosti v primerjavi z letom 2000 • Omogočanje sofinanciranja naložb, ki so neposredno namenjene varovanju okolja • Povečanje števila inovativnih projektov • Vzpodbujanje investicij v predelavo rastlinskih in živalskih produktov, pridelanih po kriterijih SKOPA (slovenski kmetijsko okoljski program) • Rast prihodkov od prodaje na tujih trgih

	<ul style="list-style-type: none"> • Večje število živilskopredelovalnih podjetij s certifikatom sistema kakovosti ISO 9000 • Večje število živilskopredelovalnih podjetij s certifikatom sistema kakovosti ISO 14000 • Povečanje obsega usposabljanja za uporabo sistemov za zagotavljanje kakovosti ter HACCP sistema • Vzpostavitev kontrole kakovosti svežega sadja, grozdja, zelenjave, živalskih in drugih kmetijskih pridelkov ter njihovih proizvodov za vse tržne pridelovalce regije
Razvoj podeželja	<ul style="list-style-type: none"> • Večje število kmetij z dopolnilno dejavnostjo • Povečanje deleža števila zaposlenih v dopolnilni dejavnosti • Povečanje višine povprečnega dohodka iz dopolnilne dejavnosti • Ustanovitve novih združenj proizvajalcev • Povečanje števila skupinskih predelovalnih obratov • Povečanje števila proizvajalcev združenih v združenja proizvajalcev ali blagovno znamko • Oblikovanje novih blagovnih in zaščitnih znamk • Zmanjšanje vsebnosti nitrata v vodi in tleh, ki so produkt kmetijske dejavnosti • Prilagoditev velikosti kapacitet za shranjevanje gnoja in gnojevke na kmetiji • Zadržanje števila kmečkega prebivalstva na podeželju • Prilagoditev števila delovnih mest v kmetijstvu in turizmu na podeželju • Povečanje povprečnih dohodkov iz kmetijstva in turizma na podeželju • Povečanje dohodka z zniževanjem stroškov pridelave z upoštevanjem rezultatov laboratorijskih analiz in prognostične službe • Povečanje zaposlitvenih možnosti na podeželju izven kmetijstva • Povečanje deleža kmetijskih gospodarstev vključenih v kontrolirano integrirano in ekološko pridelavo • Razvoj posebnih strategij razvoja za kmetijska gospodarstva z omejitvami na vodovarstvenih območjih v povezavi z varovanjem podtalnice
Razvoj gozdarstva	<ul style="list-style-type: none"> • Primeren in strokovno utemeljen posek, obnova, nega in varstvo gozdov • Izgradnja gozdne infrastrukture in gozdnih cest • Doseganje višjih cen gozdnih sortimentov • Ohranjanje gozdnega ekosistema v skladu z večnamensko rabo gozdov • Večji delež aplikativnih raziskav v gozdarstvu • Seznanitev prebivalstva o potrebi po ohranjanju in negovanju gozdov

Razvoj ribištva	<ul style="list-style-type: none"> • Povečanje vzrejnih zmogljivosti in objektov za predelavo rib v skladu s prostorskimi in naravnimi možnostmi • Izboljšanje kakovosti v priraji in v predelavi rib • Povečanje konkurenčne sposobnosti na domačem trgu
Znanje	<ul style="list-style-type: none"> • Povečanje števila prevzemnikov kmetij s kmetijsko izobrazbo, oziroma mojstrskim izpitom • Izboljšanje izobrazbene stopnje in poklicne usposobljenosti zaposlenih na kmetijah • Vzpostavitev povezave med izobraževalnimi institucijami ter kmetijsko in gozdarsko javno svetovalno službo pri izobraževanju in usposabljanju podeželskega prebivalstva • Povečanje deleža udeležencev vseživljenjskega učenja oziroma stalnega izobraževanja preko izobraževalnih institucij in usposabljanja oz. neformalnega izobraževanja preko kmetijske in gozdarske svetovalne službe • Vzpostavitev in izvajanje certificiranega izobraževanja nosilcev kmetijske dejavnosti • Pospeševanje raziskav in povečanje deleža aplikativnih raziskav ter prenosa znanja na področju kmetijstva, gozdarstva in agroživilstva • Širjenje razvojno – projektne dejavnosti in podpore projektom za kmetije • Ohranitev enakomerne pokritosti podeželja s strokovno svetovalno službo in krepitev vzporednih za delo službe nujnih dejavnosti (laboratoriji, raziskave, razvojne dejavnosti...)
Razvoj ekološkega kmetijstva	<ul style="list-style-type: none"> • Vzpodbujanje preusmerjanja kmetij v ekološko pridelavo • Seznanjanje in načrtna predstavitev prednosti ekološko pridelane hrane širšemu krogu potrošnikov • Povezovanje kmetij, ki se ukvarjajo z ekološkim kmetijstvom • Skupni tržni nastopi • Subvencioniranje ekološke pridelave v višini paritetnega prihodka po enoti pridelka ali površine • Vzpostavitev blagovnih znamk za ekološko pridelano hrano • Vertikalno in horizontalno povezovanje udeležencev od pridelave, predelave in trženja

6.5. TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA

Regionalne prioritete po področjih	Pričakovani učinki
Razvoj podjetništva na področju turizma, gostinstva in kulturne dediščine	<ul style="list-style-type: none"> • Sinergijsko povezana turizem in kulturna dediščina ter izkoriščene možnosti inventivnosti in inovativnosti njunega povezovanja z aplikacijami v gostinskem in turističnem podjetništvu; • Povečana konkurenčna prednost sektorja tako, da bo ponudba tesno povezana s kulturno dediščino in s tradicijami območja; • Delujoče stimulatívno podporno okolje za razvoj turističnega podjetništva ter vzpostavljeno stalno sodelovanje med ključnimi razvojnimi partnerji regije (PPP); • Izboljšan dostop do kapitala, znanja in informacij (izdelan je katalog podjetniških priložnosti na področju turizma); • Na osnovi izdelanega programa osveščanja, izobraževanja in usposabljanja se dvigne nivo kakovosti delovne sile; • Z doseženim povezovanjem podjetij je povečana konkurenčnost turističnega gospodarstva Podravja. • Razvoj kakovostne turistične infrastrukture in ponudbe, ki temelji na odgovorni rabi prostora, krepi trajnostni in sonaravni razvoj ter povečuje konkurenčne prednosti turistične ponudbe Podravja; • Povečana stopnja celostno urejenih starih mestnih in vaških središč ter objektov kulturne dediščine za potrebe razvoja turističnega gospodarstva • V Podravju je ustanovljena učinkovita DMO, ki s svojo strokovno zasedbo bistveno sooblikuje turistično ponudbo regije; • Turistična ponudba Podravja ima razvite tri (v nacionalni strategiji razvoja turizma definirane) regionalne blagovne znamke. Iz njih izhajajo subregionalne blagovne znamke, hkrati pa je oblikovana v Podravju nova, prepoznavna integralna turistična ponudba (proizvodi); • DMO pomaga pri povezovanju med odgovornimi institucijami za ohranjanje kulturne in naravne dediščine in podjetniki s področja turizma in gostinstva; • Na področju turistične ponudbe podeželja (VTC, sadjarske ceste, zelenjavarske, gozdne, mlečno/sirarske, čebelarske ipd. Poti) nastaja nova, izvorna turistična ponudba (proizvodi); • Ponudniki športa, rekreacijskih površin in infrastrukture se povežejo s turističnimi podjetniki in oblikujejo integralno turistično ponudbo; • DMO nastopa kot partner javnemu sektorju pri določanju con za razvoj turizma na varovanih območjih vseh kategorij (na primer regijski park), kakor tudi pri določanju stopnje intenzivnosti dovoljene rabe prostora; • DMO nastopa kot partner ob povezovanju z drugimi regijami; • DMO je za Podravje pogovorni partner in pogajalec pri nacionalnih promocijskih in trženjskih načrtih; • Informatizacija turizma v Podravju omogoča on-line ponudbo in trženje turistične ponudbe regije ter omogoča hkrati just-in-time statistike kot osnovo za kakovostne poslovne odločitve. IKT omogoča 100% pregled nad zasedenostjo kapacitet.

1. Turizem v povezavi s kulturno dediščino postane temeljni in nosilni razvojni gospodarski sektor v vseh občinah Podravja. Vzpostavljeno je stalno sodelovanje med ključnimi razvojnimi partnerji gospodarskega in javnega sektorja.
2. Občine imajo jasno določene naloge, ki vzpodbujajo razvoj podjetništva na področju turizma, gostinstva in kulturne dediščine; opredeljene so v
  - katalogih možnosti ustanavljanja SMP na področju turizma,
  - programih osveščanja, izobraževanja in usposabljanja za potrebe turizma in kulturne dediščine.
3. Podravje je v Sloveniji razpoznavna turistična destinacija, ki širi svojo prepoznavnost tudi preko meja tako, da deluje kot učinkovita DMO (destination marketing / management organisation).
4. Razvoj turizma upošteva načela trajnostnega in sonaravnega razvoja. Opira se na inventivnost in inovativnost povezovanja turizma in kulturne dediščine ter njune sinergijske učinke.
5. Turistična in kulturna ponudba Podravja temeljita na treh glavnih regionalnih blagovnih znamkah, ki temeljijo na tradicijah območja, iz njih pa je izpeljanih več subregionalnih blagovnih znamk in razvitih mnogo novih, atraktivnih in prepoznavnih integralnih turističnih proizvodov.

7. OCENA GLOBALNEGA JAVNOFINANČNEGA OKVIRA ZA IZVAJANJE REGIJSKEGA PROGRAMA PODRAVSKE REGIJE V OBDOBJU 2002 DO 2006

7.1. PODLAGE ZA PRIPRAVO JAVNOFINANČNEGA OKVIRA

Ocena javnofinančnega okvira za izvajanje Regionalnega razvojnega programa (RRP) je izdelana na podlagi podatkov, ki so jih predložile občine, in podatkov iz Državnega razvojnega programa⁴, pod predpostavko, da je razmerje med javnimi in zasebnimi sredstvi 50 : 50, da bodo državna sredstva med statistične regije razporejena na podlagi enakih deležev na prebivalca (minimalna različitost, ki ne upošteva razvojne omejenosti Podravja) in da bodo programi in projekti iz nacionalnih virov sofinancirani s 50% deležem.

Občine Podravske regije so posredovale podatke o načrtovanih projektih in planiranih odhodkih proračunov za obdobje 2002 do 2006.

Področja javnofinančnega okvira so razdeljena skladno z delitvijo področij v RRP in sicer:

- Gospodarstvo,
- Človeški viri in socialno okolje,
- Okolje, prostor, infrastruktura in naravna dediščina,
- Kmetijstvo in razvoj podeželja,
- Turizem in kulturna dediščina.

V okviru **gospodarstva** bodo občine največ planiranih proračunskih sredstev namenile dajanju dolgoročnih kreditov in subvencioniranju obrestnih mer za kredite malim in srednjim podjetjem, Garancijski shemi Podravja, spodbujanju samozaposlovanja in sofinanciranju projektov s področja gospodarstva (obrtne cone, industrijske cone, ipd.).

Za področje **okolja in prostora** je v občinskih proračunih namenjenih največ sredstev, ki vključujejo naslednje projekte: vodovodno omrežje in oskrbo s pitno vodo, kanalizacijske sisteme in čistilne naprave, gospodarjenje s stavbnimi zemljišči, projekte ravnanja z odpadki, gradnje plinovodov in toplovodov, stanovanjsko gradnjo, gospodarsko infrastrukturo (ceste, mostovi, promet, ipd.) in družbeno infrastrukturo (lekarna, ipd.).

Področje **kmetijstva** v okviru občinskih proračunov vključuje največ projektov razvoja podeželja, urejanja kmetijskih zemljišč, pridelave zdrave hrane, dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, izobraževanja kmetov, ipd.

Področje **človeških virov** spada med finančno obsežnejša, saj vključuje tudi družbene dejavnosti. Vključeni so predvsem projekti izobraževanja in usposabljanja na vseh področjih, šolstvo (od osnovne šole do srednjih šol in univerze, inštitutov, ipd.), šport, kultura, zdravstvo in socialno varstvo.

V okviru **turizma** so vključeni zlasti projekti pospeševanja razvoja turizma, trženja blagovnih znamk, ohranjanja naravne in kulturne dediščine, razvoja turističnih cest in poti, ipd.

Navedena področja se medsebojno prepletajo in posamezni projekti spadajo lahko tudi v več področij hkrati.

⁴ Finančne opredelitve programov razvojnih prednostnih nalog (vse prednostne naloge), Državni razvojni program RS 2001 – 2006, Povzetek predloga, Ljubljana, 2002

7.2. PLANIRANA PORABA SREDSTEV OBČIN ZA PLANSKO OBDOBJE 2002 - 2006

Zbirni podatki podravske občine o planirani porabi sredstev iz proračunov za obdobje 2002 do 2006 so prikazani v naslednji tabeli.

Tabela 7.2. – 1: Planirana poraba sredstev podravske občine in globalna finančna ocena proračunov za obdobje 2002 do 2006

v milijonih SIT

Področja / leta	2002	2003	2004	2005	2006	Skupaj	%
Gospodarstvo	1.439	1.435	1.341	976	1.079	6.270	11%
Okolje in prostor	4.581	5.254	5.513	6.356	6.537	28.241	48%
Kmetijstvo	167	240	165	170	177	918	2%
Človeški viri	4.730	4.649	4.657	3.721	3.240	20.997	36%
Turizem	268	435	628	653	655	2.639	4%
Skupaj	11.185	12.014	12.303	11.875	11.689	59.066	100%

Višina planirane letne porabe sredstev se giblje med 11.000 in 12.000 mio SIT. Globalni javnofinančni okvir Podravske regije za obdobje 2002 do 2006 bo skupno znašal ca 59.000 milijonov tolarjev. Po zbranih podatkih občine bo kar 48 % finančnih sredstev proračunov namenjenih urejanju okolja in prostora. Za razvoj človeških virov in družbenih dejavnosti bodo občine namenile 36 % proračunskih sredstev. Gospodarstvo bo podprto z 11 % vseh proračunskih sredstev, sledita mu še turizem s 4 % in kmetijstvo z 2 %.

7.3. FINANČNA OPREDELITEV PROGRAMOV V DRŽAVNEM RAZVOJNE PROGRAMU

V naslednji tabeli je prikazana finančna opredelitev programov iz Državnega razvojnega programa.

Tabela 7.3. - 1: Finančna opredelitev programov po razvojnih prednostnih nalogah

v milijonih SIT, stalne cene 2001

Prednostna naloga	Skupaj javni in zasebni izdatki					Skupaj	%
	2002	2003	2004	2005	2006		
Spodbujanje podj.sektorja in konkurenčn.	61.061	58.532	77.488	90.918	105.281	393.280	17%
Znanje, razvoj človeških virov in zaposlov.	66.372	67.335	89.880	99.750	108.136	431.473	18%
Inform.družba, infrastruktura in kak.bivanja	268.307	296.829	335.017	348.068	352.216	1.332.130	57%
Prestrukturiranje kmetijstva in razvoj podež.	8.965	9.017	21.479	24.655	28.365	92.481	4%
Krepitev skladnega regionalnega razvoja	12.839	12.864	21.727	23.877	27.877	99.184	4%
Skupaj	417.544	444.577	545.591	587.268	621.875	2.348.548	100%

Na podlagi prejšnje tabele smo v grobem ocenili potencialne vire, ki so namenjeni izvajanju RRP Podravske regije v obdobju 2002 do 2006. Izračuni so prikazani v naslednji tabeli. Na podlagi zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in uredb je statistična regija Podravje uvrščena v A prioriteto. To pomeni, da je upravičena do 50 % deleža sofinanciranja razvojnih programov.

Tabela 7.3. - 2: Skupaj potencialni viri namenjeni za izvajanje RRP Podravske regije

v milijonih SIT

Postavke / leto	2002	2003	2004	2005	2006	Skupaj
Število prebivalcev Slovenije v letu 2000	1.990.272	1.990.272	1.990.272	1.990.272	1.990.272	
Število prebivalcev Podravske regije v letu 2000	319.717	319.717	319.717	319.717	319.717	
Višina državnih spodbud na prebivalca Slovenije	0,21	0,22	0,27	0,30	0,31	1,31
Skupaj spodbude za Podravje (javna in zas.sredstva)	67.074	71.417	87.644	94.339	99.898	420.371
Pričakovan delež sofinanc. iz državnih & EU virov	33.537	35.708	43.822	47.169	49.949	210.186

7.4. OCENA FINANČNE ABSORBCIJSKE SPOSOBNOSTI ZA IZVAJANJE RRP PODRAVSKE REGIJE

Za financiranje izvajanja RRP v Podravju bo iz nacionalnih (in EU) ter občinskih javnofinančnih virov potencialno na razpolago skupaj 269.252 milijonov SIT. Ocenjena lokalna sredstva občin za obdobje 2002 – 2006 znašajo skupaj 59.066 milijonov SIT, kar pomeni slabih 22% skupnih potencialno razpoložljivih sredstev. Za pridobitev sofinanciranja iz nacionalnih (in EU) virov za sofinanciranje programov / podprogramov / projektov za izvajanje RRP bo (pod predpostavko, da bo delež nacionalnega sofinanciranja dosegal 50%) treba na lokalni ravni zbrati še ca 75.560 milijonov SIT (to je, še 130% k potencialno razpoložljivim sredstvom občin) – bodisi iz sredstev občin ali iz zasebnih in drugih virov.

8. INDIKATORJI MERJENJA NAPREDKA PRI URESNIČEVANJU CILJEV TER RAZČLENITEV INSTITUCIONALNEGA OKVIRA IZVAJANJA IN SPREMLJANJA RRP

8.1. ČLOVEŠKI VIRI IN SOCIALNO OKOLJE

Glavni program	Indikatorji	Enota indikatorja	Pričakovana smer gibanja	
Povečanje zaposljivosti prebivalstva in vseživljenjsko učenje	Izobrazbena struktura brezposelnih	stopnja izobrazbe v %	+	
	Razmerje med potrebami delodajalcev in pokritjem z zaposlitvami	%	+	
	Vključitve v izobraževanja za deficitarne poklice	število	+	
	Stopnja brezposelnosti	%	-	
	Obstoj novih poklicnih kvalifikacij	število	+	
	Novi izobraževalni programi na ravni poklicnega, srednješolskega, višješolskega, visokošolskega in univerzitetnega izobraževanja	število	+	
	Novi programi usposabljanja	število	+	
	Programi izobraževanja/ usposabljanja na daljavo	število	+	
	Izvajanje programov poklicnega, srednješolskega, višješolskega, visokošolskega, univerzitetnega izobraževanja na različnih funkcionalno zaključenih območjih Podravja	število	+	
	Vključeni v poklicno, srednje, visokošolsko, višješolsko, univerzitetno izobraževanje	%	+	
	Promocijske prireditve/aktivnosti za spodbujanje vseživljenjskega učenja	število	+	
	Odrasli vključeni v krajše oblike usposabljanj (s poudarkom na računalniških znanjih)	delež	+	
	Brezposelnost invalidov, žensk, mladih	delež	-	
	Število programov za invalide in marginalne ciljne skupine ter vključeni v programe	število	+	
	Izvedeni projekti in programi spodbujanja poklicnega uveljavljanja žensk in vključene	število	+	
	Število žensk v programih izobraževanja/usposabljanja	število	+	
	Svetovalna središča za odrasle in število udeležencev	Število/lokacija	+	
	Število »koristnikov« CIPS	število	+	
	Razvoj lokalnega trga dela	Razvojni projekti poklicnega svetovanja v dodiplomskem izobraževanju	število	+
		Štipendije Zoisove, kadrovske, republiške	Število	+
Vključenost v dualni sistem izobražev. In praktično izobraževanje v podjetjih		število	+	
Projekti povezovanja mladih in gospodarstva in vključeni		število	+	
Obstoj centra za spodbujanje fleksibilnih oblik dela in število projektov centra in število »klientov«		število	+	
Obstoj mrežnega e-centra v Podravju in število »koristnikov«		število	+	
Novi dejavnosti in zaposleni v okviru dopolnilnih dejavnosti in osebnega dopolnilnega dela		Število	+	
Novi poklicne kvalifikacije na področju e-poslovanja in število vključenih v programe oz. priznanje kvalifikacij		število	+	
Stopnja brezposelnosti		%	-	
Število lokalnih programov zaposlovanja, programov JD in število zaposlenih		število	+	
Zaposlitveni programi za težje zaposljive ciljne skupine in število zaposlenih		število	+	
Število socialnih podjetij, invalidskih podjetij, ipd in zaposlenih v njih		število	+	
Število novih delovnih mest v podravskega podjetjih	Število	+		

Glavni program	Indikatorji	Enota indikatorja	Pričakovana smer gibanja
Povečanje konkurenčnosti gospodarstva in zaposlenih	Sredstva občin namenjena spodbujanju celovitega sistema razvoja zaposlenih, izobraževanja in usposabljanja v podjetjih	SIT	+
	Vlaganja v razvoj človeških virov v podjetjih (velika, mala, srednja)	%	+
	Bruto dodana vrednosti na zaposlenega	SIT	+
	Skupni projekti izobraževalcev in podjetij	število	+
	Produktivnost dela	%	+
Krepitev podpornega okolja za udejanjanje strategije razvoja človeških virov v Podravju	Integralni projekti in sodelujoči partnerji	število	+
	Število občin vključenih v partnerstvo za podporo razvoju človeških virov	število	+
	Obstoj enotne organizacije SRUČV in RSDP		
	Sredstva namenjena razvoju človeških virov in zaposlovanju	SIT	+
	Število izobraževalcev vključenih v usposabljanja in izobraževanja	število	+
	Število skupnih razvojnih projektov izobraževalnih organizacij in vrednost projektov in število mednarodnih povezav v projektih	Število / SIT	+
	Programi namenjeni usposabljanju za razvojno načrtovanje in izvajanje projektov in vključeni	število	+
	Investicije v osnovnošolsko infrastr.	SIT	+
Dvig kakovosti življenja v regiji zdravstvo in socialno varstvo	<p>Zdravstvo: Zdravstveno–statistični indikatorji zdravstvenega stanja prebivalstva v RS, HFA indikatorji SZO, indikatorji zdravih mest SZO, indikatorji življenjskega sloga.</p> <p>Socialno varstvo: kvalitativna ocena socialnih dejavnikov, dekriminilizacija, ocena samopodobe in odgovornosti posameznika....</p>	<p>Umrljivost, obolevnost, hospitalizacije, vitalnost statistični indeksi, demografski kazalci.....</p> <p>Število vključenih posameznikov v program, kvalitativno ocenjevanje merjenega parametra</p>	<p>Pozitivni trend gibanja kazalcev v smislu približevanja republiškim povprečjem za posamezni kazalec.</p> <p>Povečanje števila vključenih posameznikov, pridobivanje novih življenjskih spoznanj, usposobljenosti, zmanjšanje ogroženosti</p>
kultura	Gibanje publike	Število	+
	Porast zaposlovanja in samozaposlovanja	Število	+
	Vzpostavitev regijskih programov (delavnice, izobraževanje)	število programov	Vzpostavitev
	Izvedba regionalnih raziskav	Izvedba/kvaliteta	+
	Posamezniki, skupine / organizacije v informacijskih programih	Število	+
	Število publikacij	Število	+
	Število avtorjev	Število	+
šport	Regionalne športne prireditve in udeleženci	Število	+
	Sredstva namenjena izgradnji in vzdrževanju infrastrukture	SIT	+

8.2. GOSPODARSTVO

Glavni program	Indikatorji	Enota indikatorja	Pričakovana smer gibanja
Izboljšanje gospodarske strukture Podravja in pospeševanje podjetništva	Sredstva za ukrepe na regijski ravni	SIT	+
	Povečanje števila novih podjetij	število	+
	Povečanje števila podjetij z visoko DV	število	+
	Povečanje števila novih podjetij na podlagi outsourcinga	število	+
	Novi finančni instrumenti	vrednost (SIT)	+
	One-stop-shop (postopki)	število	+
Povečanje konkurenčnosti podjetniškega sektorja (razvoj in inovacije, uporaba znanja)	Tehnološki sklad – letno	SIT	+
	Povečanje naložb v podjetjih - % od celotnega prihodka	%	+
	Novi izdelki / storitve	število	+
	Razvojne skupine v podjetjih	število	+
	Novozaposleni strokovnjaki v podjetjih	število	+
	Inkubator pri Univerzi – štev. vključenih inkubirancev	število	+
	Tehnološki center – projekti & uporabniki	število	+
Skupni projekti Univerza - podjetja	število	+	
Mreženje in internacionalizacija	Povečanje izvoza	%	+
	Identificiranje in vzpostavitev delovanja lokalnega grozda	število	+
	Naložbe v podjetja ⁵	%	+
	Povezave med podjetji v poslovne verige in druge povezave	število	+
	Vključenost podjetij v grozd	število	+
	Bruto DV na zaposlenega	SIT	+
Produktivnost	%	+	

⁵ Potrebno bo vzpostaviti analitiko na nivoju regije, ki bo zagotavljala podatke za spremljanje in ocenjevanje indikatorjev napredka

8.3. OKOLJE, PROSTOR IN INFRASTRUKTURA

Glavni program	Indikatorji	Enota indikatorja	Pričakovana smer gibanja	Nosilec spremljanja indikatorja
Spodbujanje skladnega policentričnega prostorskega razvoja	Število novogradenj (stanovanj), po vrsti zazidave, po naseljih ali občinah in poselitvenih območjih	- število	+	občine, SURS
	Gibanje števila prebivalcev po naseljih	- število	+	SURS
	Gibanje števila delovnih mest po mestih/naseljih	- število	+	SURS
	Število stanovanj zgrajenih znotraj ureditvenih območij naselij in na območjih t.i. razpršene gradnje	- število	+	SURS, občine
	Delež lokacijskih dovoljenj, izdanih na podlagi urbanističnih dokumentov po naseljih ali občinah	%	+	UE, občine
	Površina naselij, ki se ureja z PIN.	- število	+	občine,
Izboljšanje regionalne infrastrukture	Dolžina urejenih novozgrajenih ali obnovljenih lokalnih cest	- število	+	občine, MP
	Dolžina gozdnih cest	- število	+	občine, ZGS,MP
	Število ISDN priključkov/prebivalce	- število	+	SURS, Ponudniki
	Razširjenost interneta / število uporabnikov	- število	+	SURS, Ponudniki
	Število rednih potniških linij	- število	+	Izvajalec JPP,
	Število potnikov na posamezni liniji, postajah	- število	+	Izvajalec JPP,
	Dolžina kolesarskih povezav	- število	+	občine, MP
	Delež kolesarjenja v prometu	%	+	MP
	Število novih industrijskih in obrtnih con	- število	+	občine, zbornica
Delež obnovljivih virov	%	+	MOPE,	
Izboljšanje kakovosti bivanja / 1	Vsebnost nitratov in atrazina - rezultati rednih meritev kakovosti podtalnice na črpališčih pitne vode	- Vrednost	-	ZZV, Komunalna podjetja
	Zamenjane cevi dotrajanih vodovodov ter cevi iz azbesta.	- Število	+	Komunalna podjetja, občine,
	Delež prebivalstva, ki je oskrbljen z zdravstveno ustrezno pitno vodo	%	+	Komunalna podjetja, občine,
	Delež izgub v omrežju	- %	-	Komunalna podjetja
	Vključenost gospodinjstev posameznih občin v organiziran odvoz odpadkov (letna poročila koncesionarja)	- %	+	koncesionar
	Število divjih odlagališč v občinah.	- Število	-	občine
	Delež zbranih, recikliranih, predelanih in odloženih komunalnih odpadkov	%	+	koncesionar

Izboljšanje kakovosti bivanja / 2	Izgrajena kanalizacijska in vodovodna omrežja (dolžina)	- Število	+	občine
	Število/delež prebivalcev, ki so priključeni na kanalizacijske sisteme in čistilne naprave	%	+	občine, koncesionar
	Število posodobljenih obstoječih čistilnih naprav; kapaciteta novih in obnovljenih čistilnih naprav (PE)	- Število	+	občine, koncesionar
	Pokritost aglomeracij (naselij) na zavarovanih območjih z kanalizacijskimi sistemi in čistilnimi napravami	%	+	občine, koncesionar
	Kakovost površinskih voda	vrednost parametrov	+	MOPE, Letna poročila o monitoringu
	Kakovost podzemnih voda	vrednost parametrov	+	
	Sprejeti občinski in državni pravni akti o zavarovanju objektov in območij narave	- Število	+	občine, UVN
	Površina in delež novih zavarovanih območij	- Število / %	+	občine, UVN

8.4. KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN RAZVOJ PODEŽELJA

Glavni program	Indikatorji	Enota indikatorja	Pričakovana smer gibanja	Nosilec spremljanja indikatorja
Prestrukturiranje kmetijstva	Sredstva za ukrepe na regionalni ravni,	-SIT	+	RRA
	Število primerno velikih kmetijskih gospodarstev	- število	+	LPC/RPC, ZRSZ, SURS KGZ
	Površina obnovljenih trajnih nasadov	- število	+	KGZ
	Število kmetij vključenih v SKOP	- število	+	KGZ
	Število vključenih v programe izobraževanja	- število	+	RRA, LPC/RPC, SRUČV KGZ
	Kmetije in površine preusmerjene v integrirano pridelavo zelenjave	- število	+	KGZ, LPC/RPC
	Število organizacij pridelovalcev	-število	+	RRA, KGZ
Prestrukturiranje živilsko-predelovalne industrije	Sredstva za investicije v živilsko-predelovalno industrijo,	-SIT	+	RRA
	Število novih delovnih mest,	-število	+	LPC/RPC,
	Število povezanih podjetij - grozdov	- število	+	LPC/RPC, KGZ
	Število blagovnih znamk	-število	+	LPC/RPC, KGZ
	Število novih proizvodov iz okolju prijazne pridelave (SKOP)	-število	+	KGZ
	Število skupnih RR oddelkov	-število	+	RRA, LPC/RPC, KGZ
	Število razvojnih projektov temelječih na (novih) znanjih,	-število	+	RRA, LPC/RPC, KGZ
Razvoj podeželja	Povečanje števila kmetij z dopolnilno dejavnostjo	-število	+	RRA, LPC/RPC, KGZ
	Povečanje števila novih delovnih mest v dopolnilnih dejavnostih	-število	+	RRA, LPC/RPC, KGZ
	Število načrtov za skladen razvoj podeželskih naselij	-SIT	+	LPC/RPC, KGZ
	Vlaganja v infrastrukturo	število	+	LPC/RPC, KGZ
	Število prebivalcev živečih na podeželju	-število	+	RRA, LPC/RPC, KGZ

Razvoj gozdarstva	Število gozdnogojitvenih načrtov	- število	+	ZGRS, RRA, LPC/PC,
	Posek lesa	-m ³	+	ZGRS
	Novi in prenovljeni obstoječi lesnopredelovalni obrati	-število	+	SURS, ZGRS, KGZ
	Specializirane zadruge in obrati	- število	+	ZGRS, SURS,
	Aktivnosti za osveščanje prebivalstva z večnamensko vlogo gozdov	- število	+	ZGRS, RRA
Razvoj ribištva	Kapacitete vzrejnih zmogljivosti	- ha	+	KGZ, RRA
	Kapacitete objektov za predelavo rib	- ton	+	RRA, KGZ, SURS
	Povečanje prodanih količin	- ton	+	SURS, KGZ, RRA
Znanje	Število nosilcev kmetijskih gospodarstev z ustrezno izobrazbo	- število	+	KGZ, SURS, RRA
	Število udeležencev usposabljanj	- število	+	KGZ, SURS, RRA
	Novi s potrebami usklajeni programi v formalnem izobraževanju	-število	+	RRA, MZŠ
Razvoj ekološkega kmetijstva	Kmetije z ekološko pridelavo	- število	+	KGZ, RRA
	Zaposleni na kmetijah z ekološko pridelavo	- število	+	KGZ; RRA
	Pridelki proizvedeni na kmetijah z ekološko pridelavo	- ton	+	KGZ; Inspekt
	Skupinske blagovne znamke za ekološko pridelavo	- število	+	KGZ, RRA
	Subvencije za proizvodnjo pridelkov proizvedenih po smernicah za ekološko pridelavo	- SIT	+	MKGP, RRA, KGZ

8.5. TURIZEM IN KULTURNA DEDIŠČINA

Glavni program	Indikatorji	Enota indikat.	Pričakovana smer gibanja	Nosilec izvajanja in spremljanja indikatorja
Razvoj podjetništva na področju turizma, gostinstva in kulturne dediščine	Skupni prihodki od turizma	SIT	+	SURS, URSJP, RRA
	Bruto dodana vrednost na zaposlenega	SIT	+	SURS, URSJP, RRA
	Nova delovna mesta v regiji	Število	+	ZRSZ, URSJP, RRA
	Nova podjetja s področja turizma in gostinstva	Število	+	SURS, URSJP, DURS, GZS, OZS, LPC, RPC, RRA
	Stopnja izobraženosti in usposobljenosti zaposlenih v TGG v Podravju na osnovi izobraževanj in usposabljanj (programi, udeleženci)	Število	+	Univerza, znanstveno-raziskovalne in izobraževalne org., GZS, OZS, MG
	Stimulativno podporno okolje za investicije in vlaganja v obnovo infrastrukture (odbitek vrednosti investicije od davka – vsota oproščenih davkov)	SIT	+	MF, MG
	Naložbe v razvoj turističnega in gostinskega podjetništva	SIT	+	MF, MG, GZS, OZS, RRA, gospodarski subjekti
	Število medregijskih in mednarodnih projektov	Število	+	RRA
	Ustanovitev DMO	Število	+	MG, RRA, LTO, občine, TGG
	Razvoj regionalnih in subregionalnih blagovnih znamk	Število	+	DMO, RRA, LTO, občine
	Razvoj in trženje novih integralnih turističnih proizvodov in programov (temelječih na tradicijah Podravja, na ponudbi športa in rekreacije, zdraviliški ponudbi, wellnessu in sprostitvi, poslovnem (MICE) turizmu, podeželskem in eko-turizmu, ipd.	Število	+	GZS, OZS, STO, MG, RRA/ DMO, LTO
	Razvoj turizma na podeželju (specializirane turistične kmetije in novi turistični programi)	Število	+	MKGP, MG, KGZ, UE, SURS, občine, DMO, LTO
	Razpoznavnost Podravja (skupne promocijske akcije doma in v tujini ter odziv, merjen skozi frekvenco turistov in ustvarjene nočitve)	Število	+	STO, DMO, LTO, SURS, RRA
	Cone za razvoj turizma (tudi v varovanih območjih)	Število	+	MOP-UPP, občine, MG, DMO, LTO, RRA
	Informatizacija DMO in regije (informacijski sistem, spletne strani)	Število	+	DMO, STO, MG/MID, RRA
	Skupni projekti tur. gospodarstva z razvoj. ustanovami, univerzo ter drugimi znanstveno-raziskov. institucijami doma in v tujini	Število	+	RRA, Univerza, druge institucije
	Razvita turistična infrastruktura (npr. nove športno-rekreacijske kapacitete, novi kategorizirani nastanitveni obrati, povišanje kakovosti obstoječih nastanitvenih obratov, tur. signalizacija...)	Število	+	DMO, RRA, LTO, UE, občine
	Revitalizirana stara mestna in vaška jedra ter objekti kulturne dediščine	Število	+	RRA, LTO, UE, občine, ZRSVKD

9. RAZČLENITEV INSTITUCIONALNEGA NAPREDKA PRI URESNIČEVANJU CILJEV

Glavni program	Zap.št.	Indikatorji	Nosilec spremljanja indikatorja
Povečanje zaposljivosti prebivalstva in vseživljenjsko učenje	1	Izobrazbena struktura brezposelnih	ZRSZ OS
	2	Razmerje med potrebami delodajalcev in pokritjem z zaposlitvami	ZRSZ OS
	3	Vključitve v izobraževanja za deficitarne poklice	ZRSZ OS, RSDP, MŠŠ
	4	Stopnja brezposelnosti	ZRSZ OS
	5	Obstoj novih poklicnih kvalifikacij	CPI, MŠŠ, GZS
	6	Novi izobraževalni programi na ravni poklicnega, srednješolskega, višješolskega, visokošolskega in univerzitetnega izobraževanja	MŠŠ
	7	Novi programi usposabljanja	SRUČV
	8	Programi izobraževanja/ usposabljanja na daljavo	MŠŠ, SRUČV
	9	Izvajanje programov poklicnega, srednješolskega, višješolskega, visokošolskega, univerzitetnega izobraževanja na različnih funkcionalno zaključenih območjih Podravja	MŠŠ, SRUČV
	10	Vključeni v poklicno, srednje, visokošolsko, višješolsko, univerzitetno izobraževanje	SURS
	11	Promocijske prireditve/aktivnosti za spodbujanje vseživljenjskega učenja	SRUČV
	12	Odrasli vključeni v krajše oblike usposabljanj (s poudarkom na računalniških znanjih)	SRUČV (raziskava)
	13	Brezposelnost invalidov, žensk, mladih	ZRSZ OS
	14	Število programov za invalide in marginalne ciljne skupine ter vključeni v programe	ZRSZ OS, pristojne institucije
	15	Izvedeni projekti in programi spodbujanja poklicnega uveljavljanja žensk in vključene	MRRA
	16	Število žensk v programih izobraževanja/usposabljanja	ZRSZ OS, MRRA, SRUČV
	17	Svetovalna središča za odrasle in število udeležencev	ACS, SRUČV
	18	Število »koristnikov« CIPS	ZRSZ OS
	19	Razvojni projekti poklicnega svetovanja v dodiplomskem izobraževanju	ZZŠ
	20	Štipendije Zoisove, kadrovske, republiške	ZRSZ OS
	21	Vključenost v dualni sistem izobražev. In praktično izobraževanje v podjetjih	MŠŠ, OOO, GZS, Univerza,
	22	Projekti povezovanja mladih in gospodarstva in vključeni	MRRA, SRUČV
Razvoj lokalnega trga dela	23	Obstoj centra za spodbujanje fleksibilnih oblik dela in število projektov centra in število »klientov«	MRRA, SRUČV
	24	Obstoj mrežnega e-centra v Podravju in število »koristnikov«	MRRA, SRUČV

Glavni program	Zap.št.	Indikatorji	Nosilec spremljanja indikatorja
Razvoj lokalnega trga dela	25	Nove dejavnosti in zaposleni v okviru dopolnilnih dejavnosti in osebnega dopolnilnega dela	SRUČV, LPC-ji
	26	Nove poklicne kvalifikacije na področju e-poslovanja in število vključenih v programe oz. Priznanje kvalifikacij	SRUČV
	27	Stopnja brezposelnosti	ZRSZ OS
	28	Število lokalnih programov zaposlovanja, programov JD in število zaposlenih	ZRSZ OS, LPC-ji SRUČV
	29	Zaposlitveni programi za težje zaposljive ciljne skupine in število zaposlenih	ZRSZ OS, pristojne institucije
	30	Število socialnih podjetij, invalidskih podjetij, ipd in zaposlenih v njih	ZRSZ OS, pristojne institucije
	31	Število novih delovnih mest v podravske podjetjih	ZRSZ OS, GZS, OOOZ, SRUČV
Povečanje konkurenčnosti gospodarstva in zaposlenih	32	Sredstva občin namenjena spodbujanju celovitega sistema razvoja zaposlenih, izobraževanja in usposabljanja v podjetjih	SRUČV
	33	Vlaganja v razvoj človeških virov v podjetjih (velika, mala, srednja)	SRUČV, GZS, OOOZ
	34	Bruto dodana vrednosti na zaposlenega	SURS
	35	Skupni projekti izobraževalcev in podjetij	SRUČV, GZS, OOOZ
	36	Produktivnost dela	SURS
	37	Integralni projekti in sodelujoči partnerji	MARRA, SRUČV
Krepitev podpornega okolja za udeležanje strategije razvoja človeških virov v Podravju	38	Število občin vključenih v partnerstvo za podporo razvoju človeških virov	SRUČV
	39	Obstoj enotne organizacije SRUČV in RSDP	MARRA
	40	Sredstva namenjena razvoju človeških virov in zaposlovanju	SRUČV
	41	Število izobraževalcev vključenih v usposabljanja in izobraževanja	SRUČV
	42	Število skupnih razvojnih projektov izobraževalnih organizacij in vrednost projektov in število mednarodnih povezav v projektih	SRUČV
	43	Programi namenjeni usposabljanju za razvojno načrtovanje in izvajanje projektov in vključeni	SRUČV
	44	Investicije v osnovnošolsko infrastr.	Lokalne skup.
Dvig kakovosti življenja v regiji Zdravstvo Socialno varstvo	45	Zdravstveno–statistični indikatorji zdravstvenega stanja prebivalstva v RS	ZZV
	46	HFA indikatorji	
	47	Indikatorji zdravih mest SZO	
	48	Indikatorji življenjskega sloga	
	49	Kvalitativna ocena socialnih dejavnikov	Centri za socialno delo
	50	Dekriminalizacija	
	51	Ocena samopodobe in odgovornosti posameznika	

Glavni program	Zap.št.	Indikatorji	Nosilec spremljanja indikatorja
Dvig kakovosti življenja v regiji Kultura	52	Gibanje publike	Pristojne organizacije
	53	Porast zaposlovanja in samozaposlovanja	ZRSZ OS
	54	Vzpostavitev regijskih programov (delavnice, izobraževanje)	Regijska agencija za NVO (kult.)
	55	Izvedba regionalnih raziskav	Pristojne organizacije
	56	Posamezniki, skupine / organizacije v informacijskih programih	Regijska agencija za NVO
	57	Število publikacij	Pristojne organizacije
	58	Število avtorjev	Pristojne organizacije
Šport	59	Regionalne športne prireditve in udeleženci	Pristojne institucije
	60	Sredstva namenjena izgradnji in vzdrževanju infrastrukture	Lokalne skupnosti in druge pristojne institucije
Izboljšanje gospodarske strukture Podravja in pospeševanje podjetništva	61	Sredstva za ukrepe na regijski ravni	RRA
	62	Povečanje števila novih podjetij	RRA & LPC, OOOZ,
	63	Povečanje števila podjetij z visoko DV	RRA & LPC, OOOZ,
	64	Povečanje štev. novih podjetij na podlagi outsourcinga	RRA / LPC, zbornica
	65	Novi finančni instrumenti	RRA & finančne institucije
	66	One-stop-shop (postopki)	RRA, LPC, UE & občine
Povečanje konkurenčnosti podjetniškega sektorja (razvoj in inovacije, uporaba znanja)	67	Tehnološki sklad - letno	
	68	Povečanje naložb v podjetjih - % od celotnega prihodka	podjetja, RRA (letna anketa)
	69	Novi izdelki / storitve	podjetja, RRA (anketa)
	70	Razvojne skupine v podjetjih	podjetja, MG (STR)
	71	Novozaposleni strokovnjaki v podjetjih	RRA & ZRSZ OS
	72	Inkubator pri Univerzi – štev. vključenih inkubirancev	Univerza, RRA
	73	Tehnološki center – projekti & uporabniki	TC & RRA
	74	Skupni projekti Univerza - podjetja	RRA & Univerza
Mreženje in internacionalizacija	75	Povečanje izvoza	Podjetja
	76	Identificiranje in vzpostavitev delovanja lokalnega grozda	LPC/RPC, PCMG, zbornica, podjetja
	77	Naložbe v podjetja ⁶	LPC/RPC, zbornica, podjetja
	78	Povezave med podjetji v poslovne verige in druge povezave	LPC/RPC, zbornica, podjetja
	79	Vključenost podjetij v grozd	LPC/RPC, zbornica, podjetja
	80	Bruto DV na zaposlenega	SURS
	81	Produktivnost	podjetja, SURS

⁶ Potrebno bo vzpostaviti analitiko na nivoju regije, ki bo zagotavljala podatke za spremljanje in ocenjevanje indikatorjev napredka